

No. Inv. 283

CCLXXIII.

Opie

COLLECTA
DIVERSORUM MANUSCRIPTORum
non per
ALPHABETUM
Positorum
Preter Primum Sexternum
Qui
Per Typum editus
A Principio Libri istius in Folio. VIti
Positus
Cuius Titulus
VI
Sequitur
THESES
JURIS CIVILIS ET CANONICI
Romæ 1718.
Cætera
Ex
REGESTRO
Per
Titulos
Posito
Rescies
Quid
Inse continet.

THESES
JURIS CIVILIS ET CANONICI

QUAS

SUB AUSPICIIS

Celsissimi ac Reverendissimi Principis

D. CASIMIRI
LUBIENSKI

DEI & Apostolicæ Sedis gratiâ

EPISCOPI CRACOVIENSIS,

DUCIS SEVERIÆ,

Serenissimæ ac Potentissimæ

REIPUBLICÆ POLONÆ

Supremi Ordinis Senatoris Amplissimi,
Comitis in Lubna &c.

In Alma Universitate Pisana publicè disceptandas proponit

ABBAS GEORGIUS DE MELIORUCIIS
WIENTZLAWSKI.

ROMÆ, MDCCXVIII.
Apud Franciscum Gonzagam, in Via Lata.
SUPERIORUM FACULTATE.

IN ARMA GENTILITIA
CELSISSIMÆ DOMUS
LUBIENSCIANÆ.

4.

NE ſperne effigiem præſenti in ſtemmate pictam;
Nobile & Herculeum ſignificatur opus.

URO etenim æquanti in ſilvis feritate Leonem,
Transfigi enſe caput, gloria rara fuit.

URUS ſilvarum terror cædem appetit, hoſtis
Et pecudum atque hominum, ſævus & indomitus.

Ergo illum HEROEM LUBIENSKI è ſanguine cretum
URUM qui ſtravit robore, ſtemma notat.

Vectorem Europæ poſitum inter Sydera Taurum
Scimus, at URI hujus non minus ora micant.

Luce micant Stirpis, cujus Decora alta perennat
Non intermiſſis conſcia fama ſonis.

Luce micant tot Virtutum, quæ PRINCIPIS ornant
Magnam animam, & veluti ſydera juncta nitent.

Te veneror LUBIENSKA Domus, luce omnia complens:
Cæleſte ut SIGNUM, nobile ſtemma micat.

5.

Celsissimo ac Reverendissimo 6.

PRINCIPI

DON CASIMIRO LUBIENSKI

EPISCOPO CRACOVIENSI,

Duci Severiæ, Comiti in Lubna &c.

Domino, Protectori & Mæcenati Colendissimo.

GEORGIUS MELIORUCIUS

Felicitatem.

Onsultum cumulatissime meis rationibus non Fortuna, cui nullum jus in res humanas, sed Divina Providentia voluit, quòd natale solum in POLONIÆ *nobilissimo, amplissimoque Regno sortitus fuerim, atque in ea Urbe editus in lucem, quam Tu,* PRÆSUL *Illustrissime, supremum in ejus Civitatis Ecclesia dignitatis verticem te-*

tenens, ad Religionem, quæ Tibi in primis cordi
7. *est sartam tectamque servandam, iustissimis sanctissimisque Legibus moderaris. Etquamùis in Italiam digressus, ut Jurisprudentiæ darem operam, & quam ob causam patriis a laribus divulsus fueram id præstare curis assiduis laboreque tentaverim; attamen ut*
Homer. Odyss. Libro 1.
de Ulisse fertur, in illo errore viarum Ithacam tamen Patriam suam jugiter respexisse: sic ego illam SARMATICO *sub Cælo egregiam præstantissimamque Urbem* CRACOVIAM *vetustate originis, & gloria imperandi percelebrem, Teque ejus* PRÆSULEM *maximumque Principem obvium menti meæ semper habui: neque tam dissita, spatiisque tàm ingentibus disiuncta à patrio solo Italiæ regio, obstitit quominùs assiduè obversareris animo & quominùs Tuorum ornamenta meritorum tantæque amplitudinis præstantia venerationem meam, jure quodam suo, sibi vindicaret. Nunc verò dùm* SOLIO *Tuo procumbens propiùs ad Te videor accessisse, Tuoque conspectu perfrui, has Tibi primitias laborum meo-*
Cæl. Rhodig. Tomo 3. Lect. Libro 22. cap. 5.
rum ausus consecrare; sicuti Memnonis statuam Solis exorientis contactam radiis sonum effundere proditum est, fierique canoram: pariter exuberans Gloriæ Tuæ Splendor, quo quasi perfundor, id efficit secreta vi quadam ineffabili, propriaque Virtutis, quæ omnes in sui admirationem abripit, ut hæc species insuetæ pulchritudinis iniecta menti sensus intimos agitet, excitetque in laudes & præconia; & quin impetum sequar ad rem tentandam, tam præclaram, tam debitam, tam opportunam, facere non possum. Id enim maximè convenit in fronte operis: ut videmus in ædibus labore immodico & artificio extructis, quò sint augustiores, hærois alicujus fama celebris simulacrum collocari, impressam sibi sculptoris manu elegantiam exerens, molemque per universam transfundens; sic Virtutum quibus

excel-

excellis præstantiam repræsentando, plurimum ornamenti ex TUI auspicatissimi Nominis gloria in has lucubrationes qualescumque sint, derivabit. Et verò mereneris, Celsissime PRINCEPS exornari quadam incredibili vi ac facultate dicendi; nam ut Cato major sapienter ajebat, præclara facta, præclaris sunt orationibus decoranda: merereris, dùm Italo sub Cœlo Tuarum præstantia Virtutum est evulganda, dùm tempus offerri videtur ingenio fręna laxandi, liberiusque expatiandi, splendidam Orationem, magnificam, excelsam, spirantem aliquid generosum, augustum ac sublime. Sed ego legibus Panegyris solutus, obsequii tantùm partes exequar; quod nil diù meditatum reposcit; quod rebus se primò offerentibus gaudet, popularesque æmulatur acclamationes, quæ fingendi tempus excludunt. Alius eloquentis, alius humillimi animi conatus. Eloquium ad prædicationem honorificam magnum quiddam moliatur necesse est; veneribus depluet ad aurium delicias; attollet se se ad admirationem captandam, dicendique opes divitiasque omnes profundet; Obsequium, præter optimum studium nil sibi gloriæ ducit, præter observantiam nil quærit. Ordiar igitur, meque geram ùt potero; nil pudore deteritus.

Plutarch. in Apophtegm.

— ut infirmæ possint subsistere vires.

Tibullus in laud. Messalæ.

Quamquàm ipsa per se CRACOVIENSIS Episcopatus dignitas amplissima est, sive Ditionem ejusdem late patentem, sive Auctoritatem imperandi quàm maximam, sive insignium privilegiorum prærogativas, decus INFULÆ augentium, spectare libeat; Idem tamen hoc SOLIUM quod Divina Providentia, Celsissime Princeps, Tibi jam dudum astruxerat, ubi primùm ascendisti, Pastor gregis votis omnium antea expetitus, Antistes sacrorum, plausibus gestientium admirabiliter exceptus, magnum

9. gnum ex quo illud occupasti, gloriæ honorisque suscepit incrementum. Quot enim avitis decoribus, non in orbe tantum sarmatico, sed in omni regione terrarum splendet LUBIENSCIA propago, quæ multis jam sæculis famam sui per omnes gentes disseminavit! Poterunt elabì sæcula, taciteque se voluentia, & ipsa vetustate rebus pulcherrimis poterunt inferre caliginem, & omnia edaci dente proterere; tantam tamen prçcelsamque LUBIENSCII Generis dignitatem, vel imminuere, vel oblivionis nube contegere, vel tam multas Gentilium imagines ex atriis pendentes decolorare non poterunt. Poterit Fortuna jactare se rerum humanarum Arbitram; Familia hæc Virtutum, rerumque gestarum fundamentis firmissimis immotisque superstructa, nullum ab ejus vicissitudine poterit exitium extimescere. Sed neque mortis sæ vities humanæ vitæ cursum abrumpens, pervicit, ut præcellentium Virorum fama interiret, quorum hçc Familia altrix extitit fçcundissima; propterea quòd, veluti decidentes è Cœlo ignes signatum flammis iter relinquunt: ita illi sparsa reliquere vestigia virtutibus, quas omnis admirabitur posteritas. Annosa hæc Arbor viridi adhuc senectute frondescit, jugiterque se vegetat, & diffuso in Cœlum vertice sublata, ostentat e felicibus ramis suspensa tot Principum insignia, tot Imperatorum vexilla, tot Senatorum clavos purpureos, tot devictorum hostium trophęa, tot Sacras Antistitum Tiaras. Athenis ferunt aram Prometheo dicatam fuisse, unde succensam lampada gestantes pulcherrimi certaminis initia auspicabantur; cujus ea Lex, ut toto cursu inextinctam servarent facem, emensoque per unum spatio, posterior cursor facem posceret, atque ita per vices, lampas, ex uno, in alium transferretur. En quales LUBIENSCIÆ Domus in decursu vitę Majores extiterint; dedere

Pausan. lib. 1. pag. 121.
Cæl. Rhodig. Tomo 2. Lect. Libro XI. cap. 27.
Plato de legib. Libro VIII.
Lucretius Libro 2.

ope-

operam, ut Virtutem quasi tædam ardentem sequacibus traderent, essetque apud eos perennis illa lux verè e Cœlo terris illapsa, perennis ille ardor gloriæ, qui ad omnem honestatem animos perurit. O quam splendida eorum Virorum series menti ostenditur, quos penes ejus inextinctæ facis, Virtutis nimirùm, extitit continuata progressio! Se se offert ILLUSTRISSIMUS & EXCELLENTISSIMUS *Dominus* NICOLAVS *de Lubna ab* HEBDIIS & NIEVIESSIIS *descendens* LVBIENSKI, *Princeps Palatinus Sieradiensis; cujus Viri laudem, ad sempiternam memoriam ipsa denominatio generis ab eo ducta, propagavit. Se se offert* ILLUSTRISSIMUS & EXCELLENTISSIMUS *Comes* ANDREAS LUBIENSKI, *supremus Regni Thesaurarius, Gloria Nobilium, lausque decusque Ducum: Qui paratus ostendere nil esse tàm heroicum, quàm aut pro Religione mori, aut pro Religione vincendi gloriam comparare; in prœlio contra Crucigeros, non dubitavit ire obviam eorum conatibus: per infestos gladios & tela micantia irruere; strenuèque pro Christo cruore profuso, palmam retulit in Cœlis gloriosissimam, in terris vero famam numquam interituram. Spectabilem quoque se præbet, multisque de Republica meritis conspicuum,* SVENTOSLAUS LUBIENSKI *Castellanus Sandomiriensis; cui felicitas hæc obtigit, ut filios plures amplissimis Dignitatibus ornatos viderit, ad eumque immortalis gloria redundarit. Proh qualis etiam quantusque occurrit* CELSISSIMUS PRINCEPS MATHIAS LUBIENSKI *Archiepiscopus olim Gnesnensis, & Domesticæ amplitudinis, & Patriæ grande incrementum; qui hanc ad posteros transmisit gloriam, ut* PRIMATVS *maxima Dignitas, in* LVBIENSCIA *Domo consederit.*

Sub Casimiro III. PoloniarumRege.

 Al-

Alter ille, cujus frontem Polocenſis Infula exor-
11. nat, eſt ILLUSTRISSIMUS, EXCELLENTISSIMUS & REVERENDISSIMUS Dominus STANISLAUS LUBIENSKI, tam carus acceptuſque SIGISMUNDO III. Poloniarum Regi Potentiſſimo: ut eumdem inter Regni Proceres Clavo ornatum ſedere voluerit, ad gradum SENATORIS evectum; Quæ Dignitas quanta ſit, quis ignorat? Jam verò quodnam ſpectaculum, aut pulchrius aut magnificentius, quàm hunc Virorum ordinem cœtumque præſtantiſſimum intueri, qui ſinguli facem Virtutis luciſluam ſemper, inextinctamque ſervarint! Si eorum omnium res geſtas, ſi ſtudia, ſi contentiones & impetus ad gloriam, ſi magnitudinem animi, ſi pietatem, ſi curam tuendæ Religionis anxiam atque ſolicitam, ſi Patriæ amorem, ſi cultum ingenii, ſapientiam, prudentiam ſingulorum fando exponere aggrederer, quem nam exitum inveniret Oratio?

Quamquàm, neque hoc opportunum, neque neceſſarium; nam utcumque huic parcam labori, non tamen quaſi tenebris obrutæ tot Virtutes Majorum jacebunt, nec in vaſto illo noſtrę fragilitatis aceruo deliteſcent: Qvum tot Gentilium Tuorum CELSISSIME PRINCEPS, Virtutes ante omnium oculos ipſe conſtituere videaris, earumque in Te imaginem vivam ſpirantemque intueamur; ut ſicuti non defuerunt Philoſophi, qui dixere ſtellas, quæ nocturno tempore cernuntur, totidem eſſe nitidiſſima ſpecula, quibus ſol abſens repræſentatur: ſic qui Te cernit, translatas in Te cæleſtes illas ſpecies, & in Te quaſi ducta priſcæ lineamenta ſapientiæ jure poſſit exiſtimare; quamobrem, etſi hos illosue peculiaris Virtus ſupra vulgarem conditionem extulerit, quæ tamen diviſa beatos effece-

Politian. Lib. X. Epiſt. 1.

re,

re, in Te mixta fluunt: in Te concentus ornamentorum admirabilis, quæ Vatum, Oratorumque ingenia fatigent; unde publica Faustitas, unde materies segesque uberrima, quæ CRACOVIENSIUM *Antistitum fastus mirificè possit locupletare. Mirantur omnes Fortunam hanc Tuam cum ratione, hilaritatem cum severitate, humanitatem cum majestate, moderationem cum auctoritate concordem. Magnum hoc Patris simul ac Principis temperamentum; cùm rara admodum ejusmodi complexio sit, quæ nullo vitiorum confinio lædatur.*

Tacitus Libro 2. Annal. Plinius in Panegyr. ad Traian.

Mirantur in Te doctrinam scientiamque rerum maximarum, non tantùm SARMATICO *sub Cœlo, studio & labore partam, sed insuper in illa Orbis terræ Regina Urbe ROMA omnium gentium Magistra, ubi cognitionum præclarissimarum medullā intimā abripuisti, optimique formam in rebus Theologicis, ab auctore* Deo *quasi delibatam decerptamque: Quibus apprimè instructus, tam feliciter potes rem sacram moderari, normam rectè agendi præbere, audaciam compescere, fræna criminibus iniicere, personam denique tueri* PRINCIPIS *Ecclesiastici, tum ex dignitate supremi Numinis, tùm ex utilitate Populorum. Quantum verò eminet Tua illa erga Divinum cultum, splendoremque sacrarum ædium solicitudo, non finibus exiguis circumscripta, sed per totam pertinens peruadensque Ditionem; quam numquàm qui veræ Religionis sensum & gustum habent commendare desinent; & extant ubique Tuæ erga Deum munificentiæ, inciduntque in oculos omnium monumenta posteris monstranda: Qualis illa* CRACOVIENSI *Ecclesiæ proxima, sacro ære sonans excelsa Turris, quam male materiatam penèque collapsam, Tuis immodicis impensis e solo rursùm excitasti; molesque tam excelsa Tuum*

jam nomen ad Sydera extollit. Quid dicam de PIETATE quæ tantopere Tibi eſt in deliciis, Paſtoris etiam tantoperè propria; cujus eſt oves commiſsas alere, pericula prævenire, calamitates depellere? Tuum verò animum hęc potiſſimùm cura occupat, ut neminem reſpuas de ſuis ærumnis conquerentem, neminem vacuum abire ſinas, nullius irritas preces eſse patiaris, omnibus præſidio ſis & adiumento, omnibus perbenignum vultum oſtendas liberalitatis, & amoris promentem tacita præſagia. Series hęc Virtutum Tuarum; & hæc quidem omnia magna ſunt, & ad memoriam Poſteritatis ampliſſima; Nec tamèn quamquàm in MAJORIBUS Tuis eaſdem extitiſse deprædicem, quaſi alienæ lucis objectu inobſcurantur; ſed in Te rutilant magis, quia non adventitio fulgore, ſed proprio inclareſcunt. Felix CRACOVIA, cui talis obtigit Antiſtes; Felix Grex cujus cuſtodię tam vigil excubat Paſtor; Felices populi nacti PRINCIPEM, qui a ſapientia ſciat, a Prudentia poſſit, ab amore velit publico bono conſulere. Voſque ingentes animæ LVBIENSCIÆ Stirpis, quæ Beatorum eſtis conſortium jamdudum adeptę, ſoluta veſtri concretione corporis pro hac inevitabili conditionis humanę neceſſitate; ſi quis ad Vos ex rebus humanis ſenſus pervenit, gaudetis opinor, quòd Virtus Veſtra, non cogitatione ſolùm depicta, ſed poſita in exemplo, & in noſtro ANTISTITE adhuc, quaſi in ſuo lumine collacata cernatur, & quamquàm vita functi, adhuc ſuperſtites eſſe videamini. Quò majore fiducia vota ſunt Supremo Numini, quod Cęleſti nutu rebus humanis fata decernit, nuncupanda, ut Te diù ſervet incolumem, a quo tantum ſplendoris CRAVIENSIS Epiſcopatus Dignitas, tantumque deco-

deco-

decoris comparavit. Compos fiat votorum ILLUSTRISSIMUS ET EXCELLENTISSIMUS *Dominus, Comes* BOGUSLAUS LUBIENSKI *germanus Frater Tuus, Dapifer Regni, dulce Decus ac Delicium Patriæ, præcellentibus Magni Animi dotibus conspicuus, Fortitudine bellica celeberrimus, in causis decidendis & sententiis alter Solon, in ferendis decretis justissimus, in administrandæ munere Justitiæ* GENERALIS *Officialis diligentissimus, veri justique tenacissimus,* SERENISSIMO & INVICTISSIMO *Regi nostro* AVGVSTO II. *summè carus: in quo geminatas Tuas Virtutes videre quisque poterit; estis enim tam similes, tam concordes, ut unus pars vitæ alterius esse videatur. Verùm cùm lucem honoris & gloriæ Vestræ, laude satis persequi nequeam, conscius officii proprii animus meus, in profundum humilitatis demittitur, ac alto silentio Celsitudinem Vestram veneratur.*

Ignosces Tu vero CELSISSIME PRINCEPS *precor obtestorque, temeritati meæ, si Tuas egregias laudes hactenus inculto exilique dicendi genere detriuisse videbor.*

Nostra manus sed enim est rudis atque indocta probamque
Materiem fœdare potest non arte polire.

Turneb. in P… fat. Adversar…

Enimverò hoc omnem mihi adimit perturbationem, quòd quæ per se splendent alienis non indigent ornamentis, quòdque ea effecisti, quæ facundissimi cujuscumque Oratoris præconia superarent: Unde omnes intelligent, quam magno meis Thesibus Nomen Tuum sit ornamento; & quam meritò in hac mea literaria exercitatione, a Te primùm duxerim auspicandum.

AD

AD RUBRICAM DECRETALIUM GREGORII IX.

De Judiciis.

I.

Uod Eugenius III. Rhemensi coacto concilio *anno* 1148. *die* 19. *Martii can.* 5. relato *in cap. decernimus* 2. *de judiciis*, constituit: *ut laici Ecclesiastica terminare negotia non præsumant*, nequaquàm est novum Jus; sed quicquid fuerat à suis Prædecessoribus multis retrò sæculis Stabilitum, observatumque, confirmat; Quùm, sicuti duæ sunt in orbe Christiano Jurisdictiones, Ecclesiastica & temporalis; ita conveniat Ecclesiastica negotia Prælatorum judicio tantùm terminari.

II.

Atque hoc adeò verum est, ut statuerit Innoc. III. in *cap. qualiter* 17. *de Judic. nè pro defectu Justitiæ clerici trahantur a laicis ad Judicium sæculare*; *quod omninò fieri prohibemus*. Ad quem textum Augustin. Barbosa *in Collectan. numero* 2. hæc habet: *Probat hic textus, clericos ad sęculare forum a laicis trahi non debere, etiam datà ipsorum Prælatorum negligentià*. Nil repugnante Concilio Toletano IX. *in can. filiis* 16. quæ-

quæst. 7. Nam intelligitur, híc canon, ut ait Augustinus Barbosa, de ea intimatione, cujus effectus sit, ut instantia fiat Superiori Ecclesiastico; Ita prædictus Auctor, in Libro 1. *Juris Ecclesiastici Universi cap.* 39. § 2. *num.* 187. & *in cap. Ecclesia S. Marię de Constit. num.* 15. Atque ita textum *in cap. qualiter de Judiciis* intelligit etiam Panimolle *Decis.* XII. *annot.* 3. *num.* 29. & *num.* 47. Sperellus *Decis. VIII. num.* 53. Bellett. *Disquisit. Clerical. Parte* 1. *de favore clericor. personali* §. 2. *num.* 31.

III.

Imò etsi Juspatronatus a laico possideatur; adhuc tamen, eo quòd Juspatronatus ad spiritualia ordinatur ac præparat; ejus causa talis conditionis est, ut solùm debeat in foro Ecclesiastico discuti atque decidi, prout disponit Alexander III. Henrico II. Angliæ Regi scribens *in cap. quanto de Judiciis*.

IV.

E contrà tamen si accidat, laicum a Sæculari Judice citatum ordinibus initiari, postquam in jus vocatus legitimè fuerat; Novus hic Clericus, forum laicale non poterit in ea causa declinare; idque tribuendum præventioni quam legitima citatio operatur; Eo quòd canones regulam amplectuntur Juris civilis: quòd legitimé citatus, coram Judice citante causam prosequi teneatur, non obstante Privilegii prærogativa, superveniente *l. cùmquędam* 19. *ff. de Jurisd. l. siquis posteaquam ff. de Jud.* dilucetque ejusmodi Regulæ approbatio ex constitutione Gregorii IX. *in cap. proposuisti de Foro compet.* Quod tamen cum hoc temperamento accipiendum, ut novus hìc clericus distringi per sæcularem potestatem non valeat, ut habetur ex Concilio Parisiensi 5. *can.* 15. *anni* 614. sub Clotario Rege, in *cap. nullus de Foro compet.*

Simi-

V.

Similiter, si accidat clericum Feudum á Principe sæculari obtinuisse; orta de Feudo controversia examinanda ac decidenda erit per Dominum Feudi, ut statuit Alexander III. *in cap. ex transmissa VI. de Foro compet.* his verbis: *per Dominum Feudi causam jubeas terminari.*

VI.

Cæterùm, ut proprium habeat Judicem Ecclesiasticum clericus, id ex privilegio illi competit; atque hujus privilegii tanta vis est, ut prorogare sæcularis Judicii Jurisdictionem clerico nefas sit; quum non censeatur hoc Privilegium personale cui renunciari valeat, sed toti collegio clericorum indultum in Milevitalensi & Carthaginiensi Conciliis; quamobrem ea prorogatio etiam juramento munita non sustinetur; ut Pisano Archiepiscopo scribens Innocentius III. decrevit *in cap. si diligenti 12. de Foro compet.*

AD RUBRICAM DECRETALIUM GREGORII IX.

De Sententia Excommunicationis.

I.

Xcommunicatio, ex iis armis eſt, quibus ſe formidandam præbet Eccleſia; Eam, tamen trina debet præcedere monitio. Sic ſtatuit generale Concilium Lateranenſe IV. ſub Innocentio III. *in cap. ſacro de ſentent. excomm.* Quod tamen non procedit in excommunicationibus a jure impoſitis: Quæ nulla prævia monitione delinquentes illaqueant & obſtringunt.

II.

Talis eſt excommunicatio canonis *ſiquis ſuadente, diabolo 17. quæſt. 4.* lata ab Innocentio II. in Concilio generali Lateranenſi II. anno 1139. in eos qui violentas manus iniicierint in clericos; qui ſtatim ipſa legis virtute ſubiacent anathematis vinculo: Et nullus Epiſcoporum eos poterit abſoluere, donec Apoſtolico conſpectui præſententur, ejuſque ſuſcipiant mandatum.

III.

Tales etiam ſunt illæ vigintì in caſibus latæ excommunicationes, quæ in Bulla Cœnæ comprehenduntur: velu-

veluti in hæreticos & ſchiſmaticos. Itemque in eos qui bona naufragantium Chriſtianorum auferunt, quam ſævam rapacitatem cohibere jam pridem tentarunt Gregorius VII. in *Concilio Romano can.* 5. Paſchalis II. in *Concilio incerto can.* 9. Honorius II. epiſtola 67. Alexander III. in Concilio Lateranenſi III. habeturque ejus conſtitutio *in cap. excommunicationi* 3. *de Raptor.* aliique Summi Pontifices, ſed hujus excommunicationis abſolutio non erat Romano Pontifici reſervata, prout jam in §. 4. *Bullæ Cœnę* reſervata noſcitur.

IV.

Excommunicatio quæ *hominis* dicitur publicationem exigit, juxtà formam præſcriptam ab Honorio Papa, quæ ſatis luculenter exprimitur *in can. curæ ſit XI quæſt.* 3. & ab Innocentio IV. in Concilio Lugdunenſi. habeturque *in cap.* 1. *de ſentent. excomm. in Sexto.* Atque in eum finem præcipuè tendit ejuſmodi publicatio ut excommunicatum omnes evitent. Impunè tamen nonnullis verſari licet cum excommunicato, in caſibus, eo pervulgato carmine comprehenſis.

Utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

V.

Ex effectibus ſpiritualibus, qui ab excommunicatione promanant, plurimi ducitur ille; ut excommunicatus ſacra peragens myſteria notam incurrat irregularitatis; ſic Gregorius IX. haud obſcurè inſinuat *in cap. ſi celebrat de Clerico excomm. celebr.* dùm ab irregularitate ſolùm vult excuſatum miniſtrantem clericum excommunicatione minori ligatum. Magni quoque momenti alter eſt effectus, nimirùm ut excommunicatus incapax beneficii Eccleſiaſtici ſit. Alexander III. *in cap. poſtulaſtis & in cap. propoſuit de Clerico excomm.* neque

 ejus

ejus fructibus gaudeat; Innocentius III. *in cap. pastoralis 53. §. vrrum de Appellat.* Imò proventuum Ecclesiasticorum ipso jure privatum esse excommunicatum, cum Covarruvia *Libro 3. var. Resol. cap. 13. num.* 8. defendimus.

VI.

Ex effectibus excommunicationis, qui humani dicuntur, ille ad correctionem incitat quam maximè, quòd excommunicatus tamquam Æthnicus sacramentorum participatione privatur; Et quamvis legitimum cum excommunicato matrimonium dicat Innocentius III. *in cap. significastis 6. de eo qui duxit in matr.* illicitum tamen est si fuerit excommunicatio denunciata, ut textum accipit Sanchez *Libro VII. de matrim. disput. XI.* Itemque id efficit excommunicatio ut in Judicio excommunicatus esse non possit, sed sit excludendus etiam parte non opponente, ut decernit Innocentius IV. *in cap. 1. in fine de Except. in Sexto.*

DA

AD RUBRICAM DIGESTORUM

De Constitutionibus Principum.

I.

Escripta Principum juri semper conformia præsumuntur; & contra Jus impetrata, contra Principis voluntatem impetrata creduntur; *L. rescripta Cod. de precibus Imperatori offerendis.*

II.

Generalis concessio Principis facta intelligitur absque tertii privati, seu communitatis præjudicio *L.* 2. §. *merito ff. nè quid in loco publ.*

III

Solus Princeps de dubiis ortis super privilegio à se concesso cognoscit, cujus est estimare quem modum sui beneficii esse velit *L. ult. Cod. de legib. & constit. Princ. & edict. L. Neratius* 19. *in fine ff. Reg. Jur.*

IV.

Princeps legibus solutus est quoad vim coactivam ut intelligitur *Vulpianus in l. Princeps* 31. *ff. de Legib.* non

non quoad vim directivam, prout accipiendum, est; Quod scribitur *in l. digna vox Cod. de legibus.* ubi Theodosius, & Valentinianus Imperatores hæc pronunciant: *digna vox est majestate Regnantis legibus alligatum, se Principem profiteri.* Atque hac distinctione utrumque textum conciliari defendimus.

V.

Privilegium a Principe concessum, tametsi insertum existat in corpore Juris, adhuc tamen privilegii conditionem retinet, neque efficitur constitutio, *ut cum Lęlio Mancino Genial. centuria 3. cap. 223. defendimus.*

VI.

Quemadmodum neque interloquutoria sententia Principis jus facit, nisi eo animo interloquatur, ut jus novum constituat, ut cum Brunnemanno defendimus *ad l. 1. de ff. de constit. Princ.*

THE-

THESES ALIÆ

Mixtim ex variis Titulis Depromptæ.

I.

Omicidium proditorium, privat illud committentem Immunitate Ecclesiæ. Estque homicidium proditorium, cùm specie amicitiæ vita eripitur.

II.

Onus solvendi Decimas, reale est, & sequitur fundi possessorem. In optione tamen Ecclesiæ est, quem velit convenire, novum an antiquum possessorem pro Decimis præteritis; ut loquitur Augustin. Barbosa *in cap. tua 26. de Decim. num.* 13. Licèt non obligari novum possessorem fundi, ad solvendam decimam fructuum præteritorum statuat Passerinus ad Tit. de Decimis *in 6. Decretal. quæst. unica, articulo XVI. num.* 428. *& Suarez Libro* 1. *de Decimis cap.* 38.

III.

Jurans usuras soluere, juramentum adimplere tenetur; Sed creditor ad usuras restituendas, est Ecclesiastica severitate compellendus. Ad Textum in cap. debitores de Jurejurando.

Res,

25.

IV.

Res, me inconſulto, ex pecunia mea empta, nec mea efficiiur, nec a me poteſt vindicari. *ut defendimus cum Covarruvia libro* 1. *Variar. cap.* 7.

V.

Nemini licet vi rapere, vel rem immobilem vel ſe moventem, licet ſuam eamdem rem exiſtimet.

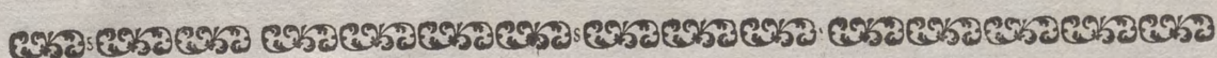
VI.

Furti tenetur ille etiam qui furtum non fecerit; Qualis eſt is cujus ope & conſilio furtum factum eſt.

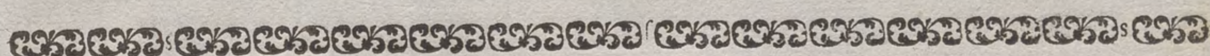

DISPUTABUNTUR PUBLICE
In Schola Magna Pisani Lycæi.

Anno Domini 1718. Mense Decembris. Die 17. Hora 16.

Annuente Illustrissimo ac Clarissimo Domino, D. Nicolao Antinori Patritio & Senatore Florentino, Illustrissimæ ac Sacræ Religionis Divi Stephani, summo Præside & Priore meritissimo, Regiæ Celsitudinis Cosimi tertii Magni Hetruriæ Ducis intimo Consiliario, Generali Causarum Auditore, & Pisanæ Universitatis Moderatore vigilantissimo.

DOMINI ARGUENTES ERUNT.

D. Abbas Alexander Frosini Patritius Pistoriensis, Sacri Romani Imperii Comes, Illustrissimæ Religionis Divi Stephani Eques, Academiæ Umbrosorum Consiliarius.

D. Abbas Franciscus Guidi Patritius Volaterranus, Illustrissimæ ac Sacræ Religionis Divi Stephani Eques, Academicus Oppressus.

D. Marchio Joannes Quaratesi Patritius Florentinus Illustrissimæ ac Sacræ Religionis Divi Stephani Eques, Academiæ Inexpertorum Secretarius.

D. Abbas Petrus Gagnoni Patritius Senensis, Illustrissimæ ac Sacræ Religionis Divi Stephani Eques, Almi Colegii Politiani Alumnus, Academicus Disunitus.

CÆTERIQUE VOLENTES.

27.

Manifest

Przeciwko bezprawnemu y Nie:
sprawiedliwemu od Praskiego
Spisku pro Die 17 Januarii
w krakowie pod nieprzyja:
cielskiemi woyskami na:
znaczonemu aktowi Judziez
przeciwo wszelkim skryptom
contra Statum & Rempublicam
fałszywie y malitiose z kon:
cypowanymy w Warszawie
Drukowanym

29

Ad Officium et Acta praesentia Castrensia Capitanealia Sandomiriensia veniens M^{cus} Stanislaus Dunin Judicides Radomiensis, obtulit eidem Officio et ad acticandum porrexit Manifestationem Publicam Polonico Idiomate Scriptam fusius in Originali explicatam et Contentam per Ill^{rem} et M^{cum} Adamum in Melsztyn et Cieszkowice Tarło, Jasielscen. Drohobycen. Zwolenscen. Dolenscensemq. &c Capitaneum, Confaederationis Palatinatus Sandomirien. Marschalcum ad Notitiam Universorum totius Reiplicae Civium porrectam Nomine Omnium Statuum Confaederatorum exploratis Sensibus Illustrium Palatinatuum per M^{cos} Nuntios, tam ad Palatinatum Sandomirien. quam e Converso a Palatinatu Sandomirien. expeditos factam, Manuq. Ejusdem Ill^{ris} M^{ci} Mareschali propria Subscriptam, ac Sigillo ejusdem Domus usitato Communitam infra Scriptam sub Actu infrascripto porrectam, petens eandem Manifestationem a se offerente suscipi, et in Acta praesentia ingrossare demandari, quod obtinuit in tenore qui sequitur ejusmodi.

Laudetur JESVS & Mr. Ejus.

Manifest przeciw bezprawnemu y niesprawiedliwemu od Praskiego Spisku pro Die 17ma Januarij w Krakowie pod Nieprzyiacielskiemi woyskami naznaczonemu Aktowi, tudziesz przeciw wszelkim Skryptom contra Statum et Rempub. fałszywie y malitiose skoncypowanym y w Warszawie drukowanym.

My Rady Skonfederowane, Marszałek Konsiliarze exploratis Sensibus Przeswietnych podźiło przez JchMściów PP. tak od Nas jako y wspolnie do Nas delegowanych Posłow tudziesz przez rezolucye, y kommunikacye obrali super periculosissimo Statu w iakim się teraz znayduie Oyczyzna Nasza ktorey tylko ipsa morantur adhuc se. perdere fata recusant w niniejszey Koniekturze nie cierpiąca odwłoki żadney na to mieysce y czas umowiony ziechalismy się, a to z racyi tey wieści y famy, że Praski Spisek Dzien iakiegoż Koronacyalnego Aktu siedmnasty tego Miesiąca w Krakowie naznaczył, y że tamże pod Konwoiem Moskiewskich Kozackich Kałmuckich y Saskich będzi, cała si Dijs placet Rzplta Praska w kilku Karetach zamknięta, ku tamtym incognito zbliżała się Krajom z nieodmiennym ut fertur zamysłem że ma w Stołecznym Miescie kontinuować ludicram, oraz et feralem Scenam zaczętą przy Grochowskiey Karczmie, aby ią na Krakowskiego przeniosszy Zamku Kapitolium lepiey wystawić y pokazać zadumiały super sua fata Oyczyźnie, y gorszącemu się Swiatu

z rozpusty y zawziętości kilkunastu ludzi abutentium libertate Pa-
tria zapalaiących woyny pożar w Naszym Państwie y całey Europie.
31. Na te tedy pogłoski zbliżaiącego się w Krakowie damna-
ti Legibus Conventiculi zdało Nam się wszystkim illicitis et Sacri-
legiis Actibus do ktorych tam ma przyyść iako się zanosi Solennym
tym zabieżć y wcześnie obstare Manifestem, ktory iako de inte-
gro conformuie się ad mentem et Sancita całey Rzpltey y Woie-
wodztw wszystkich circa tuitionem Prawa y dobrowolney przysię-
gi pro excludendo extraneo, eligendo Indigena Principe a Stani-
bus wykonaney, tudziesz circa manutentionem Electionis libera et
independentis od postronnych Potencyi przy Nayiaśnieyszym Krolu
Jmći Stanisławie Pierwszym Panu Naszym Miłościwym
Solennissime z Konfederowanych.

Tak y teraz Manifest tenże oswiadczyć ma światu wol-
ne, swobodne na Sprawiedliwości y wszelkim prawie ugruntowa-
ne Sentymenta iednostayney Woiewodztwa Naszego y wszystkich Kon-
federacyi. To iest iako Rzplta nie wie y wiedzieć niechce o żadney
inszey Elekcyi y Koronacyi żadnego Usurpatora gwałtem się vi
armorum na Tron Polski wdzieraiącego, iako nie zna y znać
nie chce tylko iednego wolnemi y zgodnemi głosy in Campo Electo-
rali Obranego Pana Nayiaśn. Stanisława Pierwszego, ia-
ko reklamuie quam Solenissime reclamare może przeciw na-
znaczonemu w Krakowie pro 17ma January nie godziwe-
mu ziazdowi y całemu ktory moram Spirat perduellionem
aktowi, iako na ostatek wyrzeczone y kondemnowane per
Electionis et Confederationum Sancita nieodmiennie kondemnuie
ie, y execratur wszystkie impia periurorum attentata, na
ktore albo dotąd odważyli się, albo sub monstruoso praetextu
Coronationis Pseudo Electa swego odważyć się zechcą.

Zakładamy zas pro fundamento & basi tey Naszey Protestacyi nayprzod Generalną circa exclusionem Cudzoziemca od Tronu Rzeczpltey Sacrosancte et Spontaneè poprzysięzoną Konfederacyą potym wolną in omni formalitate P[a] N[o] M[łtwego] Elekcyą, y na niey wołnaymienia Nowoobranego Pana provide per independenter od Zadney procz Samego Boga Zwierzchnosci per Supremam Solamq[ue] Dominam Jurium suorum Rempub. ustanowione. Sancitum tudziez Solennie uczynione y winną Sec Nayiasnieyszemu Panu Naszemu Zaszczycone wiernoscią wszytkich wzwyz[mian]o Konfederacye a pro Principali wszytkie de libera Electione Oyczyste Prawa, osobliwie Lege Anni 1593 tak obiasnione. Ktobykolwiek tam internus quam externus za czasu Panowania Naszego bydz po ukonczeniu Zdych miar mimo wolną Elekcyą by tez do Koronacyi przez gwałt przyszedł na Panowanie tey Korony nastepowac, ten ma bydz poczytany pro hoste Patriae y wszyscy ktorzyby mu tego dopomagali za Perduelles.

Więc poniewaz Xiąze Elektor Saski tak gwałtowną do Tronu wziął przed się drogę, ze po naymnieyszey nieyszey Pseudo Elekcyi Swoiey od kilkunastu Partyzantow Szczyrze przysięgłych a od siebie choynie zakupionych uczyniony mocą woyska Moskiewskich y Saskich tota Rpca invita et execrante hos ausus usiluie się do Korony dociszec, zatym wyrazone manutenendo Prawa nie za Pana ale za głownego Nieprzyiaciela Oyczyzny Naszey, za niesprawiedliwego Usurpatora uznaiące go Cała z konfederowana przeciw niemu Rzplta a periuros Electores & Coronatores Jego za Zdraycow Oyczyzny odtegłych justissimo Omnium pænarum Lege prescriptarum rigori. Wszystkich tak się ex[p]likuiącym niechay iezeli chcą wybaczą a niech zganią swoię infamitam audaciam, poniewaz pod iednym wychodkiem

presto

33 gestk posłuszow bręczcym ulto merito przez iednego Szwedzkiego Gońca y tam sobie charakter Posła usurpuiącego dotąd in Repub: nieznaiomym kilkanaście turbulenta Capita zgromadzone barbara crudelitate grassuią y niewstydliwie starpią honor Nayiaśnieyszego Monarchy gdy dotąd Pseudo Elektowi iako dotąd godnemu Xiążęciu wszelki respekt zachowany widzieli. Szkalują effrenata maledicendi rabie tak zasłużonego w Rzpltey Xcia Jmu Prymasa, obieżdżaią niewstrzemięźliwym ięzykiem y piórem Summos quosq; Cives z ktorych zasługami skomparować się nie mogą a żadney w bez summienney imprezie swoiey sprawiedliwości nie ciaiąc samemi zaiadłych Jmion kalumniami, instyguiące przeciwko sobie własne zagłuszyć summienie y swoie w Oyczyznie straciwszy cudzą usiłuią zaćmic sławę. Na ostatek pod garnizonem Moskiewskich y Saskich woysk ignavi z daleka insultant fortibus. Wszakże to nikomu nie tayno że ten niliczemny spisek nigdyby nie śmiał ani umiał tak zuchwale gadać gdyby go Nieprzyiacielska ktora go iedna zuchwałey przeciw całey Rzpltey czyni nie widział się protekcya.

Documentem są tey Jch niepomiarkowaney chardości y prezumpcyi wyżey maiące ostatnią rudność bo o honor y poczciwość nayprzewszych w Rzpltey ludzi y Nas wszystkich posięgaiące się bezprawne y bezbożne ich skrypta pod usurpowanemi niegodnie tytułami Manifestu przeciw Elekcyi, oznaymienia Nowoobranego Króla Pactorum Conventorum Konfederacyi Proiektom, Desideriorum, Universałow ktore wszystkich vigore Konfederacyi Naszych zupełnie

zkassowane

skassowane iuż będą jako żadnych do tych czas chybaby gdzie aktualnie Nieprzyiaciel wypanował y wymusił, nie są oblatowane w Grodach, tak gdzieby Similis Violentia ściedzicol. wieki podobno utracone bydź miały zawsze pro eliminandis & eradendis Sancito Konfederacyi Naszey decernunt.

Jakoż naypierwod Manifest ich czy niegodnym napełniony iest jadem. Crocodili lachrimis Fakcyantow płaczących nad ostatnią wolności y Oyczyzny zgubą! ktorą iako oni sami widocznie gubią, niechay rzetelną zwarzywszy prawdę y rozsądney dawszy mieysce refleksyi świat się cały przypatrzy. Rzeplita po długiey zwiechu miar wprawdzie ku Koronie chwalebnym y dosyć wdzięcznie od Rzpltey pamiętnym ale przez pierwsze Dwadzieścia lat przeszło nayniesczęśliwszym Panowaniu Niemieckim pod ktorym na ten czas wpierzyne prawie całe obrocone Królestwo Imienia Polskiego Sława przed Swiatem ochydzona została: pragnęła universali voto Nacyonalnego Krola wszystkie Województwa, ziemie y Powiaty na wszystkich nie excypuiąc żadnego w Koronie y w Wielkim Xięstwie Litt. antecomicyalnych Seymikach odezwały się unanimi consensu za Krolem Polakiem, y iednostaynie bez żadney prawie Sentymentow różności na utrzymanie Patryoty Krola Posłom wszystkim podały na Seym Zwnu Nacyonalny Instrukcye. Czy rowna znaydzie się śmiałości ktora

raby

35 zeby wszystkich Województw, Powiatow y Ziem tak odległych tak Uniwersalny Zgodę za fałszywą y praktyki maligne y niewstydliwie wynicowawszy rzecz y kontrować chciała, Vocem hanc populi Vocem fuisse DEI! Zgromadzone na Konwokacyi Stany wyczytawszy w konferowanych z sobą wszystkich Instrukcyach ardentissimum wszystkich Województw nullo penitus excepto desiderium wypromowowaniu do Tronu Narodowego Pana Zatym skonfederowawszy się w tym Punkcie summa animorum unione et zelo praktykowana we wszystkich Konfederacyach circa sua respective obiecta obowiązały się przysięgą circa manutentionem Urodzonego Polaka Krola. Aby iako na przyszłey Elekcyi cum summa injuria Imienia Polskiego sub fide honore et Conscientiis wyprzysiężono się Piasta, tak żeby sub vinculo iak nay solenniey z tego się sprzysiężenia był znowu powrocony honor Imienowi Polskiemu.

Też od Konfederacyi Generalney uczynioną przysięgę iako niektore Województwa ieszcze przed Konfederacyą proprio zeli motu wykonali były, tak na relacyinych po Konwokacyi Seymikach wszystkie Województwa nie mnieyszą Religią iako ochotą promptissime onęż wypełniły, z tym oczywistym voluntarii Sacrificii dowodem że na żadnym Seymiku żaden rzetelnego iakiego niebezpieczeństwa nie podpadł, y owszem że na kilku tychże relacyinych Seymikach po kilkunastu lub naywięcey po kilkudziesiąt Braci, ktorym ieszcze na generalną Konfederacyą nie zdawało się przysięgać, bez żadney iednak kłotwy

wdy, bez przymuszenia żadnego libere swoie odłożyli przysięgę aż do Electoratem Campum, ktorą na nim dopiero na ostatek residuè kilku Powiatow partes solennie dokonizyły, poddaiąc się dobrowolnie, zgodnie, bez żadney in loco oppozycyi ustanowionemu na Konwokacyi Prawu, że ktoby z Rzeczypltey nie przysiągł na otrzymowanie Polaka Krola nie mogłby na Electoralnym Polu ullo gaudere Suffragio. 36.

Nie dziw że Faletyżanie Pragscy na te solenissime od całego Senatorskiego y Rycerskiego Stanu wykonaną efferwescunt przysięgę, bo ich ta naybardziey potępia Carguit perjurÿ manifesti przed Summieniami własnemi y przed całym Swiatem. Bo lubo quaerendo excusationem in peccatis udaią że do niey przymuszeni byli, żadnego iednak rzetelnego coactionis nie przywodzą, ani wcałey Polszcze y Litwie przywieść nie mogą przykładu gdyż y ten sam JmPan Woiewoda Podlaski ktorego za naypierwszy inviti Juramenti podaią dowod manifestował in facie Rzpltey Sentyment swoy przystempuiąc do przysięgi y tym konkluduiąc swoy głos: że przysięgę a pociwie przysięgę y bez żadney restrykcyi: Zaprzeć się tego tuta honestate et salva conscientia nie może, ktora JmćPan coram Ordinibus Manifestacya pokazuie dosyć, czyli to był przymiewolony Actus JmPan Woda Krakowski ktory wielkie staranie y applikacyą swoie wypromowowaniu Xiążęcia Saskiego do Tronu wli: stach

37.

stach swoich do Carowey dosyć jactanter wyraził, teraz Caput Drugiey Części, czy poniewolnie za Urodzonym Polakiem Królem na swoim Spisku Królewskim przed wcześnie et illicite od siebie sklecionym, tudzież na Konwokacyi przysięgł, ale in particularitates nie wchodzę, ieżeli tego złaczey nacyi; to pewnie ci osobliwie kilku Principałowie perjurorum, żadnego circa Juramentum od niechże samych solennissime praestitum musu, dowieść żadną miarą nie mogą gdyż żadney formalney oppozycyi przystępuiąc do przysięgi nie pokazali in loco, której gdyby był ieden Poseł dopierosz kilku lub kilkunastu Senatorów y Posłów fortiter obstitissent, gdyby byli przeciwko niey generose, iak na innych Polaków należy protestowali się, ale że tę przysięgę za bardzo szkodliwą Oyczyźnie udaią nigdyby iey byli nie dopuścili. Wczym bieżą niey tak szlachcie tacy Senatorowie y zbyt podło y irrationabiliter eskuzuią się, a za tym zeznać muszą że nie protestowawszy się dobrowolnie przysięgli. Wczym sami oczywiście remorsum Conscientiae czuiąc Urodzonego Sasa strzegą sobie za Urodzonego Polaka, którego ieszcze ante Regnum paternum Urodzonego Oyca post iniunctam exclusionem Sasa albo Cudzoziemca był wotowany do Tronu, a do tego ex vi przysięgi dołożono, z Oyca y Matki Polaka żadnych Państw y Possessyi nie maiącego.

A gdy tak Sacrosancto iuris iurando vinculo na

utrzymywanie Króla Urodzonego Polaka Spłuszczona Rzplta Zgromadziła się na Elektoralnym Polu, obrała sobie wolnie y zgodnie nemine penitus contradicente nayygodnieyszego Pola= ków a wszytkim wsusenie Monarchom Sławą, mądro= scią, dobrocią, Sprawiedliwością, Potencyą rownego Oyczyzny Interessom Imienia Polskiego honorowi nayypotrzebnieyszego iednym słowem Summum et Optimum Principem Nayiasnie 38

Stanisława Pierwszego.

A lubo przy obieżdżaniu ex more wszytkich Wo= iewodztw Ziem, y Powiatow znayliczniey szemi paragonuią= cych Woyskami kilkunastu ex Universo Electore populo Za Jeciem Kasztellanem Krakowskim interressuiącego się zna= lazło się przytomnych zratu. Ci iednak ani żaden z tych ktorzy praesentes byli in loco debito żadney nie zaniosszy Protestacyi penes Interrogationem et acclamationem Primam nie odezwawszy się z kontradykcyą plenissimo et solemni me= morando Omnium praesentium Electorum Consensu ubło= gosławili Rzpltą, ktorey ieden Jmć. P. Kaminski uczyniony przy samey immediate Nominacyi oppozycyą nie mały czas mo= ratus gaudia, tym bardziey Konsensem swoim uprzedzonym emulavit publiczną Konsolacyą y swiatu pewnie pokazał iak bezpiecznie kazdemu było wolno kontradykowac, et quanta Veneratione od całey Rzpltey od kilkudziesiąt Tysięcy Se= natorskiego y Rycerskiego Stanu przytomnych Elektorow

ktore

liberum veto Unius Contradicentis obserwowane było.

39. Że zas na zwyczaynym wszystkiemi y ostatniem generalney Konfederacyi Prawem obwarowanym Elekcyi mieyscu przytomną Rzeczpltą uznana nie wątpliwie od samychże Fakcyantow Saskich per praesentiam et exercitam od nichże in Electorali Campo Activitatem, potym Saskiego ich Spisku który nullis precibus, nullis justis medijs ad Unionem pociągnąc się nie dał, na ostatek czekac więcey nie chciała, nie sprawiedliwey uczynic nie mogła; Widziała y wiedziała dowodnie Rzeplta że Saska ta Scyssya, nie na co inszego exercando in audito exemplo przeniosła się za Wisłę tylko eo fine żeby się było wyciągnionym gwałtownie na oppressyę wolney Elekcyi zaciągnionym na utrzymanie Ambicyi y Fakcyi swoiey z przepuszczonym wolno przez Litwę naganną dyssymulacyą y kointelligencyą Xcia JMci Wisniowieckiego na ten czas Regimentarza Litewskiego z Kędzyrym wuz nie daleko od Wisły y z ściągaiącym na sześc niedzielny Termini Elekcyi złączyc się z nieprzyiacielskim woyskiem, że to nie prożna suspicya była, bo to ipso effectu patuit, kiedy wszyscy samey z Moskwą ci się jedno złączyli, y tam z duszą y ciałem Cesarskiey Moskiewskiey y Saskiey Fakcyi stali się mancipia kiedy tak solennie Pseudo Konfederacyi swoiey za przysłane woysko Carowey dziękuią, a wszelką sprawiedliwosc przypisuią onymże, kiedy Manifest a Statibus

bus uczyniony przeciwko tym ktorzy albo prowadzą Moskwę
albo cały z niemi Kointelligencyą maią, a od nichże samych wła:
snemi sine imaginabili exemplo całego przymusu podpisany
rękami proiecta audacia et usurpata authoritate swego Spi:
sku Kaźnią. Zostawili's tedy tym procederem swoim iakie:
powątpieniu mieysce? Że oni summam partem y zaraz z począ=
tku mieli w tym zawziętego na Rzpltą Sąmsiedztwa gwałcie?
Zostawili powątpieniu mieysce. Że nie dla czego inszego od=
szczepiwszy się od Nas przeprowadzili się za Wisłę, tylko
dla prętszego się złączenia z Nieprzyiacielem, Zostawili's
powątpieniu mieysce; Że nigdyby ten naynikczemnieyszy
Spiszek tyle się był nie ważył, nigdyby tak zuchwale tak
zawzięcie z całą Rzpltą nie poszedł, gdyby był na Nie=
przyiacielskich siłach całey swoiey nie ugruntował bez=
bożney Imprezy. A zatym widzi to palpando manibus
Rzplta że ci ludzie iako samą pokazało się rzeczą oczywiście
z Nieprzyiacielem trzymaią, wiążą się z Oppressorami Naszemi z Mo=
skiewskiemi z Cesarskiemi y z Saskiemi Ministrami co dzień
co noc odprzysiężone praktyki y fakcye perjure czynią od
nich summy biorą, y oczywiście pieniędzmi Saskiemi wielu ten=
tuią przeciwnych niektorych deliberes odwodzą do Moskiewskiey
y Saskiey praktyki, powinnaszby była cteliae ich więcey in Electo=
rali Campo? Ktorzy żadnymi sposobami, zabrnąwszy po uszy
z Nieprzyiaciolmi w Kointelligencyę y Ligę ad Saniora Consilia
pociągnąć się nie dali. A czy nie sami na konwokacyonalnym
Seymie

41. Seymie y od wszystkich Woiewodztw nullo penitus excepto przyięto wykonali Bogu y Oyczyznie przysięgę, że Fakcyi za Cudzoziemcem czynić nie będą. a czyliż reclamarunt przedtym tam gdzie należało przeciwko Prawu opisuiącemu rigores przeciw Fakcyantom y promowuiącym Cudzoziemca, że co ipso pro Hostibus Patriae sprawiedliwie, Swiątobliwie, y Słusznie a tota Republica deklarowani byli. Azaliśż przy podpisach własnemi Rękami y tych wymyślnych Salwach wyrazili cum Protestatione contra rigores Legis. Azaliśż Manifest uczyniony a Statibus przeciw Partyzantom Moskiewskim czy aktualnym na ten czas, czy przyszłym własnemi nie stwierdzili ręcami? Azaliśż oni sami niby na emundacyą swoie przed Rzpltą non urserunt instantissime tegoż Manifestu, czy nie garneli się sami do podpisow? czy naymnieyszym pod znakiem resentyment przeciw niemu nie dopiero oppozycyą pokazali? czy y w Pałacach nie podpisowali u siebie.

A więc tak ex vi Prawa y Przysięgi własney na Konfederacyi Generalney dobrowolnie uczynioney, będąc ipso facto za fakcyą z Cudzoziemcami y favore Cudzoziemca oczywiście prastyllowane declarati a Republica y od nichże samych hostes Patriae, et privati Suffragio in Electorali Campo iako Generalis Confoederationis Prawo od nikogo nie konfederowane sprawiedliwie praescripsit, będąc powtore declarati hostes Patriae, iako oczywiście eo tunc et in post Partyzani Moskiewscy przez Manifest od wszystkich Stanow uczyniony, y od nich samych nie tylko akceptowany, ale y urgentissime na ten czas accelerowany

wany, y własnemi ich ochotnie stwierdzony ręcami. Coż tedy za obligacyą Rzplta miała żeby była apertos hostes łatwo nie mogąc ich żadną miarą do siebie reducere, czekała in Electorali Campo; tych ktorzy aperte persuasi Rzpltey y swoim kondemnowani Manifestem, ktorzy Saskiemi pieniędzmi favore swego szendo Elektora, jako to rzetelnie patet wyprzysiężone za Cudzoziemcem exclusive fakcye, wiążąc się widocznie z Moskwą ad Rempublicam, Rzplta et proprio sanito cale iuż więcey nie należeli, ktorzy obiecowali, a zwłoczyli tylko accessum, czekając na Woyska Moskiewskie y z niemi wraz ad oppressionem Rzpltey accedere chcieli. Toć się bez nich jako bez krzywoprzysiężców prywowanych suffragio od siebie samych y mogła y powinna była obeyść Rzeplta in Electorali Campo.

Bo niech oni jako chcą swoie kolorizują persuasia, bo widząc co za sequele za niemi necessario et indispensabiliter idą, udaią teraz, że y oni przeciw sentymentowi całey Rzpltey, przeciw wszystkich nullo excepto zdaniu Universalnemu wotom przeciw przysiężoney na Seymie y wszystkich Seymikach exclusa urodzonego Polaka promocyi także Cudzoziemca nie chcieli, Polaka życzyli, ale że tylko potym Elektora Saskiego opponować musieli, Nayiaśnieyszemu Elektorowi Naszemu. Niechay tym peregrinos in Patria albo nieuiadomych wcale, co się działo a nie nas łudzą. Widzieliśmy tak za życia przeszłego Pana, jako y po Jego śmierci na co zanosiło się zawsze. Widzieliśmy to w Domu że tylko Pryncypałow Praskich fakcyi Censtinctu własney ambicyi y ofiarowa-

43 od Moskwy y temu y owemu złudzeni Koroną, i do ktorey żadne
większe nad inszych merita, niektorzy et ullam Capacitatem nie mie-
li, y tak Suffragia Electoris populi od Nayiaśnieyszego Sta-
nisława odciągnąć, a do Siebie usiłowali przeciągnąć, że ieżeli-
by się to im udać nie mogło zawsze w rezerwie trzymali Elekto-
ra Saskiego; oczywistym dowodem iest tego Imć Pan Coda teraźn.
Principal Prągskiego Spisku, ktorego obroty favore Sui in emen-
dicandis Suffragiis na Siebie, nawet y od Swoich Partyzantow
wyśmiane, gdy żadnego pożądanego iemu nie sprawiły skutku
pierwszy y naypilnieyszy Promotor bydź poczyt. Elektora Saskie-
go ex testimonio własnych Jego do Dworu Peterburgskiego li-
stow. Widzieliśmy tudzież że kilku inszych Capita teyże
Prągskiey Fakcyi nigdy o żadnym nie myślili Nacyonalnym
Kandydacie. Widzieliśmy ab extra że w Wiedniu circa ac-
ceptationem od Elektora Saskiego Sanctionis Pragmaticae y w
Peterburgu za instynktami panuiącey tam Austryackiey fakcyi
obrany usurpata Authoritate, tendente ad Universale Impe-
rium wpułnocnych Kraiach, Polskiego Krola nie żadnego Po-
laka, żałowaliśmy wielkiey prostoty et nimis credulam Sim-
plicitatem, jako się tu iuż pokazało, kilka Panow zmiędzy
nich ktorzy Niemieckim y Moskiewskim całe uwierzyli, ktore
wielu rozsądnicy u Nas odrzucili offertum y tobie Sobie da-
li wgłowę, ktora na głowie nigdy bydź nie miała Korony:
gdyż nie wątpliwie ieden Xiążę Saskie zawsze u Cesarza
y Carowey był ułożony do Tronu Polskiego Kandydat, ktory
między inszą do korony uprojektowaną drogę a Oycowskim troche

pokazano

pokazano przykładom, nie na affektach Electoris Populi, o kto=
rych całe zdesperował, ale na Moskiewskich y Niemieckich 44.
Woyskach swoie ufundował impreze, kontentuiąc się iakim ta=
kim za sobą spisłkiem saskiemi zakupionym summami, co
ipso ex affectu patet; A zatym widzieliśmy dobrze że choć=
byśmy byli na ktoregoskolwiek z Polakow zlekonili serca
przeciez by oni swego Sasa takim iako patrzyt obrali sposobem
bo na to pobrano Pieniądze, na to sprowadzone Moskiewskie
Woyska, na to Sasi w gotowości stali. Ta tylko differentia
żebyśmy utraciwszy Wolność przez exklusyą utraciwszy
przyiaźn Dworu Jmci Francuskiego, przez oddalenie od Tro=
nu Naygodnieyszego z Polakow interessom Polskim naypomoc=
nieyszego Pana, zostalibyśmy byli bez wszelkiey pomocy a
Pan inszy z Polakow obrany na zupełne poniżenie, et in
ludibrium fortuny zostawionym, musiałby był bez sił prze=
ciw przysięzonym Potencyom wszeł stropy ustąpić Tronu,
do Konigsztaynu przenieść rezydencyą, a My naszey ustą=
pić Wolności, obranemu od całeyskolwiek tak iako iest obra=
ny, Sasowi. Darmo tedy Fakcyani Fragsy periurys suis
żadney niech nie szukaią exkuzy, że sobie według Univer=
salney przysięgi Polaka życzyli, bo iedni z nich in casu nie
utrzymania siebie na Tronie, zawsze mieli w rezerwie, iako
patrzyt dobrowolnie wyprzysięzonego Sasa, drudzy o żadnym
nigdy nie myślili Polaku, lecz favore samego Elektora Sa=
skiego opponowali się Rzpltey, życzący sobie et unanimiter
obieraiący

obieraiącey Nayiaśnieyszego Stanisława, a wszyscy po części

45. własną ambicyą, po części ślepym przywiązaniem się do Saża

dobrowolnie wleźli w Cudzoziemską przeciw własney przysiędze

przeciw własnemu Manifestowi, przeciw wszystkim racyom

Status Nostri, które każdy rozumny uważyć może fakcyą i

wtrącaiącą Nam gwałtownie Cudzoziemca na karki.

A zatym convicti ipso facto będąc, że to uczynili prze-

ciw przysiędze własney, że ważyli się wchodzić w takie

Cudzoziemskie przeciw prawa Generalis Confederationis od

nich na ten czas kiedy było trzeba, tam gdzie było trzeba,

tak jak było trzeba nie reklamowanemu, y owszem przez

podpisy rąk własnych akceptowanemu, że poszli przeciw

Manifestowi zuchwale całey Rzpltey przynaglonemu y pod-

pisanemu od nichże samych, coż stąd za konsequencyą

na nich, tylko że Rzplta iuxta Sancita sua approbata

od nichże samych nie powinna więcey mieć ich była za

swoich ale za Hostes Patriae, Perduelles, a toć nie powin-

na była na nich czekać in Electorali Campo.

Że zaś część ciała Powiatu Nowogrodzkiego nie

przystąpiła do Uniwersalney przysięgi, to dla tego dla nich

Rzplta oczekiwać obligowana była. y owszem dla tego sa-

mego że przystąpić do Generalney Konfederacyi per sacrum

Juramenti vinculum niechcieli, od Rzpltey całey, od siebie

samych przywoszeni według prawa zostali Activo et passi-

vo

vo Suffragio. Niebylis na Konwokaiyalnym Seymie tak iako my wszyscy Aże Woiewoda Nowogrodzki, Jm P. Starosta Mścisławski &c y Nowogrodzcy Posłowie? Niesłyszeli Generalney Konfederacyi Prawa, wyszedł który przeciwko niemu że słyszany y ogłoszony in loco jako nulla ratione obstante indispensabiliter należałoby było Protestacyę? niechay takę aby iedną pokażą. Szkaluią że metu nie śmieli iey w Izbie czytać. Pana Grabowskiego przywodzą a czy nie pomną że tenże sam Pan Grabowski na Seymie Anno 1726 Za to że Saskiego Jnfanta na Xiestwo Kurlandzkie śmiał nazwać honestum ambitum, usłyszał od Jzby że go za ten Panegeryk oknem wyrzucić trzeba, był że wyrzucony oknem? Nie pokazało się na nim że to procul a Verbis ad facta? czy za to od Seymu 1726to upadło contradicendi wolności, kto Posłom zawiąże gębę, że czasem na zdrayce oczywistego Krytykę Tysiącznemi razy, trafia się to na Seymikach. Niechwalemy wprawdzie żadnych takowych Prowedenow przeciw Osobom Poselskim, żal się Boże że się kiedy trafiaią, ale wiemy które corrigenda które alleganda exempla. Odzywał się JmPan Suski Łomżyński Poseł z reflexyami przeciw przysiędze nie raz, referuiąc się iednak do Uniwersalney zgody, coś mu za to się stało? Pan Grabowski notowany dawno in Republica peccatus et perfidie w Kurlandzkiey Sprawie, że co nie ciekawego od kogo usłyszał który mu winien? ile kiedy to mu tylko zganiono że się nie wczesnie intrusit po zaczętey iuż Actu Xcia Prymasa przysiędze, nie protestował

że się

że się zaraz, że nie przeciw przysiędze opponować się chcę, ale tylko
47 że życzył ex suo sensu coś więcey do przysięgi dodać. możes
się tego coram Statibus zaprzeć, coś tedy pro violentia exemplo
w Izbie Dᵃ Pᵃ Grabowskiego przywodzą, którému ani nikomu inszemu
nikt żadnego rzetelnego nie uczynił gwałtu. A na ostatek
ponieważ przysięga ta cało allegując teraz zinwertowana iest
y zgubę y ruinę Oyczyzny, czemuż tedy między Zelantami temi
y tak wielkiemi Miłośnikami Oyczyzny, za iakich teraz się
głoszą nie znalazł się żaden, nie nie zdupieli się wszyscy,
żeby choć z iakim azardem przeciw przysiędze gubiącey Oyczyznę
powinno było in loco debito in praesentia Ordinum uczynić Pro-
testacyą, a dla Oyczyzny ginącey y samo Sakryfikować życie.
Kogo poczciwość y Staropolska Cnota Serce y rozum rządzi nie
powinien był odważyć się y na to amore pereuntis Patriae, ale
czy mogą obelgę tę y nieznośną potwarz Nam wszystkim w=
teyże wolności zrodzonym, honor sumnienie y poczciwość kochaią-
cym zadać, żebyśmy byli za wolną każdemu Protestacyą Sła-
checką fraterno Sanguine zkalali ręce, żeby były Stany Rzeplitey
in Sacrosancto et intaminato do tych czas Consiliorum Templo
w Izbie nie zprofanowaney, do tych czas nigdy ullo caedis funesto
exemplo iako z niemi gorszący świat zrobili tragedyą, że=
byśmy eodem ictu Rad samych Oyczystą wolność liberum ve=
to iugulare mieli. Mogąż to dawszy rozumowi bez passyi miey=
sce sprawiedliwie imaginować sobie. a zatym nie mógł
tam żaden metus cadens in constantem Virum, ale są tylko
wynalezione bez żadnego fundamentu, bez żadnego przykładu
y dowodu

y dowodu, bez summienne kalumnie, żeby ob metum Protestowac 41

się nie chciano. Więc gdy przez samo wyjście Izby zogłoszoną

Statibus Protestacyą exercetur liberum veto, ktore bez takowey in loco Protestacyi skutku żadnego nie ma, toć Prawo ktore in Convocatione stanęło nie przysięgłych activitate privans, iako niekontradykowane żadną iak należało Protestacyą, miało y powinno mieć było omnem vim apud Rempub. Toć Jchmć PP. Nowogrodzanie ktorzy nie przysięgli nie mogli przeciw Prawa Activitatem pretendować. Ile że wszystkie Codztwa Ziemie y Powiaty nullo excepto y część większa bene Sentientium Wdztwa sameyże Nowogrodzkiego temu się poddały Prawu, quo titulo inaequali sepha lepi nad wszystkich Jchmć PP. Nowogrodzanie niektorzy że kiedy wszystkie Stany cała Rzplta, wszystkie pemtus Codztwa Conditionem Activitatis przysięgę na Krola Polaka przyięty, Oni kilkudziesiąt Saskiemi przekupieni pieniądzmi bez takowey przysięgi przeciw Prawu generalney Konfederacyi akceptowanemu od wszystkich wypełnionemu w samymże Woiewodztwie Nowogrodzkim Activitatem pretendowali. Nie chcieli ci Jchmć niektorzy communé za Nacyonalnym Krolem explere Juramentum, bo oczywiście iako patuit, nie favore Polaka ale Saskie się devoverunt & vendiderunt factiey. A zatym tak dla rekuzowaney przeciw Prawu pospolitemu od całey Rzpltey wypełnioney przysięgi, iako dla widocznego wiązania się z Moskwą przywowawszy się samych

Siebie

49

siebie Suffragiis Rzeplta ab Omni Obligatione oczekiwania na nich uwolnili.

Alec na ostatek ten sam wieczny Rzpltey zwyczay ullo praejudicato do tych czas nieodmienny obwarowany ab immemorabili wciągnionym Prawem absentes careant Suffragio, czy nie dosyc uspokoic by powinien Prągsley Seyszyg że ichnie mogąc ad Unionem przyłączyc, ullo Jure do oczekiwania na nich Rzplta nie była obowiązana, nie na radzie, ale między Warszawą y Wolą tak dawnemi jako y ostatnim Prawem była naznaczona Elekcya, toc w Okopach przy Nominacyi aby przez iednego delegowanego e medio sui odezwac się było z kontradykcyą, ktorey żadney nie było. Zaden absens Seymu, żaden Seymiku, żaden iakiegokolwiek Zrywac, chyba personaliter przytomny nie może Ziazdu, ktoz tedy praesens Nayiasnieyszego Elekta Naszego Nomine ich opponował się Nominacyi. Nie samaz to Opatrzność Boska im odięła Consilium, na większe zehanbienie ich Seyszyi że sobie nie mogli poradzic że wypadła im zgłowy nay potrzebnieysza ta iednak contradicentis, ut sit praesens Conditio. Nie mogliz bezpiecznie jako im należało, ieżeli y był onych tantus Numerus Sto y drugie koni sub Ductoratu Principatow swoich przy okopach stanąc z mocną oppozycyą sine ullo rationabili metu, kiedy przez całe ultra fidem Historice Spokoyne Interregnum przez całą Elekcyą żadney violencyi żadnego na nikogo niebezpieczenstwa Zycia przy

wiesi nie mogą

wiesi nie mogą przykładu, ile kiedy mogł ieden wolny Szlachcic dosyć długo w Szkopach Samych kontradykcyą, libertatem Suam 50.
et praerogativam liberi veto bez żadnego Swego niebespieczeństwa zaszczycić. Jeżeli zas byli Sobie Consciy prowadzenia Moskwy ad praemeditatae Intentionis że przeciw woli Całey Rzpltey Cudzoziemca mieli per Potentiam wprowadzać na Tron y dla tego publiczney obawiały się zemsty. Atażliż y na Radzie będących tak Rzplta w ręku nie miała? Więc Liberum veto ktorego tak iak należało koniecznie et indispensabiliter nie umieli, lub niechcieli zażyć, z ktorym żaden z nich nie odezwał się in loco debito, iest to tylko praetextus sceleris, iest Maszkara ktora wszytkie pokrywa zbrodnie popełniania et Speciosa verbis re inania.

Afferunt w Manifescie Swoim: że nim Postowie delegowani do nich ex Electorali Campo że Swoiey wyexplikowali się funkcyi olecopny z Armat uczyniono ogłos zaszłey Nominacyi, a nie widzą że to Samo Supererogatorie uczyniła Rzplta, że do nich y postać raczyła, kiedy ta obligacya tylko z Samey przeciw Braci Stanow Rzpltey affektow, nie z żadnego Prawa że iescze ostatni raz postali z Samą denuncyacyą że przystempuiemy do Elekcyi, bo za co tych było zaprascza ktorzy bez żadney protestacyi ubi de loco in Electorali Campo uczynioney wynieśli się za Wisłę. Czy kiedy Izba zaprasza Postow etiam in activitate będących, ktorzy bez żadney Protestacyi in loco Słyszany absentuią się po Domach Swe Ministerio Postow Naszych nie wiedzieli co się dzieie

nia

na Elekcyonalnym mieyscu? do kogoż tylko do nich samych
51. kontradykowac chcących należało się pytac obo? Że uż podo-
bno y Posłow godzin kilka darmo przetrzymanych od nich nie
doczekano responsu, bo Stany Rzpltey dosyc długo ich upor
cierpiące nie powinny były na żadną odpowiedz ab absentibus
czekac, bo wiedziały y miarkowały ich uż zawziętość, bo
relacya Posłow ab absentibus żadney by była nie uczyniła
odmiany bo nie tak jako od ktagskiego Spisku rozkazy
jako że szczegulny denuncyacyę Postowie delegowani byli.

Daley prosequuiąc kalumnie powiadaią że Protesta-
cye Posłow iako JchmćPP Opoczynskiego Oświecim-
skiego Wsichowskiego Starostow, tudzież inszych Szlach-
ty podczas zagłuszone były. Słyszelismy dobrze y zwszel-
kim respektem niektorych JchmćPow na dnia Kasztellana Krakow-
skiego Suffragia podczas obieżdżania Wdztw, ale czyż to
koniec Elekcyi? czy to ultimus Contradictionis terminus?
Nie pozwala kto na obieżdżania Wdztw czy przy samey
Nominacyi pozwolic nie może? Żeby zas przy Nominacyi ad
Interrogationem trinam iaka insza prócz JmPana Kamin-
skiego uprzedzoney oppozycyi Protestacya zaszła, to ostatni
falsz, bo żadney rzetelnie mendax Malignitas poka-
zac nie może in loco przytomnego kontradycenta Mani-
festacyi. Co czego List własny JmPana Starosty Opo-
czynskiego w Manifescie dnia JmcPa Prymasa wyrażo-
ny dokumentem iest, że nie z Protestacyą nie na Pragę ale
do siebie poiechał.

Po setnych inszych w Manifescie wyrażonych fal-
szach

stach ejusdem Sensus konkluduią tą imposturę, iakoby Manifest ten ich Zaniesiony był do JWW. Ichmmć KK. Marszałkow, do Ktorych? to pewna że nie do Seymowego, nie do żadnego z Koronnych, nie do Litewskiego tudziesz, bo ten iako Sam wydrukowany na Manifeście y nie exkuzowałby się donieść, y powinien by był przestrzedz o nim Rzpltą in Electorali Campo czego nie uczynił. O tym wprawdzie dowiedzieliśmy się ex fama że JmPan Woda Krakow. gadał o Protestacyi czy przed JmPanem Marszałkiem WKoronnym w Jego własnym Pałacu, ale ten Pan ktorego consummata prudentia Insignit Authoritas Summa fides erga Rempub. każdemu z nas constat to w Domu Swoim importune reposuit, nad co rozsądniey et conformius do Prawa odpowiedzieć nie mógł, że u Siebie w Domu nie iest Electoralis Campus, ani przytomney nie masz Rzpltey, JmC niech się Protestuie gdzie należy w Okopach lub w Szopie. Ja anim ulla Lege powinien ani chcę ani podeymuię się tego żeby Rzpltey miał te donosic illacyę. Niechay ią donosi cujus Interest.

Na tym tedy prywatnym w Domu dyskursie ludzie małe fidei udawać śmieli, że zaniesli do Marszałkow Manifest, novo et inaudito exemplo, a oraz impositivà presumptione idąc, bo Protestacya nigdzie całe nie waży ieżeli nie iest okazana y ostrzeżona in publico Congressus loco, a potym oblatowana w Grodzie. Ani nikomu to Onus imponi żadną miarą nie może, żeby czyią donosił Protestacyę, ktory Sam Porzader y odkrytego w Manifescie falszu

chytrość

53 chytrość, czyli nie dosyć pokazuie iawnie: że żaden przytomny nie Manifestował się in Electorali Campo, ani nikt cale o tym Manifescie nie wiedział

Przydali na ostatek do niego appendicem dictante instinctu Patris Mendacij, tilkuset podpisanych nie podpisuiących się Szlachty: alec procz tego że takowe liczby wymyslone calliditas dosyć tym samym detegitur iawnie że w Pseudo Konfederacyi swoiey, tak wielu imprudenter połozadli, żacnych Obywatelow incorrupta erga Remp. fidei Cives, Oyczyznie y Nayiasnieyszemu Krolowi w Naszych Konfederacyach iuratos, y ktorzy iednostaynie z nami ich execrantur Spisek, ani do niego nie należeli nigdy, iako Jasnie Wielm. Jmć Pan Mniszek Marszałek Konfederacyi Ruskiey JW. Jmć Pan Rzewuski Pisarz Polny Koronny Konsyliarz Konfederacyi Sandomirskiey, Jmć Pan Lipski Regent Koronny, Jmć Pan Karwicki Chorąży Radomski Starosta Lipnicki, Jmć P. Uieyski Podstoli Sandomirski, Jmć Pan Dębski Kasztellanic Woynicki, Jmć Pan Bukowski Chorąży Sanocki Jmć Pan Poplewski Podkomorzy Podolski et cæteri cæteri y tak wielu innych ktorzy horrent na to że śmiano perfidiæ labe et periurij contagio żacne y niewinne ich affrontować Jmiona. Zkąd widocznieyszey nie trzeba proby, dorozumie się każdy, iakim sposobem Jnwentarz mizernego swego napchali Spisku. Procz tego ieszcze że ten Regestr nie przez ieden fabrykowany miedzy Dworow swoich famulitio zagęścili niesłychanemi w Rzeczyptey Jmionami zarzucili, podanemi bez wiedzy, et sine personali

præsentia

praesentia Scrutami Jnion, a nayważey wymuszonemi przez Moskie-
wską oppressyą, przez podusczenia na niewinną Szlachtę podpi-
sami napalowali. Na to że mamy reklamacyi wiele po Grodach
Szlachty przeciw wymuszonym y wyłudzonym podpisem, których na
Nieprzyiacielską Tyrannią, nie zda Nam się wdawać że żaden pra-
wie ze Szlachty na ten się podpisuie Manifest, nigdy tey Kon-
sequencyi, żeby go na drugą iле Saską Elekcyą zaciągano nie
wiedział, co patet że ledwie dziesiąta ze Szlachty kilkuset pod-
pisanych cząstka compatuit ad Pseudo Electionis Actum.
Na ostatek procz tego że nieczemną tę ludzi kilkuset garstkę
nie mogąc przez tak długi czas przyniewolić do podpisów więcey,
maxima parte Kalwinow y Lutrow opponować śmieli sto ty-
sięcznym całego Stanu Rycerskiego Elektorom; Niechby ich
było, niech będzie ile tyle, wszyscy i jako periuri całą Saską
y Moskiewską przeciw Rzpltey implikowani fakcyą, jako swemi
własnemi podpisami convicti, że są hostes Patriae et Perduelles jako
absentes ab Electorali Campo z żadną na nim ut in loco debito
nie odezwawszy się Protestacyą, nie mogli ullo jure, ratione ulla
Rzpltey całey na polu Elektoralnym przytomney Actum et
Activitatem tamować.

Żadne im zgromadzone Rzpltey Stany jako vere ab-
sentibus et sua culpa suo periurio, ipso facto recessis a Re-
publica nie uczynili krzywdy. Poszła Rzplta za chwalebnym
Przodków swoich torem y wszystkich dawnych, osobliwie
Naypierwszego post Jagiellonicam stirpem naywolniey

obranego

obranego Henryka Walezyusza przykładem Elekcyi, na ktorey
55 Prześwietne Stany nie mogąc żadnym sposobem sławną Se-
cessionem Grochowień z kilku Senatorow y z ich Partyzantow
złożoną ad Unionem przeciągnąć, Sprawiedliwie non conside-
rata absentium Contumacia, do Nominacyi indispensabiliter
przystąpić kazały, tak dalece że iuż pod czas rzetelnie po-
czętey od Xcia Prymasa Henryka pierwszego No-
minacyi, widząc się nie konsyderowaną iuż całe Grochowień Ses-
syą że bez niey przystąpiono do Nominacyi Pana, dopiero dla
swoiey uniknienia hanby, y nie chcąc dać szpetnego przykła-
du ostatniego zaciągnia potomnym wiekom po zaczętey iuż
Authoritate Stanow Nominacyi przystąpiła ad Komplacam.
Za tym przykładem pamiętnym pierwszy nayuwolnieyszey
Elekcyi gdy szła y teraz Rzplita, tak było przynaymniey
uczynić trzeba y temu Grochowskiemu in loco Pseudo Electio-
nis spiskowi, gdyby serca ich staropolska rzetelsza poczciwość ie.

A zatym nayprzod Manifestem ich a peiuris
et absentibus ab Electorali Campo sine ullo fundamento na
samych jakośmy światu pokazali fałszach zfabrykowaną
y rzuconą od nich pro Basi Pseudo Electionis Xcia Saskie-
go (contra Rplcae Jusiurandum et absolutum in omni for-
malitate Electionis Actum, od kilkudziesiąt tylko ludzi
wiarołomcow y krzywoprzysięzcow pod Grochowską karczmą
Flintami y rozkazami woyska y Generałow Moskie-
wskich

wskich wyszczególnionego ij Authoritate Konfederacyi Naszych ju-
re juste et legitime zkassowany bądz, wszytkie budź też 56
Superstructas na tym Manifescie Machinationes et at-
tenta vigore tychże Konfederacyi Naszych pro cassatis et nul-
litatis uznaiemy, y przeciwko nim solennissime Manifestu-
iemy się; Aby naymniey non derogando generali abolitione
Omnium et Singulorum contentorum, w tych wszytkich od
Spisku Sasskiego Skryptach. Te osobliwie w oznaymie-
niu ich Pseudo Elekcyi magis in verecundas expungi-
mus in falsitates, one wszędnemu Każdemu tey Oyczyz-
ny Synowi podaiąc ad trutinam.

Na Seymie walnym pod Kamienną po rozjecha-
niu wszytkich ad propria Woiewództw y Szlachty bez żadnych
od nichże Posłow wnileczenne (?) kilkudziesiąt nayuięcey Pos-
sessyonatow przytomnych wszystkie pod Flintami Mo-
skiewskiemi Seym walny że nie pod Kamienną lecz
pod Grochowską Karczmą na to naszymi my patrzyli oczami.

Musielismy słuchac liberiorem auram y prowado-
wac Securitatem Jakimkolwiek rzetelnym gwałt ktory
z nich o sobie uczyniony in Electorali Campo niech polożą
dowodem, z ktorego y ścigże na ten czas Regimentarz Litewski
insigniter laeso Equestri Ordine ziechał bez żadney od
Rycerskiego Stanu wrażonego zemsty, ktora wszędzie każdy
jak łatwo bydz mogła. Nie te hymnorystne (: in solo ve-
atu

57 atu Conscientia fundati za kointelligencyą z Nieprzyiaciełemi y za Saliczye przeciw przysiędze, ale rzetelnieysze pericula impetus na przeszłych Elekcyach bywały na Szopie, a nie przeto straconą wolność, a nie przeto opem et Securitatem od woyska nieprzyiacielskiego przeciw sobie szukano.

Wrocilismy się wlasnie Rzeczy Niedzielnego Traktu a zastawszy igne et aqua interdictum &c. Rzecz Niedzielna spatium nie koniecznie ale ad summum praefigit konwokacya, a tasz sama jak nayprędzey Electio zakonczyc obligowała prawem. Po skonczonym solennie Electionis akcie po rozjechaniu się Wodzow wszystkich nullus amplius Terminus. Za nic u nich mieysce obwarowane prawem, za nic Primatialis Authoritas za nie absentia Reipub: et Statuum, za coś tak bardzo zastrzegaią się vana formalitate czasu; czy nie mogli jako na każde insze mieysce, tak y na każdy czas inszey tak bezprawney z Wolnej Elekcyi, że im czas igne interdictum & aqua, cosz się dziwić, kiedy z nieprzyiacielskim przybyszy woyskiem, pierwszy dali przeciwko Miastu z Dział Ognia.

Trudnienie przyścia na pierwsze mieysce rozumieć bydz iaskim umnieysszeniem powagi konsultacyi Naszych.

A na coś dni kilka całemi woyska Moskiewskiego siłami między Wolą y Warszawą usiłowali się przebrać a przecie to iuż dawnego wieku Rzendo Elektorom Maximilyana Niemca długo ganiła y potępiła in suis Sancitis Rzeplita, że nie na zwyczaynym mieyscu Akt swego odprawili spisku, toć y teraz między Tysięcznemi bezprawiami

wiary in istemi, Spiskow ich musi y to samo umnieyszac powagi.

Liberum veto pars Principatow swemu adhaerens byl naymniey nie obserwowala. Niechay tego iedna od Tura Interrogationis et Nominationis Actum przytomnego kogo jako necessario requiritur dowiodą kontradykcyą, żeby ciey in Electorali Campo nie obserwowala Rzplta. To killadziesiąt tysięcy Elektorow w Okopach y koło Okopow przytomnych iednostaynie Pana Urodzonego Polaka obieraiących sobie to wszytkie Woiewodztwa Ziemie y Powiaty Piasta Polaka generalnym aklamuiące, y potym approbuiące konsensem Pars, a gdzie sto Possessyonatow wszytkich krzywoprzysięzcow, gdzie y żadnych od tylo Woiewodztw niebyło Posłow tam cala Rzplta.

Jmć Pan Radzewski Marszałek Elekcyonalny suo abusus Officio virgam Directionis obrocil in flagellum Wolnosci inconsultis temere funkcyą swoie przecidit, zaczym supplendo dirempta inconsulte hanc praerogativam na mieysce iego upowsilismy za Marszałka Pana Poninskiego ktorego consummata prudentia. Jmć Pan Radzewski Podkomorzy Poznanski rara ac seculis unione od wszytkich Woiewodztw obrany Marszałek, po skonczonym zupełnie Electionis Akcie po rozieckaniu się ad propria wszytkich Woiewodztw y Szlachty cale smiał ex quo iure dalej swoie kontinuowac funkcyą. Suo abusus Officio dadzą mu swiadectwo potomne stany, ieżeli kto mogl godny tantos

gerere

fasces. Inconsultis nobis, ale cale JmC powinien był wie-
59 dzieć gdzie się z Pola Elektoralnego podzieli ci którzy żadney
ex Lege et More necessario requirowany in loco debito nie u-
czyniwszy diligencyi, nie oswiadczywszy się Rzpltey czyli Rzeczypos.
y gdzie odchodzą, ani iemu ani Statibus tam gdzie należało
nie dali znać o tym? powinien że był consulere wszytkich którzy
ab Electorali Campo absentowali się po Domach bez Pro-
testacyi słyszaney y uczynioney tam gdzie należy, reiteruię
się każdy nie iest że verè absens, nie na Jego pewne mie-
sce obrany Pan Poninski, bo JmPan Marszałek Elekcyonalny
nie należał nigdy do Pragskiego Spisku, ani Pragski Spisek
do niego. Ta Consummata prudentia nigdy ieszcze dotąd
ultra functionem Poetae nie była na żadney funkcyi uzna-
na a Rzeptea. Recognoscimy JmP Pa Radziewskiego za Mar-
szałka Elekcyi, a przecie. On od tey Rzpltey był obrany, któ-
rey iuż więcey zgromadzoney nie było, po rozjechaniu się Wo-
iewodztw ad propria, z których żadne nie pristało na Pragskiey
Pseudo Elekcyi. Tym ieszcze że JmPana Radziewskiego uzna-
ią Elekcyonalnym Marszałkiem, wyznać tenentur y to że
JchmM PP Nowogrodzanie niektórzy za to iż iuxta Legem
przysięgi nie chcieli, więc iusta Legem sprawiedliwie pri-
vati byli activitate in dandis na Marszałka Suffra-
giis, ponieważ bez nich został JmPan Radziewski
Marszałkiem. Toć JchmC PP Nowogrodzanie nie przy-
sięgły nie dawszy na Marszałka bez nich legitime obra-
nego suffragia, słusznie eodem iure privati sunt iis
den-

dem Suffragijs in ulteriori Electionis tractu: ktora tak cało na Marszałka Elekcyi mogła y daley bez nich się obeyść.

In numerosa stanowszy in Campo Electorali frequentia (: quo sensu y niżey mowię:) przy tak liczney populi Electoris frequencyi uno labio et festivis vocibus cum jubilo przy zupeł-nym liberi veto zachowaniu obraliśmy wolnemi głosami Elek. Ale Pan Laci Generał Moskiewski ktory tych magnos tradit sub sua flagra Quirites w Liście swoim do Peterburgu pisanym, a do JmPana Regimentarza Litt: ręką in Originali doszłym meliori fide, o tak licznym zgodnym, swobodnym jak oni depredykuią akcie da Relacyą potomnym czasom.

WMci Pan Dobrodzieju (: pisze do Pana Birona:) z Raportow moich do Gabinetow wysłanych racz obaczyć co się tu stało, iako też w iakim stanie się znayduią progressa nasze. Dnia dzisieyszego ma bydź Elekcya, dla czego iuż na tey stronie o puł mile od Grochowa, gdzie ante Henricus Valesius obrany wyprowadzili się w pole, Wdztwo Nowogrodzkie, część Wdztwa Minskiego, Wda Krakowski z swemi adherentami, Wda Podlaski, Biskup Poznański y inni ktorzy się do mnie udali: Co się tycze drugiey Partyi iako to Xcia Wiśniowieckiego y Biskupa Krakowskiego z ich adherentami, ieszcze iest in dubio czy się coniungować będą dzisiay in Campo Electorali. Dnia wczorayszego byłem u nich o milę z tąd, y uczyniłem wszelkie remonstracye, iak dobrocią tak grozbami, aby się z sobą kombinowali, y iednomyślny wzięli rezolucyą. Spodziewam tez

się

Od JPa Lacy.

Się, że Propozycye moje znaleść mogły Ingress wdzięczny, poznam 61.
w obraniu Osoby Krola Nowego z iednostaynego Sentymentu,
Reszta według pomyślenia mego, niewzgley tylko Szczegulnie
Zazdrośi między Cudzy Krolowskim Regimentarzom Wiśniowie-
ckim, y temi dwiema Biskupami, poniewaz kazdy z nich chce
mieć preferencyą. Biskup Krako z Xieciem Wiśniowieckim nar-
koczą na to, że ich drudzy odstąpili, y do mnie się udali nay-
pierwey. Gdy między sobą czyniąc Confederacyą bez drugich
obrali Marszałka Partya ktora tu iest na Radze gorzey
Szczerośi pokazuie, y malkontenci są na drugich że się z
niemi nie udali rowno do mnie, a tym bardziey poniewaz ter-
min Elekcyi blisko mija y dalszego mieszkania nie cierpi.
Biskup Krako przyznawa że żadnego Ministra nie mają
in praesentia z ktorymby mogli skonkludować Pacta Con-
venta, na ostatek znaleźli Sposob, że Pułkownika Fle-
minga dyspensowali od przysięgi, aby prezentować mogł
Osobę Ministra Saskiego p. d. Coż to za numerowa
Frequencya Czysta Cudztwa Minskiego z Nowogrodzkim,
ktorych samych Cudztwo major numerus obowiązawszy się
Konfederacyjną przysięgą Krola z nami obierał Polaka. Zin-
szych Cudztw oprocz Familiarum kilkudziesięt Possessiona-
tow naywięcey tak dalece że wszystkiey Szlachty przytomney
ledwie kilka zebrać mogło się było Chorągwi, ktore z iednym
Powiatem rownac by się nie mogły. Ekwet tu zupełne y
liberi veto zachowanie, y piękna zgoda, kiedy do niey y
Grozbami Pan Lacy przedził, kiedy wszystko według iego stać

Się

62.

pomyslenia musiało. Pokazuie się unum labium ile w tych między nie cierpiącemi się mutuo kilka Factionis głowarni dyssydencyach. Pokazuie się na ostatek czy to iak oni mowią w tey Pseudo Elekcyi Saskiey dextera Domini fecit virtutem czy to nie raczey iest własne P. Generała Lacego, prostszego y grubszego, dzieło, y woysk Moskiewskich na to iedynie zgromadzonych effectus.

Electora Jmu regiæ virtutes całego swiata panowania godnieysze &c. Nie uymuiemy Krolewiczowi Jmu wielkiey slawy, et hanc ipsam Capacitatem do rządzenia nayobszerniejszey Monarchy, ale co do Rzptey Polskiey trzymamy się sentymentu y opinij tego, nad ktorego, od ktorego lepiey Krolewicz JmC ani znany, ani kochany, ani estimowany bydz nie mogł. To iest oraculum wielkiego Oyca Jego a Pana Naszego, ktory tak wielekroć do Naszych Senatorow y Ministrow mawiał: Że Syn iego (: N teraznieyszy Elector:) nie dla Polskiey Korony, ani Polska Korona dla niego, że ani on do Geniuszu iego. Że niebyłbym mu kochaiącym Oycem gdybym mu tey życzył Korony &c. Możesz kto mieć za podeyrzaną Oycowską o Synu intencyą? ktosz lepiey N. Krolewicza humor, dyspozycyą et indolem spenetrowac mogł? iako własny iego N. Oiciec? kto lepiey Naszey Naszey Sytuacyą Prawa, zwyczaie, maxymy et arcana inter Mtem et Libertatem zmiarkowac y doswiadczyc mogł, iako N. August. II. 30 lat y kilka panuiący in tanta varietate temporum? Więc zważył dobrze cos non bene conveniens między Synem swoim a Stanem Rzpltey. Przeto lubo Ministeria niektore Saskie, uważaiące swoy

§. 36
Krolewic JmC dignus universa. Imperio. N. Oyc za iego judicat. Polskie zas potrzebny Krol JmC Stanisław y Francuska kolligacya.

swoy bardziey iak Pana interes do Polskiego Tronu, roznemi Proie-
63 ktami Proli Regiae zawsze preparowały drogę, iednak N. August II.
nie widząc na ostatek żeby to było z dobrym Domu swoiey a bar-
dziey ex justitia et Successionis Lege, życząc Domowi swemu
Czeskiego Krolestwa, lub ktorego Austryackiego Dziedzictwa, tam
by cały myśl y siły swoie obrocił; Dla czego z N. Krolem
Jmcią Francuskim wszedł w Traktaty y Przyiaźn. Więc
ex mente tak wielkiego, mądrego, y rozumnego Oyca każdy widzi
co tu konkludować trzeba. widzi każdy co trzeba y że skutku
sądzie, kiedy Krolewicz Jmć tak nie słychaną idzie violencyą
Sam pokazuie rzeczą, czy do wolnego Narodu rządzenia ma
w sobie dyspozycyą. Ale niech będzie bez żadney uymy, y ta
w N. Elektorze Saskim infinita Capacitas do rządzenia y Na-
szego Państwa, Rzplta iednak ile ty razy Cudzoziemca nie-
chce, po tak długim Panowaniu obcym, chce też zakosztować dul-
ce Imperium mędzy wyprzysiężonego Piasta, y reparować
honor Imieniowi Polskiemu, życzy sobie mieć Pana z ktorym
każdy ięzykiem Oyczystym rozmowić się, do ktorego każdy
Civis wolnieyszy mieć może przystęp, ktory nie z cudzey rela-
cyi zna Familie, zna merita, zna Subiekta, zna Prawa.
Pamiętna iey iest przeszło dwudziestu letnia Woyna od Saxow
wciągniona, pamiętne aż do śmierci intolerabile Ministe-
rium Saxonicum. Niechże Domowi Saskiemu żadney Suk-
cessyi zostawić Cienia, po ktorą iuż iak iawną tak oczy-
wistym gwałtem Krolewicz idzie. Strzeże się Rzplta
według owey aeternae veritatis maxymy, a Vicina Germa-
nia

nia Cave tibi Polonia, żeby nie ochłoneło Polski Pano-
wanie Niemieckie lub Austryacka aspiracya w Nordzie ad
Universale Imperium Planta, po Czechach y Węgrzech na Oy-
czyznie Naszey exequowowana nie była. Chce mieć takiego
Pana o ktorego siłach żadnego powzięć podeyrzenia nie
może. Na ostatek chce mieć Rzplta N. Stanisława I.
quo meliorem dla niey Swiat cały nie wydał. Życzy sobie
przeto obligowac wiecznie y Nayiasn. Dom Francuski, y teraz
y na potomne czasy tak Oyczyznie pomocney do ratowania
Naszey od Niemcow Wolności. Czego N. Krol JMć Francuski
od Boga providowany Defensor daie Swiatu oczywiste do-
wody. Niechay sobie ganią inhumanos Sensus Bracia
Nasi że nie pomną na wdzięczność należącą Bogu,
Za exaltacyą tak zasłużoney w Oyczyznie Familij Krwi y
Imienia Polskiego na Tron Francuski, uż maiącey od Boga Dzie-
dzicow, Os de ossibus et Carnem de Carne Nostra. na wdzięcz-
ności Nayiasn. Pana Naszego, y Nayiasn. Krolowey Francuskiey
winną, że Godnością y nie wykomparowanemi Cnotami swemi ta-
ki u Swiata Honor y Oyczyznie swoiey taką cumulavit ozdobę.
Że nie pomną na to iż w każdym na Rzpltą przypadku y
Niebezpieczenstwie Wolności nie mamy Potencyi tylko iedną kto-
ra naymocniey nam zawsze pomodz może, Francyą, ktorą y
Nayiasn. Francuskiego Krola, takowe przeciw Nayiasnieysze-
mu Krolowi Stanisławowi proceder ich spotka nie-
mogą tylko słusznym napełniać disgustem y żalem.

Explikuią zas pias intentiones N. Cesarza JMci y N.
Carowey

§ 37
Exkluzya et arbitrium nad Prawami Polskiemi Cudzoziemc[illegible]

 Sarowey JMci ratione exklusyi Stanisława Leszczyn-skiego ab Electione, deklaruiemy że totym punkcie Rzplta circa Jura liberæ Electionis żadnego nie ma gravamen ponieważ takowa exklusyja uczyniona, nie ma się tylko relative do tey exklusyi, ktorą Rzplta przez Konfederacyą Sandomirską uczyniła primitive, dla czego Jchmsciom PP. Ministrom Rzplta czyni podziękowanie &c.

Nayiaśnieyszy Stanisław (: lubo y przedtym in fundamento prawa de non præstanda obedientia cesserat Votis Konfederacyi Generalney Warszawskiey :) teraz ridnale nie szedł ani przyszedł do Tronu vigore żadney pretensyi, ani dawney stante Ebetico Bello Elekcyi, ale zdał się na naywolnieysze Elektorow Suffragia, czego y ostatnia zaprzec nie może malignitas. Zaczym Zobopolnie Rzplta Suprema et Sola Jurdium Suorum Domina, zawore tak niewytkompasowanego żadnemi wiekami, y sobie wtym czasie naypomocnieyszego Pana, to co iey się podobało y zdało uczyniła, to iest iako niegdy amovit do Tronu obstacula S. p. Augustowi II ab utraq Confederatione Rzpltd totius solenniter abdykowanemu, bo Warszawska Konfederacya 1704 a Sandomirska znowu Konfederacya 1707 znowu Krola JMci Augusta deklarowały były decidisse e Throno et Thronum vacantem. A ponieważ wtych dwoch Konfederacyach cała zamykała się Rzplta, ktore diversis motivis et temporibus obiedwie Krola JMci Augusta II. privarunt Regno, et solenniter przez dwoch następuiących po sobie Prymasow publico

§. 38. Co JKr Augustowi II to JKr. Stanisławowi I. uczyniła Domina sui Juris Rzplta

twały

wały Interregna, toć cała Rplta Augusta II. privaverat Regno. Jako tedy N Augusta II przez własną abdykacyą et per sancita Confederationis tam Varsavien quam Sandomirien tytułowane go Fasibus Regni, znowu ad eosdem tacito Consensu, na Radzie tylko walney Warszawskiey rehabilitare raczyła y przywróciła Pani Sobie Rzplta; tak właśnie y Nayiaśnieyszemu Stanisławowi I Zdać się mogło obstare, wszytko to injuria temporum wyciśnione jako nayżysze Jurium Suorum et Legum arbitra unanimi Consensu zniosła Rzplta, infinite majori Solennitate, bo zgromadzona Pospolitym ruszeniem na Elekcyi, iego Sobie obieraiąc za Pana. A coż cudzoziemcom do tego? y słuszność to tych wyrodków Oyczyzny authoryzować y chwalić, że Moskwa y Niemcy tak się gwałtownie wdzieraią w Rplta Dyspozycye? to albo nie proszeni od kogo tu z woyskami przybyli? Jeżeli nie proszeni? to oczywiście gwałtownicy wdzieraiący się w obrządki, et in sancita Rzpltey, toć im nie masz za co dzięk czynić: Jeżeli proszeni? toć i którzy ich prosili są oczywiście zdraycy własney Oyczyzny są bez sumnienia za prawami żelanci, którzy za prawami żebrzą przeciw wszelkiemu prawu całe insua Rplta wprowadzaią nieprzyiacielskie woyska na karki braterskie, żeby wziął o domowe prawa w domu się pogodzić nie mogła. Nie wielżyż tedy każdy kochaiący Oyczyznę jako ci aperti Proditores Patriae exclusionem Królów naszych authoryzuią cudzoziemcom

Sub

67 Sub praetextu Prawa, do ktorego praeter Dominam Sui Juris Rempublicam żadney Potencyi nie należy bynaymniey? o ktorey to circa Leges tuendas Praetext zawsze łatwo u Nas postronnym Monarchom będzie na każdey Elekcyi. Nie widzi każdy jako Legum Patriarum Arbitros czyni na zawsze Cesarza y wszystkich Sąsiadow, nie uznaiesz każdy, że będąc Leges propter Rempublicam non Respublica propter Leges, że to, byłoby na ostatek tollerabilius et minus malum, y Prawo przepisać, niżeli dla iakiego Prawa tak okrutną woyczyznę wprowadzać Woynę, y onę Sąsiedztwu poddawać? alec Respublica Jurium et Legum Suarum Domina, czy możesz kiedy y od tego argui, że tamże Prawa?

$.39. Przysięga mowią że wymuszona a przecie obligowała Sumnienie.

Nexus Juramenti vi et dolo in favorem Polaka cum ingenti utilitatis publicae Praejudicio wymuszony, skłaniał nasze intencye na Jodka Kasztellana Sierakowskiego tot populares na niego acclamarunt Vota, że numero et justitia procul praevaleret, gdyby sam nie podziękował. Zaczym uczyniwszy żądanie Przysiędze, ktora Rzpltey nociva et externo injuriosa, nie gorszęc się iednak z innych bardziey nexus Jey obligowanych dość scrupulose obserwowaliśmy ią w tey. Widzę zaś że przez obranie Polaka ani Stanisława Partyi oprzeć się nie moglibyśmy, ani woyska Rossyyskich ewakuować z Rzpltey &c.

Co za oczywiście fałszywych y affectate wypraszowanych Perjuriorum exkuz. Nexus Juramenti vi et dolo wymuszony skłaniał nas scrupulosè obserwowaliśmy Przysięgę. Jeżeli Przysięga wymuszona była vi et dolo? całiż naymniey przy skrupułach

put

68

put kto mieć był powinien do obserwowania oney? Przysięga cum urgenti utilitatis publicae praejudicio. A Za coś ię było skrupulosie obserwowac, Przysięgę Rzpltey tak Szkodliwą ſiak mogąc? Niektorzy bardziey nerzu Przysięgi obligowani byli? Ale iaka imaginowana bydź mogła tym, ktorzy vi et dolo Przymuszeni do przysięgi Zostali? Nie sąż to widoczne kontradykcye uwikłanego krzywoprzysięstwem Sumnienia? ktore cięszkich swoich Zataić nie może skrupułow et remorsus? Przysięga Zas ta wtym Rzpltey Szkodliwa była? Zkonfederowały się Stany sub vinculo Przysięgi na utrzymywanie Krola Polaka, to to chcieć

20. Ex- y sprzysięgać się na Krola Polaka, iest chcieć y sprzysięgać się

tra pzysięga na Piasta na rzecz Szkodliwą Oyczyznie? Krol Polak iest że to Zguba

Szkodliwa. Oyczyzny? Żali się Że Juramentum Exteris injurium. Niekt do naszey Korony Żadnego Jus nie ma, iemuż tedy iaka dzieie się krzywda? O popsrzysiężoną fide, honore et Conscientia exkluzyę Piasta nie Żali się na Narodu Polskiego krzywdę a Przysięga na otrzymanie Piasta bodźcie ich tak bardzo, y upominaią się Rzpltey pro Exterorum injuria.

21 Suffragia na 90. Kasztel. Xiąże Kasztelan praevaleret &c Jeżeli tak wiele miał Suffragia? qua fronte tedy mendacy immemores. sui śzkarłowac śmicią, że inszego Kandydata procz Nayiaśnieyszego Stanisława in Electorali Campo sub vitae periculo, nie godziło się wspominac Że Libertas Suffragiorum nie była. Jezeli Zas Xiąże Kasztelan prawdę podziękował Za Suffragia, ktoż tedy aemulus, kto drugi Kandydat proponowany od kogo albo słyszany był

na

69 na Elekcyonalnym polu. Sasa wspomniał że Lepo aby raz iedeń! bo czy Sine nota persuij y godziło się wspominać. Otoż kiedy po takowym Akcie Jmsci Kasztelana podziękowaniu tylko ieden Nayiaśn. Stanisław pro unico obiecto został Universo Electori Populo, y na siebie Samego będąc Sine ullo dmuto in Electorali Campo, [illegible] cały Samey było wszystkie obrocił Suffragia.

Uczyniwszy Zadosyć przysiędze &c. Pokazali się iuż dosyć iezeli kiedy myślili o Krolu Polaku, iezeli na utrzymanie Polaka Woyska Saskie w gotowości nad Granice stały, Woyska Moskiewskie wtargnęli, pokazuie się to widocznie y Skutek Sam y List Dnia 5ta 8bris. 1733 JmPana Wdy Krakgo Pryncypała Fakcyi y Elekcyi Pragskiey co ta wola Carowey była intymowana Jmci czy stronny Krola Polaka y Sasa.

List JPa Woiewody Krakowskiego do Carowey

Przy złożeniu u Nog Waszey Jmperatorskiey Mci Sena Głowy y winney Submissyi moiey w tey uniżoney Literze pożądaną czynie wiadomość o obranym iuż za Krola y Pana Naszego Nayiaśnieyszym Elektorze Saskim Dnia 5 8bris, Supplikuiąc iako nay pokorniey aby Wa Jmperatorska Mć z wrodzoney Swoiey Clemencyi y dobroci

dobroci łaskawie przyięc raczyła, tak te moie życzliwe attencye 70
jako też y szczerą applikacyą w promowowaniu pomienioney
Elekcyi, stosuię się do Woli y Rekommendacyi W Imperatorskiey Mći. Upewniam że na każde rozkazy y skinienia
póki życia stawać będzie, chcę bydź z prawdziwą ochotą weneracyą y respektem bez wszelkiey excepcyi y rezerwy nigdy nieodmiennie W Imperatorskiey Mći Pani Moiey Miłościwey Nayniższym y Nayżyczliwszym Sługą.

Xiążę Theodor Lubomirski.

Pałac pełnomocnych Ministrow wartami osadzony. Niechay miarkuią się sami Ministrowie postronnych Dworow, czy w ich Państwach dyssymulowano by tak długo to co oni się u Nas attentare contra Statum ważyli. bo komuż ta debetur sessya ieżeli nie ich nie skaranym y nadto dyssymulowanym praktykom, ktorych tym mniey zaprzec się mogą, że niemi tentowali, y tylu poczciwych ktorzy z niemi w zebradzieckie przeciw Oyczyźnie własney wnitc Ligi y konszachty niechcieli. § 43. Ministrowie cudzoziemscy ogo[?] Seymu[?]

Ktorzy swywolnie zaciągaią Kupy, znosić się y kaptywować po staraniami, privare honoribus praerogativis. Ausus ten kilkunastu bezbożnych osob mieszaiących się z nieprzyiacielskiemi sposobami na cały Rzeplitę skutek iest karzącego przeciw stwo Nasze sprawiedliwego Boga, w ktorego Miłosierdziu mamy gruntowną nadzieię, że lubo Oycowską ręką za winy Nasze Castigans Castigat Nos Dominus, sed morti non tradet Nos, a też same ręce § 44. Swawolnej kupy wodzowie y woysko koron[ne]

ktory

ktory nas chłoszcze, na ostatek confringet et conteret, Sz-

71. cząc nas oycem przez siebie samych y własnemi iuz

kondemnowani rękami zdraycowie Oyczyzny, kiedy My swawol-

ne kupy, gdzie Woysko koronne, gdzie Pułkownicy? gdzie

Generałowie, gdzie siły Rzpltey, czy w Woysku Moskiewskim

y Saskim. czy w Nadwornych Jchmściow Chorągwiach:

Wodztwa całe gorne, y insze gdzie Nieprzyiaciela aktual-

nie nie maią do konfederacyi, Summa Unione et Zelo

idą przeciw Uzurpatorowi Tronu wyprzysięzonemu, to

wodztwa całe swawolne kupy? wszyscy proscowani bę-

dziemy a Perjuris et Infamibus? a komusz Wakanse

y Dobra rozdadzą? w Oyczyznie własney? cały Stan

Rycerski y Senatorski Cała Rzplta konfiskowana będzie.

§. 45. Krol JMć Stanisław bez woyska impositive wtrącony, a Fryderyk od Fluntami y woyskami wolnie obrany.

Na ogłos impositive wtrąconego na Tron Polski Sta-
nisława. W Polszcze Woyska zadnego obcego nie było, ko-

ronne na konsystencyach od Mieysca Elekcyi według Prawa da-

lekich, Nayiaśnieyszy Krol Nasz Elekt w kilku Osobach na Elek-

cyą przybył, a impositive wtrącony. Fryderyk w kilku dzie-

siąt tysięcy Woyska Moskiewskiego y swego do Polskiey

irruit, a wolnie obrany? Elekcya sub armis, koronacya

sub armis, zaden ex perjuris bez konwoju Nieprzyiaciel-

skiego na niegodziwą koronacyą nie iedzie Woyska, sam

Senatorow zewsząd Woyskami się otoczył, woyska wszczęły

y ruinuią kray, a on zgodnie od wszystkich Krol wzięty,

na takie bez wstydliwe expressye y śmiałe udawania rzeczy,

czy swiat nie widzi, że u ludzie y wstyd y honor stracili

y czyli

y czyli może trwać długo ta Machina Solis Sulta Mendacijs.

Czyliż y w tych których oni presumptyność mianować śmieli Pacta Conventa, za pierwszym oka rzuceniem nie odkrywa się tak sama perniciosissima Libertati Calliditas! w pierwszym zaraz Punkcie te osobliwie słowa. Jż iako za wolnemi y zgodnemi głosami trzech Stanów Rplitey Oboyga Narodów na to Państwo obrani y przyięci iesteśmy, tak też y My za żywota Naszego y Następuiącej po Nas Królowie nie mamy nikogo mianować y na Państwo Nasze wsadzać. J. nie mogli chytrzey perpetuam Saskiego Domu na Tronie Polskim Successionem wyiawić y obwarować, Partyzanty Saskiey et Sui za ten sam punkt hostes Patriae. bo czegosz się daley Wolnemu Narodowi spodziewać, kiedy na to Xiążę Fryderyk przysięga, że nie inaczey tylko iako on wolnemi y zgodnemi głosami wszech Stanów oboyga Narodów obrany iest, takimż sposobem y po nim następuiący Królowie maią bydź na Państwo wsadzeni? To iest zawsze wszytkiś pod iakiey kolwiek gardłem, od iakiego kolwiek Wiarołomcy Przestępca? pod iakiey kolwiek karzą. Od czwartych Niemieckich y Saskich: będą nam wsadzeni na karki, chociaż y od Rzplitey wy przysiężeni Królowie.

§ 46. Pacta Conventa usurpatione mianowano.

§ 47. Jako wolnie Elektor Saski obrany, tak y iego następcy wolnie maią bydź obrani.

Punkt czwarty y piąty nie mniey chytrze spisane tak pierwszy, aby nie zgorszyć Catholicam Gentem Dyssydentom in Religione Christiana exemplo Antecessorum Nostrorum aby na potym złey przyczyny oziębłości y serii rozłania nie było. Jako iest warowano dawnemi Konfederacyami y Konstytucyami tak wiecznemi czasy trzymać będziemy non obstantibus

§ 48. Dyssydentom dawne Konfederacye warowane, które były zło Protestacyami zniesione.

quibuscunque

73 quibuscunque Protestationibus. Jest się gorszyć że tego non respectu Securitatis fortun y życia Dissydentow, ale że sub praetextu wspomnionych generalnym Terminem warunkow, Konfederacyi dawnych wyłożonych na ten czas przez mocną Ich Faktyą iakichkolwiek Konstitucyi pewnie y ademptam anterioribus et posterioribus Legibus, osobliwie Anni 1710 et 1717 Capacitatem do honorow y Funkcyi przywracaią im Ministrowie Sascy y Niemcy Generałowie Moskiewscy. Co tym bardziey Kondemnowania godno propter adjectam clausulam non obstantibus quibusvis Protestationibus. Niechay Swiat widzi iacy to są Defensores Liberi veto et Protestationum Nobilitarium kiedy in interesse Religionis znoszą tanto actu y za nieważne mieć chcą Szlacheckie Protestacye; Niechay Rzym widzi, iakie sub oculis Jmc X Nuncyusza sub praesidentia dwoch Biskupow scandalosissime wiążących się z Schysmatykami contra totum Ecclesiasticum Statum, wica restabilimentum Interessow Dyssydentskich stanęły Senata. Przeciw ktorym Protestacye in Catholica et libera Rzpltea zniosszy, czegoż nie dobadą potym. Co obiecuią Sukcessię in rem Disunitorum, nie iest to tylko wtłoczona od Woyskh Moskiewskich Deklaracya.

§ 50 Dysunitow obiecuią Sukcessye

Puncto 23 tenor patet iako Uniwersalnego Kondemnowania iest godny: O Ewakuacyą Woysk Cudzoziemskich wspolnie cum Ordinibus Regni maiąc wprzod sobie od nich provisam Securitatem iako nayprędzey starać się będziemy.

A kiedyż to przydzie od provisionem Securitatis u Nas Saskiemu Akcessu to aże poty Saskie y Moskiewskie

Woyska

woyska z ostatnią skrami zgubą trzymać obiecuie, póki absolu=
tnym na Tronie nie ubespieczy się gwałtem? Alec ieżeli Kró=
laskiego Cała sobie wolnie y zgodnie jak twierdzi obrała
Polska, na cóż mu tak licznemi woyskami opatrywać trzeba,
na kogo te kilkadziesiąt tysięcy woyska, ieżeli wolno od
wszystkich obrany? nie znacz że z tąd oczywiście że tak wiel=
kie nieprzyiacielskie od Fryderyka zaciągnione siły, ukazują
iak wielkie są, a Oyczyste same przy Nayiaśnieyszym Sta=
nisławie Panu Naszym siły z samego Rycerskiego sta=
nu złożone, gdyż dotąd obcego żadnego w Polszcze nie
mamy woyska. Nie widzi że sub armis samychże Jego
nieprzyiacielskich sił wszystkie generalnie przeciw niemu
Konfederuią się Woiewództwa za Uniwersałami Nayiaśn. Pana
Swego, y przy Dostoieństwie iego skonfederowane iuż, przeciw
Kśm Fryderykowi y Oppressorom Wolności y sprzysiężone solen=
nie przy licznych iak pod czas Pokoiu Seymikach Woiewództwa
Krakowskie, Sandomirskie, Lubelskie, Ruskie, Bełskie, Wo=
łynskie, Podolskie, Bracławskie, Kijowskie, Czerniechowskie
Pomorskie, Malborskie, Chełminskie, Mazowieckie zie=
mie pôydą bez pochyby do Generalney Konfederacyi Lite=
wskie, jako iuż zaszły, y Wielkopolskie, lubo teraz Nie=
przyiacielskiemi przyciśnione woyskami.

Ma tedy racyą że Fryderyk myśli dobrze de
Securitate providenda, którey pewnie inszego sposobu nie
znaydzie, chyba gdyby w którymkolwiek Cnota się znalazła

y szczerze

75 y Szczerze reprezentował Jemu, iak źle obrany, quibus Artibus, et auxilijs, chce się utrzymowac na Tronie, iaki Zawod Sumnienia na siebie y Swego y Swoich Partyzantow bierze, iak rzecz nie podobna wolny Narod wniewolnicze obrocić Poddanstwo, iak wiele Krwi Chrzescianskiey wylac się musi, iak wiele ludzi zminowanych pomsty do Boga wołac będą, iak wiele przez ten czas ręka Boska wrożnych Panstwach odmienic może, y wszytkie ich pomieszac Proiekta, iak gwałtowną rękę na ludzie podnoszące Panstwo y swoie utracic może, gdyby tak sumiennemi od nie sprawiedliwey Imprezy dał się odwieść maxymamy, wten czas by sobie powroiwszy się do Panstw Swoich bez woysk Moskiewskich y Saskich ponderet Securitatem, ktorey inaczey spodziewac się nie może.

Punkt tudzież 58. Similiter Xięstwo Kurlandzkie aby ab externis pretensionibus uwolnione było. Jako captiose złożony? Lepiey tu było nie Ruskim ale Polskim piorem wspomnieć y potwierdzić Kurlandzkę Kommissyę przez Constitucyę Ao 1726 ustanowioną tanto labore et sudore, tanto Rplcae emolumento gloriosè odprawioną. Ale latet anguis in herba, wspomniano, przypomniano, y autoryzowano raczey pretensiones externas, niżeli Sanitate Rplcae, a to dla otworzenia snadnieyszey drogi upriwilegowanym Moskiewskim dyspozycyom.

Ale po tylu darmo od oczywistego Gwałtownika Praw y wolności Naszych uczynionych offertach Millionow, ktore y zdarli y zdzieraią Sasi woyska auxilyarnych o Naszym Chlebie, Zachowania swobod y Wolności Naszey, ktora in

Principali

Principali et vitalissimo puncto Invator Regni jugulat. Ta tandem cit y ostatnią wolności przydusstaiąca nadzieię pierzenie wszytko obietnica: dla większego rzeczy bezpieczenstwa guarantiam quam solennissime procurabit N. Krolewic JmC.

Jezeli to za potrzebną rzecz Rzpltey zdać się będzie &c.

Niech każdy wielki czy to rzecz y do proponowania była nawdoni wolnemu Gwarrancya między Krolem a Rzpltą. kiedy ktory z Krolow Polskich. kiedy Rzplta pomyslała o tym. albosz to Rzplta nie ma swego Kardynalnego Prawa, de non praestanda Obedientia na przestępnych Krolow. niejestże to lepszy Gwarrant to Prawo. y bezpiecznieyszy Naszym wolnosciom, niżeli impositiva obcych Monarchow Gwarrancya.

Gwarrancya Moskiewska, Niemiecka lub czyiakolwiek super interno Regimine, super mutuum inter Majestatem et Libertatem nexum, super arcana Dominationis przypuszczać, byłby to rozum, nie byłoby to obcym Potencyom już się zupełnie poddać. nie byłożby to dać Gwarrantowi Jus investigandi et ingerendi zawsze, jak Krol przeciw Rzpltey, tak Rzplta przeciw Krolowi sprawuje się, y pod tym pretextem za lada okazyą mieszać się in Statum Reipblcae wprowadzać woysko. Niechże tedy Rzplta uwidzi całą nam Rzesze Saski ofiarnie opiekę, przyiacielska Moskwy Medyacya, z ktorą się importune wpnęli in Tractatu 1717. jak nam się Gospodarować chcę w Rzpltey. dopieroż Gwarrancya czegoby u nas dokazywać nie chciała. Nie iestże to oczywista Austryakow Planta, sub pretextu Gwarrancyi

ofiarowaney

ofiarowaney do wprowadzenia Niemieckiego absolutyzmu do Polski.

77

Przy tak obszernym takiemi Spisłowi swemu nikczemnemu przydanym Paletami Pseudo Elekcie uczyniono niezadosto exemplo Pseudo Konfederacyi Praskiey [...] ktorą bowiem dotychczas Elekcya zakonczyła się Konfederacyi; tak iak cała iest bezprawnie, złosliwie y bezsumiennie spisana, a samemi falszami y na poczciwych Kalumniami scatentem, in Omnibus Punctis, Clausulis, et Articulis vigore Konfederacyi Naszey za skondemnowaną zupełnie mając wytykamy osobliwie perjuris na oczy ius scelen datum w tych słowach.

XX Biskupow Jus Nominandi maiących, Xże Prymas ad ejurandam hanc stringit Prerogativam, a zatym nie tylko Jchm. XX Biskupow in pleno Jure Nominationis in perpetuum zostawiemy tak, ut utantur zawsze hoc Jure ilekroć by Primatialis abusus Rzpltą mieszac będzie nie wzruszenie postanawiamy. Jak ci na tego Ludzie ci którzy pro solenni more to sobie wzięli, mentiri contra faciem solis huius, y samemi odważnemi Kłamstwy Nam y całemu Mądremu Swiatu, całym tego dowiodę ex toto Volumine Legum Prawem, żeby wszyscy Biskupi Jus Nominandi mieli. Nie pomnią na ostatnim poparciu Augusta II. A.o 1699. iako Dąbskiemu Biskupowi Kujawskiemu zganiła Rzplta wtargnienie in Primatiale Jus, kiedy Xże Kardynał Prymas in facie Ordinum cum Rzpltą zkasowawszy y zdarszy Dąbsianum tako illegitimum Diploma, swoie

Biskupom szczegolnym Jus Nominandi zwolone.

Mięsce [...] in perpetuum [...]

swoie natychmiast substituit, ktore Volumine Legum inserowane, y z nim Prawo Praerogativas Primatiales warujące niepokazuie tego widocznie, że Rzplita kondemnuie ausus Biskupow uzurpuiących sobie Jus Nominationis, y nie chce vestigia tak szkodliwych przykładow zostawiać. Jakosz ieżeli Solis Primatibus Jus Nominationis et Coronationis będzie skommunikowane y warowane Prawem dla wszytkich Biskupow, czy nie oczywiste periculum nastąpi pod czas każdey Elekcyi? czy nie każdy Biskup znaydzie w wyniczonym proceederze Prymasa? y iego ole abusu argument; Aby swoią Partyą tylko, iak Prągsli Spisek Nominowac kogo mu się podobać będzie; Nie iestże to ostatnia złosc y zaslepiona na zgubę Oyczyzny zawziętosc tych bezbożnych Prawodawcow perpetuis temporibus przeciw tak wiekom od wiekow wyrażonych Prawom. Prymasowskie Jus pozwalać Biskupom, ktorego etiam pro una vice nigdy in vivente Primate nie autoryzowała Rzeczpospolita.

Mieysce Elekcionis ad perpetuum zniesione.

Ale dementia nastempuiącego sanctum iuż też pokazuie, że w nich wszelki rozum, poczciwosc, wszelki wzgląd na Oyczyznę przewyższyła cale impos sui malignitas kiedy tak stanowią: ad perpetuam rei memoriam, to mieysce między Wolą a Warszawą abrogamus, wały wzruszyć kazaliśmy y wiecznemi czasy decernimus, aby na tym mieyscu nigdy żadne Elekcye nie bywały. Tak latiore omnes rationis habenas excutiente furore bez naymnieyszey racyi sprzeczą się

contra insensibilia Elementa mieysce Elekcyi, Elekcyami
79. tak wiele Królow poswięcone, Prawami od wieków obwarowane
Znosic, y Okopy moenia Libertatis rozwalac. Co mieysce win-
no, czy iuż odtąd pod Karczmamy będą bywały Elekcye?
do ktorego execrabilem ausum przytyczywszy y ten że furio-
sissime et impudenter kassuią Manifest Statuum prze-
ciw tym Którzy Moskwę wprowadzaią do Polski, albo
z niemi wchodzą w Kalitycki, uczyniony, który to Manifest
oni sami instantissime na emundacyą swoię urgerunt,
o którym publice twierdzili wszyscy że go tuta Conscientia
podpisuią, Czego przed Bogiem przed Sumnieniem włas-
snym y ludzmi zaprzec się nie mogą. Przytyczywszy
y to że Rezydentom ad Latus, iako ich usurpative mia-
nuią, Activitatem Posłow ut Suppleant Functiones
Nuntiorum pozwalaią bez doniesienia się, bez wiedzi
Cwództw, bez żadney Elekcyi. Coż z tych ustaw ich za
oczywista Konsequencya idzie? tylko manifesta a fun-
damentis eversio Status, tylko ugruntowana w Polszcze
Domu Saskiego per vim, per fas et nefas Successio,
tylko nieuchronny absolutysm y tyrannia.

Posłowie bez Elekcyi od Woiewodztw obrani.

Przysięga im Fryderyk że następcy Jego
tak wolnie na Tron wysadzeni będą iak on wolnie
obrany iest. Daią wszystkim Biskupom Jus Nominandi
z wieku obwarowane Prawami iedno mieysce Elekcyi, a
Żadnego

żadnego nie wyznaczaią, na każdym mieyscu pozwalaią się na Elekcye Kupie. Woyskim Cudzoziemskim 80 | Czy trzeba Domowi Saskiemu lepszego porządku Elekcyi.
Za wtargnienie na Elekcyą dziękuią. Moskwę y Niemców
wprowadzaiących y Ziemi się wdzięrających, nie tylko przed nas remittunt, ale y Prawa na takich kassuią. Posłow od Województw bez Elekcyi Województwa naznaczaią, a czegoż więcey Domowi Saskiemu potrzeba. Toć Syn Fryderyka według Oyca Przysięgi, tak wolnie y zgodnie od Stanow Rzpltey jak Ociec obrany bydź może; toć lada bezbożny Biskup proklamować go y Koronować może; toć pod lada Austeryą od calieysckowich kupy obrany bydź może, na każdym w Cesarstwie mieyscu, toć takowa iakakolwiek kupa Woyska Cudzoziemskie na utrzymanie Jego wprowadzić może. toć Posłow mu od Województw nie trzeba będzie, ale spiżek authoritate sua natworzy ich sobie, ktorych zechce, y ile zechce. Nie iestże to Fryderykowskim Nastempcom ustempuiącym w Oycowskie Strzemie y Slady doskonale od Saskiego Spisku instinctu et ductu JmPana Wdy Krakow. y Podlaskiego JmX Biskupa Krak. y Pana Ponińskiego ułożona Planta ad mentem Saskiego y Austryackiego Dworu; nie iestże dobrze ad amussim opisany Porządek takiey ciekiey Saskim Sukcessorom potrzeba Elekcyi na każdym mieyscu od każdego Biskupa, od Spisku, byle tylko ieden Rzpltey wdzieraiącego na siebie Zawsze Rzpltej pod Cudzoziemskiemi

81

skiemi Woyskami bez Wództw y Szlachty pod Gwarrancyą Cesarską lub Carską.

Premia Imci P. y Wdy Krakow. y innych.

§ Za to Imć Pan Wda Krakowski przeciw wyraźnemu Swiętemu Prawu (: ktore zabiegaiąc obrazie Boskiey z takich Żon, ktore przedtym nałożnicami były, ignominiosam Prolem zrodzoną Haereditate et paritate pryvavit:) otrzymał od Rzpltey Prąsskiey Legitimationem procedentium ex Lumbis et positiva Lege ab omni Praerogativa et Successione exclusorum, a to z wielką krzywdą żaynych y prawdziwych Sukcessorow. Za to niesłychaney nigdy w Rzpltey wymyslony od szkolnych Ludzi przywłaszczony sobie przez nie przyiazną aequalitati ambicyą, a wrzeczy samey chimeryczny droższy tytuł Imu od zawoiowanego sobie Spiliu Prąsskiego przyznany przeciw samymże Ich Paktom Nro Imo. Za to Ichmciom data furendi et saeviendi Potestas na Fortuny, Honory, y Życia naypierwszych in Rzplta Ludzi: Xcia Imci Prymasa, ktory iako od Nas tak od potomnych wiekow pro bene administrata Rzplta Patriae Patris feret Nomen. Pociągaią periuri et Infames do Sądu Imci Pana

Kary na [illegible]

Poniatowskiego Wdę Mazowieckiego Woysk koronnych na ten czas Regimentarza, ktorego Regimentarska przez kilka lat władza dobrze iest w Oyczyznie zasłużycona za Pensyą Buławy Polney, ktora Patentem JK Mci autoryzowana y applikowana mu była, Seqvestruią Staro-

stwa

stwa, y o nim calumniantur, że nie słusznie sobie Polney
Buławy przywłaszcza Pensyę, a Xiu Kanclerzowi Litt. tęż
samę Pensyę należącą pure merito inconnexa malignitate
przyznaią. Jmu Pana Podskarbiego Kro jako na tak wie-
lu inszych ustawicznych y chwalebnych Funkcyach tak
na Podskarbstwie optime de Patria meritum suspendunt
ab Officio, a Skarb Koronny we dwa wychodki na przepaść
iak na kloakę wrzucaią. Jasnie Wielm. Jm Panu Wdzie
Lubelskiemu, którego eminens Virtus dystyngwowane w Oy-
czyznie merita bez przestanne toga et sago na nie prze-
łożonych Funkcyach, prace, y nayznacznieysze żeli pro
Libertate dowody, żadney mieć nie mogą rekompensy praeter
seram et immortalem Nominis Gloriam. Vpominaią o summę
którey Skarb nigdy Jmu nie dał, y owszem nie do-
liczył Powiszy, zaciągnionych Summ na Dobra własne
za wolą y assekuracyami Jm Pa Podskarbiego przeszłego
a potym y Trybunalskiemi Dekretami. Jtem z Łanowey
Piechoty na którą po Wdztwach 200000 przeszło
poprzysiężonych w Radomiu pokazało się Retentow, ia-
ko mowa drukowana in facie Ordinum miana w War-
szawie na Konwokacyi cum Omnium plausu et rubore
tych, którzy falsas mihi Opiniones, elucidat veritatem.
Tak tedy Nominatim niektórych zacne Imiona obszkalo-
wawszy Ci kilku Persuri, na ostatek Universum Senatorium
et Equestrem Ordinem libi similes rozumieią, Passye,

Ambicye

83 Ambicyę, Praktyki, Łakomstwo, y inne Scelera charakteryzuiące ich Spiski in Praeambulo Pseudo Konfederacyi Swoiey Całey Zadaią Rzeczypltey.

Charakter Pryncypałow Pruskich.

Zostawiemy Judicio Jch Pseudo Elekta, oraz y Moskiewskich, Cesarskiego y Pruskich Ministrow kto tam ten Spisek bez prywatnego Jnteressu trzyma? kto albo Koroną, albo obietnicami Honorow, Pieniędzy, albo Dobr Zrujnowania Boiaźnią, albo u kogo Calliditate y Swiatogłowie? mi tam znayduie się nieuwiedziony radami, Wiedzą y tam dobrze ktorzy to naprzod Notorio Exemplo Kua Radziwiła Wdy Nowogrodzkiego wymodłone importune od Jmci Pana Posła Francuskiego pobrawszy Pieniądze, po nowe na Pragę udali się Kapitulacye, turpi lucro, proditione Patriae, chcąc wytargować honory y Summy. Wiedzą Jchmc Ministrowie Cudzoziemscy, ile takich znayduie się w Rzeczypltey, ktorym ofiarowali Korony, Buławy, Jntraty znaczne, a te wszystkie Jch Honestatis et Libertatis pretia contempserunt offerty, Czyli y teraz z nas każdy Honorem et Conscientiam nie mogłby przedać Niemcom iakby chciał naydrożey? alec non bene pro toto Libertas venditur Auro. Niewątpiemy że y za to samo znayduiemy winną etiam apud invitos et hostes estimacyą. Na przeciw zas oni sami zakupione te swemi Summami Subiecta, naorawszy się z niemi tanquam Vilia Jnstrumenta

strumenta Contemnent.

Bo wczym te Saskie mancipia popisuiące się non sine ritu między niemi samemi za Obrońców Wolności pro defensione Libertatis dystyngwowały się do tych czasów? Nie byłaż przed lat kilkunastu pro auferenda Libertate od Niemieckich zamachów pro tuenda Patria od Saskich Woyska Konfederacya Tarnogrodzka y Litewska? Tam się było dystyngwować trzeba. Ktoreż tam od tych kilku Woiewodów y Biskupów począwszy aż do ostatnich znaydowało się Imię? Ceto z tych solo perjurio teraz pamiętnych Zelantów ieden krok uczynił.

Niechayże oni tedy everta antiqua pro Nova Reipublicae, a raczey Monarchiae Tyrannidis forma jako w swoich opisali Projektach, iako zechcą, niechay z Moskiewskiemi, Kozackiemi, Kałmuckiemi, Saskiemi Woyskami wprowadzaią Novam Electionis, Coronationis et Gubernij formam. Niechay z Nieprzyiacioły y obcemi przeciw Nam Braci wiążą się. My Manifestem tym dosyć wyrażaiącym prawdziwy Sentyment Rzpltey y Konfederacyi Naszych przed Bogiem Protestujemy się y Swiatem, że nie chcemy cierpieć dependencyi żadney od postronnych Narodów, ile Austryackiego Domu wrażaiącego się in re-

gimen

85 gimen Rzpltey nikogo nieznaiącey, tylko Boga nad sobą.
Że do ostatniey krwi kropli gwałtownego Usurpatora Saskiego, by też y do Koronacyi przyszedł nie uznamy, tylko za Nieprzyiaciela Oyczyzny, że iako iednego Boga, iedną Wiarę tak iedynego Nayiaśnieyszego Stanisława I. Wolnie od Nas obranego Uznaiemy za Pana.

O Poparciu tegoż Sentymentu niewątpiemy y od innych wszystkich Wdztw tak Koronnych jako y W. X. Lit. iedno z nami jako przez uczynione Konfederacyę pacta trzymaiących.

Regalia. A ponieważ Saski Spisek tak per abrupta idzie, że przez Oyczystych Wakansów, Krzesł Ministeriorum Urzędów, Starostw, Konsow niegodziwe uprzywiłetować dyspozycyę, y onych Pseudo Elektowi swemu przy Kondemnowanym Akcie ma distributionem pozwolić. Zaczym upraszamy wszystkich Przeswietnych Wdztw Konfederacyi, y JchMciów Marszałków y Konsyliarzow, aby nad tym maturę deliberare zechcieli, żeby sposób skutecznej opatrzyć zabieżenia tak szkodliwemu gwałtowi, ktory ex mente Konfederacyi Naszey, s. ktorey Sensus Supremo Judicio wszystkich Wmść Wmściwych Panów podlaiącey byłby ten, aby ieżeli summa violentia ktoś że Saskie ważył by się do jakiego Wakansu intrudere kogo. Krol JMć Pan Nasz Miłościwy dyspensowany był vigore et Sancito Kon=

86.

Konfederacyi Konfederacyi wszystkich Województw per Plenipotentiarios Residentes ad Latus ad exercenda Regalia, przestrzegając, że in hoc solo summae necessitatis Casu, to się pozwala JKMci non praejudicando Actui Solennej Jego Koronacyi kiedy i gdzie Panu Bogu się spodoba. Ponieważ zaś jest Summa et sola Jurium Domina Rzplta, et nulli respondere obligata z strony dyspozycyi swoich. Jako ona tedy podczas Spokojnego Solennitatum zwykle przy Koronacyjnej Ceremonij zwykła Królom swoim wręczać oddawać Regalia, tak ponieważ nigdy w takiej nieszczęśliwej do tych czas nie znajdowała się Konjunkturze, może suo Supremo Jure, y za zgodą Uniwersalny wszystkich Prześwietnych Województw Skonfederowanych w tym Punkcie rodendere, co jey się podoba, ile widząc iak nieszczęśliwe za tym poszłyby Konsekwencye, gdyby Uzurpator tak się w naszym rozgospodarował Królestwie, a JKMść y wszyscy tey Oyczyzny Synowie tylko otiosi Spectatores takich bezprawia et Ludibriorum zostali, który to Projekt Summo Zelo et prudentia Magnorum Civium wszystkich Prześwietnych Województw podawszy, o iako nayprędszą in hac Status Materia JKMści determinacyą upraszamy.

Manifest zaś ten ex mente Rzpltey, y Znami

87

z nami Skor federowanych Woztwo directè pro nullitate za-
kiegoś Saskiego P. Seudo Koronacyjnego Aktu, tudzież
contra antecedentes, et Subsequentes Violentias Przyszłego
Spólnie od Nas Solennie uczynioną, do Akt ex more
podać, drukować, publikować zalecili, y JmćPana Mar-
szałka Naszego, aby się Nomine Nostro podpisał prosili-
śmy. Działo się w Kolbuszowey. Dnia 7 Miesią-
ca Stycznia Roku P. 1734.

Adam Tarło Jasielski Drohobycki, Doliński
Zwoliński Starosta, Marszałek Konfederacyi
Woztwa Sandomirskiego mp.
(L.S.) Ejusdem
Illustris Mfici Mareschalcy Confoederationis
Palatinatus Sandomiriensis. Originale vero
ejusdem Manifestationis Circa Acta Officij
praesentis relictum est.

Actum in Castro Sandomiriensi Feriâ
Secundâ post Festum SS Trium Regum
Proximâ Anno Domini 1734

91.

Pars Secunda
Epistolarum Familiarium
Sub Tempus Interregni Anno 1733.

4

EPISTOLA 4ta.

Marcellus Sereno Suo Sal: 94.

Ferre amplius Serene mi nequeo, pridem iam te villa Tua reducem subticuisse, quasi omnia exhausisses prioribus quas ad me dedisti literis. Non parum tamen itineris tibi conficiendum restat. Postquam enim generatim dixisti, superfluas injustasq́ esse (: quas scriptum illud Anomini cujusdiam oggerit:) Extraneorum curas circa Electionem nostram nullatenus ulli obnoxiam, Polonos pro suamet Reipubl. bono electuros quemcunq́ Regem, talem semper qui pacem cum vicinis Sanctissimè servet, nullum proinde Competitorem a Nostra Corona Vicinorum potentiâ arceri oportere: id iam superest, ut evidentissima quadam ratione evincas, quod siquidem Poloni elegerint Ser. STANISLAUM Regem, nihil omnino acturi sint contra dignitatem rationesq́ Vicinorum; è contra quod Vicini si fortasse (: ut Scriptor ille impudenter comminiscitur:) Ser. STANISLAUM conarentur nostro excludere Solio, manifeste agerent contra dignitatem rationesq́ Reipubl. Prodierunt quoq́ hoc tempere duo treve famosi libelli pleni terriculamentis & minis contra Liberam Gentem, conviciis autem contra Ser. STANISLAUM. Unus inscribitur Prawdziwe zdanie, alter Reflexiones &c. uterq́ extra limites Regni typis impressi: Latinus certissimum mihi est, quod non sit Authore Polono, Polonicus autem esse non potest Authoris qui censeatur Civis Poloni Nomine, ut qui clarissime quodam in loco dicat, oportere ut Poloni aliquid è Nostris Iuribus cedamus ne irritemus extraneorum Potentiam &c. ad quem ille scopum unice toto collimat libello. Cæterum mea Sententia, absolverunt ambo satis periterum Scripterum partes non accusandi si melius de Repub. sensissent. Innocentiam calumniis non onerassent. Conviciari facile est reddere vicem etiam facilius, spernere convicia, id demum arduum, perinde ac summum est. &c. vale.

Qua superioribus sunt tractata epistolis.

qua tractat[illegible]

RESPONSUM

Serenus Marcello Suo Sal:

§. I.

Reip. melius non posse consuli quàm Electione Ser. STANISLAI.

Excusando tarditatem literarum mearum ne te morer, insti:

tutum.

9 Statutum quod jubes lubens prosequar. Quod ut ea claritate, evidentia, et congruo rerum dicendarum ordine (: quem Marcello meo probari intelligo:) opportunius perficiam, repetendum mihi hic imprimis est, unum ex exploratissimis illic nullique falsitati obnoxijs quae praemiseram principijs: quamlibet nimirum Rempub: primam Status sui rerumque suarum deinde alienarum rationem habere oportere. Dignitatem quoque et utilitatem Reipub. alienis rationibus postponendam esse.

Quamobrem in praesenti Controversia exponenda mihi primo loco est summorum virorum Sententia (: quod blatero ille dicit nullam Patriae habere Curam:) qui censent Reipub. Nostrae dignitati et proprijs ejus rationibus melius non posse consuli, quam si Serenissimus STANISLAUS Rex Thronum Poloniae conscendat: quae omnino libera eorum Sententia quibus fundamentis causisque nitatur mox dicam: quarum vi si forte obtinuero, ut tu quoque, Marcelle mi, idem constanter sentias, jam negare non poteris, eos agere contra dignitatem et commoda Reip. qui Ser. STANISLAUM Poloniae invideant, Polonam vero Rempub. dignitatem et utilitatem suam alienis rationibus postponere non debere. Praemonendus autem mihi es, me ex hac Epistola rescindere ea omnia, quae Scriptores quicunque sint illi, contra Ser. STANISLAUM malevole effuderunt, aut quae opponi solent non quod eorum vim declinem, quae mihi vanissima semper et omnino levia visa sunt, sed quo commodiore eis respondeam loco.

Illi qui ajunt melius non posse consuli bono honori et commodo Reip. quam Electione Ser. Stanislai, haec secum cogitant, haec palam loquuntur.

§ II.

Incomparabilis Ser. STANISLAI ab ineunte aetate in Rep. existimatio.

1mo. STANISLAUS Rex vel ab ineunte Aetate, tantae in universa Rep. existimationis, tanti Nominis fuit, ut adolescens summorum Virorum gloriam adeptus fuerit, nec ullus illo popularior, ullus carior inter omnes Reip. Cives jam olim extiterit.

Illustre de illo testimonium est, numerandi inter maximos sapientissimosque hujus Saeculi Viros Andreae Zaluscij Principis Episcopi Varmiensis et Samb. Supremi Cancellarij Regni Senatoris Amplissimi, quod in Actis Publicis ab eodem collectis legitur ad Annum 1696. fol. 82. Tomo 2do.

STANISLAUS LESZCZYNSKI Capitaneus Odolanoviensis unicus Generalis Majoris Poloniae Filius, Deliciae Generis humani, decus Poloniae, Patriae Communis Amor vocatur. Ponendus semel in superbiam Nostri Saeculi, gaudium universae Plebis. Nam videre eum sine amore, audire sine admiratione nemo potest. Virtutis privilegio aetatis limites transgressus parem

natalibus sortitus indolem, nihil in tenera ætate tenerum, nihil puerile immaturum, exhibuit. Omnia in eo summa, genius, genius, ingenium, virtus, spes omnium et expectatio. Da mihi da quæso simile quidpiam: da mihi de quocunq, alio tam egregium inveterata in Reip. fama testimonium. Item habet ad Ann. 1697. fol. 335. Omnia in eo Summa

STANISLAUS LESZCZYNSKI Odolanoviensis Gubernator præveniens votorum tempora, semper enim pollicetur majora, cum pro ætate maxima exhibeat, et suprema laudum merito sibi vendicat, et ne quid ætati desit, præoccupat virtute.

Ejus Humanitas. Humanitas in eo tanta elucet, ut ad hanc unam virtutem genuisse eum videatur natura, studium exercuisse, felicitas servasse.

Judicium hoc vaticinio simile, præstantissimi Senatoris de STANISLAO LESZCZYNSKI, tum Juvene, verissimum esse omnes qui illum noverant libentissime testantur. Quod si illa iam tum tempestate, amorem admirationemq; omnium incomparabili virtute et sapientia promeruit, qualem illum esse quamq; omnibus virtutum laudumq; numeris absolutum in hac provecta oportet ætate! Liquet hinc satis ob quas dotes, ob quæ merita, ob quas virtutes, è Palatina Posnaniensi Curuli (quam circa 26. ætatis Annum inusitato plane in Rep. exemplo obtinuerat) Regio Throno dignus aliquando judicatus sit et æque hodie fere ab omnibus judicetur.

§. III.

Admiranda semper circa Ser. STANISLAUM DEI Opt. M. Providentia.

2do. STANISLAUS Rex in hunc usq; diem admirabili manifestaq; DEI Opt. Max. Providentia servatus, singulari prorsus curæ Cælo esse videtur. A DEO Ille semel ad Regium olim exaltatus Culmen, Unctus, Coronatus, et fere omnium Regnorum Regumq; Generali recognitione honoratus, quem deinde et Solio et sua insuper orbatum Patria, permultis adversitatibus probatum, et per omnem rerum humanarum vicissitudinem, admiranda quadam ratione conductum, eadem Divina Clementia tanta felicitate cumulavit ut ærumnas ejus magnitudine consolationum longè superavit. Cujus enim nisi solius DEI est opus magnificum, augustum illud Connubium Ludovici XV. Christianissimi Gallorum Regis, cum Maria Principe Ser. STANISLAI Filia collocata in eo Throno quo nullus sublimior.

Quæ res cum non minus splendoris Nostræ Nationi Polonæ quam ornamenti Ser. STANISLAO attulerit, cum præcipuum omnino Potentiæ Bonitatisq; Divinæ erga STANISLAUM Regem testimonium sit, paucis verbis propter

#

97 Nostrates mihi exponenda videtur, qui saltem generalem bre-
vemq; de tam Illustri eventu notitiam fortasse desiderent.

§ Post Victoriam Pultaviensem quam Moschi ex Svecis 1709. 8. Julij retulerunt quaq; Ser. AUGUSTI, qui se se Regno abdicaverat, fortunam erexit, Ser. STANISLAUS in Pomeraniam inde post insignem victoriam a Svecis ex Danis relatam, in Sveciam sese receperat. Ibi Annis aliquot commoratus Regijs omnibus affluebat commodis et honoribus, Carolus enim XII. Rex Sveciæ Benderij ad Borysthenem eo tempore suppetias Turcarum operiens, Ser. STANISLAO degenti in Svecia uti Sibi ipsi si præsens adesset, rerum omnium copiam ad magnificentiam splendoremq; abunde provideri jusserat. Ita extra Patriam Divino beneficio Patriæ commoda Ser. STANISLAUS reperit. Deinde ex Svecia Benderium ad Carolum profectus, quo eum ad pacis Consilia flecteret, reditumq; in Sveciam eidem suaderet, Carolum quidem jam versus Adrianopolim à Turcis abreptum non reperit, ipse verò Benderij aliquantum substitit. Unde cum rebus per literas confectis maturaret reditum præsentissimo proditionis in manus Æmuli defunctus periculo. Divino soli beneficio dignitatem Libertatemq; Suam servatam debuit. Nam cum iter Sibi per Germaniam ab Imperatore Romanorum cæterisq; Principibus publica fide satis cautum, provisumq; esset, addita ab Imperatore Turcarum honoris et Majoris securitatis ergo numerosa militia, inter barbaros, humanorum Jurium perfidos violatores, tantum a Suo aberat infortunio, ut si Flemingius, antequam dolus detegeretur pactam accelerasset citius quæ a Valachis in momenta expectabatur, pecuniam indubitanter hostibus Suis fuisset proditus.

Hac divinitus ereptus pedica, post longa viarum incommoda, Biponteum ad Rhenum feliciter pervenit, ibiq; totam suam Maria Terraq; eluctatam deprehendit Familiam. Opulentum hunc Principatum Carolus Svecorum Rex Ser. STANISLAO integrè concesserat, Præfecto Provintiæ STANISLAO Poniatovio Heroe præstantissimo hodie Palatino Masoviæ et Imperatore Poloni Exercitus. Hoc loci Ser. STANISLAO usq; ad obitum Caroli XII. qui contigit Anno 1718. nihil defuit quo splendide regieq; viveret.

Obitu autem Caroli XII. Principatuq; ad Palatinam Rhenensem Domum Successione devoluto, Ser. STANISLAUS in Gallia (: quæ semper infortunatorum Regum commune hospitium et præsidium fuit) receptaculum quæsivit. Quod cum a Ludovico XV (: ob teneram tunc ejusdem ætatem Regente Gallias Philippo Aureliani Duce) obtentum esset, dataq; optio Ser. STANISLAO utrum Argentinæ primæ Alsatiæ Urbe, an in alia Civitate Alsatiæ locum Sibi deligeret, Wissemburgum Nobile amænumq; et venationi opportunum Oppidum ferè unius diei itinere ab Argentina dissitum delegit: ubi mox ijs fuit exceptus honoribus qui nulli nisi Coronato capiti exhiberi possunt, assignatis quoq; donec in Gallia subsisteret, ad custodiam corporis Regijs excubijs. Adeoq; ibidem fer-

mè

me ab Anno 1719. ad Annum 1725. tranquillè et perhonorificè dimoratus est, indesinenter, cum primis Providentia DEI, Liberali ope Galliæ Sveciæq. sustentatus, ut documento est Palatium in eodem Oppido a Ser. STANISLAO non modico Sumptu ædificatum, et Sacra ædes, quæ tum ferme erat diruta (: quam ut audisse me memini in honorem divi STANISLAI Præsulis Cracoviensis quidam oriundus Cracoviâ Civis quondam Vissemburgi dicarat:) a ruinis vindicata et restaurata. Non est instituti mei, cætera quæ Ser. STANISLAO contingerint prosequi. Vissemburgi non uno proditionis genere, nec semel veneno in ejus vitam sævitum manifestè innocentiam protegente DEO. Parum abfuit quin venenatis folijs Tabacum ab Insula vocant,) tolleretur è vivis: veneficus mirè detectus, fugaq. salvatus. Perfidiam Brabantini hominis de dela Croix inferius dabo. Omnes ejus modi machinationes explicatæ, et pericula innumera feliciter victa, DEO, cunctos homines, Personas singulariter Regias tuenti, laudem dabunt æternam.

multis vi- ta ereptus periculis.

Intra spatium Vissemburgensis hospitij STANISLAUS Rex totus Christianis operibus, religioni, sapientiæ deditus, illud tandem divinitus consecutus est Solatium, quo majus dum viveret non illi præstolandum fuit. Maria Augusta ejus Filia solitudine sua sanctissime usa, pietatis in DEUM ferè continuis precationibus exercitæ virtutumq. omnium summarum et scientiæ sexum longè superantis famam continere quin latè diffunderetur non potuit. Eam sibi Conjugem Vicini Germaniæ Principes votis destinarant, sed DEUS augustiori illam servare constituit Thalamo. Borbonia inprimis Princeps Regiæ Gallorum Domus Mater Ducis Borbonij (: qui Aureliani Duci in administrandis rebus Galliæ postea successit:) tantam æstimationem amoremq. Ser. Maria concepit, eam ut mox Filio suo uxorem peroptarit, adeoq. Dux Borbonius efficaciter institerit nullum ut superesset dubium. Matrimonium ridolilatum in tempus opportunius certissime contrahendum. Nam in Gallia Connubia Principum è Domo Regia Consensum Supremæ Potestatis præstolari opportet, quitam unius vota Borbonij moratatur.

Ser. Maria Filia Ser. STANISLAI.

Interea Aureliani Dux Regens Galliæ seu Regno seu sibi firmandæ cum Hispanis Amicitiæ causa, seu alijs quas Galli melius norunt quaq. cæteros non latent rationibus, Ser. Philippi V. Catholici Hispaniarum Regis Augustam Filiam, tunc re ipsa omnino Infantem Lutetiam Parisiorum magnificentissime conduxerat Christianissimo Regi Conjugem destinatam. Sed hæc, tum quod Soror esset in secundo Consanguinitatis gradu Ser. Ludovici XV. tum quod ipsemet Rex Catholicus sapienter omnino tandem judicaret, tali Regina Galliæ egere Domum Gallicam et Galliam et Europam, quæ Connubio maturier Regi Christianissimo citius copulari vota populorum co:

Serenissima Infante Hispana.

rona:

99 ronare, Europæ tranquillitatem constabilire posset, hacinquam au:
gusta Hispaniæ Infans, Augustissimo Patri Suo, Galliæ Regis Pa:
truo ipso volente, mox post mortem Aureliani Ducis, dictis è causis
fuit reddita: Maximè verò Providentiâ Divinâ fortunam hanc
in Personam Mariæ Polonæ Principis et in bonum Ser. STANISLAI
disponente.

in Hispaniam remissa

Ab obitu Aurelianensis Ducis de alia Uxore Ser. Regi
Galliæ quærenda mox cogitari captum. Ex omnibus Christianorum
Regum, maximorumque Principum, familijs Regiæ aliquot Virgines
vivis expressæ coloribus, Christianissimo Regi præsentatæ, ampla
de cujusvis indole, dotibus, virtutibus, moribus, et emolumentis
in Galliam redundaturis informatione. Sed DEUS humanarum
omnium rationum perspicaciam et comendationum illecebras,
sua commendatione mirificè superavit. Non latebant Christi:
anissimum Regem Ser. STANISLAI Regis Augustæ Filiæ præ:
clarissimæ Dotes, etiam atque etiam præsertim à Cardinali Floreo
Præsule tum Foro Julien.[is] qui deinde Supremus Gallici Impe:
rij Minister hodie Summos inter quos unquam Gallia ediderit,
Viros toti Europæ inclaruit.) alijsque præcipuis hominibus mirum
in modum commendatæ. Qui alter ut quidem fertur cum cæteras
Regiarum Principum perlustrare Imagines, veram Ser. Mariæ
apud Ducem Borbonium effigiem commonstrando hanc, inquit Di:
vino instinctu.) sibi maximè cordi esse ex omnibus, hanc sibi relin:
qui oportere. Qua in re nunquam satis demiranda est Divina
Potentia ac investigabiles viæ providentiæ illius, et Regis Christi:
anissimi tum Juvenis summa in hoc delectu sapientia, qui super:
gressus hominum judicia rerum vicissitudinem, fortunæ insidi:
am, talem sibi thalami Thronique elegit Sociam, qua meliorem nec o:
ptat Gallia nec Orbis novit, quâ præstantiorem non potuisse eligi et
Divinis beneficijs in numerosa prole Regia abunde comprobatum
est, et perfecta utrinque socialis vitæ comprobatur benevolentia, ra:
rissimoltam felicis Conjugij in Regnantibus præsertim exemplo.

inter complures Principum Filias.

divinitus consors Regi Galliæ eligitur.

Ergo cum iam decretum esset Augustissimo Ludovico
Ser. Mariam Filiam Ser. STANISLAI sibi Connubio jungere, ad
eundem primum secretiores literæ ut voto annueret, Vissemburgum
expeditæ: quibus (quonam sensu animi clere tam nova com:
moniti.) Ser. STANISLAUS iterum iterumque lectis, recta ad Sacrari:
um Domesticum se contulit ubi fere hora cum DEO rem fervide
commendasset, Serenissimam suam Consortem adivit, cui primum
opinanti, pro Connubio suo tandem Conficiendo Literas à Duce
Borbonio missas, eas quidem Rex nondum aperuit, sed illius ani:
mum, quo vim repentini gaudij fortiter vinceret paulatim dispo:
suit, svasitque secum ut Sacellum peteret, DEOque Providentiæ pro im:
menso quodlam beneficio debitas persolveret Grates. Qua religio:
ne expleta cum Regina communicatam sibi legisset Epistolam,
quid animo voluerit quid dixerit, quivis facile intelligere potest.
Itum paulò post ad Mariam Principem Literisque et re simili eidem
ratione proposita, cum omnem dubitandi locum res ipsa exi:

petitur.

meret

meret, magno animo DEO tandem Regiâ credituram, lachrymisq. in:
ter laudes Liberalissimi DEI omnem spem superantis uberius in:
dultum. Inde ut par erat responsum. Christianissimus Rex Sui
iam certus voti die 27. Maji Anni 1725. Matrimonium Suum
cum Maria Poloniæ Principe declarari publice suis populis impe:
ravit, frustra malevolentia quorundam hominum non pauca
impedimenta struente, quibus nonnisi clarius Divina voluntas
et Potentia eluceret. Expediti pro more ad eandem à Serenissimis
Parentibus petendam solennissimo apparatu magni Galliæ Le:
gati, conscripti Matrimonij Contractus subscripti a Ser. Ludo:
vico XV. ex una, ex altera parte, Nomine Serenissimorum Paren:
tum et ipsius Serenissimæ Sponsæ à Michaele Comite Tarlo, qui
Vir summus indubieque utriusq. fortunæ Seren. STANISLAO co:
mes, post Eques S. Spiritus et Generalis Exercituum Galliæ cre:
atus fuit. Numerosissima inde et longe splendidissima familia,
atq. munera Reginæ mox futuræ Argentinam missa, ibidemq. admi:
nistrante rem Sacram Cardinali Rohano Episcopo Argentino, Spon:
saliorum Sacramentum, inter Ducem Aurelianensem Philippi Re:
gentis Filium Nomine Ludovici XV. et Mariam Principem Polo:
niæ religiosissime summaq. magnificentia absolutum, idemq. pau:
lo post, in Fontebellaqueo ab ipsomet Rege publicis ceremonijs ratiha:
bitum, omnia ut paucis dicam, regie pro Majestate Gallorum Regis,
ea celebritate, qua nulla major hac tempestate contigerit, perfecta.

Matrimonium declaratur.

Celebratur.

Præterire hoc loco non possum silentio, illud ingens Polonæ
Gentis Nostræ illud Patriæ nostræ ornamentum et decus, illam ani:
morum quam sensimus voluptatem, nostram Civem, Civem inquam
nostram Ser. STANISLAI Regis Nostri quondam LESZCZYNSKI Pa:
latini Posnaniensis nobiscum in æqualitate nati, Filiam ad tam
excelsum evehi Solium; Nobilitatemq. Polonam in Libertate et æ:
qualitate natam tantis a Ser. Gallorum Rege cumulari decori:
bus. Unde etiam cum illi forte proponeretur, Regibus Galliæ è
Familijs Principum à nemine dependentium nulliq. obnoxiorum
semper fuisse quæsitas Uxores. Hanc vero Polonam Familiam
non esse jure Principum respondisse fertur Rex Gal. insigni Gen:
tis nostræ Gloria: Sibi quidem Regis Familiam Principem Con:
sortem accipi, quo ad Familiam eam in Rep. semper fuisse Con:
ge clarissimam, sibi autem adsciri Reginam non ex Familia ali:
qua, quæ sit sibi, aut alicui in Orbe terrarum Domino subdita, sed
ex Polona Familia, Polonas autem familias Patria Libertate illustres
a nullo dependere Domino, nulli esse obnoxias, sed omnino liberrimas.

Maximo Poloniæ ornamento.

Interea Ser. STANISLAUS Campoburgum Palatium Oppido Regi:
um in Provincia Turonensi non longe Blæsio dissitum commigra:
vit. Ubi vitam Christianam ad exemplum Regiam ad digni:
tatem in publico juxta ac privato agit, ubi provisa divinitus Li:
beralitate Augustissimi sui Generi nihil illi ad Regium desi:
deratur splendorem, ubi novis in dies à DEO in Persona Sua, Suæ
Augustæ, Sui Generi, Suæ Filiæ, Suorum Nepotum et Neptum sola:

Ser. Stanislaus Campoburgi

tijs

101 tijs cumulatur, ubi si forte amorem et desiderium Patriæ exuere posset nihil illi ad humanam felicitatem deesse videtur.

Quis ergo in eo singularia Potentiæ benignitatis, et Providentiæ Divinæ non videat, aut non stupet prodigia?

Quem DEUS in utraq̃ exercuit et confirmavit fortuna, è mille vitæ casibus et periculis liberavit, per Remotissimas Regiones et Regna cælesti conduxit ope, in Patria et extra Patriam inter adversa omnium rerum et consolationum copia providit, felicemq̃ ubiq̃ reddidit. Cum cuidam Polono Equiti, (ut est eum Augusta quadam Majestate incredibili humanitate præditus) Alios suæ utriusq̃ fortunæ vices commemorasset, audissetq̃ ab eodem vitam scilicet illius Regiam gratissimam lectu mirandamq̃ posteris historiam fore, statim tum Religionis erga DEUM sensu oculis in Cælum sublatis, Christianaq̃ modestia Rex STANISLAUS respondit: vita mea esse profecto potest innumerabilium et maximorum erga indignam Creaturam Clementissimi DEI beneficiorum historia, qui res meas noverit, discet quam bonus sit DEUS his qui se plane conjiciunt in ulnas Providentiæ illius. Supremus quoq̃ ille Cancellarius Regni Szembek cui pietate et sapientia parem rara tulerunt ferentq̃ Sæcula, cum longum de Seren. Stanislai vicissitudine et fortuna privatim nobiscum instituisset sermonem, his rem verissimis tandem finivit vocibus, dextera Domini fecit virtutem, Dextera Domini exaltavit illum, semper manus Domini super illo non sine miraculo visa fuit. Adeoq̃ eadem Providentia Divina, quæ tot miraculis in sacra ejus manifeste eluxit Persona, fortasse illum ad Thronum Poloniæ unicè conservare videtur, fortasse eadem omnia hæc quæ ab exteris Imperijs objici dicuntur impedimenta divinitus tollet, fortasse hoc tanto Rege nostram felicem adhuc reddet Remp. adhuc Dextera Domini faciet virtutem, Dextera Domini exaltabit illum.

Providentia Divina fa[vet] illi

Dextera Domini exalta[bit] illum

§ IV

Serenis. STANISLAUS, Polonus, Regnoq̃ dignissimus.

3tio Universa hodie Polona Resp. Polonum Nomine, Sanguine Familia, inæqualitate cum cæteris natum concordissime optat sibi deposcitq̃ Regem, ut ex omnium Provinciarum mandatis ex ipsisq̃ Comitijs liquet, adeo ut nullus tam Patriæ, suiq̃ immemor futurus putetur, qui in proximo generali Electionis conventu, aliquem extraneum Candidatum contra universalem omnium sententiam propositurus credatur. Iam Ser. STANISLAUS Polonus Natione est, et absq̃ Controversia, ne hostibus quidem hanc ei invidentibus laudem, si quis alius ille quoq̃ Regia dignitate dignus. Inde est quod cum Polonus sit, et nullus illo dignior, nullus magis idoneus ad Regios fasces (nam satis omnino esset cuivis existimari ab omnibus æque dignum) illum itaq̃ à DEO bono Reip. destinatum Regem fere cuncti bene sentientes existimant.

§ V.

Ser. STANISLAI Religio moresq̃ Principe Christiano digni.

4to.

4to. Serenissimi STANISLAI Regis singularis erga DEUM Pietas, religio, et religiosissimus Sacrorum Nostrorum cultus, ardens rei Catholicæ propagandæ studium, insignis erga Apostolicam Sedem veneratio, mores\[q\] integerrimi et Principe Christiano digni ino: culis totius Europæ noti sunt, et quamvis nihil est tam mani: festa bonitatis quod in contrarium non transferat Livor, tamen nulla tanta est malevolentia aut invidia, quæ publicam Christi: anarum ejus virtutum opinionem possit diminuere. Id unum hic longe certissimum est, quod si DEUS Opt. Max. cujus adeo re: ligiosus ille cultor est, eum adhuc Throno huic concesserit, habi: turi simus in Rege eximium vitæ Christianæ exemplum, nec detestaturi publice illa morum offendicula, quibus, dum observan: tur in Principe quasi quædam populi norma, nihil universæ Reip. possit esse damnosius.

§. VI.

Ser. STANISLAI moderatio, Clementia, Liberalitas &c.

5to. Præcipuè dotes Regiæ sunt, Moderatio, Dissimulatio, Clemen: tia, Liberalitas. Quam verò hæc in Ser. STANISLAO mirum in mo: dum semper eluxerint, è quam plurimis quæ mihi suppete: rent testimonijs illud unum delibasse sat est. Dela Croix Belgio oriundus, ingenio malæ famæ cupido assumptis secum non pau: cis sceleris comitibus Bipontum petierat, ubi tempus aliquod com: moratus, fortasse veteris amicitiæ memoria cum militari Viro ho: nestissimo Montobano consuetudinem tenuerat, quem multa ar: te usus, cum iam satis sibi fidum, magni\[q\] Secreti fore tenacem cre: didisset, omnia pollicitus quæ ad crimen paratiorem animum effice: re solent, exacta\[q\] abignaro juris jurandi religione, eidem tum demum aperit, venisse se quo aut vivo Rege STANISLAO si posset capto aut ca: pite, ingentem sibi per compendia fortunam, ejusdem\[q\] dum o: mnino summæ participem amicum faceret. Qui mox quidem attonitus dum horrorem facinoris industria tegit, conveniunt de ratione sceleri opportunum tempus, sylvam, locum\[q\] quo ibidem Re: gem sceleratissimus parricida adoriretur designant. Montobanus nefarij sacramenti fide se minime teneri ratus quempiam Magi: stratum ille Regem proditionis commonet. Die præfixo iter fortas: se ad templum aliquot passuum millibus distans religionis cau: sa, an venatio, nam non bene commemini, instituitur, Bredæ regiæ Jelembius Regius Aulicus imponitur, ita rebus comparatis suo dolo circumventus meditati parricidij auctor, cum aliquot Conjuratis cæteris fuga lapsis capitur. Eos tamen omnes manife: sti sceleris et perduellionis convictos, merito\[q\] supplicij genere judi: cio damnatos, nemine prorsus deprecante, incredibili, nec Principibus solito generosi animi ad posteros monimento STANISLAUS Rex ab: solvit, muneribus\[q\] Regie cumulatos, unde advenerant tuto redire jussit. Alijs econsimilibus ne immorer hoc longi ævi fovebit recor: datio, hoc recensebitur inter ea quæ unquam regiè toto Orbe terra: rum.

Dela Croix proditor.

Insigne Regiæ moderationis exemplum.

rum facta sint. Mihi verò luculentiore non opus testimonio est, quàm bonum, quàm clementem, quàm liberalem, quàm a vindicta, tyrannide, violentis Imperijs omnino alienum haberemus Regem, qui Christi DEI Regis Regum exemplo parricidas suos perhumaniter tractatos, et vita donavit, et auxit muneribus.

§. VII.

Ser. STANISLAI Prudentia, Sapientia. &c.

6to. Prudentia, Sapientia, perspicientia, certum praesentissimumq; in rebus consilium, experientia rerum magistra, regnorum omnium notitia, humanarum Divinarumq; Literarum scientia, caeteraq; regendorum populorum artes, quàm propriae sint Ser. STANISLAO superfluum est dicere. Haec omnia quanta putas cum tanta fortunae varietate atq; aetate incrementa sumpsisse si dum junior praestantissimarum harum rerum opinionem consecutus fuit. Cardinalis ille Primas Radziejovius capto Regio Poloniae Principe, cum secretum tenuisset consilium, cum Carolo Suecorum Rege, qui è Polonis Proceribus ad regiam dignitatem magis videretur idoneus, ita disseruit, si expedit nos eligere bellicorum fortemq; Regem, commendandus erit Nobilitati Lubomirski, si opulentum Sapiecha, si Sapientem LESZCZYNSKI. Rex Carolus semper in respondendo brevis acutusq; videri sibi (inquit) bellicoso Rege hoc tempore non egere Poloniam, quam bellicosus Rex Augustus praesenti calamitati involverit. Opulento etiam non eget Rege, nam quo in libera Rep. Rex sit locupletior, eo magis Libertati timendus et clientalis potentior: praeterea quantaecunq; sint cives privati opes, tantae non sunt ut pro Regio statu earum Ratio haberi possit. Enim verò Sapiente Rege Polona res stabit, qui Consilio quàm armis felicius meliora et tutiora prospiciet. Dicat quidquid voluerit de hoc judicio Caroli nunquam magis ferox, quàm laude aliena livor, sapientem utinam hac quoq; tempestate contingat divinitus nos habere Regem! Sapie… Rege… stat… Lon…

§. VIII.

Seren: STANISLAI rei Militaris Scientia et Virtus.

1mo. Ser. STANISLAUS Rex ad scientiam rei militaris formatus non alienis praeceptis sed suis Imperijs, pluribus fortasse Imperator et miles interfuit praelijs, quam caeteri legerunt, sapientis proinde Ducis et boni militis nemo Principum in orbe melius officia callet. Bellorum autem innumera expertus incommoda, fieri nequit, ut primae curae cordiq; non habeat pacem et tranquillitatem Patriae. Quod si et belli necessitas Remp. diem fortasse involverit. Regem certe optare non posset qui praeter Ser. STANISLAO militari virtute, bellica Indole, excelsitaq; animi fortitudine. Memini me aliquando audisse, cum praesente Christianissimo Rege familiari sermone quaereretur, cui Princeps Delphinatus sive primogenitus Regis Galliae esse vultu consimilis? diceretq; nonnemo lineamentis vultus non absimilem fere Ser. STANISLAO. Respondisse Christianissimus fertur: optare se illum persimilem non tam vultu quàm magno STANISLAI Regis animo. Hic ille fuit nexus et vinculum Ser. STANISLAI cum invicto Heroe Carolo, excelsa nimirum et vivida belloq; nata Indoles, qua in quovis Principe tum demum nihil est

præstabilius, cum prudentia ætasq́ illam eggregiè contemperaverit.

§. IX.

Ser. STANISLAI ætas valida.

Vvo. Ser. STANISLAUS robore corporis viribusq́ præstans, (: has enim ea non nisi corrumpere solent vitia, à quibus Ille alienissimus semper fuit:) illa ætate viget, cujus firmitudo per multos adhuc innatæ temperantiæ, optimiq́ temperamenti multa ope, promittere possit annos præter fatorum leges perspectas nemini, quæ validum statu invalidumq́ prosternunt. Ea autem est ætas Ser. STANISLAI Regis, quæ ut ex una parte procul distat à juvenili ardore, ita æquè parte ex altera longe remota est ab incommodis Senij, neutriq́ obnoxia, exhibet absolutissimum omnibus numeris Virum Principem longo sane tempore ut firmius vegetusq́ est administrandæ Reip. peridoneum. Piastum illum benè provectiorem ætate quam sit Ser. STANISLAUS (: nam Sexagenarium, cum Throno admoveretur:) Nostra satis diu regnasse prodiderunt historia. Ser. STANISLAUS eodem Anno et fere etiam mense natus est quo Magnus Regni Thesaurarius Maximilianus Comes Ossolinski, cujus ætas et continuus pro Rep. exercita fructus, laboribus et ad ulterius eadem perferendos satis valida in omnium oculis sita est. Sed deniq́ quantumcunq́ Ser. STANISLAO ætatis superest, nihil credibilius est, quàm quod reliquo hoc vitæ tempore curaturus sit tranquillum, florens et pacatum conservare Regnum, nihilq́ aliud illi curæ futurum, quàm ut immortalem gloriosam gratamq́ sui Civibus et posteris sui Nominis relinquat memoriam.

§. X.

Ser. STANISLAUS utraq́ Fortunâ exercitus, et regnandi sciens.

9no. Cum malevolentia nihil nihi Negotij est, huic enim pronum est cuncta interpretari in pejus. ab ijs qui indifferenter de rebus judicia statuunt quærere velim: an non longè certius sperare possimus Ser. STANISLAUM, Principem vel Nostrum laudè bonum, denuo ad Patriam Regnumq́ reducem, optime administraturum Remp.: tanta ille rerum vicissitudine exercitus, tot edoctus casibus, novit probequa tandem Principi utendum sit arte in regendis præsertim liberrimis Populis, quâ providendum sapientia ne Majestas suspecta libertati reddatur. Novit bene inter utramq́ discrimen fortunam, ne vel extollat prospera vel adversa dejiciat: paucis ut dicam: novit quid summum, quid periculo propius in rebus humanis sit, novit publicæ privatæq́ vitæ rationes, novit Remp., novit Cives, novit Imperium, non eum Indoles, non mores, non virtutes, non vitia latent, non illi Nostræ peregrinæ leges, non ignotus Senatus et Ordo Equester, non Familiæ, non cujusq́ merita; verbo rem absolvam, bonis malisq́ erudito Ser. STANISLAO non discendum est quomodo regnet sed (: dum fata velint:) regnandum est, quomodo regnare tam bene jam callet et melius illo nullus Principum. Quare felicem quis non speraret Remp. sub tam exercitato utraq́ fortuna sub tam sciente Reip. sub experto suas toties casusq́ Principe!

§. XI.

103 Ser. STANISLAUS Filijs et Familia caret.

10mo. Nullos Ser. STANISLAUS habet Filios qui possint esse ærario Reip. oneri, qui post Funus Patris Electionem Regis difficiliorem reddant: unam Reginam Consortem ex æque Illustri Polona Opalinsiorum Familia omnibus Christianis Regijsq virtutibus Sanctimonia Pietate, liberalitate, humanitate, prudentia ornatissimam, unam Filiam Galliæ et Poloniæ Sydus, Nepotesq ex illa complures, quorum necessitudo, Potentia, amicitia, decor, auxilioq firmissimo sit semper futura Reip. Affinitates autem illius in Polonia, Lithvaniaq sunt, quotquot tandem opibus et honoribus florentissimæ gentes, et talem quod et Sacræ commendant Literæ oportet nos habere Regem, qui sit Frater omnium os de ossibus et caro de carne nostra. Exstant quidem præclarissimæ Stirpes, quæ propius cum Ser. STANISLAO necessitudinis gloria fruuntur, sed novit benè Sapientissimus Princeps in libera Reip. natus, quantum necessarijs suis tribuendum sit, quàm delicatè tractanda sit illa nostra Æqualitas, de qua tantopere pro arcanis Status Nostri sumus anxij. Iam verò cum aliunde Illustres sint ijsdem Cives beneq de Rep. meriti, id certè illis esse detrimento fraudiq non potest quod sint Consanguinei Regis, ne ab eo; quæ ut cæteri meruerint, quibusq digni sint præmia consequantur, cum omnino sint tales qui sub quovis etiam alio Rege Magistratuum et munerum in Rep. obtinendorum securi sint. Quo loco id tantummodo mihi animadvertendum est, si officit Affinitatum regiarum metus, ne eas cæteris familijs opibus et honoribus validiores Rex efficiat, nanquam profecto hac ipsâ de causa ullus Polonus posset esse Rex Poloniæ: quis enim Polonus est, cui non sint et in maximo quidem numero necessarij sui ejusdemq Familiæ et Nominis Cives. Ser. autem STANISLAUS ultimus illius LESZCZYNIANÆ Gentis quæ præterquatuor Vice Reges Primatesq Regni innumeros Pontifices, Palatinos, Senatores, Supremos Reip. Ministros, Clarissimos victorijs Imperatores Patriæ dederat, ultimus inquam, nullum Fratrem, nullum quem sciam Leszczyniani Nominis armorum Wieniawa Hæredem habet, unde nec suspicari quidem possumus, illum suam (cujus ultimus Hæres est tanto Patriæ ornamento natus) exaltaturum Familiam: quod Reip. emolumentum in qua alia reperitur Familia!. Affinitates

§. XII.

Ser. STANISLAUS iam supra Æqualitatem positus.

11mo. Ser. Stanislaum jam DEUS Opt: Max: supra Æqualitatem reliquarum Polonæ Reip. Familiarum extulit, quem etiam Regiæ dignitatis gradu pridem collocavit, et tanta quanta nulla sit conjunctior, necessitudine cum Regia Galliarum Domo copulavit, cum ergo natione Polonus optetur ab omnibus, et cum tantis Paritatis obex in Sacra Ser. STANISLAI Persona pridem iam sublatus sit, quis in eo eligendo non optimum inter Electores concordiæ spem concipere potest. Namqui penitius res nostras intelligit, satis videt Æqualitatem solam es

se.

se æmulationis et invidentiæ Matrem, timeri ne una Familia cæ:
teris evadat quanto validior tanto gravior, hocq unicum semper
eligendo Piasto seu Indigenæ fuisse obstaculum quoties Resp. se
se ad externos conjecit Principes.

§ XIII.

Ex Ser. STANISLAO summum Decus Patriæ præsertim
ob ejus Familiam Reginam Galliæ.

1mo. Ex Ser. STANISLAO, uti ex nullo alio totius Poloniæ Cive ingens
accessit Patriæ rebus Decus Ser. Nimirum Galliæ Regina, quam No:
strates Polonam quoq Nobilem præcipua quadam gloriæ sua consci:
entia et voluptate appellitare identidem amant. Et certe tale ides:
se oportet Gentis Nostræ ornamentum, quo nullum his tempo:
ribus Polono Nomini majus uspiam et unquam contigerit. Quare
optimi Patriæ sic censent Cives, oportere Remp. quoq Iure quodam
naturæ, humanitate, gratoq animo certare cum Amica Gallia se:
cus Nos nihilominus Urbanum facturos si non concordibus optemus
Suffragijs Ser. STANISLAUM Regem non extraneum sed Polonum
tanta nobiscum necessitudine tam gloriosa cum Rege Christianis:
simo consanguinitate junctum, quem ille ut suum Socerum Ci:
vem autem Nostrum humanissimis officijs Reip. commendatu:
rus creditur. Ser. Rex Galliæ tot inter Maximorum Regum Fi:
lias Polonam Principem Nostramq Civem prætulit et augusto Suo
destinavit Connubio, itaq peræquum est ut gratam sese omnino ex:
hibeat Polona Natio Augustissimo Galliæ Monarchæ, tanta bene:
volentia qua insigniorem nullus certe Orbis Terrarum Princeps
Nobis unquam exhibuit, tantoq amore Remp. complectenti, ut Po:
lonam, os de Ossibus Nostris Tori, Thronique sibi Sociam voluerit, ex
qua divinitus tam numerosam Polono Sanguine ortam, in Gallijs
longe Nepotum serie Regnaturam suscepit Prolem. Certe è Po:
lona uti dicere amamus Nobili, longa posteritate Gallici Nascen:
tur Reges, Sanguis Polonus rerum potietur in Gallia. Peræquum
itidem est, gratam ut se præstet Resp. et Ser. ipsi Reginæ Galliæ in:
clitæ Poloniarum Principi, Præclarissimæ Civi Nostræ, omniq ve:
neratione dignissimæ, natæ tanto Suæ Patriæ ornamento et de:
cori, quæ virtutum suarum luce universam illustrat Galliam,
rapit in admirationem Europam, apud Orbem terrarum Sui No:
minis amorem conciliat Nostri dispergit famam. Nonne huic No:
stræ Augustæ, Patrem suum Civemq nostrum Ser. STANISLAUM
ut opinari possumus commendaturæ, recusaturos grati significa:
tionem animi? quis ille è tersis et liberaliter educatis Civibus tan:
tæ inhumanitatis sese Gentemq nostram inficiet nota! Peræquum
deniq et Ser. STANISLAUM tantorum Gentis Nostræ decorum
Parentem, ut vicissim Poloni omnes quam maxime possumus
exorne:

Ser. Regi Galliæ, Reginæ, et Ser. Regi Stanislao gratum à Polonis deberi animum.

105 exornemus honore: cum præsertim tanto Principi amplissima
tot alia, quas Cæteris deesse palam est, commendationes non
desint.

§ XIV.

Quæ emolumenta à Ser. STANISLAO sperari possunt Reipub.

1310. Sed fortasse desideres ut immensam quoq auri vim augmenta
militiæ Polonæ Collegia Romæ Parisijsq et cætera id genus polliceatur
Ser. STANISLAUS prout quidem cæteri Competitores solent: at ve:
rò promissiones ejusmodi quam vanæ semper fuerint nulla nos
non docet ætas. Ridendum sane est cum Mikleccio prudentissi:
mo Senatore, qui cum Legatorum Extraneorum facilitatem ni:
miam in promittendo omnia animadvertisset, ita facete lusit, si
pontem aureum Vistulæ superstruendum postulaverimus, ho:
mines hos non opus negaturos, sed de genere auri quæsituros. Cer:
te Poloni in tot Pactis Conventis quam verbis magnificam tam sem:
per effectu vacuam ejusmodi publicorum munerum ostentationem
satis perspectam habemus. Maxima igitur Dos esto qua Remp.
beare possit Ser. STANISLAUS, incomparabilis illius Dignitas, Religio, Propositio: nes spu: sa à quo: ptam.
justitia, Clementia, Sapientia, cæteraq ejus virtutes et præstantissi:
mæ Regnandi Artes. Prodijt hic quidem paucis ante diebus incer:
to Authore Scriptum, quod passim curiosius legitur, continetq non:
nullas quasi Ser. STANISLAI Propositiones ad Rempub. quæ quocunq
Authore sparsæ sint, et si tantum momenti ad fidem publicam
habere nequeant, cum tamen incredibile præseferant, ad eas te Mar:
celle mi libenter remitto. Certe cuivis non malevolo satis liquet et
propiora et tutiora et majora nos posse à Ser. STANISLAO Reip. e:
molumenta expectare quam aliunde sperare.

§ XV.

Gallia amicitia potentissima.

1410. Quid jam dicam, quam utilis sit Reip. necessitudo cum Regia
Gallorum Domo quæ nulli Potentiæ cedit? Etsi enim omnes Vici:
ni maxima erga nos ferantur benevolentia, ingentesq eorum curæ
pro defendenda Libertate nostra neminem lateant, tamen Majo:
res Nostri semper judicarunt, hodieq peritissimi Status nostri per:
inde censent expedire quam maxime Libertati rebusq Nostris æ:
ternam cum Gallia Amicitiam. Nam quamvis illa non sit Nobis
vicina, est tamen potentissima ubiq Terrarum et a Nostris non est
remota Vicinis quare componendis quibus vicinitas semper ob:
noxia est querelis, avertendisq quæ à potentiore possent parari
periculis. Gallia nobis maxime opportuna. Fœderati illius perpe:
tui et longe potentissimi, nobis sunt Vicini. Sed ne cogar hoc loco
respondere multa obstrepentibus, eo me reducam, quod nemo men:
te negaverit sana: Gallia nimirum si velit potest et è longin:
quo habere modos, si necessitas exigat, ferendæ opis Polonæ Rei:

publi:

publica, colendam proinde nobis esse religiosissimè cum omnibus Vicinis, sed colendam et cum Gallia amicitiam. Illamque ad commoda et incommoda nostra plurimum fuisse et esse validam. Foederatoribus potentissimos, quamvis ipsa Confinis non sit Nobis confines esse. Nexus ergo Sanguinis Ser. STANISLAI cum Domo Gallica necessariam Reip. cum eadem amicitiam sacrosancte confirmabit, si Ser. Pater Reginæ Galliæ Poloniæ conscendat Thronum. Quod cum Gallia vinculum, quo indubitanter potentiores redderemur, majorique considerationi cunctis essemus Poloniæ qui Nobis benè velit, invidere non potest. Et hoc illud hoc tandem est, quod si si fortè verum esset Vicinos nolle unquam permittere ut Ser. STANISLAUS Thronum Poloniæ conscendat, quod inquam Remp. nostram nollent illius potentiorem reddi tam naturali cum Gallia foedere: de quo alibi clarius.

§. XVI

Ser. STANISLAI religiosissimæ et Sapientissimæ vivendi regnandique regulæ, seu principia.

151o. At verò ab optimis quibuscunque Civibus emolumenta omnia quæ hic tuto sperari possunt, jure merito postponenda censentur Regijs dotibus, Regio Animo, pulcherrimis Luminibus, artibus, notitiaque regnandi, et illis verè Regijs principijs, quæ Serenis. STANISLAUS egregiè callet, atque ijs non dubitatur usurus.

En Marcelle mi paucis verbis Divina illa Ser. STANISLAI MONITA- Sanctissimaque Leges, quas ille sua Manu praescripsit Augusta Filia suæ Galliarum conscendenti Thronum: ex quibus abunde colligere possis, qualis ille sit animus quid in Sacro illo delitescat pectore, quales Ser. STANISLAUS vult esse eos, qui praesunt populis, quibus demum praeceptis et axiomatis regatur ipse. Excerpo quædam tantummodo brevitatis causa, ex admonitionibus Anno 1725 datis à Ser. STANISLAO Reginæ Galliæ.

Ser. Stanislaus Augustæ Filiæ Suæ quædam monita præscripsit.

MONITA.

Audi Filia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere populum tuum, et Domum Patris Tui. utor his verbis S. Spiritus, DEO te mea dilecta Filia commendando. In hac enim praesenti fortuna nihil aliud quam illius contemplor opus, et Digitum Dextera Omnipotentis, qui te conducit ad Solium superatâ omnem humanam prudentiam, omnem speculationem politicam expectationem omnem. Divina enim Sapientiæ est, supergredi quamcunque industriam mortalium, confundere eorum fines decreto Providentiæ suæ, et semetipsum filiis glorificare prodigijs.

Felicitates DEO soli attribuendæ, DEUS ergo laudandus.

Perveniendo ad honorem Reginæ Galliæ, nihil illo sublimius est, nihil in Orbe majus, praeterquam Tua, hæc Fama, quæ ut eligereris effecit, praeterquam Virtutes Tuæ, quæ ad id Tibi contulerunt Suffragium. Recogita quod pretiosissimæ hæ tui diadematis gemmæ Hunc quidem in maxima comparebunt et explendescent Luce sed in ijs quoque vel exigua facile detegetur macula. Non sufficit ad conservandum verum illarum splendorem primis quibusdam

Uti Virtutes, ita Vitia illustriora in Regibus.

107 effundere radijs oculos, ne earum unquam diminuatur preti: um, summam necesse est adhibere diligentiam.

Ostendam mox ego Tibi tres esse Scopulos ad quos sapius vel: maximorum Virum virtus allisa ceciderit.

Tres Virtu tis Scopul[illegible]

Primus est Scopulus, summum hoc Culmen honoris quo Nobis ceu quaedam Idola videmur, omnem humanitatem exui: mus, odiosi hominibus, invisi DEO reddimur: extollimurq adeo, ut minime id considerare velimus, quod uno nos possit in Ruinam prae: cipitare momento. Quam itaq Dignitatem fuere pro summam in quocos conditione loci, sed interius totam illam in DEO colloca, to: tus honor et amplitudo tua in DEO maneat. Humilia te continua memoria tui Nihili ante oculos DEI. Vera Magnitudo Tua consistat in excelsi animi indole, in excellentia cogitationum te dignarum, in edomandis tuis affectibus, in Victoria Tui ipsius.

Primus Scopulus Honoris Culmen

Honor in DEO collocandus. Humilitas. Vera magni tudo in quo consistat

Alter Scopulus est, Prosperitas: eo quidem periculosior quo hucusq tibi minus cognita. Quandoquidem à cunabulis primis: què vitae tuae diebus mearum adversitatum semper particeps exti: tisti; quae nunc Tibi sunt utilissima: nam Malorum experientia docet Nos ne nostra felicitate abutamur. Itaq non adeò inhaeren: dum tibi est praesenti fortunae, ut non consideres eam esse fallacem et fluxam, cui si nos plene committimus, fallimur, perdimus et Nos ipsos et modum, quo illam Nobis securiorem solidioremq in certo quodam et aequali gradu conservare potuimus.

Alter Vir tutis Scopulus, Pro speritas

Malorum experien tia utilissima. Fortunae n[illegible] inhaerend[illegible]

Tertius Scopulus est adulatio, cujus vis et impetus in: evitabiles, cum qua certamen difficile, cujus Victoria salutaris. Con: templare te septam ijs omnibus qui sua tibi devovebunt obsequia, nemo fortasse illorum erit, qui non se praebeat alacrem ad Tua Imperia, qui non bona quaevis vitamq suam ad tua Jussa conse: cret, sed nemo qui dicat Veritatem Tibi, et qui illam dicendo tibi di: splicere non metuat, suamq periculo fortunam exponere. Eris i: gitur in medio hominum qui maxime intenti sint ad te suis Ti: bi demerendam Officijs, hac tamen in parte à me tibi ipsi relinque: ris, nec aliunde majus Lumen ad id habere poteris, quam à pru: dentia judicioq Tuo. Potest enim absq nocumento tibi Adulationis venenum, si desit proprius sui Ipsius Amor, quem pestis haec citissi: me inficit. Ita disposueris animum, ut nullam in tuis laudibus vo: luptatem colloces, intelliges facile eas non esse aliud quam quoddam incensum odore gratum, sed quod mox evanescat in auras. Et acqui: res maximam illam quae sit in Orbe terrarum scientiam, quae ni: mirum est, cognoscere ingenia et indoles Personarum quibuscum tractatur, nosse dubij à vero discrimen et quid cuiq ex aequo tribu: endum sit. Et haec est rerum Summa.

Tertius Vir tutis Scopu lus adula tio.

Veritas è Reg[illegible] exul

In adula tione [illegible] ... esse [illegible] candum

Summa in Orbe [illegible]

Qui [illegible]

Videbis sive in aula tua sive in Regno homines existi: matione dignos, debes illorum memorem habere curam. Hac mer: cede confirmabuntur alij in bene merendo, castigabuntur alij, alij laudabili aemulatione accendentur.

Videbis

Quind… / renter … / ciendi.

Videbis quosdam, qui cum omni alia commendatione destituti sint, sola importunitate sese ingerunt, nulla alia re fulti præterquam ipsa immensa ambitione crescendi, fac, ut qui tales sint, cognoscant, eos tibi probe perspectos esse et cum illis indifferens esto.

Qui rej… / …

Videbis alios qui beneficijs prorsus indigni sint, si cum eis utaris indulgentia, efficies ne ullatenus corrigantur.

Sine causa n… / Bisse nec … / velle…

Sunt alij quos aut odimus aut amamus nescimus ipsi qua de causa, sine causa uti odisse injustitia est, ita diligere imbecillitas est.

Nulli nimi…

Persona … / da quæ f… / liaritate … / cipum ab… / tuntu…

Favoryteu… / Domino … / Domini…

Non sit ullus hominum ex ijs quoque qui vel maxime affecti et conjunctissimi tibi sint, qui putet quod ipsum nihil celes, nihil illi denegare velis. Persona enim cui communices quidpiam quod non oportet, præterquam summa necessitate cogente tibi inex esse videtur distincta, et a te constituta in summo nimiæ familiaritatis, confidentiæ, favorisque gradu. Ita authoritate tua in servitutem commutata Imperium Dominiumque alterius feres, qui partim suas cupiditates suique sensa ingenij nunquam sequetur justitiam.

Audienda … / nor Consil… / sed discer… / da.

Hoc Monitum minime tale est, quod te abstrahat ab audiendis bonorum consilijs, tamen non obnoxio, non præoccupato animo erga Authores Consilij, et prudenter discernendo quid consulant Denique illud cogita vocem populi vocem esse DEI.

In cunct… / nemini … / populum … / censorem… / dicemque … / cipum.

Ita cuncta age tanquam si rationem reddere teneris cuivis etiam ultimo e subjectis tibi populis, tanquam si tota Resp. esset eorum quæ agis Judex. Universus enim populus censor tui est diligentissimus, juxta Populi opiniones orbis universus judicat ille nos posteritati immortales reddit, illius judicia tanto periculosiora sunt, quanto majoris est momenti ejusdem approbatio.

A Princ… / Religi… / Præsid…

Religio, cujus Regnum hoc firmissimum fulcrum est, suum quo te recipiat sinum tibi aperit, teque ut potentissimum suum Præsidium respicit. Responde in omnibus zelo quem Religioni debes. Beneficia DEI, quæ te ad id obstringunt, et tua pietas hac de re me securum reddit. Ignora omnem aliam doctrinam in materia Religionis præter illam quæ Cathechismo tuo continetur, sequere illam, et abstine a scrutando ea quæ non tibi conveniunt.

Credendu… / n. Scruta…

Discern… / a Relig… / Religion… / pratex…

Animadverte diligenter, ne decipiaris superficie quadam pietatis. Universo Orbi Religionis prætextu semper solenne est uti ad contegendam ambitionem, et privata emolumenta. In talibus occasionibus moderare zelum tuum, ne obfuscet animum et præpediat quin videas serpentem latere sub herba.

Pietate e… / xemplo … / gio propa…

Protegend… / cti, suble… / di oppres…

Remota curiositate et disputationibus inutilibus, Religionem propaga vera tua vivaque ut DEUS præcipit pietate. Corrige aliorum mores tuis bonis exemplis. Benevolentiam fidemque tuorum erga te populorum tua repende clementia, tua justitia, protegendo afflictos, sublevando oppressos. etc.

Gra:

#

109 Gratias DEO infinitas persolvo, quod in te nihil tale animadvertam, quod mea censura indigeat, quin potius loco vitiorum quæ in te non video, cogar tuas oppugnare virtutes. Clementia et Liberalitas, sunt maximæ virtutes, quibus Regius animus ornari possit. Sed si ad extrema quædam pervenerint suam vim pretiumq admittunt. Et quemadmodum Hæ Duæ Dotes tibi sunt innatæ, plus tibi laborandum est ne certos prætereant Limites, atq ita degenerent. Clementia primum si nimium lata est, et sine discrimine generalis, potest confirmare audaciam ad flagitia et impedire Justitiæ Leges. Liberalitas autem si sit profusa nimium in prodigentiam degenerat, et est derisui. Modus et Causa exercendæ benignitatis tibi sint omnes Christianæ, et omnes humanitatis regulæ. Liberalitatem verò tuam regat Charitas, et vera meritorum cognitio. Memor sis paucorum illorum, qui nobis in adversa adhæserunt fortuna. etc.

In virtutib ipsis ne quid sit nimium.

Regula Clementiæ et Liberalitatis.

Denig DEUM lauda, charitate erga proximum præsta, oderis vitia, sis magnanima in rebus difficilibus, esto infracta malis, resiste fallacijs mundi; corrige delinquentes clementia, sceleratos justitia, confirma bene meritos præmijs. De omni re libero à passione animo ser sentiti: SI VIS BEATE et VIVERE, et REGNARE.

Grat. animi

Perfectiones Regiæ ac Christianæ compendium. Libero a pom affectu ab [illegible] Quaevis re [illegible] ruendum

Vide Marcelle mi tanquam in quodam speculo in his animi Sententijs Ser. STANISLAI Regias Virtutes Arcesq, et interna quibus ille Reges vult regi, Principia: quæ sincerius explicare non potuit quàm propria suæ Prolr. Dubites ne, cum Faeminam his ille præceptis imbuit, adeoq vult esse omnibus absolutam virtutibus, qualis ipse futurus Rex esset.

§. XVII.

Ser. STANISLAUS, Majori suis, Majori exteris, venerationi futurus. Illius tandem Dignitas incomparabilis.

1610. Ser. STANISLAUS deniq, Majori exteris, majori suis Civibus Venerationi futurus creditur, quàm quivis alienus è Cive Rex factus. Majori ille authoritate domi forisq pollebit. Nam quò est Persona clarior et illustrior eò Magnificatum quem gerit magis cunctis venerabilem reddit. Quamvis enim Regia illa Majestas se ipsa Divinum quid hominibus addere soleat, venerandosq præbeat, tamen Majestati ipsi addit etiam plurimum personæ dignitas. Sint complures itaq tanto fastigio inter Nostrates digni, uti revera non desunt, tamen ab his ipsis qui digni sunt Ser. STANISLAUS dignissimus existimatur. Nullus Civium illi se committendum putat, nullus se illi rivalem haud exhibet. Cum sermo est de Ser. STANISLAO comparando abstinemus. Nec est opinior in tota Rep. qui hæc à nobis dici ægrius ferat. Illum nempe solum Regia Gallorum Domui innexum posse Reip. Nostræ majorem potentiam, authoritatem, securitatemq præstare, illum solum experientia rerum famaq incomparabili cunctis excellere, illum solum post Magnifi:

centiss:

centissimum Regem Augustum posse Magnificentiam, splendoremq́ Aula Polona omni dubio procul restituere, et conservare, illum solum suis opibus ærario publico amplius certiusq́ quam cæteri omnes valeant opitulari posse, illum solum habere simul ea omnia quæ maximos Reges efficere solent, illum solum longe magis quam cæteros sua virtute, sua gloria, suo sanguine, suam exornasse Patriam, et decus Polono Nomini coram toto Terrarum Orbe addidisse. Illum solum pridem jam à DEO Regio insignitum Honore. Paucis dicam, illum solum esse qui his temporibus Dignitati, et omnibus Reip. rationibus maxime convenire videatur.

§. XVIII.

Resumuntur compendio huc usq́ dicta. Si Reip. rationibus suis maxime convenire judicaverit Ser. STANISLAUM, ab extraneis illum non posse excludi. Ad finem unica et omnium maxima Status Ratio adjungitur.

1mo. Jam ut ad rem meam cujus gratia tota hac controversia instituta est, hoc loco revertar, exposui tibi Marcelle mi, quibus è causis Summi quiq́ in Rep. Viri judicant expedire rebus Polonæ Reip. ut Ser. STANISLAUM assumat Regem. Illum nimirum ab ipsa juventute incredibili tam virtutis existimatione et caritate apud omnes cæteris Reip. Civibus excelluisse, illum admirabili Providentia Divina inter tot casus vicesq́ servanda forsitan Patria huc usq́ servatum esse, illum, siquidem ab omnibus Polonis ad Thronum optatur, Polonum Natione esse, et longè Regno dignissimum, illum esse Religione, moribus Principe Christiano dignis, moderatione, clementia, justitia, liberalitate, prudentia, sapientia, imperatoria rei Militaris scientia, animi fortitudine præstantissimum, illum esse utraq́ fortuna exercitum, artium regnandi omnium peritissimum, expertum Belli amantiorem pacis, illum Filijs Familiaq́ carere, Cives Filiorum loco habiturum, illum supra æqualitatem cæterorum Civium à DEO iam pridem elevatum fuisse, ex illo facile maximum quodcunque contigerit ornamentum Polono Nomini accessisse ob ejus Augustam Filiam Reginam Galliæ, ab eo et copiosa, et certissima emolumenta Reipublicæ promitti, illum ut Civem Nostrum commendari à Gallia amicissima Poloniæ, à Genero Galliæ Rege, à Filia Regina Galliæ, per illum utilissimam Reip. hostibusq́ nostris considerandam Potentissimæ Galliæ amicitiam maxime confirmari, illius Regias Dotes et sanctissimas regnandi regulas constare omnibus, illum et extraneis et proprijs Civibus majori mox Venerationi fore, uti omnibus Civibus dignitate, fama, opibus, et necessitudine cum Gallia et Authoritate facile præstat, ab illo gloriam securitatem decusq́ Reip. quam ma:

xime.

111 xime auctum iri. Talem ergo, qualem hucusq Marcelle vidisti, imo cujus dignitate omnes hæ commendationes longe minores sint, talem inquam, tam religiosum, tam sapientem, tam potentem, tam justum, tam clementem, verbo dicam optimum atq omnium præstantissimum habere Regem, natione Polonum, an non expedit rationibus Nostræ Reipublicæ?

Quis iam impediret, totisq obstaret viribus, ne Poloni tam dignum Principem Civemq suum bono Reip. Suæ optare ac eligere unquam possent, an non ille contra dignitatem rationemq Reip. et quod hic evincere volui, manifeste ageret? Huncq nobis crudeliter nulloq jure prohibendo eligi Regem, quem omnes Poloni tantopere æstimamus, quem omnes velle possumus, in quem sopitis perpaucis difficultatibus domesticis, facilius quam in alios conspiraremus, quo nobis feliciores fore videremur.

Demus etenim, quamvis longe verissima sint, tamen hæc ita se fortasse non habere, quæ de Ser. STANISLAO hucusq retulimus, non ad ullum certe, sed ad solam Remp. supremam sui juris Dominam id unice pertinet examinare suos ad Coronam Competitores. Quousq autem Resp. non deciderit, qui e re et dignitate sua futurus sit, qui vero non sit, eum certe honori et libertati illius imminentissimam affert, qui in suo illo scripto impudenter asserit, quod Germani et Moschi, cæteriq Vicini Principes nunquam permissuri sunt, ut conscendat Thronum Poloniæ Ser. STANISLAUS: cujus causas Resp. in Electionis Campo primum discussura, examinatura, et decisura est, quemq hodie iam sine ulla comparatione major Numerus liberrimorum Civium imo fere omnes, optimum perutilemq fore Reip. e causis superius recitatis existimant.

Vide igitur Marcelle mi nos Polonos hac tantummodo re peccare contra rationes Vicinorum Principum, quod Nostræ Reip. rationibus dignitati, amplitudini, securitati optime consulere velimus. Id unum iam Polonus Polono dicam.

Considerata dignitate et sola capacitate Regnandi in Ser. STANISLAO, si nulla alia adesset ratio, hac sola ratione Ser. STANISLAUM Regem sibi eligere oporteret Polonos, quod ne illum eligamus Regem homines extranei, nobis tam imperiose prohibeant: uti mendax ille Scriptuarius minatur, quod Polonis tanquam suis mancipijs Vicini Principes nunquam permissuri sunt ut conscendat Poloniæ Thronum Ser. STANISLAUS. Quanto itaq magis illi se non permissuros minitantur, tanto magis decet ut liberi Populi, liberi Cives, liberrimi Electores id sibi omnino permittant, id sibi integrum esse, id sibi licere ostendant. Ostendant non non esse se subjugatos, ullius Domini servitia, ostendant vivere se in libera et independente Rep. ostendant nec imperari, nec vetari sibi posse ab exteris. Ostendant Libertatem suam vita sibi fortunisq cariorem esse. Nam cuncta amittuntur, Libertate amissa. Iam si solis omnino incertis rumoribus minisq territi meticulosi et vincti, vinctas manus Poloni dabimus, si extraneis comminantibus,

quod.

#

quod nunquam permissuri sunt hunc Nobis Regem, serviliter illico obtemperabimus, quos illi non triumphos quas non voces ciebunt, se tandem non permisisse Polonis, se illos adegisse solo armorum terrore ne Regem quem vellent eligerent. Quid hoc exemplo muniti futuris omnibus non audebunt Electionibus, si hoc Interregno potientur tandem exclusivo voto et Suffragio, seu nova potestate excludendi a Throno Poloniæ, quos nolint Reges, prohibendi, non permittendi unquam, ne amplius illis inconsultis Reges sibi Poloni eligant. O quantum execranda Nostris posteris hæc erit Electio! O quantum seri Nepotes Nostri, si hoc fatalissimum Libertati Jus exclusionis hodie exteris agnoverimus, nostram non virilem detestabuntur ignaviam, neq; omnino traducent degeneres a Nostris majoribus, qui etiamsi majus aliquid ultra terrores minasq; pro Libertate ferendum erat, generosè et fortissimè pertulerunt. Ergo si adhuc Poloni sumus, omnis alia pro Ser. STANISLAO absit ratio, hæc una duntaxat (c. Marcelle) sufficiat: STANISLAUS REX POLONIÆ ESTO, QUIA ILLUM REGEM ESSE POLONIÆ EXTERNI NON PERMITTUNT. Vale. 112

RESPONSUM

ad Responsum.

MARCELLUS SERENO SUO SAL:

In Ser. STANISLAUM longè faciliùs quàm in quemvis alium Electores concordibus suffragijs conspiraturi sperantur.

Quidam peccas, tramite ... cinor...

1mo. Ex ijs omnibus quæ Tibi Serene mi de Ser. STANISLAO hucusq; dicta sunt, unam iam ego ultimam quæ tamen primo loco ponenda fuit, conficiam rationem. Solum scilicet hodie esse Ser. STANISLAUM Optimum undequaq; Principem in quem omnes Poloni longe faciliùs certiusq; quàm in quemvis alium concordibus suffragijs conspiraturi creduntur. Idq; potissimum duabus è causis.

Ordum... xima... Stan...

§. I.

Iam fere à Cunctis Ser. STANISLAUS Rex optatur.

Certissimum sane est, nec sine insigni malignitatis nota negari potest, quod absq; ulla comparatione major sit eorum Civium Numerus, qui Ser. STANISLAUM ex causis à termini descriptis perutilem fore Reip. quiq; eum Regem vehementer exoptant, quam aliorum omnino perexigua pars, qui secus aliquid fortasse sentiunt. Adeoq; si mille tantummodo sunt omnes Poloni Equites, palam est quod Octingenti in ijs Ser. STANISLAUM Regem in acione desiderent, Centeni Nonageni qui eundem magna veneratione prosequantur et perfacile prioribus accessuri sunt, novem adhuc ambigui medij inter spem et metum ijs nimi-

Vox Populi Vox DEI

quod

um.

113 cum adcomminationes extraneorum creduli, reliquus unus mil:
lesimus, qui aliquid cæteris contrarium palam asserere videatur. Per:
inde res se habet proportione ad omnem Civium multitudinem du:
cta. Confluunt Varsaviam præstantissimi Equites è remotissi:
mis quibusq Regni Limitibus ab Hungaria, à Valachia, à Prussia, à
Moscovia, à Silesia, qui omnes constanter affirmant in cunctis
quæ transierunt Locis in omnium ore versari Ser. STANISLAUM
futurum Poloniæ Regem. Quare cum vetustissima religione mu:
nitum sit illud, Vox Populi, Vox DEI, quis non speret de quo fere o:
mnes loquuntur, id ita uti loquuntur re ipsa successurum, quis
dubitet ex tam conformi fere cunctorum sententia generalem
omnium eligentium concordiam in Campo secuturam!.

Nam sint etiam (quamvis revera paucissimi sunt) non
pauci, qui adhuc de Ser. STANISLAO non idem cum cæteris sentiant,
Electionis tamen tempus adhuc post octiduum non superveniet, pro:
babile omnino est intra hoc spatium temporis sub ipsam Electio:
nis celebritatem eos omnes ad sentiendum idem cum innumeris
humanitate alijsq consuetis in populari Rep. artibus adduci posse. In
quavis enim populari Rep. etsi omnes idem statim concorditer sen: Ingens vis con tientis titudini
tire non possint, est tamen vis omnino ingens consentientis mul:
titudinis, cui cæteri se se paulatim adjungunt. Stultumq profe:
cto est expectare, aut velle efficere, ut minor longè pars majorem in
suam sententiam pertrahat, quod semper secus contingit, et longè
credibilius est, minorem sine comparatione partem accessuram ma:
jori, non verò majorem minori. Unde et vetus illa Sapientissimo:
rum hominum sententia est in Rep. majorem semper fortioremq
Reip. partem cuivis prudenti amplectendam esse. Nam major pars,
et sanior et securior esse solet et Authoritate præpollet. Salubrior
illa semper videtur ratio, quam centeni è Senatu propugnant, quam
illa quam bini vel terni. Actum esset de Rep. si in ea ferè omnes
imprudentes stolidi, praviq essent, et sapientia, honestas, amorq
Patriæ reduceretur ad paucissimos. Ne autem me quispiam ma:
ligne hic interpretari conetur, sacrosancta apud nos est cuivis, et sa:
crosancta esse debet Vetandi Libertas, hoc est unicum Liberæ Nostræ
Reip. fundamentum, quemvis vetando tantum quantum omnes pos:
se: Nihil hoc munere cuivis Civi in Orbe præstantius: nemo tamen
qui tribunitia hac potestate intercedendi pollet, illa recte utitur, qui
quasi videretur sibimet cæteris sapientior et melior, unus aut pauco:
rum adjutus ope persuaderi nullatenus sinit, ut unanimem cæte:
rorum omnium sententiam suæ, præferre opinioni velit. Longè
hæc pertinacia abest, à re sentientibus, ab optimis ab amantibus Pa:
triæ, à verè liberis Civibus

Quare et in præsenti rerum Statu credibile omnino est, sum:
morum omniumq fere Civium infinitæ multitudini Ser. STANISLA:
UM unice exoptanti millesimam illam si vel millesima est, aliorum par:
tem, sua quoq suffragia concorditer libenterq adjuncturam, cum præ:
sertim nunc salus et pax Reip. à concordia Civium pendeat, nec ul:
lus esse author scissionis velet diramq omnium in suum provo:

care

care Caput. De qua ratione concordiæ nullus dubitare potest, quicunq̄ 114
id diligenter recogitat: soli quidem Divinæ Potentiæ integrum es-
se, ut omnia contra quam homines opinentur perficiat, huma-
nitus tamen longe facilius est, ut milleni unum, quam unus mil-
lenos in suam adducat sententiam.

§. II

De aliquocunq̄ Polono Candidato altum hucusq̄ silen-
tium.

Altera ratione fundatur ea spes et opinio ferme omnium
quod omnes inter Polonos qui Solio digni esse creduntur, unus sit
Ser. STANISLAUS Rex in quem facillime concordibus omnes suffra-
gijs conspiraturi putantur quod nimirum de alio quovis Candida-
to altum hucusq̄ silentium sit, neq̄ in alio quopiam eligendo Re-
ge tam facilis concordia sperari possit. Nullus enim ne unus qui-
dem Civium nostrorum tam felix est (: nec feliciorem in quacunq̄
sub sole natione praesertim vero in populari Rep. ullum videas :) qui
suos eosq̄ graves non numeret æmulos. Offensiones inimicitiæq̄ do-
mesticæ desunt nemini. Cæterorum ut virtutes, ita vitia in oculis [?]
lædunt [?]. Quæ etsi quis sit humani pars generis exuerit nemo, magis
tamen propria afficiunt, occurrunt sæpius et continua societate
penitus deteguntur. Invidentiæ autem sufficit quod possit expun-
gere digito.

Deinde paritatis et æquilibrij inter validas Stirpes ser-
vandi quam anxia ratio! Nulla omnino est inter Potentiores Fami-
lias, ex quibus si una Candidatum ad Coronam offerat, non nova-
lia [?] omnes Suos eidem Candidatos, Rivalesq̄ objiciant nulla ferme ratione
cessuros. Illud, illud unum: cur iste, cur non et ego? æqua sorte na-
tus, æque de Rep. meritus! Illud inquam unicum tale est, quod
hodie spem excutere videatur de aliquo alio è Proceribus Polo-
nis, et si non desint dignissimi Rege eligendo.

Præterea qui hodie ea qua Ser. Augusti mortem ante-
cesserunt quæq̄ in hunc diem in eodem perseverant, statu accu-
ratius considerat, clarissime videt quid inde sperandum sit. De-
niq̄ ne hoc loco diutius hæream, id unum quod mox dicam cer-
tissimum est à tota Rep. optari Polonum Regem, sed à nemine
omnino unum talem sermone propositum Candidatum scivi,
quem ut ut plurimi jure merito æstiment, plures longe non sint,
qui partes illius nunquam secuturi videantur. Da mihi talem u-
num, non tres, non duos dico, dico unum, non est quod amplius ve-
lim controvertere. Eo tandem Serenissimi postquam omnia dixe-
ris te oportebit confugere: aliquid etiam divinitus posse fieri quod
nostram spem, opinionemq̄ superet. Atqui id ipsum est quod ego
solum perlibenter assererem, divinitus posse contingere ut alium
quempiam Polonum fatis evolutum Poloni concorditer Re-

Difficultas circa alium quempiam Candidato Ratio prima.

Ratio 2da.

Ratio 3tia.

gem.

#

115 gem eligant (: quod bonum faustumq sit Reip.:) sed ego tecum non cum Augure loquor.

Adeoq iam dilucide vides (: ut homines humanas res Nostras metiamur modo:) Unum hodie esse Ser. STANISLAUM Polonum (: si Polonum Resp. optet:) in quem facilius aliquando concordibus omnes conspiraturos suffragijs ominari possimus. Ille enim est, qui amatur, aestimatur, optaturq fere ab omnibus, ut pote quem à 20 amplius Annis sua absente Patria nullae recentes inimicitiae cuiquam suspectum reddunt, veteres autem siquae supersunt, et tam vehementes esse non possunt, et sunt omnino paucissimorum, et sunt talium qui eas Reip. causa quod Summis Viris solenne est facilius condonaturi putantur. Facilius inquam, tum quod Veteres offensiones nullis penitus novis irritatae natura tractabiliores sint, tum quod credibilius sit ab innumerabilibus potentibusq amicis paucorum animos citius posse flecti, lenirique quam à duobus tribusve caeterorum omnium amicitiam corrumpi, tum deniq quod inter aequales odia tuto exercemur palam viresq maximas in aperto sumunt, hic nullus omnino est qui privatas suas simultates contra Ser. STANISLAUM Regem palam profiteri velit. Publicae autem contra Ser. STANISLAUM rationes, si ad fidem praetexerentur, nequaquam crederentur, apparerentq sua non Patriae causa susceptae inimicitiae, quas minime ad Remp. pertinere, vel id satis demonstrat, quod paucissimi reperirentur illi qui Ser. STANISLAO sequius affecti essent. Fieri autem omnino nequit vel ut tam pauci sint amantes Patriae, quam pauci esse possint, qui Ser STANISLAO numerentur contrarij, vel ut tam multi sint hostes Patriae suae quam multi optime affecti sunt erga Ser. STANISLAUM, secus ne millesima quidem pars Polonorum, esset pars Polonae Reipublicae.

Ex qua incredibili de Ser. STANISLAO optime sentientium multitudine quid nisi universalis tandem omnium concordia omnino speranda est? quam alius quicunq Candidatus vix sibi hodie promittere aut sperare potest. Qua quidem tam facilis spe concordiae quid optabilius, aut utilius esse possit Reip.? Proinde magis injurij esse nequeunt nostrae Patriae, quam sunt illi, qui hanc fortasse Concordiam omnibus viribus labefactare student.

Videat iam tuus ille scripti Anonymi profanus Author recens scripserit: Timendum est ne Veteres STANISLAI asseclae nulla habita Patriae cura &c. qui nisi impudentissimus esset perditaeq audaciae, nunquam tantam Summorum optimorumq Civium multitudinem tam enormi onerasse contumelia. Quid enim excogitare potest ignominiosius Polonae Nationi isto convicij genere, ma:

ximo

ximos nempe in Rep. Viros, et universos propemodum illius Cives qui Ser. STANISLAUM exoptant Regem, esse viles asseclas et NULLAM SUÆ PATRIÆ HABERE CURAM.

Expecto adhuc Serenemi, ut qua claritate explicuisti ea, quæ præclarissimi in Rep. Viri de dignitate Ser. STANISLAI sentiunt, eadem adhuc evidentia respondeas, ad alia quædam quæ Scriptuarius ille, nonnullique Nobis opponere solent. Quamquam ut ait Cicero: Tantam semper potentiam veritas habuit, ut nullis Machinis, aut cujusquam hominis ingenio, aut arte subverti potuerit, et licet nullum defensorem obtineat, tamen per se ipsa defenditur. Calumnia, invidia, mendacium parvo tempore durant, paulatimque extinguuntur. Relinquendum est rumoribus tempus quo senescant.

VALE.

117.

Instrukcya na Seym walny Grodzinski oblatowana.

Ad Officium et Acta praesentia Castrensia, Capitanealia, Cracoviensia personaliter veniens Generosus Stanislaus Radoszcki, Magnifici Stanislai Kostka à Dembiany Dembinski Venatoris Palatinatûs Cracoviensis, Conventûs Particularis Prossoviensis Marschalci, Aulicus, Nomine Ejusdem Magnifici Stanislai à Dembiany Dembinski Venatoris Palatinatûs Cracoviensis pro Cujus ratihabitione cavet, ac se praesentibus inscribit infrascriptam Instructionem Palatinatus Cracoviensis pro Comitÿs Generalibus Grodnensibus proximé imminentibus Illustribus et Magnificis Nuntÿs ejusdem Palatinatus Cracoviensis per Illustres et Magnificos ac Generosos Proceres Dignitarios Officiales to-

123. tamq; Nobilitatem Palatinatûs Cracoviensis in Conventu memorato particulari Prossoviensi nuper celebrato datam, manu supraseripti Magnifici Stanislai Stanislai Kostka à Dembiany Dembinski Venatoris Palatinatûs Cracoviensis Marschalci Conventûs Particularis Prossoviensis subscriptam, et sigillo communitam. Quam quidem Instructionem Officium praesens suscepit, et in acta praesentia, Castrensia, Capitanealia, Cracoviensia, inscribere mandavit. Cujus quidem Instructionis Tenor sequitur talis.

Instrukcya na Seym Walny Grodzinski Jasnie Oświeconemu Iegomośći Panu Theodorowi

Krali

124

Chrabi na Wisniczu y Ia:
rosławiu Lubomirskie:
mu Staroście Spiskiemu.
Iaśnie Wielmożnym
Wielmożnym. Ich Mościom
Panom, Ianowi na Żywcu
y Pieskowey Skale Wie:
lopolskiemu Staroście
Lanckorońskiemu, An:
toniemu z Gledzianowa
Bełchackiemu Czesni:
kowi krakowskiemu,
Francizkowi na Słupo:
wie Szembekowi Staro:
scie Tolsenitckiemu, Ia:

125 nowi z Dembian Dembinskiemu Kasztelanicowi Woynickiemu, Janowi z Zakliczyna Jordanowi Porucznikowi Choragwi Pancerney Iasnie Wielmż. I.M.Ci Pana Woiewody Sandomierskiego Posłom Woiewodztwa Krakowe z Seymiku Proszowskiego uproszonym, Dnia Dwudziestego Pierwszego Miesiąca Sierpnia Roku Panskiego Tysiączn

go

go Siedmsetnego Trzy-
dziestego Dana.

Mamy zaś DEO Seculor. immorta-
li et incomprehensibili Domino
Cæli et Terræ Omniumqve Con-
ditori z prawowiernych Serc
naszych perpetuam immolare
hostiam laudis, y nieustanne Swię-
tey Iego nad Krolestwem Polskim
Opatrzności czynić dzięki, że iako
nas in Fide Romanâ Catholicâ z
Przodkow Naszych seu większey Czci
y Chwale swoiey a dla Zbawienia
Naszego in Filios adoptionis rege-
neravit. Tak też w Wolności Swię
Antecessorow Naszych zaszczyconey
wyrwawszy nas ex tot ictibus Fa-
torum z Miłosierdzia swego Swię-
tego adusqve utrzymał y utrzy-

127 mnie, dlaczego sit Nomen ejus Sanctum in Secula et exaltetur in nobis, abyśmy sub tutamine dextera Domini, invisa Serolesnou Naszemu Fata superare mogli y pożądanym abintra et ab extra cieszyli się Pokoiem. A iako naycelnieysze Fulcra całey Rzeczypospolitey Naszey, Wiarę y Wolność Slachecką bydź uznaiemy, tak dla utrzymania onych, Vitam et sanguinem litare pro Gloria et mortem oppetere gotowiśmy.

Dla czego JaśnieWielmożnych Ichmościów Posłów naszych Zelo Pietatis et Religionis Romanò Catholicæ ac Pupillæ Libertatis animuiemy, aby na teraźnieyszym Seymie auxesim Cultus DEI et Sacrar Mediam Fidem et Libertatem

tueantur et defendant.

Ciż Jaśnie Wielmożni Ichmć Panowie Posłowie Nasi, Nayiaśnieyszemu Majestatowi Jego Królewskiey Mości Pana naszego Miłościwego, aeternas exhibebunt /: przy Powinszowaniu Zdrowia dobrego y iako naydłuższego w pozne wieki oraz iak nayszczęśliwszego nad wolnym Narodem Panowania :/ grates za niezfatygowane in rem Boni publici Cum dispendio własnego Zdrowia, starania, Prace, y fatygi. Że Jego Królewska Mość Pan nasz Miłościwy iako Bonus Pastor Populi, Tutorque, Paterque Non sua sed Populi commoda sola cupit publicam Expectationem Całey Rzeczypospolitey w złożeniu Seymu na Terminie Prawem opisanym solari raczył. Upraszać przytym będą przy oświadczeniu od Województwa naszego wszelkiey Majestatowi Jego Królewskiey

129 Mości Pana Naszego Miłościwego Submissyi, aby Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy Jura Cardinalia Regni Fidem et Libertatem, oraz desideria Woiewodztwa Naszego y Całey Rzpltey Suprema Majestatis sua Authoritate Zasczycić raczył, y Teraźnieyszy Seym zewszelkich Koniunktur Stanom Rzeczypospolitey bardzo potrzebnym y Chwalebnym Nayiaśnieyszych Antecessorow swoich Krolow Polskich przykładem Łaskawie utrzymał, tak, aby Pax alma nostro affulgeat aevo, Supplikowac przytym będą Jego Krolewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego, oto naybardziey, a żeby in visceribus Krolestwa swego sine absentatione a Regno raczył przemieszkiwać, nec nos abhinc derelinquat Orphanos.

Jaśnie Oswieconemu Xiążęciu Jmci Prymasowi

Prymasowi Naszemu Wielce Młem
Panu, przy oświadczeniu wszelkiey 130
wdzięczności winne zaniesą po-
dziękowanie, że Xiążę JMł nasz
Wielce Mliem Pan, iako optimus
Pater Patriae Primusque Princeps
przezornością swoią tanquam ex
speculo wszelkie Rzeczypospo-
litey Commoda et incommoda
wcześnie upatruie, et quidquid
nocivi videret praevidet et aver-
tit, dlaczego upraszai będą Ja-
śnie Wielmożni Ichmość Pa-
nowie Posłowie, nasi Xiążęcia
Jmści aby y na teraźnieyszym
Seymie Desidera Woiewodztwa
Naszego w swoiey raczył mieć
manutenencyi y Protekcyi.

Jaśnie Wielmożnych Ichmłciow

131 Panow Ministrow Status Re-
gni Oboyga Narodow, lubo per-
spicacissima, (o czym niewątpie-
my) in pectoribus Ichmosciow
pro tuitione Legum Regni
et aversione noviorum hae-
ret diligentia, iednakże per-
movent Corda Civium extra Re-
gnum częste contra expressas
Leges sine Consensu Rzeczypo-
spolitey odiazdy, a zatym po-
mienieni Ichmc Panowie Po-
słowie Nasi, Iasnie Wielmo-
żnych Ichmciow Panow Mini-
strow, iako Custodes Legum
praecustodient, a żeby abhinc
a Regno absentowac się nie ra-
czyli, ale raczey ad latus Regium
intra Regnum przemieszkiwali

et

et iniquas Fatorum na Krolestwo 132
Polskie Wolnośći y Wiarę Conspi-
rationes, z obligacyi swoiey, et ex
nexu Iuramenti avertere raczyli.
Postaraią się przy tym Ichmość
Panowie Postowie o reasumpcyą
Konstytucyi Anni Millesimi,
Sexcentesimi, Noni, Titulo O-
mieszkania Senatorow intra
Fines Regni et Magni Duca-
tus Lithvaniæ cum severiori
pœna, quam ante na absentu-
iących się extra Fines Regni
Sancita.

Stosuiąc się zaś do Konstytucyi An-
ni Millesimi, Sexcentesimi,
Nonagesimi, sub Titulo obia-
śnienie Konstytucyi dawniey-
szey o porządku Seymowa-
nia, Senius Ichmość Panowie

133. Posłowie Nasi przy pomienio-
ney konstytucyi stawać będą, aby
ad mentem oneyże po obraniu
Jaśnie Wielmożnego Mar-
szałka Seymowego y Powita-
niu Jego Królewskiey Mści P. N. M.
przez Rzeczpospolitą, a żeby Pa-
cta Conventa z Jego Królew-
ską Mością Panem Naszym
Miłościwym, a Rzeczypospolitą
umowione y postanowienie,
także Senatus-Consulta y Seri-
pta ad Archivum od Seymu
przeszłego qualitercunque po-
dane, ante omnia in prelimi-
naribus Seymu czytane były,
y ieżeli w czymkolwiek Pacti
ejsdem Conventi iest deroga-
tum, albo non satisfactum,

vel

vel Contraventum, Supliko-
wać będą Majestatowi Jego
Krolewskiey Mości, y circa as-
sistentiam Jaśnie Oświeconego
go Xiążęcia JMci Prymasa, tu-
dzież Prześwietnego Senatu, o-
raz Jaśnie Wielmożnych Ich-
mciow Panow Ministrow Sta-
nus oboyga Narodow, etiam ad
dispendio Seymu, urgebunt, a-
by się pomienionym Pactis Con-
ventis, in toto et in solidum
Zadosyć stało. Senatus zaś Consulta,
ktoreby in parvo numero Jaśnie Wiel-
możnych Ichmościow Panow Se-
natorow w Sprawach Seymowi nale-
żących formowane były, aby ad execu-
tionem nieprzychodziły, y przyprowadzo-
ne niebyły, ad mentem Legis Millesimi
Sexcentesimi, Sexagesimi Secundi
Titulo de reddenda ratione Senatus

135 Consultorum. Cizaś Jasnie Wielmozni JchmC Panowie Senatorowie ktorzy w takowe materye Seymowi nalezące wdawali się, aby in facie omnium ordinum respondeant, y takowych Dignitates Senatoriæ, ieżeliby się to iawnie pokazaś miało, in quo est derogatum Legi positivæ, aby pro vacanti podane były.

In futurum zaś providen. do Securitati Oboyga Narodow, circa reassumptionem pomienioney Konstytucyi eMillesimi, Sexcentesimi, Sexagesimi, Secundi meliorationem oney pomienioni JchmC Panowie Posłowie Nasi procurabunt, a żeby Consilia Senatus żadne materye Seymowi przyzwoite niewodowały się, ani stante pede, ani tez

in

in paucitate Jaśnie Wielmo-
żnych Ichmościów Panów Senato-
rów, ale tylko okrom Rezydentów
y Ministrów Status, saltim po
Ośmiu ex Provincijs konwoko-
wanych odprawione były, sub
nullitate eorundem Consilio-
rum Senatus et amissione Ho-
norów, Carentiâ ubivis locorum
Vocis activae, ac poena mille
aureorum, od każdego przez
JmciPana Instygatora Koron-
nego vindicanda, y na Zapła-
tę Woyskú applicanda.
Ponieważ zaś Potaduwa, Ostata
pessima conspirarunt na Oy-
czyznę naszę, iż Czterech He-
tmanów tak Korony Polskiey,
iako y Xięstwa Litewskiego oraz
Ministra Status Nadwornego Ko-
ronnego niebeł Rzeczypospolitnego

132 in ictu pravie oculi suppres-
serunt, więc Ichmość Panowie
Posłowie Nasi insistendo Kon-
stytucyom dawnym, a osobli-
wie Millesimi, Quingentesi-
mi, Sexagesimi, Noni, Mil-
lesimi, Quingentesimi, Septu-
agesimi, Sexti, Titulo U-
rzędy koronne, Także Mille-
simi, Quingentesimi, Octoge-
simi, Octavi, Millesimi, Sex-
centesimi, Septimi, Mille-
simi, Sexcentesimi, Trige-
simi, Primi. Titulo o Wakan-
cyach nakoniec Millesimi,
Sexcentesimi, Nonagesimi.
Supra oporządku Seymowa-
nia namieniony Zaraz po
propozycyach od Tronu JKMci
Królewskiey Mości Pana na

przęc

szego Miłościwego przez Jaśnie 138.
Wielmożnego Marszałka Posel-
skiego upominać się będą ante
omnia, oddania Buławy La-
ski y wszelkich innych wa-
kujących Urzędow, aby Jego
Królewska Mość Pan nasz Miło-
ściwy pomienione Buławy y
Laskę iakoteż y insze wakujące
Urzędy, terrigenis Stanu Szlache-
ckiego, aequalitate Juris et pena
gaudentibus dobrze zasłużonym
ante vota Senatoria ex sua di-
stributiva Justitia et Clemen-
tia wzdać raczył. Starać się też
będą Ichmość Panowie Posłowie
vel maxime, aby porządek Sey-
mowania ad mentem Legis ex
voto Woiewodztwa był obserwo-
wany, y aby wszelkie obstacula,
ktoreby Cursum Seymowania ta-

mowai, miały pro activita-
139 te et dexteritate sua amovere
raczyli. Upraszai przytym bę-
dą ci Ichm. Panowie Posłowie
Jego krolewskiey Mości za Ry-
cerstwem Polskim, utriusque au-
theramenti Braią naszę
a żeby miejsce Zołnierskie ad
mentem konstytucyi et Millesi-
mi Sexcentesimi Sexagesimi
Secundi, Titulo gratitudo bene
meritorum swoy skutek ex
Clementia Jego krolewskiey
Mości wzięły, y wakuiące kro-
lewszczyzny ludziom Rycerskim
per Septembrem, octobrem, Xbrem
Novembrem, functionibus pa-
ribus ex Clementia J. krolewskiey
Mości rozdawane były. Supli-
kowai przytym będą Majestatowi
Jego krolewskiey Mości Ich Mość
Panowie Posłowie Nasi remonstra

iąc Zasługi Imci Pana Podolskiego Burgrabiego Krakowskiego, y Imci Pana Rupniewskiego Skarbnika Krakowskiego Ichmosciow Panow Antoniego Porucznika Sobestyana Chorążego Chorągwi Husarskiey, Michałowskich dwoch Braci rodzonych Jaśnie Wielmożnego Jegomosci Pana Woiewody Krakowskiego, Komarskiego Porucznika, tudziesz Jegomci Pana Pryszkowskiego Chorągwi Pancerney Chorążego Jaśnie Wielmożnego Imci Pana Kuchmistrza Koronnego, aby Łaskawa Jego Krolewskiey Mosci Dobroć, Czterdziestoletnie przeszło w usłudze Rycerskiey Rzeczypospolitey Zasługi Pane bene meritorum pensare raczyła.

Konstytucya respectu Nobilitatory

Sacræ Sedis Apostolicæ, na
14 przeszłym Seymie postano-
wiana, aby iako naylepszym
Sposobem akkommodowana by-
ła, inibunt media cum tota
Republica Ichmość Panowie
Posłowie Nasi. Jura iednak
Patronatus Regni circa reas-
sumptionem Constituti o-
num, iako et ex equo et ju-
sto, do Jego Krolewskiey Mo-
ści Pana Naszego Miłościwe-
go uti directi Domini et Pa-
troni należą, aby ad executi-
onem przyprowadzone były
Samie Wielmożni Ichmość
Panowie Posłowie Nasi cu-
rabunt.
Że zas konferencye z Seymem
immediate przeszłym cum
externis Ministris naznac-
czone

czone non sine detrimento Rzeczypospolitey w odwłokę zaszły, y żadnego adusque in publicum nieprzynosły profitu, dlaczego Ich Mość Panowie Posłowie Nasi insistendo pomienioney Konstytucyi, oraz stosuiąc się do dawnieyszych Instrukcyi starać się będą, aby takowe konferencye, subveniendo publicae utilitati, swoię wzięły determinacyą. A cobykolwiek na pomienionych konferencyach determinari et concludi mogło, takowe wszystkie accordata, dla tym pewnieyszey y skutecznieyszey informacyi Stanom Rzeczypospolitey de eventu rerum Informacyi, aby samie Wielmożni Ich Mość Panowie essi-

nistrowie Status oboyga Ra-
143 dow in scripto na Seymiki
Relationis przez Iasnie Wiel-
możnych Ichmości Panow
Postow naszych particulari-
ter do Woiewodztwa naszego
go wydać nieomieszkali, Seri-
us instabunt przytym.

A lubo Rzeczpospolita tenerrima
foedera ac pacta cum externis
Principibus et Amicis foedera-
tis, utrzymuie y zachowuie,
iednak, że Kurfirszt Iegomość
Brandeburski ad speciem tyl-
ko przyiacielem Rzeczypospo-
litey bydź się pokazuie, iawnie
zaś Rzeczypospolitey szkody
inferre non desinit, kiedy ma-
iąc od summy pożyczaney
in usufructu puszczone so-
bie Starostwo Draimskie, do-
tego wziąwszy in pignus respe-
cty

ctu Liberationis Territorij 144
Elbinensis Leynosy Rzeczypospolitey, sub tempus Interregni, tosz Territorium Elbinense, more militari occupavit, et adusque in Actuali Possessione trzyma, znaczne summy, okrom Prowiantow in natura corocznie z tegosz territorium cum fletu gementis Populi wybieray wyciąga, y ultra modum obywatelow tameczznych sciskay uciąża, tak daleie, (: co probabitur documentis), że: więcey niż in quadruplo Kapitał Swoy pożyczany Rzeczypospolitey czyli przyznany ex Pacto wytrzymał, a ieszcze y Starostwa Drahimskiego Przęsuretnym Woiewodztwom Wielkopolskim wykupna denegat, y lubo Rzeczpospolita usiłowała motos

145. z tymże Sekretarstwem Jegomości componere fluctus, per Scriptum ad Archivum na Seymie Millesimi, Sexcentesimi, Nonagesimi, Noni. titulo o Elblągu, postać godnego Ministra Jaśnie Wielmożnego niegdy JMci Pana Prebendowskiego Podskarbiego Wielkiego Koronnego ad conferendum in premissis naznaczyła, y ten że Jaśnie Wielmożny niegdy Minister Status actualis był operarius Negotij publici Rzeczypospolitey, a zatym JchMości Panowie Posłowie Nasi supplikowaé będą Majestatowi Jego Królewskiey Mości przeyrzawszy pomieniony Skrypt ad Archivum podany, tudzież konferencye Świętey Pamięci JmcPana Podskarbiego Koronnego

a

a Successoribus odebrawszy y 146.
przeczytawszy, aby Jego Krolew-
ska Mość ex suprema maje-
statici Juris et Authoritate, Xiążę
Jegomości Brandeburskie-
go compellere raczył, oraz kom-
missarzów, tak do uznania Pre-
tensyi Xiążęcia Jmci, iako
też do pomiarkowania wy-
branych znacznych Summ.
ex territorio Elbinensi, insu-
per, do rekompensowania ab
utrinque pretensionum, sine
non alio, tylko żeby Territorium
Elbinense a pressura swa uwol-
niene zostało, y Ordynacy Rzeczy-
pospolitey przywrocone, oraz
Starostwo Drahimskie wykupio-
ne być mogło.
Nieustające in dies et momenta
Jaśnie Oświeconego Xiążęcia
Jmci Janusza Korybuta Wiśnio-
wieckiego Kasztelana Krakow-

skiego Naszego Wielce Mciem
147 Pana, circa Bonum publicum
prace, Starania, y fatygi, że znacżne na Zdrowiu causarunt
nadwyręzenie, ktore od Stanow
Rzeczypospolitey meretur Compassionem, a pomieniony Xiąże
Imć Kasztelan Krakowski, observando chwalebne Zwyczaie
tey Oyczyzny, (: ktore y samym
Monarchom Krolom Polskim
dopiero Senatorom extra Fines Regni wyieżdzać niepozwalaią:) sine Speciali Consensu
całey Rzeczypospolitey, aby mu
to et gratis ejus Successoribus
u Rzeczypospolitey niezaszkodziło, dla poratowania Zdrowia wyiechać niechce. Usilnie
Ichmość Panowie Postowie nasi instabunt do Jego Krolewskiey Mości y Rzeczypospolitey
aby

aby Xiążęciu Jegomości Naszemu 148.
Wielce Mściwemu Panu dla poratowania nadwątlonego lubo publicis Zdrowia, wolno było odiechać extra Fines Regni. Że zaś niektórzy Ichmość Panowie Senatorowie Nasi, przez ten czas, iedni niemaiąc żadney racyi, sine Speciali Consensu w Constytucyach sub Titulis varijs a osobliwie sub Titulo Odiazd, drudzy sub pretextu rezydencyi przy boku Iego Krolewskiey Mości, ktora Rezydencya podług Konstytucyi Millesimi, Sexcentesimi, Nomi. Titulo o mieszkaniu Senatorow, ma się rozumieć intra Fines Regni et Magni Ducatus Lithvaniae za Granicę odieżdżać dyspensowali się, a że tym Ichmość Panowie Posłowie Nasi, serius starać się będą, o iak nayostrzeyszą Konstytucyą, aby tak

Ichmość Panowie Senatoro-
149. wie, iakoteż y Ministri Status
Oboyga Narodow abhinc sine
Speciali Consensu całey Rzeczy-
pospolitey extra Fines Regni et
Magni Ducatus Lithuaniae sub
amissione Honorow, et Caren-
tia Vocis liberae, ac poenis per
totam Rempublicam sanci-
endis niewyieżdżali.
Niechcąc zaś deesse securitati inter-
nae et externae całego Krolestwa
y Prowincyey, iakoteż Xięstwa
Kurlandzkiego y Semigalskie-
go oraz Powiatu Piltynskiego
do Rzeczypospolitey należących,
y owszem wszelkim inkonwe-
niencyom, praktykom, y Ma-
chinacyom Graffa Moryca
zabiegaiąc, ktory wypraktyko-
wane, czyli zfabrykowane Pseu-
do Electionis suae do Xięstwa
Kurlandzkiego ex Capite privato
ne

niektorych Autorow, y Fabry- 150.
katorow, Xięstwa Kurlandzkiego
Obywatelow, Instrumentum na
sobie contra Leges Regni oddane,
y takowego Instrumentu ad se
pissimas pissimeo intentio-
nis Jego Krolewskiey Mosci re-
quisitiones adusque nieoddał,
y owszem rebelliter mandatis
et monitis Jego Krolewskiey Mo-
sci ac pertinaciter obstitit, y
iuż, per Constitutionem Anni
Millesimi, Septingentesimi,
Vigesimi, Sexti. Titulo Xię-
stwo Kurlandzkie nietylko
z Prowincyi Kurlandzkiey,
aleteż Krolestwa Polskiego y
Wielkiego Xięstwa Litewskie-
go proscriptus, et pro Hoste
Patriae et invindicabili Capi-
te ogłoszony y kondemnowa-
ny zostat, przecież że pomie-
nione Instrumentum u siebie

151 przyimaią, aby iakiey kolwiek in futurum sobie nierościt pretensyi, upraszaią będą Ichmość Panowie Posłowie nasi Jego Krolewskiey Mości, a żeby pro Paterna Cura et Solicitudine, ac amore ergá Rempublicam, takowe Instrumentum od Graffa Moryca odebrał, omnibus modis y Rzeczypospolitey oddał, ex Clementia sua raczył.

Mamy zaco Panu Bogu Naszemu Regi Regum podziękować, y Jego Swięty Majestat niegodnemi błagać modlitwami, że Insignia Regum et Regni ad mentem Konstytucyi Millesimi, Septingentesimi, Vigesimi, Sexti. Titulo oddanie Skarbu Koronnego do Skarbu Krakowskiego są przywrocone, et in ea qualitate et quantitate iako były ex Consilio Senatus podczas

Inkursyi

Inkursyi Szwedzkiey przez Ja-
śnie Wielmożnych niegdyś
Krakowskiego y Przemyskie-
go Katedra Biskupow, oraz Ja-
śnie Wielmożnego Starosty, ad praesens
Woiewody Krakowy z Skarbu pomienionego Krakowskie-
go podnieśione Zapieczętowane
Regestrem opisane przez Ja-
śnie Wielmożnych Kommi-
sarzow, à Republica naznaczo-
nych, są oddane. Jednakże ie-
szcze znaczne Archiva y Ory-
ginalne Traktaty Granice y
Zapisy stare na rożne Trakta-
ty, z Postronnymi przez Ich
mciow Panow Postow naszych
ze Skarbu Krakowsk oraz z me-
tryki Koronney są podnieśione,
y u tychże Ichmościow Pa-
now Postow y Ich Sukcessorow
Resedunt, signanter iednak
u Sukcessorow Jaśnie Wielmo-

153. znego niegdy Małachowskie-
go Woiewody Poznanskiego na
Traktat Karłowicki, ktory ob
precością sui Fata, sam Relacyi
gestorum uczynić niemogł,
iednak przez Sekretarza swe-
go, in facie Rzeczypospolitey
takowąż Relacyą deposuit, prze-
ciąż oryginalny Traktat ręką Me-
dyatorow y Posłow podpisany u
Sukcessorow adusque haeret, post-
haec u Sukcessorow niegdy JMśćPa-
na Leszczynskiego Generała Wiel-
gopolskiego na approbacyą po-
mienionego Traktatu Karłowi-
ckiego, do tego przez Jaśnie Wiel-
możnego JmśćPana Woiewodę
Podolskiego na rozgraniczenie Po-
dola, Pokucia, od Granicy Turec-
kiey y Wołoskiey, y lubo Jaśnie
Wielmożny Woiewoda Podolski
pro innato erga Bonum publicum
amore

amore Skrzynie, takowych Archiworum pod Regestrem do Skarbu Krakowskiego oddać, iednak Oryginalnego y autentycznego Instrumentu Granicznego nieoddał, do tego JmPana Działyńskiego Woiewody Chełminskiego, JmciPana Wołowicza Marszałka Litewskiego, do Moskwy, nakoniec JmciPana Chomentowskiego Woiewody Mazowieckiego do Porty, y Moskwy, Ktorzy to Ichmość functi legationibus tak starych oryginałów iako też nowych przez siebie zawiezionych y postanowionych niekomportowali, ani Relacyi in facie Reipublicae dla niedoyścia Seymow nieczynili, ażeby pomienione Archiwa y oryginały JKM komportowali

155 y Relacye etiam przez Sekretarzow swoich uczynili, urgebunt Ichmośći Panowie Posłowie Naśi, insuper że Jaśnie Wielmożny JmćPan Łowczy Koronny y Ordynat Zamoyski, sam się odezwał do Jaśnie Wielmożnego JmćiPana Woiewody naszego Krakowskiego, Naszego Wielce Mśćiwem Pana, iż znaczne Archiwa Regni przez Antecessorow Jego Securitatis majoris gratia do Zamośćia są wwiezione, y adusque in fideli deposito w Skarbcu Zamoyskim haerent, więc Ichmośći Panowie Posłowie Naśi winne pomienionemu Jaśnie Wielmożnemu Łowczemu Koronnemu uczyniwszy podziękowanie, upraszać będą, aby takowe Archiwa Regestrem

opisane

opisane do Skarbu Koron-
nego komportować raczył.
Poniewaź Rzeczpospolita iako Do-
mina Iurium suorum pragnie
mieć certitudinem dochodow y
Prowentow swoich, z kąd, y iaka
bydź może pro commodo Rei-
publicae Quantitas. Więc Ich
Mość Panowie Posłowie Nasi
ante omnia insistendo Kon-
stytucyi, Anni Millesimi,
Quingentesimi, Nonagesimi. Ti-
tulo o Kwarcie Paragrapho Li-
czbę czynić, upominać się będą
aby Successores s pamięci Ja-
śnie Wielmożnego niegdy Pre-
bendowskiego Podskarbiego
Wielkiego Koronnego, co kol-
wiek ex Proventibus Rzeczy-
pospolitey wszelkich od osta-
tniego Limitu Seymowego do
Skarbu Koronnego impor-

157 tancyi ad Data ejus weszło, a-
by justam Stanom Rzeczypospo-
litey dali rationem.

In futurum zaś, cokolwiek by
pro praeterito in abusum cum
damno Reipublicae irrepsit,
chcęc aby Prowenta Rzeczypo-
spolitey do iak naylepszey przy
prowadzone były Ryzy, oraz
ażeby publicznego nikt nie u-
nikał płacenia do Skarbu Pro-
wentu, naybardziey iednak Ku-
pcy, Szoci, Zydzi, et Revenditores,
ktorzy, pod zasłoną y Protekcyą
Panow Duchownych nawet
y Stanu Szlacheckiego cujusvis
Status et praeeminentiae Osob,
nawet Kamerdynowie Dwor-
scy Towary rożne, woły, konie,
materye bogate, iedwabie y
tym podobne in et extra Regnum
wyprowadzaią, unikaiąc Solucyi
do

do Skarbow, więc reassumuiąc 158.
wszystkie Konstytucye dawniey-
sze y świeższe, iako to annorum
Millesimi, Quingentesimi, Sexage-
simi Quinti. Millesimi, Quingen-
tesimi, Sexagesimi, Sexti. Mil-
lesimi, Sexcentesimi, Noni. Mil-
lesimi, Sexcentesimi, Vigesi-
mi Primi. Millesimi, Sexcen-
tesimi, Septuagesimi, Sexti. et
Octavi, pomienioni Ichmość
Panowie Posłowie Nasi posta-
nawiaią się o iak nayostrzeyszą Kon-
stytucyą, aby takowych in Kon-
weniencyi abhinc niebywało
y żaden choćby naywiększą
Zaszczycony Protekcyą z handlu-
iących y przekupuiących
aby nieunikał Solucyi do
Skarbu sub confiscatione qua-
rumvis Mercium, o co Ibo-
rum Grodzienszczyzny Woiewodztwa

y Ziemie, non obstantibus
159 quibusvis oppositionibus, apel-
lationibus, motionibus, etiam
relatione gravaminis, nazna-
czone bydź ma. A że Konstytu-
cya Millesimi, Septingentesimi,
Vigesimi, Sexti. Titulo abrogatio
wszelkich Myt, zabiegaiące inju-
riosis depactationibus, Kupcow
na mostach, Groblach, słusznie
y sprawiedliwie stanęła, więc
ażeby Kupcy securius Handel
swoy prowadzić mogli, Jaśnie
Wielmożny JMć Pan Podskar-
bi Wielki Koronny teraźnieyszy,
ma się o to pilno starać, etiam
via Juris sumptu Reipublicae
pro expendendo, a żeby Kupcy,
et Revenditores od groblnego
y Mostow, wyiąwszy gdzie Mosty
ex Necessitate dla przepraw nap-
rawują y stawiaią wolni byli.

Żeby

Żeby zaś dostateczniey tak Zie- 160
mianin każdy, iako kupiec et
quivis Revenditor de quanto pła-
cenia do Skarbu od Towarow, al-
bo rzeczy iakiey ktoryby prowadził
oraz y Woiewodztwa były lepiey
informowane, curabunt Ichmć
Panowie Posłowie, a żeby nowy In-
struktarz od czego koto y iako ma
płacić per Delegatos Rzeczy pospo-
litey spisany y ręką Ich podpi-
sany, a przez Samie Wielmożne-
go Imci Pana Podskarbiego Koron-
nego do Grodow pryncypalniey-
szych Woiewodztwy Ziem per
Oblatam podany był. Joto się
Ichmć Panowie Posłowie na-
si dopominać vel maxime
będą aby ad mentem Legum
Samie Wielmożny Podskarbi
Koronny na Komorach y Cłach,
nie Żydow ani Cudzoziemcow

161. a osobliwie Acatholica Fidei, także Plebeja Conditionis osob, ale samę Szlachtę Possessye swoie maiącą utrzymywał. Nakoniec aby Jaśnie Wielmożny JMć Pan Podskarbi W. Koronny rachunki z podpisem, tak Jaśnie Wielmożnych Lustratorow Panow Senatorow iako też y Posłow deputowanych ex Gentibus na Seymie każdym nie podług Inwentarza, ale raczey podług realney ze wszelkich Prowentow Rzeczypospolitey Importancyi uczynione rachunki do Grodow pryncypalnych każdego Woiewodztwa y Ziemi immediate przed Seymikami Relationis per Oblatam podawał, tak aby się Woiewodztwa y Ziemie o percepcie y expen-

sye

sie informowai, et superfluis expensis cum damno Reipublicae et gerbisis Boni communi injurys zabiezei mogły. 162

Aby zaś Jaśnie Wielmożny Podskarbi Wielki Koronny, w iak nayleprzym porządku Rzęzie Administracyę Skarbu Koronnego y Prowentow Rzeczypospolitey utrzymai mogły y pro tenentitudine Conscientia sua utrzymat, instabunt Jchmć Panowie Posłowie Nasi, aby Rzeczpospolita naterazniéyszym Seymie pro Dignitate Persona et meritorum Jaśnie Wielmożnego Jmć Pana Podskarbiego Wielkiego Koronnego, onemut semel pro semper niezawodna naznaczona była Pensya.

Wiedzęc zapewne niebez Żalu publicznego, iako Skarb nieodżałowany

163 Rzeczypospolitey przez Admini
stracye Cudzoziemcow Żydow na-
wet Żuppy Bocheńskie y Wielickie
in pessimam et abominabilem de-
solationem przychodzą, y ultimo
w zawaleniu się minantur ruinę
z ktorych Prowent do stołu Jego Kro-
lewskiey Mości applikowany
zaczasem upaść może, ponieważ po-
mienieni Administratorowie Cudzo
ziemscy y Żydzi niedbaiąc o konser-
wacyą tak delikatnego Skarbu
ale raczey zbytnich pożytkow swo-
ich szukaiąc z fundamentow
prawie wypruszaią y minuią Fi-
lary Solne y Tirszty podkopuią.
A zatym staraćsię będą pet nadzi-
nie Ichmość Panowie Posłowie Nay
y Żywo upraszai Jego Krolewskiey
Mości, ażeby durante Anno Sey-
mowania pomienioną Admini
stracyą z Żupp solnych Płachciow
bene

bene Possessionato et merito li- 164
ci Woiewodztwa naszego prosic
raczył, aby Jego Krolewska Mość
dochodu Stołu swego y Rzeczy-
pospolitą windykowania dezo-
lacyi Dobr pomienionych le-
czyć mogła, niedziesz aby Jego
Krolewska Mość Pan nasz Miło-
ściwy, [aby] wszytkich Cudzoziem-
cow Żydowy Chłopow na Urzę-
dach Żupp pomienionych zo-
staiących oraz y w Oekonomi-
ach wszelkich niezwłocznie
oddalić kazał, a Szlachtę bene
Possessionatos zgodnych do fun-
kcyi y Urzędow tameczynych ia-
ko też y administracyi wszel-
kich Oekonomiy applikowac
zlecił, do tego aby większy pomie-
nionych Żupp dozor y attenden

165 cya była, stosuiąc się do dawnych Praw y attendencyi Żupp pomienionych napisanych, tudziesz Statutu Koronnego, aby Iaśnie Wielmożny Podskarbi Wielki Koronny ex munere Officij sui, tudziesz Podkomorzy Krakowski, iako też Ichmość Panowie Bachmistrzowie Prawem naznaczeni y opisani Gospodarze Żupp specialem attendentiam Curam Intraty Stołu Iego Królewskiey Mości ex vi muneris sui mieli zalecić, oraz aby Prawem nowym obostrzona takowa attendencya była urgebunt. Do tego stosuiąc się do Konstytucyi Anni Millesimi Quingentesimi Octuagesimi octavi Titulo o Żuppach, które

cy

co dwie lecie do Rewizyi Zupp 166
pomienionych Kommissa-
rzow a Republica z Woie-
wodztwa Krakowskiego y San-
domierskiego iako pobliższych
Skarbu pomienionego mieć
chciała, ażeby reassumendo
takową Konstytucyą cum auc-
si et additamento szęgoby ex
re et necessitate potrzeba było le-
gem perpetuam stanowiąc,
a żeby zawsze y z teraźniey-
szego Seymu Kommissarze z
pomienionych Woiewodztw
in praesentia Samie Wiel-
możnego Jmci Pana Podskar-
biego lub Urzędu Jego, niedziew
Samie Wielmożnego Podkomo-
rzego Krakowskiego y Oboyga

162 Zupp Jchmościow Panow Bachmistrzow destinentur, ktorzyby między Seymem a Seymem doskonale Rewizyę corocznie uczyniwszy na każdym Seymie Relacyę lub in Personis lub in scriptis Jego Krolewskiey Mości Panu Naszemu miłościwemu y Rzeczypospolitey podali.

Instabunt przytym do Jego Krolewskiey Mości Pana Naszego miłościwego, aby Pensye stare na Urzędy Woiewodztwa Krakowskiego od Nayiaśnieyszych Monarchow Krolow Polskich staremi pensyonarzami opisane, iakoto Iaśnie Wielmożnemu Podkomorzemu Staroście Chorążemu, Stolnikowi

Podstolemu

Podstolemu y innym Urzędni
kom Ziemskim tudziesz y Xięstwa
Zatorskiego y Oświęcimskiego na-
leżnie Podstarościemu y Sędziemu
y Pisarzowi Grodzkiemu intuitu
aktykowania Xiąg krakowskim
także JchMościom Panom Bach-
mistrzom oboiey Żuppy in ante
naznaczone a przez kommissyę
ostatnią a Republica Anno
Millesimo Septingentesi-
mo Decimo Septimo znie
sione y cum Summa Injus
nia abrogowane, aby legitimis
Possessoribus oddawane były.
Sol także Naczelnika Rachedni-
wa Województwu krakowskiemu y Xię-
stwu Zatorskiemu y Oświę-
cimskiego iako też y Woie-
wodztwu Sandomierskiemu

169 aby in Natura Batwanowi ad mentem Constitutionum Anni Millesimi Sexcentesimi Primi Titulo Sol w Batwaniech, Millesimi Sexcentesimi Vigesimi Tertij Titulo o Soli Suchedniowey Batwaniastey Anni Millesimi Sexcentesimi Quadragesimi Septimi Titulo Sol Suchedniowa, in ea quantitate płacenia od niey, iako dawno wydawana była sub pœna na Zuppnika mille Marcarum Lege Regni interposita.

Że zaś Stan Slachecki Forum za Dworem lubo peremptorie z Zuppnikiem o niewydawaniu Soli niekontentuie się, y

oyszem

owszem za uciążliwe nader
bydz sądzi do tego że Monar-
chowie Krolowie Polscy na
Seymie Anni Millesimi Sex-
centesimi Primi Titulo Sol
w Bałwaniech dla uspokoi-
ienia Stanu Slacheckiego
skrzywd znacznych Forum
należyte do odpowiadania
Zupnikom cum Statibus
Regni namowii deklaro-
wali, a zatym Suplikowac bę-
dą Jego Krolewskiey Mości
y Stanow Rzeczypospolitey, wy-
magac, a żeby o nie wydawanie
takowey Soli z Zupnikiem per-
emptorie precisa quavis
apellatione Forum proprii
districtus gdzie Zuppy leżą
perpetuis temporibus naznа-

171. czone było
Że zaś pomienioni Offiçyaliśto-
wie Zupp Jego Królewskiey
Mości Materyały do Zupp
Kredytem biorąc płacić niechcą
Signanter JmćPanu Bartło
mieiowi Skrzętuskiemu Porucz-
czemu Chełmskiemu Za Sia-
nay Owsy do Zuppy brane Zło-
tych Dwa Tysiące Kommissyą
Anni Millesimi Septingente-
simi Decimi Septimi przyzna-
ne, a zatym instabunt Ich Mć
Panowie Posłowie aby Jego Kro-
lewska Mość Pan Nasz Mi-
łościwy reskryptem swoim tako-
wy Dług zapłacić rozkazał.
Uważaiąc to, iako przez przyczynę
Świętey Kunegundy Królowey y
Patronki Korony Polskiey Pan Bóg
Króla JMći w czerstwym Konser-
wuie

wnie Zdrowia y nas w pożądanym utrzymaniu Pokoiu Supplikowali Ichmość Panowie Posłowie do Nayiaśnieyszego Krola Iegomości Pana Naszego miłościwego będą, aby imito Stany Rzeczypospolitey Consilio raczył zanieść do Oycadinęgo Instancyą, o iak nayprędszą tey Swiętey Krolowey y Patronki kanonizacyą, ktora od niemałych wiekow w Chwale wieczney odpoczywa, czekaiąc od swoiego Krolestwa przez Stolicą Apostolską ogłoszenie ponieważ też przez przyczynę Tey Swiętey Krolowey y Patronki Krolestwa naszego, tak wielki Skarb Zupp Bochenskich y Wieliczkich znale-

173. ziony iest. Upraszai przytym
będą Jego Królewskiey Mości
Pana naszego Miłościwego, aby
Wielebnym Pannom Starosąn-
deckim Zakonu Franciszka
Świętego Soli z Zupp Krakow-
skich corocznie dochodziło
beczek Czterdzieści według Przy-
wilejowy Prawa, od Nayiaśniey-
szych Monarchow Polskich in
antecessum postanowionego
y od Nayiaśnieyszego Krola JmCi
Pana Naszego Miłościwego
Szczęśliwie nam Panuiącego
nowym Przywileiem, Anno
Millesimo Septingentesimo
Decimo Tertio potwierdzonego
toż samo gdyby w Pensyonarz
wpisano było y konstytucyą
przyszłego Seymu potwierdzono

Jakmu

JchMC Panowie Posłowie pro-
videbunt.
Zabiegaiąc Szkodliwym nader
inter Statum Spiritualem
et Secularem, ktore y w Woie-
wodztwie naszym exoriunt
differencye, aby exinde niepo-
myslne non subsequantur
Consequencye, kiedy Stan Du-
chowny contra mentem Con-
stitutionis Millesimi Sexcen-
tesimi Trigesimi Quinti
Titulo compositio o Dzies-
ciny, y contra Bullam Ur-
bani Octavi y Ziemianow
tey Rzeczypospolitey o Dzie-
sięciny y Wyderkaffy ad Fo-
rum Spirituale pociągaią a
nawet y do Rzymu cum dam-
na injuria Ziemianow Bra-
ci naszych evocant, więc JchMC

175 Panowie Posłowie nasi do Stanow Rzeczypospolitey, oraz postaraią się o reassumpcyę pomienioney Konstytucyi cum rigore majori interponendo, aby takowych Evocatores extra Statum poenis respectu evocationis condignis Jaśnie Oświeceni Jaśnie Wielmożni Jchmć Xiążęta Biskupi a osobliwie Xiążę Jmć Pasterz nasz Zniosszy się cum Sacra Nuntiatura karali, y gdyby ktory z Duchownych pociągał do Rzymu Ziemianina, aggravatorie et in enervationem Substancyi Szlacheckiey, aby takowemu Beneficium Sekwestrowane było, a Loci Ordinario, oraz

gdzie

oraz gdzie wytyczna Dziesięcina
z Dobr Szlacheckich przez lat
dwadzieścia wybierana niebyła
tylko pieniężna currebat, ażeby
Status Equestri bez podnosze-
nia większey kwoty nad to co
płacił przez lat dwadzieścia
alboy daley illud contingens za
Lewitarn rocznymi oddawał
Do tego, aby Ichmość Ducho-
wni wyrazne kwity na pie-
niężną Dziesięcinę cum Speci-
ficatione kwoty nietak iako
daią anonymé iż mi się stało
zadosyć za Dziesięcinę wyty-
czną Ziemianom in pre-
missis oddawali. Dlaczego
pomienieni Ichmość Pano-
wie Posłowie nasi pro exe-
quendis premissis etiam

177 tenendis cum Sacro Jaśnie Oświeconych Jaśnie Wielmożnych Jchmościów Xiężży Biskupów Collegio expostulować nieomieszkaią.

Non latet nas to iako Jaśnie Oświecony Xiążę Jmć Biskup Krakowski Pasterz nasz y pierwszy Senator Woiewodztwa naszego amore piissimo erga Rempublicam y z wrodzoney Cnoty y Dobroblıwości swoiey, uti optimus Pastor Woiewodztwa naszego respiciendo podupadły Stan Szlachecki manutenendoque dawne Prawa, dwunastu Synow Szlacheckich w Sandomierzu u Wielebnych Oycow Jezuitow

y

178.

Szkołach rzadkim, chwalebnym jednak Sen miłey Oyczyznie swoiey y Synem Szlacheckim przykładem propriis imper-sis fovet et alit. Zaco Woie-wodztwo nasze omnem Xią-Zęciu Jmci w Sercach swo-ich reponit gratitudinem. takteż obliguie Ichmciów Panow Posłow swoich, aby Xiążęciu Jmci in facie Rze-czypospolitey zanieśli podzię-kowanie upraszaiąc Xiążęcia Jegomci naszego Wielce Mciem Pana, aby też y Wo-iewodztwa naszego Synow Szlacheckich magis indigen-tiores respicere raczył, y do podobney uczynności Sa[...] Ichmciów drugich Collegium

179. wszelkiemi remonstracyami obligować, desideria Naszego Woiewodztwa promowować, y manutenere raczył.

Przychylaiąc się zaś do Prawa dawnego y Statutu Koronnego Sigismundi Augusti, aby Ichmć Xiężà Opaci oraz pingvioris Beneficij Proboszczowie Certum numerum Synow Szlacheckich sumptibus suis in artibus liberalibus instituendorum przez Iaśnie Oświeconych Iaśnie Wielmożnych Ichmściow Xięży Biskupow unicuique dicta proportione designandorum et ordinandorum fovere raczyli expostulować będą Ichmć Panowie Posłowie.

Interes Ordynacyi Ostrowskiey

Ciąg

Xiążęcia Jegomości Sanguszka Marszałka Nadwornego Wiel- kiego Xięstwa Litewskiego, w recessie Seymowym Zostaiący aby nie w Sądach Nadwornych, ale per totam Rempublicam był rozsądzony y decydowany Jchmć Panowie Posłowie nasi zalecą.

Tenże Xiążę Jmć Sanguszko, Marszałek Nadworny Wielkiego Xięstwa Litewskiego maiąc plus- quam a retroacto Saeculo Do- bra Dziedziczne w Królestwie Węgierskim od Antecessorow Swoich longa Serie pacifice utrzymai, te teraz od niekto- rych alienorum chcąc iako in tranquilla et inconstabili suorum Iurium et Bono- rum Possessione molestant

181. instabunt Ichmć Panowie Posłowie Nasi, aby ten Interes przy konferencyi z Ablegatem Nayiaśnieyszego Cesarza JMći Chrześciańskiego iak nayskutecznicy był rekomendowany.

6. Wiemy dobrze że omnis Lex est regula Iustitiæ, y lubo Ordynacya Trybunałow Koronnych pernicissimam Legem subsecuta, niektore a szkodliwe abusus zniosła, ale że naywięcey na akceleracyi Swiętey Sprawiedliwości wszelkim Stanom Rzeczypospolitey incumbit, aby mocnieyszy niebył cięższy Nabszemu dlaczego propter accelerationem oneyże studebunt Ichmć Panow

Panowie Postowie nasi, o
wyprobione Konstytucyi reas- 182.
sumendo stare cum majo-
ri rigore, a osobliwie Mil-
lesimo Sexcentesimo Septu-
agesimo Titulo o apellacy-
ach, et Millesimo Sexcente
simo Septuagesimo Septi-
mo et Millesimo Sexcente-
simo Septuagesimo Octavo
Titulo Skrocenie Procesu, aże
by in Executione rei judica-
tæ ad Inscriptionem Cujus-
cunque Debiti realem exem-
ptionumque tam Bonorum
quam Pignorum deductionis
Scrutiniorum et Inquisitio-
num, także do Rekognicyi
Summ wszelkich ktorych si-
nis albo probatio albo evasio
excepto gdyby falsitas Reko-

188 gniey iaka Zadana była pro vulneribus Taxaque Capitis, widzieć respectu extraditionis Subditorum profugorum, ktorzyby albo nativi et oriundi byli, albo Poddaństwo per diuturnam Commansionem u kogo Zasiedzieli, albo z Wdowami Possessyonatkami, lub też Dziewkami Dziedziczkami cum annexis iednak glebe poženili się, aby od Sądow Ziemskich y Grodzkich apellacye dopuszczane niebyły gravamina też in premissis dla protelacyi swiętey Sprawiedliwosci częstokroć cum enervatione injuriatae Partis Zaniechane, aby per Judicia

Czerwstwa

Terrestria et Castrensia non attententur, sub poena Quingentarum Marcarum Constitutione supra allegata irrogata. Dotego aby sitientes Iustitiam prędzey się oney doczekać mogli, y aby corok każde Woiewodztwo mogło się sądzić per descriptos menses et Dies, ile kiedy trzech Prowincyi Małopolskiey Woiewodztw Iedenaście mamy Kijowskiego też Bracławskiego y Czerniechowskiego Woiewodztw maxima Pars w cudzych ręku avulsa zostaie, postaraią się IchMćPanowie Posłowie o przeciągnione Trybunałow koronnych, toiest aby każdy Trybunał tak Piotrkowski iako y Lubelski od nowego Roku

185 każdego zaczynał się a in Vigilia Festi Sancti Thomæ Apostoli determinował, ad quem finem Woiewodztwa y Ziemie iako też y Kapituty gdzie ma się concessam facultatem eligendi dwoch Deputatow po Czterech, gdzie zaś tylko po iednemu, aby po dwoch salariatos z obuch Prowincyi obierali, y aby iedni do Piotrkowa drudzy do Lublina deputowani byli.

Trybunał Radomski ponieważ się wdaie in Dispositionem Czopowego y Soli Suchedniowey, które do samey Dyspozycyi Woiewodztw y Ziem zostawione także assygnacye prywatne extra repartitionem Woiewodztwy Ziem iakimkolwiek sposobem, od kogożkolwiek wy-

moźne

mnożone, przysiędzy, y Dekreta, vim Legis Sapientia in premissis Stanowi, a Zatym Curabunt Ichm. Mci Panowie Posłowie nasi aby takowe Dekreta od Soli y Czopowego y niewinnie przysądzonych assignacyach kassowane były et pro nullis reputentur.

In futurum zaś aby się Trybunał Radomski w takowe non ingerat Dispositiones które ad beneplacitum Woiewodztwo należą o Cyrkumskrypcyą per Constitutionem postaraią się.

A lubo Lex Sumptuaria takwieś Constytucyami Signanter Millesimi Sexcentesimi Decimi Tertij, Millesimi Sexcentesimi Vigesimi Millesimi Sexcentesimi Vigesimi

187 Noni, Millesimi Sexcentesimi Quinquagesimi Quinti Luxum Strojow ultra Conditionem Stanow y Osob rożnych Kupcow Rzemieśnikow surowo Zabroniła, że iednak in abusum Prawa pomienionego poszły, ponieważ Kupcy irritamenta Luxus do Korony y Wielkiego Xięstwa Litewskiego wprowadzaią, y niemi Żony et Familiam suam cum excessu komparuiąc się z wielkiemi Paniami adornant et investiunt, Iak daleie że żadney Stroiu dystynkcyi Stan Senatorski y Szlachecki z mieyski kondycyi Stanow mieć niemoże, często też Kupcy, kto rzy Szlacheckiemi Fortunami handluią bankrutować żwy

kło

Seli, dlaczego IchMC Panowie 188
Posłowie nasi postaraią się o
iak naywiększy rigor Prawa
circa Reassumptionem Con-
stitutionum premissarum, o-
raz aby Transgressores iuż nie
coram Officio Civili albo za Dwo-
rem, ale coram Officio Castrensi
peremptorie pæna ieżeli bo-
gatszy kupiec albo mieszczanin
mille marcarum, ieżeli Rze-
mieślnik vel Plebejæ Conditionis
iaka osoba pæna Quinent ad
Marcarum per medium
Delatori, Fisco verò Reipublicæ
per medium ad mentem Con-
stitutionum allegatarum di-
videnda mulctentur.

Poniewaz wielkie præjudicium
dzieie się przez wystawienie
nowych Browarow y propi-
nacyi na Iurysdykcyach

109 roznych, tak w Mieście Krako-
wie, iakoteż y Cyrkumferen-
cyach Jego, gdy y Karczmarze
tak zubożeli, że od kilkudziesiąt
ledwo się kilku w Cechu znay-
duie, a tak y onera Rzeczypo-
spolitey upadaią, y Prowentu
Woiewodztwa Czopowego
znaczna diminucya, y miasto
Krakow niemogąc wystarczyć
na znaczną kwotę Pogłownego
w ruinę iść musi. Obywate-
lom Woiewodztwa naszego Wen-
dycya Zboża upada, zaczym
zabiegaiąc dalszey ruinie tegoż
Stołecznego miasta, a uważaiąc
się Rzeczypospolitey y Woie-
wodztwa naszego Commodum
Ichmć Panowie Posłowie o
taką się postaraią Konstytu-
cyą, aby nowo erygowane Bro-
wary

190.

wary wszytkie zniesione były,
same tylko ab antiquo iako to
Krolewski y Starościnski będące
y karczmarze krakowscy libe-
ram propinationem mieli,
non derogando wolnemu wa-
rzeniu piwa po klasztorach
na swoię tylko włąsną potrze-
bę bez żadnego szynku. Że y
podwożenie Piwa na rożne
Cyrkumferencye, niemnieysze
preiudicium czyni, y podobnyż
uszczerbek onerum Rzeczypo-
spolitey, y Woiewodztwa przy-
nosi aby y to per Legem publicą
zabronione było cum rigore appo-
sito w Grodzie do odpowiedzenia
praecissa apellatione ac poenis
per Constitutionem Regni irro-
gandis.

Że zaś Łanowa Piechota, Woie-
wodztwa naszego transformo-

191 wana była Milicyą Cudzoziem-
skiego Autoramentu, a z niey
tylko sto Porcyi pro Securitate
Zamku Krakowskiego semel
pro semper, per Constitutio-
nem Anni Millesimi Septin-
gentesimi Vigesimi Sexti
y na to iuz dyspozycya Jego
Krolewskiey Mości zaszła, oraz
dyspartyment Sołtysow sta
ze Skarbu Koronnego iest wy-
dany, a residuum tey Piecho-
ty do Regimentu pieszego per
Rempublicam Jaśnie Wiel-
moznemu JMci Panu Wo-
iewodzie Lubelskiemu ad eri-
gendum naznaczonego appli-
kowane. Securitas zaś Powiatow
naszych Podgorskich nulla
by była a Praedonibus vicinis.
A zatym JchMć Panowie Po-
słowie Nasi instabunt, do

Stanow

192

Stanow Rzeczypospolitey, a-
żeby cały Komput Piechoty za-
ciężney Woiewodztwa naszego,
nietylko pro Presidio Zamku
Krakowskiego w Kompanii Sta-
rosty, ale teź et ex residuo
pro Securitate Powiatow po-
mienionych pod Komendę
Iaśnie Wielmoźnego Staro-
sty Krakowskiego semel pro
semper ordynowany był,
tak aby Iaśnie Wielmoźny
Starosta Krakowski y Iego
Sukcessorowie na Zaszczyt Po-
wiatow Podgurskich od kup
swawolnych pogranicznych
z Officyerem słusznym exi-
gente necessitate nay bardziey
iednak pod żeniem certum
numerum pachołkow ad
reprimendos horum Insul-
tus posyłał. Że zaś Iaśnie Wiel

możny JmćPan Woiewoda
193 Lubelski niemałym kosztem
swoim Regiment Piechoty iuż
miał wystawić, a zatym aby
nietylko Honor JegoMći narze-
go wielkiem mćiem Pana, był in
Salvo et tuto, aletez w Expen-
sach swoich odebrał Satysfakcyą
oraz aby ze Skarbu Koronnego
na takowe Regiment płaca
ordynowana była, JchmćPa-
nowie Posłowie nasi do Sta-
nów Rzeczypospolitey interpo-
nent się

Interess miasta Stołecznego Kra-
kowa, także Kazimierza y Kle-
parza cum Circumferentiis
intuitu ruiny y dezolacyi w
przeszłych Instrukcyach
wyrażony, y w czas Seymów
pusczony, aby iako nayskute-
czniey effectuetur procura-
bunt

bunt Ichmć Panowie Posłowie 194.
naśi
Desideria także rożne, iako to Jasney Gory Częstochowskiey akademiy krakowskiey w rzecz Seymowowy puszczone, także kościoła Gdowskiego respectu utrzymania Privilegiorum Nayiaśnieyszych krolow Polskich mitośnie nadanych, także Wielebnych Oycow Bernardynow Bocheńskich od Robotnikow Gor fundowanych Fundacya Ich aby approbetur, także aby Proventa klasztorowi temu pozwolone per rescriptum Iego krolewskiey Mći restituantur. Wielebnych Panien Zakonnych konwentu Swiętego Iozefa, przy krakowie, aby Plac z Dworkiem pusty Tartowski nazywany onym darowany mogł bydź do klasztoru Ich przyłączony, y ab omnibus one-

195 ribus Civitatis uwolniony.

Do tego Interessa Ichmciow Braci naszych et Desideria osiekte, y iako to Imci Pana Dobinskiego Burgrabiego Zamku Krakowskiego intuitu Kapitulaciy o Złotych Cztery Tysiące ręką Iego Krolewskiey Mci in anno Millesimo Septingentesimo Quinto Nieboszczykowi swiętey Pamięci Imci Panu Tynskiemu Chorązemu Znaku Husarskiego Nayiasnieyszego Krolewica Imci horrende Zabitemu, y okrutnie zrabowanemu obiecaney y podpisaney a przez lat Dziesięc niebraney, aby mogła mieć Imć Pani Dobinska iako Corka pozostała z Klemencyi Iego Krolewskiey Mości wyznaczoną rekompensę.

Interes także Iegomci Panu Ignacego Gorskiego nateraz

Kommissarza

Kommissarza od Boku Jego Kro- 196.
lewskiey Mości okrutnie na
Kommissyi porąbanego, aby w
przysądzoney sobie Decreto Rela-
tionis Jego Krolewskiey Mości
odebrał plenam Satisfactionem
Zaleć

Za JmPanem Starostą Krzeczow-
skim, aby Pensya na Starostwo
Czterdzieści beczek Soli intuitu
poprawy Mostow po Starostwie
Krzeczowskim, pomienionemu
JmPanu oddawana była efficient.

Za JmPanem Czesnym Krakowskim
Sandeckim aby mogł
otrzymać certam quantita-
tem fur drew z Puszczy Nie-
połomskiey do Jego Krolewskiey
Mości interponent się.

Interessa et Desideria JchmPanów
Braci naszych Szudrawskiego
y Kempinskiego w dawniey-
szych Instrukcyach opisane y

197 zalecone promowaé do Łaski Jego Krolewskiey Mći niecomie szkaiąc.

Upraszaé także będą Jego Kro-lewskiey Mći o Reassumpcyą Sądow Relacyalnych aby Sprawa o Dobra Krolewskie Semi-chow nazwane między Imcią Panem Chwalibogiem y Mi-chalżewskim Obywatelami Woiewodztwa naszego ex ae-quo et justo iako nayprędzey rozsądzona była, aby pomie-nieni Ichmć Bracia nasi zedtut-szymi litygijs fortun swoich niezwijscerowali.

Dogadzaiąc Interessom Xięstw Zatorskiego y Oświęcimskiego Braci naszych unum Corpus Woiewodztwa reprezentuią-cych, ktore to Xięstwa wielką krzywdę ponoszą przez Inwe-ktę Ryb Sląskich do Polskiey

ktorych

Przekupniowie Officyalistom 198.
Skarbowym niepozwalaią, na-
leży tey Rewizyi do wyświe-
dzenia Rady ale tylko ogułem
pro suo Arbitrio ptaią, a tak
nietylko Skarb Rzeczypospolitey
w swoich Prowentach ponosi
diminucyą, ale też Xięstwa Za-
torskie y Oświęcimskie w prze-
damiu Ryb z Stawow dziedzi-
cznych odbycia mieć niemo-
gą. Zaczym stosuiąc się do
Zwyczaiow wszytkich Panstw
gdzie iakie znayduią się dome-
we vendibilia porządek w po-
zbywaniu swoich Intrat u-
trzymuią, aby tedy pomienionym
Xięstwom Zatorskiemu y Oświę-
cimskiemu niedziało się w tym
żadnego praejudicium obliguiemy
Ich MMciów Panow Posłow, aby o
Konstytucyą postarali się Zeby ci inwe-

hentes Mąskich Ryb solucyą
199. w Instruktarzu Skarbowym po-
łożoną praevia quam exactissima
revisione do Skarbu tak Jego Kro-
lewskiey Mości iako y Rzeczypo-
spolitey stawili, y ieżeliby kto chciał
ex plus offerentia takowy Pro-
went trzymać aby ex Concivibus
Terrigenis Woiewodztwa naszego
lub Xięstwa nad inszych był bliż-
szy

Czyż Jch Mć Panowie Posłowie seri-
am wynaydą Satisfactionem,
ktorzy mieszkaiąc w oyczyznie z
partykularnego Interessu
albo ex instinctu Colligatorum
publicam mieszaią tranquilli-
tatem, takowi ad Instantiam
Cujusvis w Trybunałe koron-
nym Poenas contra Turbatores
Pacis publicae sancitas luant,
ktorzy

Ktorzy zaś w Zagraniczne prze- 200.
nieśli się kraie amplius suis
cum Successoribus ad Regnum
redire non præsumant, et Bo-
na dimittant.

A że otwarcie Mennicy w Krako-
wie iest bardzo potrzebne, pro
usibus Civibus ile kiedy wszyt-
ka Srebrna Moneta extra Re-
gnum extrahitur, a co większa
Szoci Żydzi y inni Przelewacze
Talery y Srebrną Monetę na
fangult przedawaią, y za Gra-
nicę wywożą iako też Srebra lub
po Zmarłych Głowach lub a
Kimkolwiek Sposobem z ku-
pnią y niemi handluią
przez to Rzeczpospolitą ex-
sucerant, a zatym insisten-
do Prawu Koronnemu

y one in toto reassumendo,
201. aby takowi nietylko Confi-
scatione mulctentur ale-
tez aby przez Ichmciow
Panow Starostow y Ich U-
rzędy na garle karani byli
Ichmośćї Panowie Postowie
Curabunt, y aby takowa Men-
nica otworzona była do
Rzeczypospolitey instabunt
oraz aby coequatio Monety
tak Srebrney iako y Złotey
z Postronnemi subsequatur.
Że zaś do otwarcia Menni-
cy siła potrzeba srebra, a Gory
Olkuskie dla niewysżorowa-
nia Stoły Rzeki przez pia-
ski zasypane maią w sobie
dosyć pięknych Minerałow
y 114

y kruszcow srebrnych y nie trze-
ba innych Gor szukać tylko
Ichmość Panowie Posłowie
upraszać będą Jego Kro-
lewskiey Mości o naznacze-
nie Kommissarzow de Re-
wizyi pomienionych Gor
Olkuskich, ktore przez cała-
iącą się przez zaszorowanie
Piaskow zalane wodą, aby de-
stynowani Ichmość Pa-
nowie Kommissarze uważy-
li, iakiegoby kosztu potrze-
ba na kosztowanie Rzek
y wyszorowanie Piaskow
co może za sto tysięcy sub-
sequi, oraz ażeby Skarb ko-
ronny pro premissis effe-

203 ctuandis impensas te-
zą wymogą.

Pilna na tym należy całey Oyczyznie a żeby Substancye Szlacheckie non alienentur a legitimis Successoribus, a Prawa de Successionibus żadnego Rzeczpospolita nie ma, y Trybunały pro qualitate Personarum takowe sprawy Successionum rozsądzaią, a czasem y legitimos Successores odsądzaią. A zatym JchMC Panewie Posłowie Nasi o iako nayskutecznieysze de

Success

de Successionibus Poci un- 204.
dis Prawo y Konstytucya
postaraią się, tak aby tako-
wa Konstytucya non repu-
gnet Legi Divinæ Juri Na-
turæ et Justitiæ oraz wy-
mogę u Stanow Rzeczy-
pospolitey subveniendo
rei pupillari et jacturæ
Substancyi Szlacheckiey,
aby przez zbytnie Zapisy
dożywocia Reformacyi y
Prostych Długow nakoniec
ex amore Conjugali Za-
dnemu niewolno było Za-
pisywać Długowy oprawy
wy Zonom swoim czynić

205. tylko super medietate Bonorum albowiem compertum est toties, że ledwo czasem piąte Pokolenie obstantibus Iuribus Uxoreis ad Bona Patronymica przyyść może, Synowie zaś Matheczy dla dożywocia y oprawy super omnibus Bonis, gdy Matka Ich destituto Marito convolat, ad alia vota mendicata Stipe vivere coguntur y żadney nie maią przystoyney Educacyi.

Że zaś compertum iest, iako Duchowni Dobra Ziemskie pod Tytułami rożnych Pa-

nów

206

now wykupnią y kościołom Klasztorom applikuią Zabiegaią będą Ichmć Panowie Posłowie aby na takowe Zakupienstwa żadna approbacya non subseqvatur, y owszem aby wolno było legitimis Successoribus odtrzyużywszy summę nulla obstante prescriptione ad mentem Constitutionum Iure repetere wolne iednak Osobom Duchownym z Stanu Szlacheckiego pro se et suis Successoribus proximioribus kupować. A że y to Woiewodztwu Naszemu constat, iako Duchowni etiam Curati Dobra harenduią

207 aby to im zakazano było a
Locis ordinarijs instabunt do
Jaśnie Oświeconych Jaśnie
Wielmożnych Ichmościow
Xięzy Biskupow I to involvit,
że Ichmość Xięża Plebani
w Dobrach Szlacheckich Szynki
exercent targowe wybieraią,
y różne Ziemianom prejudicia
czynią. A zatym aby
amplius Ziemianskiey Intracie
nieprzeszkadzali ad eos
qui supra uniesą interpozycyą.
Że zaś Summum prejudicium
Stan Szlachecki ponosi, iż Poddani
uchodzą Prac y robot
Gospodarskich do Szkół się
applikuią a potym do Kapłanstwa.
A zatym Ichmość

Panowie

Panowie Postowie nasi instabunt, bez attestacyi et sine dimissorialibus Pana własnego niebyli ordynowani. A że różne Osoby Conditionis Plebeiae sub Titulo Nobilium Dobra Ziemskie wykupuią, y Herbu Szlacheckiego podszywaiąc się uważaią, a żeby Bona Ich confiscationi subjaceant postaraią się na Żadne Żaś Indigenaty y Nobilitacye abhinc niepozwolą y owszem aby temu in futurum Zabieżeć się mogła perpetua Lege cavebunt.

Przychylaią się też do Statutu Sei-mowego Titulo Abbates, titulo Spirituales, iako też do

209.

Konstytucyi Anni Millesimi Sexcentesimi Noni, Titulo o Dignitarstwach, Millesimi Sexcentesimi Trigesimi Tertij Titulo Canonici Capitulares JchMć Panowie Posłowie circa Reassumptionem pomienionych Praw aby na Opatow Plebeius żowo nie obierano, y takowym Jego Krolewska Mć Prezenty niedawał, oraż aże by a majoribus Prelaturis Prepositur is amoveantur Prowincyałowie także Zakonnow wszelkich non eligantur, ale raczey Szlachta adhibeantur. Plebani zaś aby tylko stante sua Possessione

ab

ab institutione Proventus
swoie odbierali, a za Ante-
cessorow swoich zmarłych
Ziemianow nie inquietowali
expostulowaé będą Jchmo-
sciow Xięży Biskupow Colle-
gia.

Że zaś Woiewodztwo nasze
ciężko iest Podatkami prze-
ładowane a zatym Jchmość
Panowie Posłowie instabunt
do Prześwietnych Woiewodztw
Ruskich, a żeby in allevatio-
nem Woiewodztwo naszych
przeładowanych succurrant
Suplementem, y o coequa-
cyą w Podatkowaniu, oraz
Rewizyą do Stanow Rzeczy-
pospolitey instabunt.

Meretur u nas Przezacny

211.

Dom Ichmościow Panow Lubomirskich singularem observantiam, dlatego instabiunt Ichmość Panowie Posłowie, do Jego Krolewskiey Mśći y Rzeczypospolitey a żeby in Recompensam Zawaloney Kunegundy condigna stała się Satysfakcya.

Aże Stan Szlachecki na Pocztach od Listow depactatur, starać się będą Ichmość Panowie Posłowie nasi aby Stan Szlachecki od płacenia Poczty in perpetuum uwolniony intra Regnum zostawał, ponieważ ma sobie pomienioną Pocztę Zamiast

miast Podwodnego y Z
miast y Miasteczek Jego
Krolewskiey Mści ad men-
tem Constitutionum Mil-
lesimi, Sexcentesimi Qua-
dragesimi Septimi, et Mil-
lesimi Sexcentesimi Quin-
quagesimi Noni Pensye z
Miast y miasteczek in
quadruplo ad mentem
pomienionego Prawa po-
dług dyspartymentu
Skarbowego summę Dzie-
więcie Tysięcy Pięćset
Dwadzieścia osm Złotych
gro[illegible] osm wynoszące na-
znaczone.

Donieśli nam Ichmość Panowie

215. Podwoiewodzowie Woiewodztwa naszego iako miastay miasteczka przestępuią ustawy Ich, korcy y gmiany podwyzszaią z wielkim Ludzi Ubogich uciemiężeniem, Sami zaś Ichmość Panowie Dziedzicy y Possessorowie Dobr Duchownych Krolewskich y Slacheckich, nieuważaiąc ruin własnych Poddanych swoich dobrego Porządku Ichmościom Panom Podwoiewodzym czyni niedopuszczaią y Unii Ich obserwowac zakazuią. A zatym Ichmb

Panowie

Posłowie Nasi circa Reassum- 214
ptionem Konstytucyi o Usta-
wach miarach łokciach
y Taxach victualium o-
pisanych postaraią się o
Konstytucyą cum Severiori
rigore pænæ Super delin-
quentes irrogandæ, et co-
ram Officijs Castrensibus
proprij Districtus extendendæ.
Nadomiec observando Legem
Millesimi Quingentesimi
Quinquagesimi Titulo
Expektatywy Paragra-
pho a iż wiele postara-
ią się o iak nayskuteczniey-
szą Konstytucyą a żeby stan-
te Vita żaden abhinc nie

upraszał sobie Urzędow
215 tak Senatorskich koron-
nych, iako y Ziemskich,
tudziesz Starostw y Te-
nut sub privatione ca-
rentia vocis et Activae
et perpetua inhabi-
litate.

Jnne zaś w przeszłych
Instrukcyach wyrażone
opisane y in Antecess-
sum zalecone Jchmł
Panowie Posłowie Na-
si iako y teraźnieysze
Punkta Instrukcyi Na-
szey y wszelkich Desi-
deria Jchmościow Pa-
nowy

nów Braci Wojewodz-
twa naszego pro sua tu- 216
ra Solicitudine Activita-
te Prudentia ac in rebus
agendis dexteritate pro-
mowowai przy nich sta-
wai y doskutku przy-
wieść nieomieszkaią. Kto-
rą to Instrukcyą naszę Wiel-
możnemu Jegomości Pa-
nu Marszałkowi pod-
pisai y Jaśnie Wielmo-
żnym Ichmościom Pa-
nom Posłom naszym,
aby była ad Acta Au-
thentica Grodu Kra-
kowskiego podana, Au-

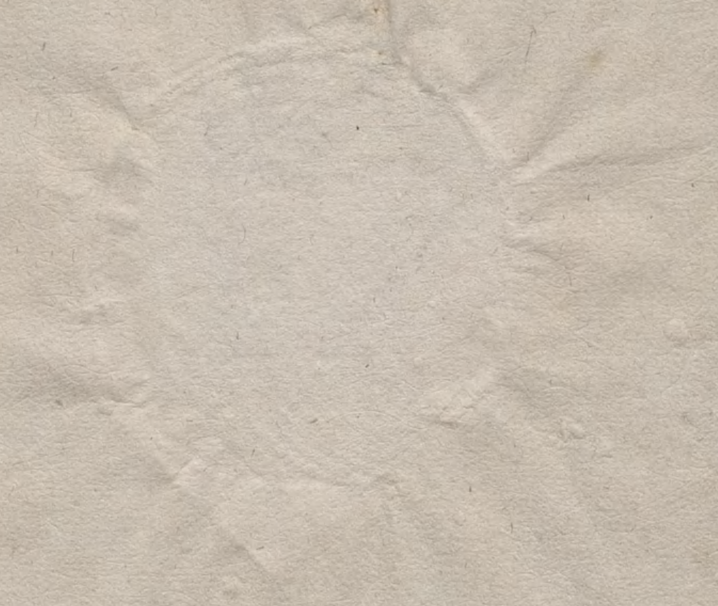
thenticeque wydana by-
217 ła Zalecamy Wielmożne-
mu JMci Panu Marszał-
kowi naszego Koła Rycer-
skiego za prace y fatygę
na teraźnieyszym Seymiku
podiętą do rekompensowa-
nia y zawdzięczenia grati-
tudinem omnem pollicemur.
Stanisław Kostka y Damian
Dembinski Łowczy Woie-
wództwa Krakowskiego Mar-
szałek Koła Rycerskiego
manu propria. Locus Sigilli
Actum in Castro Cra-
coviensi, Sabbatho
post Festum Nati-
vitatis Beatissimae
virginis

Virginis Mariæ proximô.
Anno Domini, Millesimo 218.
Septingentesimo, Trigesimo

Scripsit Morawsky
Mpa

Lectt per Woyciechowsk

223.

Manifestatio

SOLENNISSIMA.

Confœderatæ Reipublicæ Polonæ,

UNIVERSITATI

Patriæ suæ Insinuata, & Universis

EUROPÆ POTENTIIS,

Pro Informatione Præsentis Status Sui

EXHIBITA.

Die 30. Julij 1735. Anno.

Nos Status & Ordines Regni Poloniæ, & Magni Ducatus Lithvaniæ Sacro Unionis Vinculo, pro tuitione Majestatis Serenissimi STANISLAI Primi, Regis & Domini Nostri Clementissimi, ac simul manutentione avitæ Libertatis Nostræ Congregati, Notum testatumque facimus. 226.

Quod prout in Nostris utriusq Gentis Generalium Confœderationum Consilijs, mutuâ correspondentiâ, et indissolubili animorum harmoniâ, constitutum esset; ut ad visionem Maiestatis Serenissimi Regis STANISLAI I. Domini Nostri Clementissimi Patriæ Suæ nati, eidemq Servandæ Singulari DEI præsidiô conservati, Nos conferremus. Ita ineffabili animorum Lætitiâ Scopum desideriorum Nostrorum attigimus, cum et ad adorationem Suæ Majestatis clementer admissi, et exoptatô Paternæ dexteræ osculô, Solati sumus.
Hinc præprimis debitas Supræmo Numini, pro Salute Principis, à qua Reipublicæ dependet Salus, Litavimus Grates, deinde ea, quæ modernum afflictæ Reipublicæ Statum concernunt, omnimodè Custodiendo, unanimi Sensu & assensu faciendum esse duximus: ut omnes Reipublicæ Provintias, Palatinatus, Terras et Districtus, ac omnes cujusvis Status, Dignitatis et Conditionis Confratres et Concives Nostros, tum Exercitus utriusq Gentis et Authoramenti, ac particulares quovis Officio aut Servitio Bellico accinctos, qui aut fatis tantisp concedere, et meliorem fortunam expectare coguntur, aut qui turpi Seducti Lucrô, malevolorum Secuti partes; de causis et rationibus, quæ Nos extra Patriam Nostram, in ditionibus Borussicis collocarunt, tum et de inconcusso Nostrô ad tuendam Patriam, Jura et Libertates Animô et Zelô, certiores reddamus; Ac simul universas et Singulas Europæ Potentias, tam viciniores, quam remotas, et præprimis Summum in Terris Christi Vicarium, Reges, Respublicas, Duces ac Principes, Sertim autem Amicos et Fœderatos Nostros, de Statu Reipublicæ Nostræ, Semper alias gloriosæ, nunc demum per usurpatorem Throni, Suis proprijs ac Moschicis Armis tumidi oppressa, informemus.

Palam est, nec explicatione indiget, Confaederatam Rempublicam Nostram, non
227 caeco impetu, non exoticae Factionis Stimulo, non privatorum Commodorum
Studio: Sed fundamentali rerum consideratione, excutiendae externae im-
positionis ratione, Boni Publici Zelo, et juratae Fidei pietate, omnes Actus
Suos direxisse. Et prout illabata Fide et jurejurando in virtute San-
citorum Generalis Convocationis Liberrimae et ad vota omnium Instru-
ctionum, Nuntiis Terrestribus datarum, conclusa et definita, (: et cujus
Authoritate etiam Pseudo=Electi Pragensis, Seu Kamiennensis, Suos
sibi fundare Actus:) Regem Natione Polonum, Utrisque Parentibus Ca-
tholicis progenitum, Dominia aut Exercitus extra Regnum non ha-
bentem, nos electuros spopondimus, eidemque sponsioni Liberrimâ Sere-
nissimi STANISLAI I. Regis et D. N. C. Electione, tempore et Locô per
eandem Generalem Convocationem assignatis, Satisfecimus; ac eandem
Satisfactionem Sacrô Confaederationis vinculô, post peractam Electionem
reiteratô, manutenendam assumpsimus; Ita neminem dubitare vo-
lumus, imò verò omnes et Singulos certificamus: Nos in eadem obli-
gatione Nostra, infractâ ergà Serenissimum Regem STANISLAUM I.
D. N. C. Fide, constanti pro tuenda Libertate, unico tantum Domino
Dominantium Subiectâ Zelo, ad ultimum vitae momentum perseveraturos.
Non deterrebunt Nos ab hoc Sancto proposito Nostro, ultima facultatum
et Fortunarum Nostrarum jam aliâs per Moschos et Saxones funditus
desolatarum dispendia, non caedes, et immanes Concivium, Fratrum
et Liberorum Nostrorum laniena, non ergastula vincula, Exilia, non
Stratagemata et insidiae, tam intra Patriam Nostram, quàm in Dominiis
Neutralitatem observantibus, Terra marique positae, non Captivitas, quam
tantô temporis tractu Celsissimus Regni Primas, aliique complures optimi Cives,
pro Patria perpeti dulce duxerunt. Non declinabunt nos à tramite recti,
usurpata per Pseudo=Electum Regni Gubernacula, pluriisque Scandalis,
violentiis et oppressionibus Scatentia, non praesumptiva Comitiola,
Comitia Tribunalia, et quaevis iniqua Subsellia, non proposita proscriptiones,
et Bonorum

et Bonorum Confiscationes, Scimus equidem necessarium esse, ut sint quandoque Scandala, sed credimus eadem nequaquam impunita relinqui. 228

Nec ignorat Terrarum Orbis Liberrimum Poloniæ Regnum, ejusque immunitatem Universæ Europæ tam Caram, quam utilem, non posse conferri à Cæsare, non optineri à Prætendente, non extorqueri à supposititia Guarrantia, Scit Europa peroptime præsumptæ Exclusionis rationes nudas esse, Scit aliud munus Guarrantis, aliud Mediatoris esse, Patet Tractatum Anni 1717. inter Serenissimum Augustum II. Regem Poloniæ ab una, et Rempublicam protunc Confœderatam parte ab altera, circa mediationem Serenissimi Petri, Moschorum Monarchæ, non tam Libenter, quam reverenter Conclusum esse, nullam tamen Guarrantiæ mentionem in eodem reperiri. Videt ad oculum Pseudo-Electionem, et Subsecutam Pseudo-Coronationem Electoris Saxoniæ; in probrosa paucitate, et quod maximum, perjurorum Partisantium, Sub Moschorum Armis expeditam, nec micam quidem Solitorum ac de Lege necessariorum rituum ac Solennitatum habuisse. Patet quævis Partis adversæ, ab ipsa incipiendo Pseudo-Electione practicatas insolenti ausu Actiones, Sancita, Resultata, Manifestationes, Literas Universales, et alia ejusmodi Scripta, circumventionem et dementationem Populi, malitiosis et falsis repræsentationibus, intendisse et intendere.

Trutinet hæc juste quivis prudens, et justus rerum Arbiter, perpendat et novissimum Dñi Zawisza, ad Aulam Moschoviticam Pseudo-Legati, Sub Data Diei 7. Januarij Anni currentis 1735. promulgatum, et ad Acta Pseudo-Tribunalis Vilnensis Die 12. Maij eodem Annô, pro oblatam porrectum, Specie Literarum Universalium Scriptum, crassissimis mendacijs et calumnijs refertum; et facile tanquam infamem partum Spernet et abjiciet, Sciens Christianissimi Regis mensuras et dispositiones altioris considerationis esse, quam ut Theonino dente corrodi queant.

Novit

Novit Orbis Universus gloriosos istius Monarchæ progressus; Qui alieni Regni avulsis nec possunt velle, nec volunt posse Hostium mercari amicitiam.

Examinet Literas sic dictas Universales, Quasi pro Comitijs Pacificationis Anno currenti emanatas, atrô carbone notandas, et sine dubio recognoscet, toxicum in nectare propinatum. Promittitur in illis Pax et Tranquillitas Publica, sed subintelligitur requies sempiterna jugulatæ Libertatis Polonæ. Promittitur evacuatio Exoticarum Copiarum; Sed adæquata ratio dari nequit, quô Jure, quâ Authoritate sunt introductæ. Quid prodesset temporalis evacuatio, si Authorisaretur perpetua oppressio. Cribratur iisdem Literis Libera et unanimis in omni formalitate Serenissimi Regis STANISLAI expedita Electio, ex eô principali motivo: quòd tota Moles Electionis, in uno tantummodò Candidatô fundaretur; Quasi non extaret patheticum in contra documentum, scilicet præfinita Comitiorum Convocationis dispositio, ubi videre Licet quemquam Natione Polonum ad Regni fasces Candidatum fuisse, inter quos Serenissimus Rex STANISLAUS I. memorandô erga Patriam Charitatis exemplô, sortes suas Liberis Congregatæ Reiplcæ Suffragijs, plenariè resignans; computabatur. Potestnè ergo redargui Resplca, Jurium suorum Domina, si non ad placitum Viennensis et Moschorum Aulæ, sibi elegit Regem: cum sit independens ab utraque.

Licuit, et potuit Resplca in Electione viritim congregata, non modo interpretari, aut abrogare Leges, quæ Serenissimo Regi STANISLAO I. obtruduntur; Verùm etiam anteriorem in virtute Legum Cardinalium, de non præstanda Regi obedientia, Anno 1567. 1576. 1607. 1609. Sancitarum, factam ejusdem Serenissimi Regis Electionem resumere et ratificare. Quod multo majori posset fieri Authoritate; quam

in Generali

in Generali Consilio Varsaviensi, post Tractatum Altranstatensem, post Abdicationem Serenissimi Augusti II. post declarata per binos Primates Regni, et binas, scilicet Varsaviensem et Sandomiriensem Confœderationes, Interregna; Anno 1710. celebratô; ubi praefatus Serenissimus Augustus II. post Cladem Pultaviensem, Moschorum Armis suffultus, rursus ad Thronum Polonum est restitutus, ubi quoque Respublica, propriis viribus destituta, tales Leges [: quae modo malitiosè citantur :] scribere debuit; quales Moschorum et Saxonum Exercitus dictabat. Unde quam fatales pro Republica promanârunt consequentiae, praesens Domûs Saxonicae ambitus, per quaevis extrema Thronum Polonum appetens, et nec Religionis Vincula, per Rempublicam providè circumscripta considerans, sufficienter demonstrat. Et tamen ea omnia, quae meritò reticenda, et in futurum cavenda essent, conspiratio Pragensis pro gloriosis reputat, ipsdemque Rempublicam, ac Mundum Universum dementare studet.

Allegantur in ipsdem Literis Universalibus, etiam antelatiores Constitutiones Regni, scilicet Annorum 1593. 1607. & 1670. verè ut in praesenti Statu revolvantur, dignissima. Damnant eaedem Constitutiones Usurpatores Throni, etiamsi per potentiam Coronati fuissent, damnant eorum Asseclas, damnant omnes tales Actus, quales Pragensis Factio practicavit. Et in fundamento earundem Legum, tam particulares Palatinatuum, Terrarum ac Districtuum Confœderationes, quam Generales utriusque Gentis constitutae solidantur. Jam verò Electionem Serenissimi Regis STANISLAI I. D. N. Clem: minimè afficiunt, nam si ad anteriorem ejusdem Electionem et Coronationem citantur, tunc simul citari deberent

Leges.

Leges præallegata Cardinales, de non præstanda Regi obedientia Latæ, ac simul Pacta Conventa inter Serenissimum Augustum II. et Rem-
231 publicam Stipulata, et juramentum per eundem Regem Reipublicæ præstitum, tum quoque observantia eorundem Pactorum et juramenti, perpendi deberet. Si verò ad Secundariam retorqueris Electionem, utique Universo Orbi Terrarum constat Pseudo=Electionem Pragensem seu Kamienecensem, Stante iam Serenissimi Regis STANISLAI Legitima Electione, fabricatam esse, quantitatem Suffragiorum Electori Saxoniæ in ibidem collatorum nemo ignorat, Libertatem verò Electionis D. Generalis Lacy, Literis suis ad Aulam Moschoviticam exaratis, et per milites Polonos interceptis, sufficienter explicat, referendo sese eandem Electionem, partim persuasionibus, partim minis ad effectum deduxisse.

Invitamur pro coronide commemoratis Literis, sic dictis Universalibus ad Patriam, et in funiculis cujusdam Amoris et Gratiarum trahimur: Heu funesti sunt ejusmodi funiculi: utpote Libertatem, jura, et Prærogativas Reipublicæ strangulantes. Comparebimus tamen DEO dante in Patria sibi plenarie restituta, ab exercitu exotico evacuata, et à consumptiva vicinarum Potentiarum dependentia immuni. Interea prædicta Comitia Pacificationis, nullâ jure et Authoritate assignata, laqueum perdendæ Libertatis dolosè instructum esse nemo ignoret. Ex antecedentibus metiantur subsequentia, utique totô hoc calamitatis tractu, Nobilitas non tam Literis Universalibus, quam Moschorum edictis ad similes conventus compellebatur, utique Electoris Saxoniæ pro Rege Poloniæ recognitiones, summâ violentiâ extorquebantur, utique ea omnia, quæ-

cunque

cunq hostili dictabat Livor, pro Lege reputabant, et tamen ea omnia speciē Libertatis adumbrantur, et Comitialem Authoritatem sibi arrogare præsumunt. 232

Unde facile unusquisquam sibi inferre potest, illos omnes [: paucissimis Pragensis factionis motoribus exceptis:] quicunq partes Electoris Saxoniæ sequuntur, Strepitu Armorum Exoticorum, et Longa Suppetiarum expectatione coactos et necessitatos esse, uti novissimum in Celsissimo Primate Regni patet Exemplum. Nec dubitare potest quemquam verum Polonæ Aquilæ Pullum ad Libertatem Anhelare, et primam excuciendi Laquei occasionem arreptūm esse.

Non desunt viva Generositatis Polonæ Argumenta, præsenti Calamitate intemeratam fidem et Constantiam probantia. Vidit Orbis universus, universalem pro Bono Publico Zelum et Sollicitudinem, cum inchoata feliciter ad mentem Sancitorum Generalis Convocationis Electione; Jam verò hostili Potentiâ undiq irrumpente, et Rempublicam impediendæ et Subvertendæ Liberæ Electionis gratiâ invadente, Urbis Cracoviæ Regni Metropoleos, Thesaurig ibidem asservari soliti; prima et maxima habebatur consideratio. Et quoniam Cracovia imminenti proxime furori hostili, impar pro tunc resistendo videbatur, hinc Provida Celsissimi Primatis gloriosè Vice-Regiâ Sub id tempus, dignitate fungentis, illorumq ex Senatu Patrum, Statusq ac Belli Ministrorum, et ex Equestri Ordine Civium, Quibus Jura, Immunitates et Libertates Patriæ, cordi esse maximè videbantur circumspectione, et Salutifero Consilio futura Damna prospiciente; ejusdem Thesauri, Suppellectilis Semper Reipublicæ Sacræ, nimirum Diadematum et Insigniorum Regni solennibus [: nec aliàs validis:]

Regum

Regum Coronationibus Consecratorum cura, et ad Securius depositorium transportatio Illustrissimo Supremo Regni Thesaurario, et Perillustri Coro-
233.
narum Regni Custodi, ad id de Lege assignatis, est commissa.

Quid de Palatinatuum, Terrarum et Districtuum, inter innumeros hostium Exercitus, revolutione dicendum? Non illos excubantes, eorundem phalanges, ab ultima Salvandæ Libertatis medela cohibere poterant, imò verò expeditis particularibus in Locis consvetis Confœderationibus, pro constituenda Generali totius Reipublicæ Confœderatione, ad Oppidum Dzików, prope Sandomiriam Situm, relictis Laribus propriis, Uxoribus, Liberis, et quidquid pretiosius habebant, tanquam ad commune incendium restinguendum undequaque concurrebant. Convolabat pariter hæroicô Zelô ad Bonum Commune utriusque Gentis Exercitus, qui Licet Sibi et Reipublicæ quondam Sufficere, et Inimicis formidabilis esse consvevit; Tractatu tamen præallegato Anni 1717. inter Regem et Rempublicam, circa evacuationem Saxonicæ Militiæ facto, ad paucas Copias reductionem pati debuit; Nec augmentationem tempore Interregni propositam, obstantibus exoticis factionibus, mereri valuit. Deinde in parte, per secessum Generalis Regimentarii immediatè præteriti, ad partem adversam tractus, Sortem iniquam Sequi debuit. Nihilominus tamen illa pars Exercitûs Regni, quæ ad Officium Regi et Patriæ debitum, Sub Regimen Commendantis Regimentarii est reversa, tum M. D. Lithvanicum Exercitus, eandem Copiarum Regni dismembrationem, et plani roboris Belli, ex aliquot Legionibus Sclopetariorum regulati, avulsionem minimè apprehendendo, nullatenus de rigore demisit.

Quinimò

Quinimo tenax recti uterq Exercitus, vera virtutis Specimina, aliquoties confligendo gloriose exhibuit, nihilq in se Fidei, probitatis et Generositatis desiderari permisit, nec deinceps cum Supremi Numinis ope, desiderari permittet.

Cum tamen totô ferè bienniô, sine Hybernis, sine Stativis, sine respiriô, pondus Diei et Aestus tolleraret, jam verò solitô Stipendiorum fundô, per hostiles Copias in dies accrescentes, penitùs exhaustô frustraretur, nec quo famem solaretur, nec ubi Caput reclinaret, grassantibus undiquaq Hostium Catervis, inveniret: hinc postulata Foederatarum Potentiarum Auxilia, omninò expectare necessitatur, tantisper verò relictis nonullis circa Illustrissimos utriusq Gentis Generales Regimentarios, utriusq Authoramenti Turmis, plerisq Legionum, Cohortum, ac Vexillorum Praefectis, reliquis alijs Commilitonibus /: quos tamen ad primum Classicum reversuros Nemò dubitat:/ ad propria reverti permissum est.

Hoc itaq calamitoso rerum tractu, Confoederati utriusq Gentis Status et Ordines, nihil consultius esse judicarunt, quam ut unius Corporis membra, Supremo Capiti iûgerent, et ad Latus Serenissimi STANISLAI. I. Poloniarum Regis, D.N.C. permanerent, ac Patriam Suam, etiam extra Patriam cum plena Reipublicae Confoederatae Authoritate, donec supremus rerum Arbiter meliora provideat repraesentent et tueantur. DEO Justitiae Supremo Vindici, oppressionumq rigoroso ultori, confidentes; nec quidquam de promissis Foederatarum Potentiarum, Praecipue Regis Christianissimi Suppetijs desperantes, Nos brevi tempore Serenissimum Regem et D.N.C. in sinum

Patriae

Patriæ et Thronum Regni, illi soli debitum, pronô Subiectionis re-
235.
spectu, comitaturos.

Interea verò contra quosvis factionis Pragensis, ac ipsius Pseudo-Electi violentos Actus, utpotè Reipublicæ exitiosos, tum contra omnia et singula eorundem Pacta, Sancita, Resultata, Manifestationes, Protestationes, Literas Universales, et alia quævis scripta, quô-cunq[3] titulô vocitata, in oppressionem Patriæ nostræ emanata, præcipuè verò contra ꝯsumptam Pseudo-Comitiolorum tam Generalium, quam particularium, ac ipsorum Pseudo-Comitiorum, sic dictorum Pacificationis, dispositionem; eorundemq[3] quosvis eventus et successus, solennissimè ꝑtestamur et Mfestamur.

Ut verò hæc nostra immutabilis circa tuitionem Majestatis, et Manutentionem Libertatis intentio, et constantissimus ad quævis extrema Zelus ac resolutiô, tam Patriæ Nostræ, quam et Universis Europæ Potentijs innotescat, proindè hanc publicam Manifestationem et Protestationem Nostram, manibus proprijs subscriptam, ad Acta Authentica porrigi et ingrossari demandamus. Die & Anno ut Supra.

Adamus Tarło, Mareschalcus Generalis Statuum Reipublicæ Confœderatorum, Sastensis, Drohobicensis, Dolinensis, Zwolinensis Capitaneus. mpp.

Martianus de Kozielsko Oginski, Palatinus Vitebscensis Mareschalcus Gnalis Confœderationis M. D. Littæ. mpp.

Michael Joannes Zienkowicz Episcopus Vilnensis mpp.

Franciscus Maximilianus Comes de Tęczyn Ossolinski, Supremus Regni Poloniæ Thesaurarius. mpp

Boguslaus Korwin Gosiewski, Episcopus Samogitiæ. mpp.
Alexander Ştembek, Palatinus Siradiens. mpp.
Joannes Tarło, Plnus Lublinen, Gnalis Regimens Exercituum Regni, Cameneccen, Laticzovien, Sokalien, Mediciensis, Capneus mpp
Antonius Michael Potocki, Palatinus Belzen. mpp.
Petrus Joannes Czapski, Ptnus Pomaraniæ. mpp.
Antonius Morsztyn, Palatinus Livoniæ. mpp.
Benjaminus Skarbek Borowski, Castells Zavichostens. mpp.
Joannes Sollohub, Supremus Thesaurarius M. D. Lith. mpp.
Antonius Pociey, Præfectus Excubiarum, et Regimentarius Gnalis Exercitus Magni Ducatus Lithvaniæ. mpp.
Martinus Załuski Episcopus Dresnensis, Suffraganeus Plocens. Supremus Regni Secretarius. mpp.
Petrus Sapieha, Dapifer M.D.L. Uschoven Zdziechovien Capns mpp
Josephus Tyszkiewicz, Notarius M. D. L. mpp.
Venceslaus Sierakowski, Cnicus Cracovien, Custos Coronar Regni. mpp.
Alexander Harain, Eppus Hirenensis Suffraganeus Samogitiæ. mpp.
Josephus Sapieha, Præptus Prelatus Vilnensis. mpp.

Ex Palatinatu Cracoviensi.

Stephanus Alexander in Raciborsko Morsztyn, Capneus Duninovien, Consiliarius et Delegatus ad Latus Regium ex Ptu Crac. mpp.
Joannes de Dzieniec Borek, Dapifer Braclaviensis Delegatus ad Latus Regium. mpp.
Michael Szczepanowski Delegatus ad Latus Regium. mpp.

Ex Ducatu Osviecimens & Zatoriensi.

Caspar in Cinie Cienski, Venator Curiæ Regni, Consiliarius Eorundem Ducatuum. mpp.

Ex Palatinatu Posnaniensi.

Joannes Andreas Palędzki, Vexillifer Bidgostiensis, Posnaniensis et Calisi-
237
ensis Palatinatuum Mareschalcus. mpp.

Stephanus Morzczyński, Palatinatuum Majoris Poloniae Confoederatorum Consiliarius et Secretarius. mpp.

Franciscus Garczyński, Castellanides Gnesnensis Delegatus. mpp.

Josephus Przyiemski, Succamerarides Calisiensis Delegatus. mpp.

Wladislaus de Bierzchno Korzuski, Delegatus. mpp.

Ex Palatinatu Vilnensi.

Dominicus Wołowicz, Referendarius M.D.L. Mareschalcus Vilnensis. mpp.

Michael Chorodenski, Tribunus Vilnensis Consiliarius. mpp.

Joannes Harain, Pocillator et Vice-Palatinus Vilnensis, Residens ad Latus S. R. Majestatis. mpp.

Ex Districtu Osmianensi.

Christophorus Sulistrowski, Ductor et Vexillifer Districtus Osmianensis. mpp.

Josephus Brzostowski, Notarius M.D.L. et Consiliarius ejusdem Confoederationis. mpp.

Michael Casimirus Szyrwinski, Pincerna Districtus Osmianensis et Residens ad Latus S. R. Mtis ex eodem Districtu. mpp.

Josephus Sulistrowski, Subjudicides Osmianensis, Residens ad Latus S.R.M. mpp.

Antonius Sulistrowski, Tribunides Osmianensis Residens ad Latus. S. R. M. mpp.

Franciscus Sulistrowski, Vexilliferides Osmianensis. Residens ad Latus S.R.M. mpp.

Michael Sulistrowski, Vexilliferides et Residens ad Latus Regium ex eodem Districtu. mpp.

Ex Districtu Lidensi.

Petrus Pac, Capitaneus Vileycensis, Consiliarius Confoederationis M.D.L. mpp.

Matheus Marcinkiewicz, Judex Terrestris Upitensis, Consiliarius Districtus Lidensis. mpp.

Ex Districtu Vilkomiriensi.
Martianus Dąbrowski, Mareschalcus Consiliarius Districtus Vilkom. mpp 238
J. B. Tyzenhauz, Capitaneus et Ductor Districtus Vilkom. mpp.
Ignatius Dąbrowski, Capitaneus Suchovicensis Residens ad Latus Regium. mpp

Ex Districtu Braslaviensi.
Ignatius de Kozielsko Oginski, Castrorum Metator M. D. L. Capitaneus et Colonellus Braslavien. et Borispoviensis. mpp.
Joannes Sinowicz, Burgrabius et Consiliarius Districtus Braslav. mpp.
Thomas Bieniecki, Metator Braslav. Residens ad Latus Regium. mpp.

Ex Palatinatu Sandomiriensi.
Petrus de Piaseczno Piasecki, Vexillifer Novogroden. Consiliarius ex Districtu Sandomiriensi. mpp.
Thomas Dziuli, Subdapifer Mozyrcen. Colonellus Regiminis Equestris S. R. M. et Reipublicae Delegatus ex Campo Electorali ad Latus Regium. mpp.
Alexander Dziuli, Delegatus ex Districtu Sandomirien. mpp.
Christophorus Gołuchowski, Castellanides Zavichvostem. Consiliarius ex Districtu Visliciensi. mpp.
Antonius Podkański, Vexillifer Cohortis Loricatae, Delegatus ex Districtu Radomien. mpp
Adamus Rawa Gawroński, Tribunus Vislicien. Consiliarius ex Districtu Checiensi. mpp.

Ex Palatinatu Kalisiensi.
Joannes Comes Zebrzydowski, Capitaneus Rogozneń. Colon: S. R. M. Consiliarius mpp
Adalbertus Janowski, Delegatus. mpp.
Constantinus Borkowski Rothmagister et Delegatus ad Latus Regium mpp
Mathias Szadokierski, Delegatus. mpp.

Ex Palatinatu Trocensi.
Districtu Grodnensi.
Michael Mąpalski, Notarius M. D. L. Mareschalcus et Ductor Confoederati Districtus Grodnensis. mpp.

Ex Districtu Kovnensi.

239. Simon Sieruc, Vice-Capitaneus et Ductor Districtus Kownensis Secretarius S. R. Majestatis. mpp.

Ex Districtu Upitensi.

Casimirus Straszewicz, Ensifer Colon: Mareschalcus, Capturalis Judex Terrestris et Consiliarius Upitensis. mpp.

Thomas Straszewicz, Tribunus Upitensis Residens ad Latus Regium. mpp.

Joannes Bucholtz, Dapifer Upitensis Residens ad Latus Regium. mpp.

Antonius Straszewski, Praefectus Stabuli Districtus Upitensis Residens ad Latus Reg: mpp.

Raphael Sandoberk, Delegatus ex Districtu Upitensi. mpp.

Josephus Polikowski, Residens ad Latus S. R. Mtis. mpp.

Ex Palatinatu Siradiensi.

Michael Antonius Grzymała Dobiecki, Delegatus. mpp.

Nicolaus Słobiecki, Delegatus. mpp.

Thomas Grabowski, Delegatus. mpp.

Ex Terra Vielunensi.

Albertus Męcinski, Delegatus ad Latus S. R. M. ex Terra Vielunensi. mpp.

Josephus Karśnicki, Delegatus. mpp.

Michael Gołkowski, Delegatus. mpp.

Ex Palatinatu Lanciciensi.

Joannes Leto Malinoski, Vexillifer Terrae Gostinensis Mareschalcus Confoederati Ptûs Lanciciensis Delegatus ad Latus S. R. M. ex Terra Gostinensi. mpp.

Felicianus à Grabie Grabski, Succamerarius Delegatus et Consiliarius Ptûs Lanciciensis. mpp.

Michael Franciscus Pobóg Szydłowski, Vexillifer Ptûs Plocensis Consiliarius et Delegatus Ptûs Lanciciensis. mpp.

Josephus de Devoyno Sołłohub, Capitaneus Lanniciensis. mpp.

Ex Ducatu Samogitiae.

Casimirus Białłzor, Capitaneus Cirenensis Maresch: Ducat: Samog: et Consil: mpp.

Antonius Cieryaszy, Capitaneus Skierstimoniensis, Residens ad Latus Regium ex Ducatu Samogitiae ex Campo Electorali. mpp.

Casimirus

Casimirus Puttkamer, Colon: Residens ad Latus. S.R.M. mpp

Ex Palatinatu Brestensi Kujaviæ. 240.

Antonius de Lubraniec Dąbski, Capneus Brestens Kujaviæ. mpp
Andreas Moszczynski, Castellanides Brestens Kujav. Delegatus. mpp
Josephus Głębocki, Castellanides Krusvicens Delegatus. mpp

Ex Palatinatu Kijoviæ.

6 Nicodemus Casimirus in Szumsko Woronicz, Vexillifer Ovrucens Mareschalcus Confœderationis Pltûs Kyoviæ. mpp
Georgius Wypowicz, Delegatus. mpp

Ex Palatinatu Junivladislaviensi.

Casimirus de Lubraniec Dąbski, Dapifer Brestens Kujav. Consiliarius. mpp
Josephus Parczynski, Castellanides Junivladislav. Consiliarius. mpp

Ex Terra Dobrinensi.

Josephus Podoski, Capneus Dobrinens Delegatus ad Latus Regium Ejusdem Terræ. mpp

Ex Palatinatu Russiæ.

Nicolaus Sołtyk, Castell. Premisliens Ductor Pltûs Russiæ. mpp
Joannes Jabłonowski, Capn. Czechorin. Delegat. et Consil. Ter. Hali. ad Latus S.R. Mtis. mpp
Stanislaus Gabriel Rakowski, Vexill. Novogrod. Deleg. ad Lat. Regium. mpp
Petrus Doloskan Zwan, Delegatus ad Latus Regium. mpp
Stephanus Mikulicz Radecki, Delegatus ad Latus Regium. mpp
Jabłonowski, Vexilliferides Trzebowlens Delegatus ad Latus Regium. mpp
Antonius Ozga, Delegatus ad Latus Regium. mpp
Joannes Zagwoyski, Pincerna Bracław. Delegat. ad Lat. Regium. mpp
Antonius Rotnowski Delegatus. mpp

Ex Palatinatu Volhyniæ.

Michael Potocki, Mareschalcus Pltûs Volhyniæ. mpp
Michael Olszanski, Delegatus ad Latus Regium. mpp

Andreas.

Andreas Severinus de Gurowo Gurowski, Dapifer Podoliæ Cons: Volhin: mpp
1241 Josephus in Hulewiczowo Hulewicz, Consiliarius Ptus Volhyniæ. mpp
Josephus Wydzga, ViceCalatinus et Consiliarius. mpp.
Joannes Pierzchowski, Secretarius ejusd Ptus. mpp.
Adamus Odrowąż Sieminorko, Dapifer Dobrinensis Delegatus ad Latus Regium. mpp.

Ex Palatinatu Podoliæ.

Antonius Lubomirski, Capitaneus Casimiriensis Consiliarius Ptus Podoliæ. mpp
Valerianus Dzembinski, Pocillator Trembovliensis Colonellus Cohortis Loricatæ, Consiliarius Ptus Podoliæ. mpp
Casimirus Polanowski, Subdapifer Buscensis Consiliarius. mpp.

Ex Palatinatu Smolenscensi.

Districtu Starodubovìensi.

Hieronymus Żaba, Palatinides Mirsciensis Capitaneus Koiranensis, Residens ad Latus S. R. M. mpp
6 Nicolaus Ruszczyc, Capitaneus Tauturiensis Residens ad Latus S. R. M. mpp

Ex Palatinatu Lublinensi.

Franciscus Nowosielski, Capitaneus Lukoviensis Delegatus ad Latus Regium. mpp
Josephus à Tokary Tokarzewski, Capitaneus Swidnicensis Dele: ad Lat. Regium mpp
Michael Trzcinski, Delegatus. mpp.
Josephus Gruszecki, Delegatus ad Latus Regium. mpp.

Ex Palatinatu Polocensi.

Josephus Pakosz, Dapifer et Mareschal: Confœderat: Polocensis mpp
Antonius Joannes Korsak, Subdapifer Ptus Polocensis Consiliarius et Secretarius Confœderationis M. D. Litt.
Carolus Sulistrowski, Residens ad Latus S. R. M.

Ex Palatinatu

Ex Palatinatu Belzensi.

Josephus Sierakowski, Supremus Excubiarum Regni Praefectus Colonellus S. R. M. Consiliarius Primus Plltûs Belzens. mpp

Ex Palatinatu Novogrodensi.

Districtu Volkovyscensi.

Theophilus Domasławski, Ductor Districtus Volkovyscensis. mpp.

Ex Palatinatu Plocensi.

Jacobus Zielinski, Pocillator Plocens. Marschal: Confoed: Plocens. mpp

Valentinus Zielinski, Pincerna Zawskrzynens. Delegatus ad Latus Regium. mpp

Ex Palatinatu Vitebscensi.

Theodorus de Kozielsko Oginski, Capitaneus Prevaliensis Residens ad Latus S. R. M. ex Pltû Vitebscensi. mpp.

Ex Districtu Orszanensi.

Alexander Chlebicki Josefowicz, Capitaneus et Marschalcus Confoederationis Districtus Orszanensis. mpp.

Stephanus Perott Rothmagister, Districtus Orszanens. mpp.

Ex Ducatu Masoviae.

Terra Czernensi.

Franciscus de Minsko Kudrzinski, Capitaneus Kruswicens. Marschalcus Terrarum Masoviae, Ciechanoviens. et Zakroczimens. et Delegatus Czernens. mpp

Ex Terra Varsaviensi.

Ludovicus Mokranowski, Vexilliferides Varsaviens. Delegatus ad Latus Regium mpp

Ex Terra Viznensi.

Stanislaus Rakowski Tribunides Viznens. Delegatus ad Latus Regium. mpp

Ex Terra Vissogrodensi.

Josephus Skierkowski, Marschalcus Confoederationis Terrae Vyssogrodens. mpp

Joannes Nakwaski, Tribunus et Consiliarius Vyssogrodens. mpp.

Ex Terra Zakroczymensi.

Joannes Wosiatzewski, Iudex Castrensis Ciechanoviensis Consiliarius Terrae Zakr. mpp

243.

Ex Terra Ciechanoviensi.

Joannes Krajewski, Camerarius et Consiliarius Terrae ejusdem. mpp

Ex Terra Lomzensi.

Stanislaus in Magna et Parva Brzezino Brzezinski, Vexillifer Terrae Nurensis Marschalcus Terrae Lomzensis. mpp.

Stanislaus Opacki, Ensiferides Terrae Visnensis, Secretarius Confoederationis Terrae Lomzensis. mpp

Casimirus Wykowski, Terrae Lomzensis Residens ad Latus Regium. mpp

Paulus Olszewski, Vice-Palatinus et Delegatus Terrae Lomzensis. mpp

Ex Terra Rozanensi.

Michael Zorawski, Pocillator et Marschalcus Confoederationis Terrae Rozanensis. mpp

Blasius Krasinski, Capitaneus Prasnicensis Delegatus ex Campo Electorali ad Latus S.R.M. mpp

Constantinus Gordawa Godzewski Thesaurarius et Consiliarius Terrae Rozanensis mpp

Ex Terra Livensi.

Ignatius Cieszkowski, Castellanides Sochaczoviensis Marschalcus Confoederationis Terrae Livensis. mpp

S. Felicianus in Jasnogorski Zmudzkie Jasnogorski, Regens Terrestris Ciechanoviensis Delegatus ad Latus Regium. mpp

Ex Terra Nurensi.

Josephus Boguski, Consiliarius. mpp.

Ex Palatinatu Podlachiae.

Joannes Vladislaus à Cyganberk in Zalesie Zaleski, Castellanus Visnensis Capitaneus Suravensis Marschalcus Palatinatus Podlachiae. mpp

Paulus Kruszewski, Pocillator Terrae Bielscensis Consiliarius Palatinatus Podlachiae. mpp

Josephus Dzierzek, Consiliarius Palatinatus Podlachiae. mpp

Antonius Kramkowski, Delegatus Palatinatus Podlachiae. mpp

Ex Palatinatu

2114

Ex Palatinatu Ravensi.

Josephus Załuski, Raveng. Capitaneus et Marschalcus Pltus Raveng. mpp.

Gabriel Leniewski, Camerarius Granicialis et Secretarius Confoederationis Pltus Ravensis. mpp

Joannes Krosnowski, Delegatus. mpp.

Ex Palatinatu Brestensi Litvaniæ.

Josephus Pac, Capitaneus Chveydaneng. Residens ad Latus Regium ex Palatinatu Brestensi. mpp

Felicianus Wereszczaka, Delegatus ad Latus Regium. mpp.

Ex Palatinatu Culmensi.

Sebastianus von Haller Mełdzynski, Castellanides Kipinensis, Marschalcus Confoederationis Terrarum Prussiæ. mpp

Joannes Vilhelmus Comes de Schlieben, Consiliarius, Generalis Major S. R. Mtis et Reipcæ. mpp.

Ex Palatinatu Mscislaviensi.

Antonius Leon Zyrkiewicz, Incisor Palatinatus Mscislaviensis, Residens ad Latus S. R. M. ex Pltu Mscislavieng. mpp

Ex Palatinatu Mariæburgensi.

Antonius Kruszynski, Consiliarius Confoederationis Terrarum Prussiæ et Residens ex Pltu Mariæburgeng. tum ad Latus Smi Regis. mpp

Ex Palatinatu Braclaviensi.

Stanislaus Antonius in Swidno Swidzinski, Radomieng. Latineng. L. Capitaneus, Marschalcus Confoederationis Pltus Braclavieng. mpp

Petrus Radziminski, Ensifer Novogrodensis Colonellus Cohortis Loricatæ, Consiliarius Palatinatus Braclaviensis. mpp

Ex Palatinatu

245

Ex Palatinatu Pomeraniæ.

Rochus Klinski, Assessor Judicii Terrestris Mirachoviensis, Consiliarius Pltûs Pomeraniæ. mpp

Joannes Theophilus Sikorski, Notarius Castrensis Pltûs Pomeraniæ. mpp

Ex Palatinatu Minscensi.

Leo Paulus Wołodkowicz, Dapifer, Mareschalcus et Colonellus Pltûs Minscensis. mpp.

Ex Districtu Mozyrensi.

Michael Jelenski, Regens Confœderationis M. D. Ltte. mpp

Ex Palatinatu Czerniechoviensi.

Josephus Woyna Orański, Dapifer et Consiliarius Pltûs Czerniechov. mpp

Hyacinthus Prokopowicz, Delegatus Ejusd. Pltûs. mpp

Alexander Sobolewski, Delegatus Ejusd. Pltûs. mpp

Joannes de Kreplin Woiakowski, Secretarius Confœderationis Generalis Statuum Reipublicæ.

mpp.

1.

249

REKREACYA

Przy Okropnych bo mroznych Grudnia Feryach.

CIEPŁA

w Dzien Narodzenia Xtusa Pana

POGODNA

a

w Tenze Sam dzien przy Imieninach I. W. Imci Paniey Anastazyi Gonzagi na Mirowie y Pinczowie Margrabiney Myszkowskiey Jordanowey Woiewodziney Bracław Ostrołęckiey Dobczyckiey etc. Starosciney.

WESOŁA

Przez

Pewnego Jego Imienia Sługę y Podnozka

Prostym Wierszem

w

w Wirydarzu Głogoczowskim

REMONSTROWANA

Roku

Po wyisciu z Zamkniętego Ogrodu na Spacyer Jego Swiata

Niebieskiego Ogrodnika

1728.

Dnia 25. Grudnia.

13.

Do Narodzenia Pańskiego.

I.

Rodzi się w Betleemskiey staience Pan Nieba,
Na sianku położony; coż to za potrzeba?
Kochany Pan mroz cierpi dla sług swych wygody
By im przez to sprawił więc Empireyskie gody.

II.

Vmarł Adam dla grzechu co popełnił w Raiu
Rodzi się na to mieysce Iezus w Iudskim kraiu.
Zły Oćiec pierwszy przez grzech syny swe zagubił,
Dobry dziś narodzony, bowiem ich odkupił.

III.

Coż to za krol nad krolmi? co za Pan nad Pany
Rodzi się dziś a w Stayni IEZVSEM nazwany,
Ktoremu Matka z Oycem, Ociec z wołem służy.
Bysmy iey nie cierpieli on sąm biedzie zduży.

IV.

Słowo Ciałem, Bog Człekiem w Betleemie Cuda
Zwierze assystencya, kapele mistrz Duda,
Pałac Staynia, Łożko Złob, siano Posciel Boga.
Jakci Pan spi na mrozie, by sług uszła trwoga.

V.

Panna Matką została, iest to pospolita,
Jakich wiele przykładow wszak cały swiat czyta:
Lecz żeby Matka Panną była to nie znaydziesz,
Chybaby w Betleemskiey szopie, gdy tam zaydziesz.

VI.

Panna Syna powiła, nie cud; lecz to wielki,
Iże bez naruszenia Panienstwa, w czym wszelki
Cud iest, bo y bez Męża, lecz z Ducha Swiętego.
Jakieć Bog cuda ziawił dla Stworzenia swego.

VII.

Przyszłes męki przed sobą widział Iezu w Złobie,
Jocie y KRZYZ Myszkowskich w oczach stanął Tobie.
Zaczym kiedys nąn patrzył w Iasleczkach leżący,
Pomniy y teraz o nim, w Niebie krolujący.

Podkowie nie z stali
Błogosław na daley.

4

251

Do Swiętey Patronki.

I.

Betleem dziś szczyci się Bożym Narodzeniem,
A Krzym ANASTAZYI pieści się Imieniem.
Lecz Słogocżow z Oboyga ma Rekreacyą,
Gdy w Boże Narodzenie czci ANASTAZYą.

II.

Coż za dziw iże Kościoł w Boże Narodzenie
Swiętey ANASTAZYI naznacza Swięcenie.
Cieszy się dziś Betleem z Bogiem, za coż y Krzym?
Nie ma się też pocieszyć, ile kiedy ma z czym.

III.

Swiat ten Szerokim morzem wiele nazywaią,
Na ktorym iak na morzu Smiertelni pływaią.
By ktory nie utonął Swięta kOtew trzyma,
ktorey tonący w grzechach niech się Żeglarz ima.

IV.

Wrzucona w morze Kotew wszak Salwuie Nawę,
Zarzuć o Swięta! kotew Swą w Margrabską Sprawę,
By przez niesprawiedliwość nie tonęła w Sądzie
Utrzymay ią kotwicą przy JOrdanu Lądzie.

Do Herbownego kleynotu.

I.

Oto krzyż Margrabiney uciekaycie fata,
Ktorym was zwyciężyła. więc niech w długie lata
Zyie z krzyżem bez krzyża, w krzyżu się funduiąc,
Ze nim wszytko zwycięży. zawsze supponuiąc.

II.

Zrobiona nie fabryczną ręką ta Podkowa
Ktorą za kleynot y Herb Dom Myszkowskich chowa
Bydz musi, że się nie zda pod wiele Polskiego
Konia, woli bydz w Wodzie, niż pod nogą tego.

III.

Trzymay mocno, co trzymasz Ptaszyno w pazurach,
Niech się nie poniewiera to po cudzych Dziurach,
Co z dawnych czasow iak wiesz należy Myszkowskim
Nie żadnym Pretendentom Panom wiele Polskim.

IV.

Czyli Iasnie Wielmozni w tym Domu Panowie?
Czy Iasnie Oswieconi? niech Mantua powie.
Ze Myszkowscy temu są Iasnie Wielmożnemi,
Ze Gonzagowie Iasnie są Oswieconemi.

254

REKREACYA

Przy okropnych bo mroźnych Grudnia Feryach

CIEPŁA

W Dzień Narodzenia Chrystusa Pana

POGODNA

A

W tenże sam Dzień przy Imieninach Jaśnie Wielmożney Jeymći Paniey ANASTAZYI Gonzagi na Mirowie, y Pinczowie Margrabiney Myszkowskiey Iordanowey Woiewodziney Bracławskiey, Ostrołęckiey, Dobczyckiey etc Starościney

WESOŁA.

Przez

Pewnego Tego Imienia Sługę y Podnozka

Prostym Wierszem

W Wirydarzu Głogoczowskim

REMONSTROWANA

Roku

Po wyisciu z Zamkniętego Ogrodu na Spacyer tego Swiata Niebieskiego Ogrodnika

1720.

Dnia 25. Miesiąca. Grudnia.

255. Do Tytułu Rekreacya.

I

Niewiem ci iak to dzieło zwać Rekreacyą,
Chyba to że święcimy dziś Anastazyą.
Rekreacyać dzisiay iest nam wprawdzie miła
Boday się taka zawsze, iako ta święciła.

II.

Co to za inwencya? y co za prymier?
w Zimie Rekreacya, á w Grudniu Spacyer.
W Zimne dni w Cieptey Izbie wszak siedzieć potrzeba.
Lecz się dziś Spacyerem w koło bawić trzeba.

III.

Idzie dziś Spacyerem Pasterz do Betleem,
My na tym Spacyerze wszak chętni nie mdleiem.
Bodayże co dzień zażyć tey Rekreacyi:
Mylę się, bo to tylko w fest Anastazyi.

IV.

Daleko do Betleem, daleko do Rzymu
Iść na Rekreacyą. ale tego prymu
I Głogoczow porwała w dzień Anastazyi
Może y tu zażywać dziś Rekreacyi.

Więc gdy pogoda
Prożnować szkoda.

14

IASNIE WIELMOZNA MCIA PANI WOIEWODZINA MARGRABINA STAROSCINA PANI MOIA MIŁOSCIWA DOBRODZIEYKO OSOBLIWA

Szczupłe na widok pokazywać Foliaty, niewyglancowane pre:zentować koncepta, grube bladą adumbrowane farbą przed naywdzięcznieyszy konspekt zanosić kartelusze, ieżeli wy:dystylowanego rozumu Sapientom niezwyczayna y nie pra:ktykowana rzecz się bydź zda; mnie iako nieukowi nie no:wina, y owszem pospolita iest. Trudnoć albowiem na wysokie choć y przy zapoczęniu czoła sadzić się y zdobywać słowa, gdy w koncepta mało obfituie y profituie głowa. Wielkieyci wprawdzie poważyłem się rze:czy, gdy tę błachey głowy inwencyą pod Nożki I.W.W.M.W.M.M.Paniey Do:brodzieyki porzucić przynaymniey pomysliłem. Ale gdy mnie do tego tak wiele łask y Dobrodzieystw I.W.W.M.W.M.M.Paniey Dobrodzieyki mnie

niego.

niegodnemu wyswiadczonych stymuluie, w rekompensę tylko onych, lubo nigdy z moich usług nie odrekompensowaną na to osmieliłem się. Wstydzę się co prawda, y blade rożową adumbruię lica farbą, żem to (ieżeli się y tak nazwać może) nieudolney głowy dzieło Rekreacyą intytułował: bo gdy w Seraficznego Syna, J. W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyce dedykowaney przeyrzałem się Rekreacyi; moię ani za sługę tamtey bydź godną osądziłem. Jakoż y nie od rzeczy rzecz iest. Coż bowiem iest Rekreacya? ieżeli nie ieden oblektament Serca, delicye oczu, rozrywka mysli: w tey zas Rekreacyi żadnego gustu bydź nie może, iedyna tylko czasu zwłoka. Gdy iednak według rewolucyi czasu chociaż y uszczypliwy Zoilus zmiarkuie tę Rekreacyą, przyzna, że choć nie podobna, ale swobodna. A czyliż to nie Rekreacya? nie iedyne serca dnia dzisieyszego ukontentowanie? Narodzony w Betleemskiey Staience Pan: czyli to nie rekreacya? w tenże Sąm dzien Jest Patronki J. W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki Anastazyi Swiętey. Toć choć nieudolną zformowana ręką za iedno w czytaniu ukontentowanie przy takim Jescie, że przyięta będzie, nie tracę nadziei. Miłegoć na tey Rekreacyi zażyc może Spacyeru, bo choć przy okropnych, bo Grudniowych Feryach Ciepła ta Rekreacya. A lubo mi nie ieden powie, że u tego po Sliwkach w Głowie, że pod czas Zimy Rekreacyą bawic się każe: mąm mu za złe, y nie mąm. Nie mąm, bo teraz na Spacyer isć daleko nie bardzoby się y mnie chciało. Mąm mu zas za złe, bo takiey, iak ta, Rekreacyi, y zimie zażyc przyzwoita. A żaliż nie Ciepła około Swiętego Chrzciciela rekreacya; wszak aż nazbyt, chociaż iedno tylko przygrzewa Słonce. Dnia zas dzisieyszego y nad to ta ciepła Rekreacya, ktorey chyba pod umbrelą zażyc może. Kiedy troiste na Niebie zapalone Słonce:

Toć dosyc ciepła
Choć gęba zkrzepła.

A ieżeli ieszcze y ta racya należącego nie ma waloru; takiey, iak ta, Rekreacyi, y w Ciepłym zażyc może Pokoiu:

I coż to szkodzi?
Choć snieg mroz rodzi.

Wygodna ta Rekreacya, bo y w Dzień Narodzenia Chrystusa Pana Pogodna. A lubo y tu nie ieden mi powie (iaki mi z Jego teraz pogodą).

Cicho mu powiem, racz posłuchać Bracie,
Jeżli ty nie wiesz, odpowiem ia za cie.

A ktożby dzień dzisieyszy, chocby y przy Słocie mogł nazwać posępnym? kiedy oprocz trzech iasnieiących na Niebie Luminarzow, nie tylko we dnie, ale y w nocy Pogoda y iasnosć. Jeżeliż z nocy dzień, gdy wielka z podziwieniem iasnosć; dalekoż bardziey w dzień Pogoda, gdzie Rekreacya wygodna, gdy pogodna. Na wesołey przy tey Rekreacyi nie zbędzie melodyey y chwili. A lubo w tym nie każdy dą mi wiarę, ilę, że w ten dzień kościoł Swięty wszelkich zakazuie biesiad. Na coż się mąm z kim dyskwirować, dosyc mi daie Swieży racyą propozycyi. Jeżeliż albowiem za lada w Strony Swiatowe uderzeniem serce się ludzkie weseli, y cieszy?: ieżeli biedne Strony, z wszelkiey

wesołych słuchaczow do siebie swoim dźwiękiem zwabiaią strony, y onych do
zwykłey sobie koncytuią wesołości: według owego.

Wielkie tam wesele będzie
Gdzie koń na Barana wsiędzie.

Dalekoż bardziey przy Narodzeniu Panskim, tudzież przy Imięninach J. W. W.
M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki y nad to wesoła Rekreacya. A zaż to nie wdzię:
czna, czy rozumem ludzkim poięta dnia dzisieyszego Anielskich głosow me:
lodya? czy nie frymuszne koncenty;

Chwała na wysokości Bogu; a na Ziemi
Pokoy dziś obwołany głosy Anielskiemi.

ktore nie tylko serce ludzkie, ale by y naywiększey melancholiey animusz
rozweselić, y urekreowac mogą. A ieżeliby po Anielskiey Muzyce nie miał
ieszcze kto do wesołości serca, ale do nabożeństwa; może dywertyment
upragnioney mysli, y do Betleemskich uczynic Pastuszkow. A lubo mnie kto
do Zywca z taką odeśle Muzyką. Ja się iednak z nią y w Panskich zaszczy:
cic muszę Podwoiach, gdy iey y krol nad krolmi, acz na sianku leżący z mi:
łą słucha attendencyą.

Pasterze mali
W Multanki grali.

Niech wesołe (ieżli mi się tak pisać godzi) z swoią nie zaszczyca się wesoło:
scią Alleluia, gdy dzień dzisieyszy, dzień Narodzenia Panskiego, y Imienin
J. W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki wysoko z swoią chełpic się może, y
wynosic wesołości, bo aż pod Niebiosa preeminencyą. Toć dnia dzisieyszego
Rekreacya że wesoła, każdy choc w rozumie nierozgarniony przyznac y
ze mną musi. A lubo mi ieszcze kto w kontrapunkt idąc ze mną zadać może,
żem ten dzień nie rozumnie intytułował Rekreacyą: że w ten dzień sta
rzy Gospodarze żadnego Spaceyru odprawiać, ani żadnemi wizytami bawic
się nie zwykli. Ja nie wiem iak się, choćby y uwiązano, nie urwać, iak nie bie:
żeć na Spacyer? ile na taki, gdzie wdzięcznie śpiewaią, wesoło graią,

A Michał zaś w Fuiarę
Wziąwszy od Kuby miarę.

Nawet gdzie same nieme ptaszyny y bydlęta do wesołości pociągaią. Toć

A iakże nie pić, ile kiedy daią;
Jak nie wyskoczyc, gdy wesoło graią.

A iako Paralityk uzdrowiony od Pana, y łożko wziąwszy na się bieży co tchu
z wielkiey do Domu radosci; tak dziś iako się y z Hamulca nie spuscie
na tak wesoły Spacyer y Rekreacyą. Zaczym ieżeli iuż każdy z moim zga:
dza się sensem, że w dzień dzisieyszy choć przy Grudniu Ciepła, w dzień Naro:
dzenia Panskiego Pogodna, w dzień Patronki J. W. W. M. W. M. M. Paniey Do:
brodzieyki **Anastazyi** Swiętey Wesoła Rekreacya. Ja coż iuż z dal:
szemi, ile nie pozornemi mam się rozwodzic na wielkim kartelusziu racyami?
dosyc mi ten maleńki moy Rekreacyą intytułowany Opuskuł, iako nayprą:
wdziwszemu lubo naymnieyszemu Imięnia J. W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzie:
ki Służce, y Naylichszemu Podnożkowi, na znak pełnego za swiadczone Do:
brodzieystwa wdzięczności serca z powinney niby usługi, y przysługi

259

remonstrowany pod Panskie J. W. W. M. W. M. MPaniey Dobrodzieyki podsunąc, y podrazic Nogi. A lubo żadney z Spacyeru, albo Rekreacyi tey nieustanowioną Ręką moią zformowaney J. W. W. M. W. M. M. Pani Dobrodzieyka miec nie będzieesz kontentece, ani żadnego, iakby na Spacyerze należało oblektamentu nie zazyiesz: raczysz iednak Miłosciwa Pani przyiąc to do Skarbu Łaski Swoiey, acz od nieuka, ale Podnożka swego; nikomu ile cenzoruiącemu nie pozwalaiąc ironiey, z moiey błachey inwencyey. Zostawiąm Sławnym w wymowę Juliuszom arcyforemną Elokwencyą, niemą sąm się kontentuiąc wymową. Nie zabierąm wymyslnym Wirgiliuszom, Owidyuszom Poëtyczenych inwencyi, y modeluszow; kiedy ten choc nierownie naturalnym rowny Poëtom wiersz, na ktorey pokazanie życzliwosci przy nogach składąm Panskich. Wiąm ci ia wprawdzie, że się nad profesyą moią poważąm, gdy się to tępey głowy, zabawney ręki dzieło w konspekcie J. W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki stawic odważąm, ktoremu y pod Nożkami Jey Panskiemi bydz nie proporcya. Z tym iednak wszytkim na tak wielu Łask y Dobroczynnosci J. W. W. M. W. M. MPaniey Dobrodzieyki dotąd ode mnie liczonych ugruntowany fundamencie, żem się y na to w nadzieię przyszłych osmielił, może bydz, żem mało z drogi wykroczył. A lubo powiedaią, że:

Nadzieia cieszy, nadzieia y myli,
Co ma ucieszyc, to czasem rozkwili.
Lecz mnie, iak zawsze, tak y ta umili
Co dziś nie wskora, to wskora pochwili.

Nikt mnie iuż z ufundowaney terminu nie zbiie nadziei, ani od zaczętego nie odstraszy propozytu, ile kiedy y przeszłoroczenie do tego nawodzą mnie pracy moiey pierwiastki. Upadąm tedy pod koreczek Trzewiczka J. W. W. M. W. M. MPaniey Dobrodzieyki z naypokornieyszą prozby moiey suppliką, ażebys J. W. W. M. W. M. MPani Dobrodzieyka lubo nie arcywyborne

Te me wynalazki
Do swey wzięła łaski.

y to niby na wigranie ode mnie przyiąc raczyła, nigdy mnie z pod skrzydeł swoiey nie wypuszczaiąc Łaski, iako tego, ktory na to tylko życie poswięciłem moie, ażebym bez żadney noty mogł bydz do ostatniey życia mego pary.

J. W. W. M. W. M. M. Paniey
Dobrodzieyki.

Nayniższym Podnożkiem
y
Wiecznym Niewolnikiem.

Lubo nie piszę Imięnia moiego, Poznać to iednak z charakteru tego
I z życzliwosci, ktorych iest tak wiele: Ze choc w wysokim nie zmieszczą się Ciele
mpp

Rekrea.

REKREACYA CIEPŁA POGODNA y WESOŁA Ná XXIX Chłodnikow. ROZDZIELONA.

I

Iákbym się wywiodł z proporytu mego
I należycie pokazał co z czego:
Na pierwszym wstępie racyi mi nie stało;
Lecz nie dziw, bo ich zawsze u mnie mało.
Rekreacyą nazwałem to dziło,
Ktore tak nazwać, czyli się godziło,
Nie wiem; bo sam czas nie dadzą y Nieba
Spacyerować, Siedzieć w Domu trzeba.
Rekreacya, lecie, y Iesieni
Naymilsza, kiedy z Pomoną się zeni
Ceres, y Tempe swe Zieleni lica,
W ten czas wzrok, serce, y mysl się nasyca.
A teraz wszytko gdy Akwilo zkwasił,
Wiosnianą Florę z Iey ozdobą zgasił:
Coż za Spacyer, y rekreacya;
Gruda nastała, Spacyer iuż miia.
Lecz iako wyżey namieniłem o tym,
Iak w dalszym trakcie wywiodę się potym.
Rekreacya, że y Zimie miła,
Ile gdy Niebo na Swiat nam kwiat zsyła.
A że Spacyer w te naymilszy czasy
Kiedy Ogrody, łąki, gaie, lasy,
I Drzewa kwitną, pola zielenieią
Kwiaty rozkoszne w Ogrodach się smieią.

Rzeki impetem szemrzącym się wleką,
I zrodła zdroiem przezroczystym cieką:
Kiedy Ciekawy Myśliwiec nie prozny
Powroci z pola, maiąc połow rożny.
261 W ten czas naylepszy iest Spacyer, ktory
Wielkie za małe bydz poczyta gory.
Jaka w Betleem dziś Rekreacya
Gdy chociaż zimie tak kwitnie Marya.
Precz Alcynoa ustąpcie Ogrody
Zgincie Pryapa z Syryuszem mody
Za nic Pestańskie teraz Wirydarze
I czuyne Smokow osadzone Straże.
Gdy w Betleemie Wirydarz zamknięty
Marya na swiat rodzi nąm kwiat Swięty.
Tam Spacyeru, tam rekreacyi
Zażyć aż miło, choc w podłey Stancyi.
Niech się Dryady, choć są Boginiami
Lasow, Dyanna nie chwali z Gaiami,
Ani Pomona z rożnemi Drzewami
Wszytko to poszło z ciepłemi czasami.
Teraz choć zimie widziec w Betleemie
Roszczkę zieloną Maryą, gdy plemie
Niebieskie rodzi, Cedr wielkiey czystości,
Palmę rozkoszną, Cyprys wysokości.
Niech się kwitnąca z kwiatami Swoiemi
Flora nie szczyci, ani z Pestanskiemi
Rożami chełpi, bo to wnet opadnie,
Jak mroz nastąpi razem wszytko spadnie.
Trwalsza Mistyczna dziś w Betleem Roża
ktorey nie szkodzi zimowa podroża,
Ogrod wdzięczności Marya, tam trzeba
Rekreacyi zażyc radzą Nieba.
Niechay nie chwalą słodkiey Hyppokreny
Muzy, przy ktorey wdzięczne nucą treny
Zgincie Naiady, Nimfy z Fontannami
I Erydanie z Swoiemi Rzekami.
Prawdziwsze dzisiay zrodło żywey wody
Niewyczerpane łask, wszelkiey wygody
Morze Marya, przy ktorey weseli
Pasterze graią, Spiewaią Anieli.
Ani ciekawey mysli niech nie zwodzi
I Wezuwiusz, ktory płomień rodzi
Ni gora Etna ogień rzucaiąca
Bardziey ta smętna, niż rekreuiąca.
Gdy w Betleem krzak Moyżeszow Marya.
Ogień trawiący Boga nąm powiia.
Tam Spacyeru zażyć aż do woli,

wszak

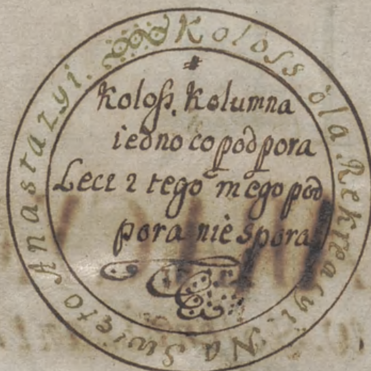
Nie wynoscie się z swych Gor Oready,
Na ktorych rozne bywaią nasady.
Jest y w Betleem Gora wspaniałosci,
Marya wieża wszey Swiętobliwosci.
Zgin z lichem chybka z twoiemi łowami
Ty Attalanto; bo w Betleem sami
Idą Jelenie, y wszelka zwierzyna
Gdy Panna w Stayni porodziła Syna.
Przepadł Spacyer, gdy Jesien minęła
ktora doyrzałe Owoce nosiła.
Lecz iest w Betleem, co Owoc zrodziła,
Toc Spacyeru ieszcze nie straciła.
Milcz Amfionie, Arystoxenusie,
I Aryonie, wdzięczny Orfeusie,
Przepadniy Ziemię z Swoiemi trelami
W Betleem graią dzis Anieli Sami.
Cyt Apollinie z Dziewięciornym chorem
Bo dzis Pasterze graią Swoim Dworem
Choć na Multankach, dosyc że wesoło,
Gdy im Bog Swoie prezentuie czoło.
Ten dowod dawszy mey proporzycyi
Że Zimie zażyc tey Rekreacyi
Może wesołey, cieplejey, y pogodney
Jle przy Jescie dzisieyszym Swobodney.
Kiedy Chrystusa mąmy Narodziny
I Margrabiney roczne Jmięniny
Czyż nie Spacyer, nie Rekreacya?
Jezus, Marya, y Anastazya.
Rekreacyi tey tedy winszuię
Jasnie Wielmożney WaćPani Stosuię
I Narodzenie Panskie, y Jey Jmię
Wraz, w iedney maiąc te dwa Jesta Strymie.
Zaż to nie godnosc, preeminencya?
Kiedy Bog na Swiat, też Anastazya.
W tak wielkie Swięto Jest Jey kosciol znaczy,
Znać Samo niebo godnoscią Ją raczy.
Godnać godnosci ta Swięta w czystosci.
Więc Jey Bog Swięto w Jest uroczystosci
Naznacza Swoiey, gdy Się na Swiat rodzi.
Jak ci takowych traktowac Się godzi.
Żadne Się Swięto nie mogło pomiescic
Przy Narodzeniu, ni kosciol obwiescic
Żadnego, tylko Swiat Anastazyi,
Bo iest kochanką Jezusa, Maryi.

Więc Narodzenia y Patronki Iestu
Winszuiąc z mego Szczerego Suggestu
Iasnie Wielmożna Miłościwa Pani,
Niech mi tego nikt zazdrości, ni gani:
Wraz życzę, aby Nowonarodzony
Pan Nieba, Ziemie w Stayni położony
Wszytkie Twe czerstwe długo chował członki
Za Instancyą tak wielkiey Patronki.
Setnec po Setnych niech się snuią lata,
Wesoła zawsze iasnieie poswiata,
Miły Spacyer, y Rekreacya
Być Służył, sprawi Twa Anastazya.
Pomyslnec pociech niech Służą Sukcessy
Prym, Honor, Szczęscie, nie opaczne essy.
Niechay Margrabstwo dotąd zatrzymane
Będzie czym prędzey w Twe Ręce oddane.
Bo iako Tobie nie przeciwney Stronie
Należy, w rękach Iego niech nie tonie.
Porwiy od Swiętey Patronki kotwice,
Zarzuć, broń, zawstydź Adwersarza lice.
Wszak masz aż nad to y z Herbu obrony,
Z Podkowy mocy, a z krzyża ochrony.
I Ptak choć mały wydrze to z rąk Iego,
Żeby co Twoie nie zażywał tego.
Racz tedy przyiąc Pani Miłościwa
Te wota błache, ktore moy wiersz spiwa
Bo więcey życzyć lubo wierność każe
Lecz Słowa tępa szwankuie, y maże.
A ten Spacyer, czy Rekreacyą
Przyim także proszę z wielką Submissyą,
I mnie Samego wielce Supplikuię
Do swoiey łaski. Teraz konkluduię
Charakter moy szpetny
Wiersz Pułtorosetny.

Additament.

Cokolwiek Pioro me tu wyraziło,
Radbym, żeby to było PANIEY miło
Ile w dzisieyszy Iest Anastazyi
Com tu napisał o Rekreacyi.
Spraw to o Swięta! u klientki Swoiey
Aby był akcept lichey pracy moiey
Ia bym z regestru nie był wymazany
Łask y Dobrodzieystw, lecz za Sługę miany.

Kolos

ANASTAZYA

A. MARGRABINA I. P.

MYSZKOWSKA

PINCZOWSKA

Coż to iest t — za tak...
olos ten pparency... — oy ni... iak... iaki wsza
aż dy trzeb... — y było by że ta...
adzic się może ś... — tyrnać. dzis na cza...
licznie koloss iest — bnych
szak choć koloss ten — odny wystawić wcza... dość Materyało
szytko wspakmniy... — dy kon... złoto mienię w oto...
limpu Arądco po... iak — ak. ceptow mat...
mnie by iako nie zdolna — acya się dzis stat...
iedy głowa. pragnę t... — k mi się ma nizac...
oloss ten wystawic... dobry... — wprędce.
nieba; by Iemu — y. zesłać pomoc mi rac... był konie...
eby Muzy zagrały; a w... stawiąm... — yle ied... ersz poszedł w tanie...
taby acz koloss samey rzeczy — ednak iak pie...
tał bo z wiersza zrobiony — ednak by... ie koloss, ale cie...
nie grzeczy w... proszę tym wszem... — ad to z łask... pod Panskiem...
za Pedał chóc się nie zd... — t, był Nożkami Twoiem...
ym cie wierszem... — Twoich pocho...
aiąc, tedy życzę żeby poc... — ech na cię zlat Poto...

Co napisał Twoy Podnożek, Puscisz Pani do Swych Nożek.

Ten koloss iest który pragnie z łask Podpory.
Coż to za sztu. ka: iakby icy nie było, Na ktorą spoyrzec nie każdemu miło.

Co figiel, to grosz, co sztuká, to złoty;
A z czegoż Niemcy? z tego zbili koty.
A Polaczkowi nie uda się sztuká,
I figiel zá nic, gdy sztuká nie sztuka.

Vivat. Co się napisało Jak żeby się stało.
Chociażci miru w tym kolossie nie masz: Jednak u Panskich Nożek mieysce mu dasz

III.

EXARACYA

Imienia J. W. Solennizantki.

ANASTAZYA MYSZKOWSKA

MARGRABINA PINCZOWSKA

by była dzisiay miła | oia Rekreacya,
i te wiersze, iak y pierwsze | ni żadna racya
ni ma głowa, tępa acz zdrowa | ozumie, pokazać;
nadnieyby było, lubo nie miło | dzie pisać, tam mazać.
uby trzeba, choćby z nieba | ozumu dzis záwołać
by wiernie y misternie | kceß sobie zformować
e ten Spacyer ma swoy prymier | etleemu w Szopie
ze się godzi, gdzie się Bog rodzi. | ść, wnisć każdey Stopie.
iak wyżey widziec szerzey | ikczemney to z racyi,
ilczec o tym muszę, potym | le Anastazyi
Jey dzis Festu, á bez szelestu | owinszować trzeba,
ame by łaskę, á nie niesnaskę | ey sprzyiaty Nieba.
agrabione w cudzą Strone | iech wrocą Maietności
tore raczey, nie inaczey | hcą Sprawiedliwości.
kręgła w sferze Fortuna w mierze | awsze niech Ci wiernie
raz z zdrowiem służy, z pociechą płuży | bficie nie miernie.
ámeć Nieba, co nąm Feba | Betleem dzis spuszczaią
ażdodziennie nieodmiennie | ama co chcesz niech daią.
iA usługi gdy taNiec DRugi | oncŻę tu iuż moiEY.
PokornIe prOszę, niech ROWnie noszę | pplauz taSKi Twoley.

Supplement

Ja tak, á głowa inaczey słowa transformuie moia
Ale to łaska ode mnie Pańska raczy przyiąć Twoia.
Więc co tu liczy wiersz moy y życzy, to niech się tak stanie:
Racz to dać z Nieba gdy tego trzeba Narodzony Panie.

VIAT.

Małac.

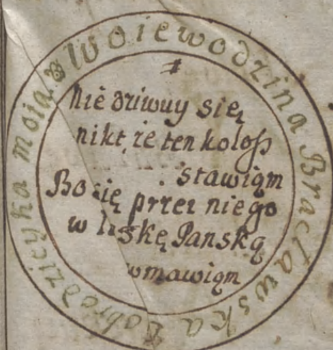

I N V

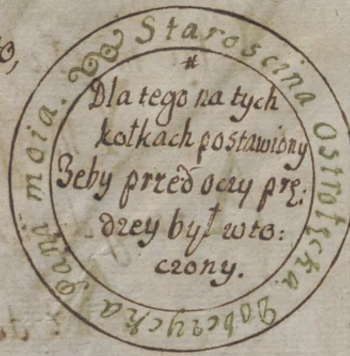
VIVAT ANASTAZYA

T	a Muz...	A	...przystę...	P
	oia		...cz y wstę	
Y	tu choć.....	N	...ie wielk...	I
	ednak trud.		y wszelk	
S	tawić z w...	I	ersza kołoss te...	N
	taby zmodz n...		e umie tre...	
Z	darz mi iednak	B	oże tę mo.....	C
	ebym ro.....		iąc y całą no...	
K	sztaltnie wyst...	A	wił kołoss ten, ac	Z
	to go rgani......		Iy wstawić rac...	
O	Margrabiney...	R	adz z wysokieg	O
	limpu, byś Ią w		ocił do Sweg...	
W	prędce Margrabstwa	G	odnać tego Iey kre	W
	ięc ią z łaski Twey		dzie pragnie tam rozkwe	
S	ąm w tym doday	R	ady y wysłuchay Iey gło	S
	zczęście Iey y zdrowie.		acz dać y dobry lo.	
K	ończąc wiersze, y wot...	A	proszę na ostate...	K
	ołoss ten byś przyięt...		wiązania w zadate...	
A	tu wota gdy ochota	M	oia dzisiay skończył	A
	cz upada, iednak gada		nie byś w łaskę swą wziął	

Poki staie świata niech Iey służą lata.

Kołoss choć słaby, przecież stawiąm na to,
Byś nim podparta w setne żyła lato;
Ile za Świętey Interpozycyą
Patronki; na tym funduią racyą.

267

V
WYRAŻENIE
Imienia J. W. Solennizantki.

A zkąd? Akcess Applauzu Applikować godny
Aby ten Adornować Apprekans, A zgodny
Na dzień Narodzonego Nąm dziś Nieba Pana;
Nie koncept Na to trafi, Ni moc Nadpsowana
Ale tylko Acz nie rzecz na Arfie Amfion
Applauz Anastazyi Awraz y Aryon
Szczerze niech w Strony zabrzmią Swoie dzisiay Stroyne
Skarg wraz, Spacyery że Są dziś Spokoyne.
Ty zacny Także w Twoiey Tulliusie mowie
To wyraź, y Tego zycz, To mow, co Ton powie
Aby u Anastazyi Apprekans Acz podły
Awraz miał Applauz Akcept swe Akkordy(?) modły
Żeby Iey Żaś służyło, Życzę Z honorami
Zdrowie czerstwe, Z Fortuną, Zacność Z Sukcessami
Yby miała Ychwałę, Yszczęscie, Ysławę,
Y Margrabstwo, Y walor, Y prym, Y Buławę.
A tu gdy Applauz kończę A mnie Akklinuię
Aż do Nog Akceptuy co A. P. Apprekuię.

Switu.

VI

Swity, á ne hreie.

Anastazya Gwiazdy, albo oswiecaią
Gwiazdy Anastazyą, gdy tak przyswiecaią.

Gwiazda niegdyś Trzech krolow prosto prowadziła.
Do Betleemskiey Szopy, gdzie Niebieska była
Dziecina JEZUS, ktorzy Niebo otrzymali,
Gdy Boga Przedwiecznego Syna oglądali.
I ia Tobie tę Gwiazdę oddaię dla tego,
By Cię z tąd prowadziła do Empireyskiego
Prosto Nieba; abyś tam oglądała wiecznie
Boga: czego ci życzy Twoy Sługa Serdecznie.

269

VII.
KRZYŻ

w Wiersie
3. Imienia J. W. Solennizantki
Wyrażony.

Aby ANASTAŻYA gdy Rekreac.......A
Y niebo, Y Anieli bydz wesołą.................Y ia
Zawsze, Zachęcąm, mogła; wszak á nie..Żaż trzeba?
A ile z...Affektem gdy...........Applauduią nieba.
Tey Ja dziś...Transakcyey y....Takiego Jestu
Słuszna bym powinszował Szczerze z....Swego gestu
ANASTAŻYI. Zaczym Aby....A bez Smutku
Niezliczone lały się...N á Nię aż do skutku
Applauzy y pociechy z Apprekansem życzę.
Nad to te z życzliwości. N a Nowe me liczę
Acz liche wota;..Ale co.....Affekt moy zmoże
Szczęsliwych niech Sukcessow iásneć..Swiecą zorze.
Ták życząc..To przydaię, niech Ci..Tytan zdarza
Abyś....A wpręd ce krzyżem swego: Adwersarza
Żmogła. Zdarz to Malinki dziś leżący w Żłobie.
Y Sobie tu Y w niebie częśc ztąd.................Y Osobie
ANASTAŻYI VIVAT w niezliczone latA
To PIORO spieWać będzie Staie poKi swIátá.

Adiekt.

Wszak iak sokoła nie urodzi Sowa
Jak ma konceptu nie sformuie głowa.
Bowiem chociaż się zda coś tu pozoru,
A iednak nie masz Sztuki bez erroru.

U. znaczy

VIII.

V. znaczy Vivat, A. Anastazya:
Toć choć o Gwiazdzie dzis Rekreacya.

Gwiazdy na Firmamencie stoią swiecąc iaśnie,
Przed ktoremi ta moia na Papierze gaśnie.
Proszę tedy doday iey Łaski Twey swiatłości,
Azeby uszła ludzkich obmowisk ciemności.

IX.

IMIE

J. W. Solennisantki
wierszem we dwoch krzyżach
Wyrażone.

Aż NiebA Same na TAk dZisiaY wielkie chwAty
Nie co Nąm ich zazdroszcząc, że Nąm ie Nádáły
Acz nie dziw Argusá że z okA się wpAtruią
Stoocznego, że Sobie Skoczno wySkakuią
Táncuiąc Pastuszkowie: Tákci dzisiay::::::Trzebá;
A wy nąm::::::Applauduycie A nie dziwcie niebA.
Żaż to nie Żaszczyt Nieba iest::Ż ANASTAZYEY?
Yile gdY się rodzi Bog w ten czas Jest Y ie Y
Aza Nie wielkA Sława z Tąd tAkŻe Y pAni
YzacneY Márgrábiney że ie::::::::Y ia Yani
Żaden:::Że tak y rzekę nie Żmoże wyraŻić
Applauz moy Ani żaden Apprekans porAdzic.
Tey Márgrábina Tedy Imienia:::::Twoiego
Sławy winszuięc Szczerze z Serca życząc Swego;
Ażebyś Aároná w latach Aż przeżyłA
Nadto Nestorá, iako::::::::::::::::::Niebu y Nąm miła.
A NA końcu STAnąwsZY tak odennię chwAła
Byś PIORO w Łasce proszę, y WSKIEGO swey miáła.

wszak:

Nie cierpi krzyża.
kto ma znak krzyża.

Spadniesz

X.

Spadniesz y z konia,
Gdy krzyż pogonia.

.a.
.aya.
.ayżya.
.ayzażya.
.ayzatazya.
.ayżatStażya.
.ayzatsastazya.
.ayżatsanastazya.
.ayżatsanAnastazya.
.ayzatsanastazya.
.ayzatsastazya.
.a. .ayzatStazya. .a.
.ana. .ayzatazya. .aka.
.anina. .akska.
.anibina. .ayzażya. .akswska.
.anibabina. .ayżya: .akswowska.
.anibarabina. .akswozowska.
.anibargrabina. .aya. .akswozczowska.
.anibargrgrabina. .a. .akswozcnczowska.
.anibargrargrabina. .akswozcninczowska.
.anibargraMargrabina. . .akswozcniPinczowska.
.anibargrargrabina. .a. .akswozcninczowska.
.anibargrgrabina. .aka. .akswozcnczowska.
.anibargrabina. .akska. .akswozczowska.
.anibarabina. .akswska. .akswozowska.
.anibabina. .akswowska. .akswowska.
.anibina. .akswokowska. .akswska.
.anina. .akswokżkowska. .akska.
.ana. .akswokzszkowska. .aka.
.a. .a.
.akswokzsyszkowska.
.akswokzsyMyszkowska.
.akswokzsyszkowska.
.akswokzszkowska.
.akswokżkowska.
.akswokowska.
.akswowska.
.akswska.
.akska.
.aka.
.a.

Kołoß i A NA to STAwiąm krZyżowY dlA Ciebie
Abyś Nim poDpaRta tu, potym Żyła w niEbIe
Racz przyiąć y to proszę chocci liche dziło,
Ze o Anastazyi piszę, będziec miło.

Explikacya.

XI.

EXPLIKACYA

całego Tytułu
J. W. Solennizantki
w wiersie.

ANASTAZYA. VIVAT. IO.

nA coż LutNiA STroynA mileŻY ApollinA?
á to, Gdy rOdźi PáNná dZisiAy Godna synA,
Nieli sAMI gRaią Od WIelkiEy rádości
łuząc Y z PIeNiem CZegO WIelE im zazdrości.
a MAła Rzecz Gdy Rodzi się AlBo DziecINA
pplauz MoY bez SZtuKi chOć WSKarAc gdy poczyna
alIcż? cO z oRfeuszem zDArzy Násza mOWA,
czy W swiętO tak wIelkiE zWiOdzie DZisIay NowA
żeBys zdRowA CáŁA WSzaK tegoć y niebA
Otuią, oSTROżnie, lecz ŁacniE Chcę iaK trzebA
a, Do tegO Byś CZerstwa bYła. á Częśc táKA
STAwiczniec ROzum moy uiSCIc Ná iAką
ilE Tępy, błáGchy zmoże do nog składąm
wych intonuiąc VIVAT, poki nie postradąm
Życia. nie NaDaRmo Ż tym siE y tu szczYcę
d Bogá PanIey mOiey ROżnych WSzak łasK żIczę.

kolenda.

Co ma toć daie sługa po kolędzie,
Wiersz to kolenda, Tytuł w nim wiązanie,
Anastazyaś chrzestci to dał Imie,
Woiewodzinas pełna tego Polska,
Jes na Mirowie Pani, Margrabina,
Więc Ci Margrabstwo daię po kolędzie,

Na co się tylko głowa ma zdobędzie.
Toć daię, na co mnie Podnorka stanie.
A res Gonzaga z Xiążętamiś w prymie
Dwoy Starościna, iest to Łaska Boska.
Tać tey kolendy naywiększa przyczyna.
I na wiązanie, niech to wzdiem będzie.

XII.

Na kształtci Krzyża
Coś się tu zbliża.

Woiewodzina.
iewodzina.
ewodzina.
wodzina.
odzina.
dzina.
zina.
ina.
na.
a.

Starościna.
aroscina.
roscina.
oscina.
scina.
cina.
ina.
na.
a.

Ostrołęcka.
trołęcka.
rołęcka.
ołęcka.
łęcka.
ęcka.
cka.
ka.
a.

Bracławska.
racławska.
acławska.
cławska.
ławska.
awska.
wska.
ska.
ka.
a.

Tytuł tu wyrażony Zacny w Samey rzeczy
Lecz Iego wyrażenie własnie iest nie grzeczy.
Racz przyiąć, choć ladaiak wystawiła ręka
Za coć wieczna od Twego Sługi będzie dzięka.

275.

XIII

KLUCZ

Do

Przeczytania tych nizey wyrazonych wierszow.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	ł	m	n	o	p	q	r	s	t	u	w	x	y	z.

3.15.25. 16.15. 25.24.3.9.21. 3.15. 16.15. 13.9.5.14.9.21.
3.15. 16.15. 19.22.9.5.3.9.5. 24. 9.13.9.5.14.9.21.
3.15.25. 13.9. 16.18.15.19.25.5. 16.15. 1.6.6.5.10.20.1.3.8.
3.15. 16.15. 11.21.4.25.10.9.3.8. 22.19.25.5.3.8. 18.5.19.16.5.10.20.1.3.8.
7.4.24.2.24.13. 12.1.19.10.9. 14.9.5. 13.9.1.12. 2.15.19.10.9.5.24.
9. 13.1.18.7.18.1.2.9.14.5.24. 16.9.14.3.25.15.22.19.10.9.5.24.
25.1. 14.9.3. 22.19.25.24.20.10.15. 21. 13.14.9.5. 19.20.15.9.
20.15. 13.14.9.5. 20.24.11.10.15. 9.5.4.14.15. 10.15.9.
22.9.5.3. 2.24.13. 14.9.5. 2.24.12. 22. 25.1.16.15.13.14.9.5.14.9.21.
1.14.9. 10.9.5.4.24. 22. 15.4.18.25.21.3.5.14.9.21.
15.4. 20.22.5.24. 12.1.19.10.9., 20.15. 4.25.9.5.12.5.3.25.10.15.
19.20.1.22.9.1.3. 22. 15.3.25.1.3.8. 13.5. 16.9.15.18.5.3.25.10.15.
18.1.3.25. 16.18.25.24.9.1.3. 22.9.5.11.3.5. 16.18.15.19.25.5.
7.4.24. 16.15.4.14.15.25.10.1. 9.13.9.5. 14.15.19.25.5.
1. 7.4.24. 16.18.25.24.9.4.25.9.5. 22.9.5.3. 25.12.1. 20.15.14.9.1.
14.1. 13.14.9.5. 10.9.5.4.24., 14.9.5.3.8. 15.3.8.18.15.14.9.1.
13.14.9.5. 20.22.1. 12.1.19.10.1. 19.21.16.16.11.9.10.21.9.5.
10.20.15.18.5.24. 19.9.5. 9.1. 4.5.4.24.10.21.9.5.
22.19.16.15.13.14.9.24. 22. 20.5.14. 3.25.1.19. 14.1. 20.5. 22.9.5.18.19.25.5.
13.14.9.5. 18.5.19.16.5.10.20.1. 19.16.18.1.22.21.24. 16.9.5.18.22.19.25.5.
14.9.5.3.8. 13.14.9.5. 16.18.1.3.1. 20.1. 16.1.13.9.5.3.9.
20.22.5.24. 22.19.16.15.13.9.14.1. 2.5.25. 14.9.5.3.8.5.3.9.
9.1. 16.15.4.14.15.25.10.9.5.13. 9.5.19.20.5.13. 2.5.4.5.
16.15.10.9. 25.24.3.9.1. 14.9.5. 16.15.25.2.5.4.5.
3.15. 20.21. 11.9.3.25.2.1. 20.1. 22.24.18.1.25.1.13.
20.15. 24. 19.5.18.3.5.13. 13.24.13. 16.15.22.20.1.18.25.1.13.
2.24.19. 22. 20.24.19.9.1.3.25.14.5. 11.1.20.1. 25.24.12.1.
1. 16.15.3.9.5.3.8. 20.24.11.5. 11.9.3.25.24.12.1.

XIV

Kto bywał na wodzie
Wie tam o przygodzie.
Niebać się, złey toni
Kotwica obroni.

Herbowną kotew Twoicy Patronki gdy stawiąm,
Zadney się nawałności przy niey nie obawiąm.
A lubo kotew tylko na morzu salwuie,
Ja mnie, ile Herbowna, na lądzie ratuie.
Gdy Twych łask y Dobrodzieystw wiatr na mnię powieie,
W ten czas, chociaż w złey toni serce się me śmieie.

XV.

EXPLANACYA

Deus nobis hæc otia fecit.

Chwalit się ktoś, że z Boskiego wyroku
Prowadził żywot od roku do roku
W szczegulnym tylko prożnowaniu kiedy
Wiersze po wierszach składał, á bez biedy.
Ia się nie chwalę, abym żył prożnuiąc
Bo mi czas nie da, robić rozkazuiąc
To co należy moiey Profeßyi,
A w Nocy tylko kęs Rekreacyi
Pozwalaiąc mi. więc Rekreacyą,
(Na tym ią trawiąc bym Anastazyą
Acz lichym wierszem uciesził, zabawił,
A sobie przez to łaskę Iey naprawił)
Poczytąm tylko tę za prożnowanie,
ktore Bog zdarzył mnie lichemu w Stanie.
Te w prożnowaniu ułożone wiersze
Składąm pod Nożki Twe, iako y pierwsze
Iasnie Wielmożna Pani Margrabina.
Zecita zabrała, niech insza godzina
Wroci Margrabstwo, ile z Instancyi
Patronki Swiętey Twey Anastazyi.

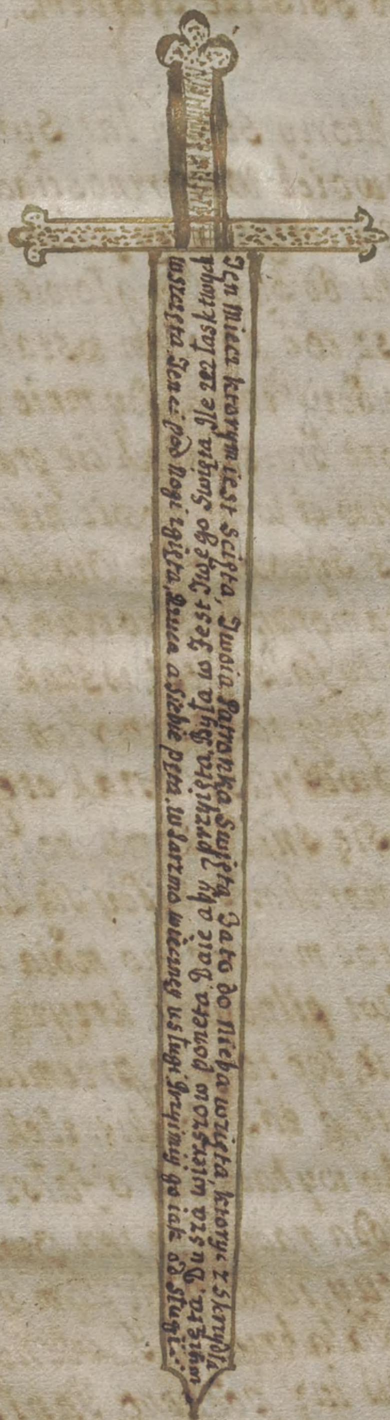
Addycya.

Może zażyć Addycyi
W Dzisieyszey Rekreacyi
Dzień, y Boga Narodzenia
I Anastazyi Imienia.
Więc Ia te przydaię wota
ktore ma wierna ochota
Liczy z serca wszak szczerego
Byś przyięta do swoiego
Skarbu coć życzę uprzeymie.
W Łasce proszę zawsze miey mie.

AP.

XVI.

Nie bać się Miecza,
Życia to Tęcza.

Chociażem ci nie Miecznik, iednakże Miecz zrobię,
Nie z żelaza, lecz z wiersza, nie w ogniu lecz w probie
Mnie: nie młotem, lecz piorem przedaięc zrobiony,
Za Łaskę, nie za złoto, wszak tak targ czyniony.
Po targu litkup piięc powiedaią wszędzie
Cnotę przedaney rzeczy, iaka potym będzie.
Więc y ia miecz przedawszy iego piszę cnotę
Iż smierć z kosą odcinać ma wielką ochotę.

XVII.

ALLVZYA
nad
Nowym w Polszcze Herbem.

Wybacz mi Matko, ktorey siedm lat Synem byłem,
Choć się w Twoich Wnętrznościach pisać nauczyłem:
Gdy Twoiey Macierzyńskiey falsz zadąm powieści
Czy ten afront od Syna w głowie się twey zmieści?
Iak usłyszysz, coć powiem wszak będziesz bolała,
Żeś Syna niewdzięcznika, gdy mnie wychowała.
Wybacz powtore proszę, niech cie prawda w oczy
Nie kole, w brew ci wolę mowić niż krom oczy
Powiedziałaś Synowi, że z Owidyuszem
Zmarła Metamorphosis; w czym iak Matce iużem
Uwierzył. á to falsz iest, wszak Metamorphosis,
I Owidyusz żyią; toć darmo ich morzysz.
Iest mowią Owidyusz, wszak czego na Swiecie
Nie było, ni się sniło komu, to on plecie.
Iest y Metamorphosis, kiedy się Lew w konia
Przemienił: toć mnie darmo moia Matka zmamia.
Przed tym Lwi pilnowali krzyża, y Podkowy,
A teraz konie, toć to, y to przemian nowy.
Lwy w konie, á zaś Polski cielek w mysz się przemienia;
Toć mi Matko wybacz, gdy o falsz cie Syn przenia.
Maszci prawda racyą, że ten Owidyusz
Nie z Mantuy, iako y ia sąm uważąm iuż,
Ani był w Kalabryi, w Partenopie ani
Toć mnie tu iuż podobno Pani Matka zgani.
Wybaczże miła Matko! pokornie cie proszę
Ile gdy Syna Twego dotąd Imię noszę.
Iżem się ważył kiedy falsz zadawać tobie
Za co cięzką pokutę sąm naznaczę sobie.
Lepieyci żeby tamci, ktorzy przed tym żyli,
Teraz byli; ci co są bodayby nie byli.

XVIII.

W około koło,
Znać dziś wesoło.

Acz Nie Do RZEczY koło PIORO gdy WSKazuie
Przecięż go Miłościwa Pani prezentuie.
W Oczach Twych-Więc racz przyiąć liche wynalazki
A kołodzieia z swoiey nie wypuszczay Łaski.

XIX.

POCHWAŁA

Masztalerza Herbownego Konia.

Pilnyś y wierny Sługa tak wielkiego Pana
Iać od wszytkich pochwała zawsze będzie dana:
Że konia Herbownego tak szczerze pilnuiesz
W Obroku go nie krzywdzisz, y pieknie pucuiesz.
I powtore toż mowię godzieneś pochwały,
Żeś koło tego konia tak pilny y dbały
W tym mi się tylko iednym nie podobasz całe
Żeś sobie na ostatku postąpił niedbale,
Gdyś teraz ponarowił tak doswiadczonego;
Nie wiem iak się wymowisz przed twym Panem z tego.
Przed tym ten koń z młodości bez Podkowy chodził,
Po gorach y kamieniach, nigdy się nie podbił.
Teraz chociaż iuż w leciech nie chce bez Podkowy
Chodzic choc po rowninie, toć to narow nowy.
Powiesz podobno, iże teraz w większym ciele
Bo ziadł na cudzym gruncie obroku tak wiele.
To mu uiąc obroku, niech mu Scierw opadnie
Bo mu chodzic z Podkową nie byłoby ładnie.
Do tego y kowala nie masz tak dobrego,
Azeby nie zagwozdził, kuiąc konia tego.
Lepiey że ieszcze będzie chodził bez Podkowy
Zagrawszy mu Mostrąga, odpędzisz narowy.
A iak go iuż oduczysz od tego Narowu
I to ci ieszcze daię na przestrogę znowu.
Opatruiąc patrz, żeby kiedy konia Tego
Myszy nie zadusiły, ile iuż starego.
Tę tedy masz pochwałę ze mnie, y przestrogę
Iak czyń, iako wyrażąm, wszak radzę, iak mogę.
Wszak wszelkiey ten koń zawsze godzien iest wygody
Chociaż się bez obroku obeydzie y wody.

Ten krzy

XX.

Ten krzyż zwycięży
Choć bez Oręży
Nieprzyiaciela
Polskiego wiela.

Cieszy się znalaztszy Krzyż Helena Krolowa
Pieści się z nim Myszkowska, gdy go za Herb chowa.

Jakże się z nim nie pieścić gdy cnot krzyż
Krzyż zbawienia naczelnia...

Dla Krzyża Zatrzasz... Nasze. Krzyż
...skie nam przychylne nieba: wygnawszy ich ...
...wił, w Krzyżu iest, co trzeba. A kiedy krzyż tak mo...
...cny niechayże pokarze... Margrabstwa Twoie dowierzanie...

Na Krzyżu Chrystus umarł, znać Piechotą stali
Myszkowscy pod nim z Ianem, kiedy go dostali
Za Herb y Zaszczyt Domu Iasnie Wielmożnego.
Toć Panom Wiele Polskim całe nic do niego.
Bo iesli tam ktory Pan Polski pod krzyżem był,
To na koniu, co Bogu Bok włocznią otworzył.

XXI.

EXPRESSYA

Imienia
Nieuka Autora.

ANDRZEY PIOROWSKI

PODNOZEK

PODNOZEK

cz łask tak wiele czynią Sludze przystę
ieudolnosc zas, chamuie wszelki wstę
o wierszow, kiedy chociaz ma co z czego
obic, nie umie iednak zażyc teg
miarkowawszy więc nieudolnosc swoy błą
kliptyczny, ten na się feruie są - -
pod Nozkami że nie ma mieysca tre
ańskiemi, ile ten tam bydz nie godzię
ednakże maiąc dowodow nie mał - -
bfitych łask Twych, idzie przecię smiał
obiąc co może, przyięz y to raczys
Podnożku Twym przecięz kiedy zbaczys
iem ci Ja, że tu Konceptow nie wiel
toi, iednakże to Supplikę sciel - -
aidodzienny Twoy Sługa y Podnoże
to choć mało, pusczisz do Twych Noże.

Dodatek.

Bieżą Pasterze dzisiay do szopy,
A ia pod Pańskie cisnę się Stopy
Za Stopień, takci mi bydz potrzeba
Wszak mi w tym same przyswiadczą Nieba.

XXII.

Podkowa to nie dla konia
Niech się za nią nie ugonia.
Niżli z konia lepsze z wody
Ma Podkowa swe wygody.

Zginęła Wielopolskich koniowi Podkowa,
Czy nie ta? ktorą za Herb Margrabina chowa.
Ia zdamis; bo na inszą Margrabstwo zdzieraią:
Ey nie ta! bo się nie zda; darmo się wpieraią.

205

XXIII.

ANTITHETICON.

Do Swiętey Patronki.

I.

Ki Anastaz m urocrys
edy yi ąmy tość.
Wt Rekreac zn wszak obfi

II.

I wi Anastaz
ak elki iest ſest gd y yi.
T wsz g te Rekreac

III.

Wt i wsz spacy cr Rekreac
edy est ak er y ya.
Ki ſ i prymi gd Anastaz

IV.

Nie t mił lec i Rekreac
ak y choć ie est yi.
Czas wsz milsz zim wſ Anastaz

V.

C mi wdzi w S Anastaz
o ata ęku obie dzis ya.
T d z r J ż Rekreac

VI.

Anastaz Ad z Stefan gd st
yi aś em y u rzgm.
Rekreac cz dać nie wi cz Im zd

VII.

A ki Je ſ toć y prymi
le edy dzis y est że er.
Ca t dobr i tak Spacy

XXIV.

A tu naywięcey, A prym obiecadła
A prym Partessow, toć ręka ma zgadła,
Gdy ten Kwadrangul od A pisać wszczęła,
Anastazya wszak od A prym wzięła.

ANASTAZYAYZATSANA

AYZATSANANASTAZYA

ANASTAZYAYZATSANA

Luboć to każda tak potrafi ręka
Wystawić: toć ztąd mała mi iest dzięka.
Przecięż co zmogę to Anastazyi
Stawiąm w dzisieyszy dzien Rekreacyi.

XXV.

TAKIEŻ

Do Nowonarodzonego.

I

Bog dl n n by chwal
Placze a as a coż! śmy go ili.
m my n. cz z bo Strac

II.

L Pielusz Pa związa w mro pł
eży kami n ny z ącząc.
Bi z Multan wto Spraw Paster sk

III.

C w St Niebie gd s pokaz
uda ayni skie y ie aty.
D skr grawiey gr n bez naw

IV.

J pł w St Nie Pa leż
ak acze obie ba n ący.
T sk S ku wto grai

V.

J nie pł i widz płacz
akże ákáć le ąc ącego.
Wsz trza sk by słysz grai

VI.

J Pastusz n Li w Betleem gr
ak ki á rze ie áią.
T Wierszy szcze dzis mo spiew

VII.

N s smi grai wes
eba ie eiąc dziś ąm oło.
Trz n mdl iść n w ok

VIII.

A ki wsrędzi w Swi gr t wes
edy e ecie aią ak oło.
Met wiersz prz d wsz taktwk

XXVI.

Zaszczyt y chwała
Polski nie mała,
Herb na Mirowie,
Ktoż to opowie?

Herb PIORO Domu IWego gdy me Słabe Kryśli
Ażebyś go przyięła pilnie o tym myśli.
A iakże nie ma myśleć gdy Anastazyą
Chcedźis ukontentować tą Rekreacyą.

XXVII.

TOŻ

Do

Nowonarodzonego.

IX.

aż mit   szop   Betleem
Zacne   o w   ie   skiey   g ody.
y win   kan   Galiley   zw

X.

Wt   dzi. Ani   s   wese   wsz   by
en   eń   oły   obie   li   ak   li.
Tr   w   wes   J   sięgwo   t   mi

XI.

Cd   na sie   w St   kwi   Pa   Ni
y się   nie   obie   lisz   nie   eba.
M   wzaiem   kt   czy   nąm   trz

XII.

Ied   gr   na r   chwal   P   dr
ni   aią   ogu,   ą   ána   údzy.
In   spiew   B   gn   kol   st

XIII.

Ied   Bar   trzym   dr   Mast   d
én   ana   a,   ugi   o   aie.
It   dla P   to d   zust   c   m

XIV.

pt   ki   sk
Ktożkolwiek   acrez   edy spodziewąy się   ákać.
sk   t   pt

XV.

Przyi   c   wiers   spiew   Jaś   Wiel
miy to   oć   z   a   o   nie   można.
Weź   ch   zzec   mal   dem   wszakć

XXVIII.

291

XXIX.

MVZA

Wiersz y siebie wierszem
Polecaiąca.

I.

sw r pomn Studz Margrab
O oim aczysz iec e ina.
m zb przec wiersi Starośc

II.

Przyi Pla prawdz To należ
miy uzy iwe bie ące.
Weż M życzl do lie pragn

III.

C prze lub zabrał godz
oć szta o Twoie a ina.
T przy iak niech d Margrab

IV.

Zazdros u precz z kos T
nieć niech stąpią ámi átá.
Tysiącz ná z pociech L

V.

Ch M m odryw t wi
oć uza iewa ki ák elkie.
C zd sp wierszy wsz wsz

VI.

u prz gł wiersz skł
Chociaż nie dolna ecz owa e ada.
z zal m za si n

VII.

zle ni nie
Co e ia to robił zyąm się do tego.
dobrz przy

VIII.

poząd Anastaz
Kończy się ány Jest yi.
domniem Rekreac

KONKLUZYA.

tu iuż uginaiące się Pioro do zamierzonego Spacyerowi czy Rekreacyi swoiey dopędziwszy terminu, z rożnych, lubo nie wyborycznych na tym Spacyerze zebranych kwiatkow rowniankę, staie na odpoczynek zfatygowanych, y ochłodę zdebilitowanych sił swoich u ulubioney mety, gdy przy Panskich J. W. W.ᵉ M. W. M. M.ᵉ Paniey Dobrodzieyki Nożkach. Intytułowałem ci wprawdzie ten malenki moy Opuskulik Rekreacyą, ile przy Mroznym Grudniu Ciepłą, w Dzień Narodzenia Chrystusa Pana Pogodną, a przy Imieninach J. W. W.ᵉ M. W. M. M.ᵉ Paniey Dobrodzieyki Wesołą; czego że nieździolną doskonale dowieść nie mogłem racyą, sama w tym nieudolność moię J. W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki będzie Supplementować Łaska. Jednak ażebym propozytowi memu poniekąd niby zadosyć uczynił, co tępa głowa wymysliła lubo nie misternie tu wystawiłem. A iako Rekreacya albo Spacyer osobliwego zawsze oblektamentu potrzebuie: tak ia w tey Rekreacyi niektore nie tak umysł, iako ciekawe pasące oko wykonterfektowałem oblektamenta, y postawiłem obiekta. Byłoby się y tu czemu przypatrzyć, albo y umysł urekreowac, gdyby tak misternieysza głowa, polerownieyszy gieniusz, y wprawnieysza około tego robiła ręka, nie tak błacha, nieudolna, słaba, y tępa, iak moia. Ale y to na co się niesforność moia zdobydz mogła, wszytko pod Dobroczynne J. W. W.ᵉ M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki rzucam Nogi. A naprzod za naywiększy Oblektamentu w tey Rekreacyi Fundament założyłem, gdy na samym czole Nowonarodzonego z assystuiącą Matką, y domniemanym Oycem lokowałem Pana; maiąc to za Maxymę że:

Pogodna y Wesoła ta Rekreacya
Na ktorą idzie JEZUS, JOZEF, y MARYA.

Żebym zaś tym prędzey na Spacyer, czy Rekreacyą ciekawe wywiodł oko Swiętą zaraz za Panem postawiłem Patronkę; twierdząc.

Czy milsza może kiedy bydz Rekreacya
Jak ta na ktorey Swięta iest ANASTASYA.

Po niebieskich delicyach, Ziemskie daley na widok wystawiłem pieszczoty, gdy nieoszacowany w Polszcze kleynot Herbowny J. W. W.ᵉ M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki Jaszczyt wyraziłem: wiedząc dobrze: że

Kto od

Kto od krzyża poczyna, y kogo krzyż rządzi
Ten, ile przy Podkowie, wszak nigdy nie błądzi.

Daley na rozerwanie nieukontentowanego ieszcze Animuszu Koloss, acz niemisterny wystawiłem. widząc oczywiście; że
Nie tylko małey Polski, ale y całego
Swiata roscie Podpora, z Domu Myszkowskiego.

I drugi przyłączyłem, acz bez Sztuki koloss. znaiąc z J.W. W. M. W. M. M. Pa. niey Dobrodzieyki
Zawsze pomoc, obronę, y podporę moię,
Za tym kolossem mężnie, iak za Murem Stoię.

W dalszym trakcie Rekreacyi niby na widowisko ciąmną wystawiłem Gwiazdę, wiedząc, że
Choc się ta Gwiazda teraz ma nie iasnie Swieci,
Gdy przyidzie pod Twe Nogi, więcy tam się rozniecí.

I drugą na Supplement pierwszey akkommodowałem Lucernę, gdy bez Swiatła Gwiazdę, przydaiąc
Niech Ci miesiąc, Słonce, Gwiazdy,
Bez przestanku Swiecą zawsdy.

Na urekreowanie zas tetrycznego umysłu krzyż z Imienia J.W. W. M. W. M. M. Paniey Dobrodzieyki zrobiłem.
Krzyż z Imienia Twoiego Stawiłem dla tego
Byś za manudukcyą do nieba szła Iego.

I drugi na additament pierwszemu lubo bez wszelkiey Sztuki, y proporcyi krzyż wymysliłem. wiedząc że:
W krzyżu miłość, nadzieię ma Woiewodzina
Tać krzyża Stawionego z Tytułu przyczyna.

Na większą zas zawiedzionego na Spacyer oka kontentecę, Herbowną Patronki Swiętey, acz nie kunsztownie wyrobiłem kotwicę, wiedząc dobrze, że
Gdzie Stoi kotwica
Tam Strachy prożnica.

Daley w zaczętey upragnioną myśl obrociwszy Rekreacyi obosiecznemu lubo nie Strasznemu przypatrzyć się może Mieczowi, ktory na to ode mnie zrobiony, áby
Bespieczney przy nim zażyć dziś Rekreacyi
A bez Szwanku, y Szkody w Fest ANASTAZYI.

W dalszym tego Spacyeru Procederze obrotne oko na toczące się przewrotney Fortuny obrocić może koło, ktore acz nierzemieslnicza wyrobiła ręka, to przydaiąc:
Fortuna ktora chodzi z toczącym się kołem
Domowi Temu Służąc niechay bije czołem.

A ieżli ieszcze ciekawe oko dotąd się rożnym acz nieforemnym nie napasło aspektem, nad Herbownym niechay się zabawi krzyżem. wszak
krzyż Sciska Magdalena, krzyż Iey żywot Sprawił,
Toć w krzyżu kontenteca, ktorym tu wystawił.

Daley nienasycony chcąc urekreować animusz Herbowną, acz nie kowal-

ską ręką

ską ręką sporządziłem Podkowę.

Podkowa to nie pod konia
Ludzi zdobi, y ochronia.

Potym acz nie sztuczny kwadrangul, ktory szesnascie razy czytać się może, z tego iednak samego mieć walor, y stymą może, gdy Panskie J.W.W. M.W.M. M.Paniey Dobrodzieyki reprezentuie Imię, wypisałem. życząc

Ile liter w tych słowach tu czytać się może
Tyle pociech co moment, day mey Paniey Boże.

Naostatek ieszcze nie zewszytkim ukontentowanemu umysłowi Jasnie Wielmożnego Domu prezentuie niesforna ręka ozdobę, wiedząc dobrze.

Że ten nigdy nie szwankuie,
kto się kryzem uzbroi.
Żadney rzeczy się nie boi
Podkowa to uspokoi.
Laur uwienczy takie skronie
ktore w Myszkowskich obronie.
Więc niech ten Dom do korony
Wyniesie Bog, z moiey strony.

Może ciekawey dywertyment ieszcze uczynic myśli y na rożne, acz ci bez wdzięku Poetyczne tony, w ktorych cokolwiek nieudolność moia przeciwko powinności y należytości wykroczyła, wszytko to doswiadczona J.W.W.M.W.M.M. Paniey Dobrodzieyki, ile przy dzisieyszey solennizacyi pokryie y ogarnie Łaska.

W tey ci nadzieię pokładąm moię
Przy niey gdy stoię, nic się nie boię.

Więc przy konkluzyi spacyeru czy Rekreacyi moiey upadłszy pod delikatne J.W.W.M.W.M.M.Paniey Dobrodzieyki Nożki pokorną wnoszę Suplikę, abyś ten czerpaiący się dowcipu mego strumyczek do Panskich swoich przypuscić raczyła stop. Nie mieymi J.W. Mścia Dobrodzieyko za złe, żem się poważył tępym na wielkiey karcie Jasnie Wielmożne Imię pisać piorem, swiąm bowiem dobrze, że trzeba

Złotem na Cedrze te pisać Imiona
ktore za Zaszczyt ma Polska korona.)

bo mi do tego sama Imienia mego intytulacya nie mały pochop dała

(Co tu Pioro napisało
Aby u Nog mieysce miało.)

Żebym tę Rekreacyą moię niepolerownym uformowaną geniuszem nie pod Drukarską Prasę, ale pod lotne lekkiey ręki podłożył Pioro. Raczysz tedy Miłosciwa Pani tę lichą pracą moię

Przyiąć niby na wigranie
Bo mnie na inne nie stanie

iako od naylichszego Podnożka. ktorą przyiąwszy mnie też acz niegodnego od swiey nie oddalay Łaski: o co przy upadnieniu pod Panskie J.W.W.M.W.M.M.Paniey Dobrodzieyki Nożki z iako naygorętszą uprasząm Suppliką. wszak.

Chociaż bez sztuki, ani też misternie
Com tu napisał, tom napisał wiernie.

FIAT.

KONIEC
z Exkuzą.

Jako nas zawsze codzienny experyment uczy, że każdą rzecz, y iakikolwiek uczynek robić y czynić mamy, wprzod go od konca zaczynać potrzeba: tak y ia maiąc to na pamięci, nie wprzod to ułomne dzieło nieudolną tu pisać początem ręką, aż em wprzod lubo nie proporcyonalną utorył sobie w głowie dyspozycyą. Miały tu bydz na pierwszey karcie poleźwnieyszą od moiey

Z Rekreacyą idę pod Twe Stopy
Nie wiem, czy wolno wniść! iak dziś do Stopy.

297.

PORTRET

Swiątobliwego Życia
w Anielskiey niewinności

S. ANASTAZYI PANNY Y MĘCZENNICZKI

Poetyckiego konceptu piorem

ODRYSOWANY,

a przy Solennym Imienin applauzie
Jasnie Wielmożney ANASTAZYI
Gonzadze Magrabiny na Mirowie

IORDANOWEY,

Woiewodziny Bracławskiey,
Dobczyckiey, Ostrołęckiey
Starosciny,
Pani y Dobrodzieyce,
Przez M: Pawła Jozefa Gorczyckiego w Akademyi
Krakowskiey Filozofyi Doktora y Professora,

DEDYKOWANY

Roku, ktorego Jedynak Boski pokazał się swia,
tu w portrecie natury ludzkiey. 1730 dnia 25 Grudnia.

Na Przeswietny Kleinot
J. W. GONZAGOW MYSZKOWSKICH

I.

Wgorę poić naznaczono Myszkowskich Podkowie:
Znać, że w Jey slady mogą wstąpić Jowiszowie.

II.

Wydrożyta dzielami Podkowa meżnemi
Slady w polu Marsowym: a teraz kto niemi
Drogę bitą Sarmackiey Slawie utoruie?
Jeszcze się ieden godny Potomek znayduie. W. Adam z Jordanow Myszkow

III.

Zelazna choć Podkowa, iednak ile złoto,
Tyle waży; kto wątpi ma dokument oto,
Że przy niey stoią złote samych Xiążąt runa:
Swiata Polskiego slizka wspiera się fortuna.

IV.

Nie frasuy się Podkowo, trafisz ty do mety,
Gdzie twa fortuna leży, y Oyczyste sprzęty.
Kryż ci choldule tuż tuż, krzyż y chęci twoie
Pobłogosławi: te są koniektury moie.

V.

W sponach trzyma Podkowę Jastrzębieć, to czemu.
Czyli się tą nie godzi, iuż podkuć żadnemu?
Nie żda się pod kopyto Pegaza bystrego:
Vmyślnie dla Jastrzębca robiona samego.

VI

Telomachiuszowi Jastrząb bywał znakiem
Wygraney z niepochybnym zaszczytu attakiem.
Kto w przepędzone wieki weyrzy ciekawością
A uważy Myszkowskich chwalebnych dzielnością.
Przyznać musi że Polska z ich Jastrzębca walne
Odbierała zwycięstwa chwały tryumfalne.

VII

W woźie Bogini Cypru łabędźie sprzężone
V Junony ciągnęły pawie ulubione.
Myszkowskich Mantuanskie Orły noszą Imie
Bo, iak Bogowie niegdy, są w iedney estymie.

VIII

Z Orłami cny Jastrzębieć wźiął Mantuanskiemi
Związek: y słusznie: może pość w paragon z niemi:
Gdy, iak od słonca Orzeł swych piornie umyka
Tak Jastrzębieć godnością Nieba się dotyka.

Jasnie Wielmożna Mćio Dobrodżieyko

Kiedy przy solennym Imienin twoich applauźie przychylne od zniewoloney weneracyi tak w daninie, iak w uprzeymych słowach odbierasz kontestacye, ia żywy swięto„ bliwego życia Portret Anastazyą Swiętą w prezencie do rąk Panskich niose. Wiem to dobrze, co publiczna estyma„ cya, y wokalna sława, nie tylko Polskiemu Swiatu, lecz y postronnym głosi narodom, że Przeswiętny Dom twoy, wła„ snie drugie sławne, iak niegdy w Rzymie, iest Bogow Pan„ theon, w ktorym nie zkomputowane zacney Prosapyi znayduią się Portrety. Tu za Jowisza, stawa Piotr My„ szkowski, Biskup Krakowski, ztąd prawdziwy Nieba Polskiego Stator, że wyborem mądrości swoiey dźwigał Oyczyżny upadki. Iak Portret spoczywał na sercu Zy„ gmunta Augusta, kiedy ieszcze nie Biskupa uczy„ nił sekretow swoich Efestyonem; a wiek na ten czas uwikłany wątpliwością pytał się czy August wspaniał„ szy Krolewskim Tronem, czyli Jego wybornym Stylem. Tu za Apollina rokomownego tyle masz godnych purpurą Senatorow Myszkowskich. Stanisława

Władysława Krakowskich, Piotra Łęczyckiego Wo„
iewodow, Wawrzynca, Marcina, Mikołaia, Andrzeia,
Chrystofora, Jana, Franciszka, Stanisława, Sandeckich,
Wielunskich, Woynickich, Lubelskich, Rawskich, dwa„
razy Bełskich, Sandomirskich Kasztelanow, ktorzy
w Senacie swoie daiąc wyroki, zawsze fortunnym
sukcessem Sarmackie szczęśćili tryony. Tu woienne„
go Marsa Portret pokazuie na sobie Piotr Myszko,„
wlki Hetman Koronny: ktorego wielowładna Bułá„
wa iako kwitnące Oyczyznie sprowadziła czasy, zá„
szczepione nad wschodem zwycięskie laury pokazały
na widok. Tu za Merkuryusza wymownego słusznie
przyznać Zygmunta Myszkowskiego Gonzagę, kto„
ry Poselską do Rzymu odprawuiąc funkcyą, słow
swoich poważnych perlami, nie tylko sobie, ale ca„
łemu Sarmackiemu Imieniowi uczynił szymey wa„
lor w postronnym narodzie; kiedy od Klemensa
VIII, nie z klemencyi wrodzoney, ale z słuszności
wielkich Attrybutow, y wyborycżney przy nayprze„
dnieyszym rozumie fakundyi na Watykanie ogło„
szony Margrabią. Widzieć w Domu Swoim
Xiązęce y Krolewskie Portrety przez procedencyą
krwi w Eleonorze Gonzadze Ferdynanda III.

Cesarza, Leopolda II. w Ludowice Maryi Gonzadze Władysława IV. Kazimierza Kro„
low Polskich. Widziec swiętych Nieba Ko„
ronatow obrazy, Aloizego Swiętego, Stanisła„
wa Kostki, y tyle innych przez bliską kolliga„
cyą Xiążąt Czartoryiskich, Sanguszkow. Stoszą
Herbowne Trąby wiele Portretow, ozdobnych
w Senacie powagą, w marsowym polu męstwem,
w Areopagach Sprawiedliwoscią, w Swiątnicach
Boskich Tyarą, Iordanow. Stawaią na rezon
głosney ich sławy, konterfekty Xiążąt Zbara„
wskich, Ostrowskich, Wisniowieckich, a Mi„
chał Korybut Regnant Polski tę krolewską
zdobi koroną. Inne Przeswietnego Domu
Twoiego Portrety rachować, iedna zachodzi
trudnośc; co wyiskrzone na Niebie komputo„
wać Fenomena. Miedzy temi ozdobami
podoba się spoczywać Portretowi Swiąto„
bliwego życia Anastazyi Swiętey,
abys JW. Mcia Dobrodzieyko zapatruiąc
się nań wyczytała, że szczegulnym Patron„
ki iestes Prototypem. Jezeli osobnośc
w Anastazyi przepędzone wychwalaią wie„

ki, kochasz się w odludnych Asceżyach, żebyś
tak złączywszy się sercem z Bogiem, mogła
mu spokoyniey należytą snować ustami chwa-
łę. Przy kredensuiącym fortuny dostatniey
faworze tak o doczesności pamiętasz, że u cie-
bie Niebo na pierwszym froncie. Nie są
Panskiemu humorowi przeszkodą Xiążęce
Mitry do bogomyslności; w okrągłey ich
circumferencyi, cyrkuł sobie abrysuiesz
wieczności. Nie są przeszkodą Purpury,
y przy tych kandoru cnot iasnoswietnych
tylko ten nie widzi, kto wydatnego na Fir-
mamencie Niebieskim doyrzeć nie może Słon-
ca. Bierzesz czas złoty interesom domowym,
abyś go dała pobożności; wtenczas naywięksą
iego uznaiesz stratę, kiedy iakie interwencyie
nie dozwalaią wymierzonych na zegarku poboż-
żnego serca wypełnić dewocyi. Niewspomi-
nam abstinencyi twoiey od potraw, w tym punk-
cie Portret Patronki może każdy z ciebie
kolorami szczerey prawdy malować. Ani
w Ascetycznych zmbrach poswięcone Bogu
dusze

taką wśnicią życia ostrością, iakie w tobie
przeż częste posty znayduie się umartwie
nie. Daiesz pochop innym exemplarną do
podobney cnoty obserwą: innych umysł w po„
dziwienie idzie, że delikatność konstytucicy
Panskiey, a tyle może. Nie wspominam choyno„
ści twoiey na ogołoconych z fortuny: to chwalić
trżeba, co chwalisz, a chwaląc czynisz, gdy po„
taiemną szczodroty swoiey impensą bogacisz
ubogich niedostatki. W iednym z Anasta„
zyą S. gorne Nieba maią cię przeciwney
fortuny resentymencie: iako dostatnich Jey
dobr do szafowania łakomym pozwoliły Sercom,
tak y twoie w cudze destynowały ręce dla u„
kontentowania nienasyconey chciwości: iednak
nie długo tym szczęściá przydzie się cieszyć
kredensem, wrocą się do morza rzeki, zkąd wy„
płynęły, y ostatniey krwi Myszkowskich
Sukcessiorce po niepogodzie dziwno odmien„
nych rzeczy, miła iak Patronce, chołdowni„
czego Szczęścia zaświeci Serenata. Pieczętuie
inne cnoty, głebokiego milczenia arkanem,

niechce na otworzystym Nieba placu palcem skazowac Ieba. Mass Portret Anastazyi S. w nim widziec mozess te przymioty swią,, tobliwosci, ktorych w sobie z wrodzoney mo,, destyi y pokory nie uznaiess. Przyimiey ten Portret za mity w wiąsaniu prezent, ktory gteboką moią weneracyą w Panskie sktadam Rece. y lubo iuz mass Iey opisane zycie, te w powssechney tylko imaginacyi; tu zas ro,, zdzielone na punkta nie z konceptu geniussu,, choc w koncepcie Poetyckim, ale z appro,, bowanego Autora. Aze Portrety zwy,, czay kosstownemi adornowac wotami, ia na tym usprzeymey submissyi zawiessam votum: abys Jasnie Wielmozna WacPani Dobrodziey ka z ulubionym Serca Macierzynskiego Portre,, tem (: pociechę twoie rozumiem :) w Portrecie Pa,, tronki swoiey, byta Obiektem samego Wielo,, nego Boga: niech wielowtadna Iego Ręka w Tobie, iako niegdy w Pandorze Bogowie przymioty, wssel,, kie taski, btogostawienstwa, pomyslne pociechy, w dtugowieczne ptynących lat ambity koncen,, truie: tego zyczy

malinkiey pracy
Author y Podnozek
M.P.I.G.F.D.

Ktoż mię odérwie od miłośći
Chrystusowéy? czy ogień. 8.

S. ANASTAZYA
Panna y Męczenniczka
Portret Swiątobliwego Życia.

Ciekawy Swiecie rozne staw przed oczy sobie
 Portrety Bogiń; iednak nie znaydziesz w tey dobie,
Jako Anastazya święta przy wyborze
 Swiątobliwego życia w Panienskim kandorze.
Kryć się tu musi z swoią Apelles Heleną:
 Przewyzsza y Dyany niewinności ceną.
Gasną Starozakonne w urodzie Rachele:
 Nie mogą pość w paragon piękne Izabele.
Za nic iest Lukrecyi Portret sławny w Rzymie,
 Ktory iey głosił cnoty, opowiadał Imie.
Temi się tylko iedna paść zrenica może;
 Anastazyi Portret y duszy pomoże.

Tę odmalował sam BOG lineamentami;
Gdy duſze przyozdobił wſzelkiemi cnotami.
Tu iaśnieią na twarzy kolory rożowe,
Przebiiaią się farby w sercu liliowe,
Dość y ognistych: Boskiey miłości upały
W Anastazyi ciele wdźięk czynią nie mały.
Czoło wesołe Panny ku nędżnych potrźebie:
Oczy pokorne miły luſtr wydaią z śiebie.
Vſta wdźięcznośćią tchnące własnie do rozmowy
Z Bogiem: a rzecz krotkiemi konkluduiąc słowy:
Wſzytka układność ciała w niebieſkim kolorze
Tak święci, iako nigdy iaſnoswietne żorze.
Ani tak iasny Titan, gdy w południu stoi;
Jak Panna swiętna Niebu przy czyſtośći swoi
Ze wſzytkim Portret żacny, gdy swiątobliwego
Jeſt życia: nie zrowna z nią glans pozoru wszego.
Lepiey to widźieć może wzrokiem byſtre oko
Każdego, iak ten Portret goruie wysoko
Swiątobliwośći luſtrem, byle w nim zrenicę
Zatopił: rzecz wyczyta, a nie taiemnicę.

S. ANASTAZJA

rodźi się w Rzymie z Pretaxata Pogana, z Matki Fausty Chrześcianki.

I

Dwoch o wydanie na swiat Dźięcię konkuruie,
Matka śię iak o Corę y Ociec uymuie,
Spor wielki między niemi, do czyiey by miała
Dostać się wiary Cora, lecz Matka wygrała:
Że nie Syna złożyła na łono Luciny:
Pość powinny źa Matką Cory: z Oycem Syny.

II

Nie traci Pretaxatus bynamniey nadźięię,
Tuszy: że z czasem Zefir pocießny zawięie.
J Cora moich Bogow iest pewna pociecha,
Nie dufay, do Boga śię Dźięcina usmiecha.
Choc bys Ją y powabnym chciał czaczkiem ułowic,
Coreczka źa Matusią paciers będźie mowić.

III

Cieß się Swiecie w tympana uderzay radości
Przybywać do Froncmeru Damacney piękności.
Lecz com rzekł spuść na kwintę: ni tobie, ni Sobie
Rodźi śię ta Panienka, lecz gorney Osobie
Już Jey Panienstwo BOGU Matka źaslubiła
Jak Ją z wnetrzności swoich na widok powiła.

IV.

Rzucaycie między siebie godne Prosapiie.
Gordyiski węzeł: Swięta ta Dziecina czyie
Ma wiarę? łatwo poznać, Matka Chrześcianka
Toć Coreczka prawdziwa Chrystusa Rzymianka.
Wszak złota iabłon złote iabłka z siebie rodzi:
Rzadko się od Matusie Coreczka odrodzi.

V.

Porzuć precz Astrologu subtelne Circiny,
Nie potrzeba rysować figur dla dzięciny
Anastazyi swiętey do czego się rodzi,
Pewnie Niebu: wszak Matki Imie tak dowodzi.
Fausta po polsku znaczy szczesna: toc y Cora
Do Szczęsliwosci pędzi, gdzie Syonu Gora.

VI

Słusznie Anastazyo masz Horoskop w Rzymie:
Rzym zowią Głową Swiata, a zaś Twoie Imie
Cały swiata Orchestre napełni wielkością
Swiątobliwego Zycia: uwaszcie z pilnością
Cem powiedział, iuż się to w samey rzeczy stało,
Imie Iey Niebu, ziemi, godnie zaiasniało.

S. ANASTAZYA

Vczy się wiary od Swiętego Chryzogona.

I.

Coż to iest Chryzogonie drugi Apostole?
Że niasz Anastazyą w tak wysokiey szkole.
Już Jey Theologyą daiesz: a nauki
Gdzie inne? odpowiada: z Jey to iest ponuki.
Wprzod chce więdzieć co iest Bog, niżli krasomostwo
Lub Syllogism, dla tego pyta się o Bostwo.

II.

Coż iest Wiara? tylko tak wierzyc; czego oko
Niewidzi; iuż to Tomasz, kto szpera głęboko.
Anastazya Swięta nie dworna w tey mierze,
Czego Jey nauczaią, mowi: temu wierze.
Pragnęła wielką chęcią przy Serca prostocie
Wpretce oglądać BOGA, iako iest w Istocie.

III.

Ta pierwsza umieiętność iest miedzy inszemi
Vmieć Bogu usłużyć zmysły powolnemi.
Do tey Anastazya udaie się szkoły,
Ochotna wszytkie cierpieć w nauce mozoły.
Byle tylko w tym profekt prętki otrzymała,
Ażeby BOGU służyć naylepiey umiała.

IV

Trzy sposoby wiedzenia mądrzy naznaczaią:
Gdy opisać, dowodzić, dzielić náuczaią.
Niedba Anastazya o takie sposoby,
Dość wie: że są Nayswiętszey Troycy trzy Osoby,
W nich BOG ieden. Ta u niey naywiększa náuka:
Więc z Niebieskiey kontenta, swiatowey nie szuka.

V

Nie dosyć mową wyznać, że iest BOG na Niebie:
Nie dosyć dać mu wiarę, iż nie zdradza ciebie.
Wierzyć w Boga należy, co się w tym zamyka,
Kto od przykazań Jego na krok nie umyka.
Anastazya Swięta tak wiarę poymuie,
Że co BOG czynić kazał, iak w takt obserwuie.

VI.

Dobry Anastazya traktakt sobie bierze
Ktory o katolickiey ma náukę wierze.
Wiara Placentynami kresuie Boskiemi,
Wiara liże z Sługami daie Niebieskiemi.
Już y Anastazya w tym iest katalogu,
Słuchaiąc wiary Swiętey Traktatu o Bogu.

S: ANASTAZYA

dana za Małżonkę Publiuszowi, słabość zmysłaiąc od iego strony Komityiwy.

I.

A kiedyż z Publiuszem zaslubna korona
Anastazya Panno? gdy od Akteona
Jak Dyana umykasz: nie czynisz slubowi
Zadosyć, snadź przeciwnaś iego affektowi.
Darmo Ją w tym posądzać, publiki nie lubi,
Dopieroż Publiusza, że niewinność gubi.

II.

Przyznay się zacno Damo, czy iuż zaręczyny
Nie były z kim? Publiusz nieznayduie z tymy.
Milczy na to: ia Sekret swiatu propaluie,
Gdy Ją Oblubienicą Niebieską skazuie
Dała Wiecznemu Słowu słowo iak czystości
Dotrzyma swey Panienskiey, uchodzi spolności.

III.

Trapi to Publiusza, że z nim nie przestaie
Anastazya, na nie impetem powstaie.
Nie sroż się Publiuszu na te oddalenia:
Bo coż za proporcya iest Swiatła do cienia.
Anastazya Swiatłem życia Anielskiego,
Tyś Synem iest ciemności, wiara swiadkiem tego.

IV

Dawna to paremia: z iákim kto przestaie;
Temu y w iego dźiełach podobnym się staie.
Nie pytayciesz się teraz, sochy broi za co
Tę Panna? Publiusz był wierutne ladaco.
A świętych zawsze bywa liga ze Swiętemi:
Lubi się bawić Panna, ale z poczćiwemi.

V.

Rzekłby kto tym progressem Panna wykroczyła:
Będąc zdrową, a słabość sobie wymyśliła.
Grzech święty ten mankament, y to nie bez ceny
U Nieba: tak światowe nie zgrzeszą Laceny.
Anastazya świętszą przy dawney swobodźie:
Ze z Publiuszem w takim certuie zawodźie.

VI.

Zmysla Anastazya słabość swego zdrowia,
A tym bardźiey Anielski swoy kandor ponowia.
Kiedy by teraznieysze tak Damy słabiały
Siela by Anastazyi gorne Nieba miały.
Słabość taka na większe zdrowie niewinności.
Powstaie, kto tak mdleie do gorney wieczności.

S. ANASTAZJA

z iedną tylko Służebną w prostym y lichym odzieniu nawiedza więzienia Chrześcian, y im potrzeby wszelkie prowiduie.

I.

Skrycie Anastazya nawiedza więzienia
Chrześcian, skrycie pokarm y do zasilenia
Daie: co w tym? czyli się boi iakiey tamy;
Wolny kożdy w fortunie swoiey, to przyznamy.
Nic tak to było w myśli, lecz Panna niechciała:
Aby prawa, co lewa da, ręka wiedziała.

II.

Spytaycie się Więźniowie, co za taiemnice
W tym ma Anastazya, że w wasze Ciemnice
W lichey inwestyturze z iałmużną wstępuie,
A wiecie? ku wam dobroć szczerą pokazuie.
Niedba choc by w chudobę w prowadziła siebie,
Byle wa∫zey choynoscią dogodzić potrzebie.

III.

J ktoż Anastazyą w tey prostey odzierzy
Pozna: nie każdy więzień, że Panią: uwierzy.
Poznać Pana z blawatu, a ztąd zacne Panie:
Gdy przy licznym Froncmerze w sutym Adryanie.
Przyznaią y bez tego, że Anastazyia
Jest Panią: iż im Panską gażą choynie sprzyia.

IV

Chyzym pędem do więzniow potaiemnie lęci
Anastazya swięta: a co Ją tam nęci.
Czy nie lepiey bawic się w Panskiey retyracie
Niżli więzniow nawiedzać w niepoczcesney szacie.
Zazdrości tey niewoli, niechce y wolności,
Byle cierpiała z niemi dla Boskiey miłości.

V

Wniesli fortunę swoie w Niebo Wawrzyncowie;
Wnieśli skarby Biskupie y Mikołaiowie;
Wręku vbogich. Za tym idzie chyża torem
Anastazya, będąc miłosierdzia wzorem.
Niechce, że by miał w dobrach kto buiać na ziemi,
Do Nieba ie przenosi Panna Vbogiemi.

VI

Vczynki miłosierdzia trzy są osobliwe:
Nawiedzać Więzniow, karmić, cieszyc frasobliwe
Serca łagodną mową. Ktoż niewidzi tego
W Anastazyi Swiętey z progressu takiego.
Przy wizycie prowiant niesie, a stęskniony,
Vmyst otuchę bierze Niebieskiey Korony.

S.
S. Chry
lecie
N aucz
Vcz
O dwd
O t
N auczy
G d
B ęda
Po
Anast
Za
Vczęszcz
Prz
M amy
A
Zna si
O s
Że śey
Niec

S. ANASTAZYA

S. Chryzogona Nauczyciela swoiego przez dwie lecie sustentuie fortuną w więzieniu.

I

Nauczyła się Panna, że nigdy nie mogą
Vczniowie Preceptorom choć zapłatą drogą
Odwdzięczyc. Więc na swiecie co wie naylepszego:
O to na znak wdzięczności stara się dla swego
Nauczyciela, samo dać mu pragnie życie,
Gdy go w tarasie karmi fortuną sowicie.

II.

Bieda nigdy samopas: iako fala fale
Pobiia; tak nieszczescia rodzą sercu żale.
Anastazya swięta chcąc by awantury
Zadney Chryzogon nieznał: do scisłey arktury
Vczęszcza z prowiantem: niech go głod nie dręczy
Przynamniey, ieżli w cięzkiey niewoli kawęczy.

III.

Mamy oblig Rodzicom na swiat nas wydaią:
A Preceptorom, że życ dobrze nauczaią.
Zna się do obowiązku tego swięta Panna
O swym Nauczycielu troskliwie staranna.
Że iey dał życie dobre, żyć mu dobrze daie,
Niedba chociasz Publiusz o to Panne taie.

IV.

Anastazya Panna karmi przez dwie lecie
W więzieniu Chryzogona, powiedzieć możecie:
Jz to z wrodzoney czyni ku bliźnim ochoty
Jako łaskawa Panna, a ia inszey cnoty
Dochodzę: że náukę w nim tę sustentuie,
Ktora Jey nad swiatowe kanary smakuie.

V.

Ciało pokarmem: dusza náuką się tuczy,
J to karmiciel dobry: kto rozumu uczy.
Dodał Pannie Chryzogon Niebieskiey potrawy
Gdy Ją nauczył swiętey z Chrystusem zabawy.
A Panna, że by było to za to w nadgrodzie,
Jesć daie: aby w turmie, nie siedział o głodzie.

VI.

Dość Panna wyczerpnęła náuki z Chryzogona
Co iest Bog Zbawca Swiata, Niebieska Korona.
Jeszcze niemoże swiętych usspokoić chęci,
Chce usłyszeć o Niebie, dla wiekszey pamięci
Przeto fortuną żywi w więzieniu swiętego:
Ażeby mogła żywszą wziąść náukę z niego.

S. ANASTAZYA

pod cięszką zostaie Strażą, znikąd posiłku nie ma, że Chrzescianskich supplementowała więzniow.

I.

Jakże doszedł Publiusz, że Panna karmiła
Więzniow: a czyliż tego skrycie nie czyniła.
Nie ukryie się z swiatłem Febus złotooki,
Chociasz go zastaniaią przyciemne obłoki.
I Panne choyney łaski wydały promienie:
Ktoremi oswięcała pamroczne więzienie.

II.

Skarbem Cnot Panna była droższym nad safiry,
Paktole złotolite, Erytreyskie wiry.
Tym się na duszy znacznie wszyscy bogacili
Chrzescianie, gdy na Iey wzor BOGA wielbili.
Publiusz nieużyty, z oczu skarb zatraca:
Niechay się więcey z niego iuż swiat nie zbogaca.

III

Coś winna niewinności prawdziwy Portrecie
Anastazyo warta przy twym gabinecie.
Nidzes źle nie zrobiła niewinnaś nikomu:
Tylko dusze Anielską to Bogu iednemu.
Taki dług szczodra Panna na siebie zabrała,
Nędznym Więśniom swoiemi skarby szafowała.

IV.

Przykazał żeby więcey porcyi nie dano
  Publiuß, Pannie, iak Ją pod wartę oddano.
Chciał nagrodzić, co więźniom ubogim rozdała,
  Vwaß tylko, obaczyß, że fortuna cała.
Stokrotnie tym łaskawe nagradzaią Nieba,
  Ktorzy dać dla ubogich nie żałuią chleba.

V.

Ledwie żyw był Publiuß, że Panna w tarasy
  Więźniom złote Saturna sprowadzała czasy.
Coż czyni nie tylko Ją oddaie w niewolę,
  Lecz nawet nie pozwala podać chleba z solą.
Radby Pannę umorzył: a darmo, BOG tego
  Vtwierdza, kto głod cierpi z miłości dla niego.

VI.

Przecięć Anastazyo głod, nie post na ciebie,
  Pościß ni to o wodzie, ni nawet o chlebie.
Nieprzyznaie żadnego przez to umartwienia,
  Ile że tę suchoty dla duszy zbawienia,
To Ją mortyfikuie zbyt: z swoiey spiżarni
  Niemoże głodnych żywić: Mąż fortunę marni.

S. ANASTAŻYA

ciężkim przycisniona głodem w więzieniu, do S. Chryzo„ gona list pisze w te słowa: koniec przychodzi ciała, pa„ mietay na mnie; aby wychodzącą dusze ten przyiął, dla„ ktorego miłości cierpie.

I

Listem korresponduie Panna z Chryzogonem
Swiętym, obsyła iego pokornym ukłonem.
To słysząc ktoż nie rzecze: a Pannać to Swięta,
Do swiątobliwości Jey iedyna ponęta.
Jeszcze życie prowadzi na padole ziemi,
A iuż się scisłą ligą spotkuie z Swiętemi.

II

Na coż się swięta Panno tak troszczesz o dusze?
Czyli ci dokuczyły przy głodzie katusze?
Katusze, iak katusze: Panna żałkusiła
Dobrey konwersacyi z Chrystusem, stęskniła.
Więc ieszcze tey chce zażyć przez przeciągłe wieki,
Niedbam o Swiat: niech w BOGU zanurzam powieki.

III

Jnnych owieczek pasterz musi po wertebie
Szukać zgubionych, rzadko stawi ktora siebie.
Pasterz iest dobry Chrystus, a Anastazyia
Owięczka wżak niewinna Pasterza nie minie.
Zniała Chrystusa dobrze, do owczarni Jego
Spieszy: radaby zażyc pastwiska wiecznego.

IV.

Vpraſza Chryżogona, aby o terminie
 Zycia Jey pomniał, Niebo Panno cie nie minie.
Jakie życie na swiecie, taki koniec bywa:
 Kto swiątobliwie żyie, tego komitywa
Błogosławionych cieżka. Tyś iak Anioł żyła,
 Z Aniołami w Empirze będzieſz dziedziczyła

V.

Dla miłości Chrystusa, głod więzienie znosi
 Mile Anastazya, y o nic nie prosi.
W nadgrode tey niewoli, byle poic w zamiany
 Mogła na życie swoie z gornemi Niebiany.
J iakoż dobrą cząstke dość Panna obrała:
 Grunt Niebo: ziemia z swoim pozorem nie trwała.

VI.

Czytaycie ludzkie duſze ten adres zbawienia
 Anastazyi Swiętey, ktorzy bez pragnienia
Jesteście do wieczności: was sam szukać musi
 Zywot Chrystus, Niebieskiey rzadko kto zakusi
Słodyczy. Panna sama wiecznego żywota
 Pragnie z ochotą: pewnie wielka to iest cnota.

S. ANASTAZYA

iak tylko Publiusz umarł zakładaiący sobie życie dłu, goletne na zażywanie Jey fortuny, z więzienia uchodzi.

I

Rzadko kogo wydarta fortuna utuczy,
Samo dość iawnie tego doswiadczenie uczy.
Zagarnął był Publiusz takomca iak w matnią
Anastazyi Panny fortune dostatnią.
Az miasto tuczy dobrey zapadł na suchoty:
Wtrąciły do grobisztynu smiertelne obroty.

II.

Niechce y Libityna, by krzywdę cierpiała
Anastazya: lecz swe dobra zkorzystała.
Publiusza pokłada fatalnym pokosem:
Aby Panny fortunnym nie chlubił się losem.
Oddaie Jey fortune przez swoy surowości
Dekret: niechay się żywią głodni z twey choyności.

III.

O Cudo Opatrzności Wszechmogący Boże,
Ktorys rozum Sekretow twoich dociec może?
Publiusz choć miał co ieść, Parka go zabiera
Z swiata: Anastazya w głodzie nie umiera,
J czemuż? Bosiem żyła; a tak kto się tuczy:
Już temu głod naycięższy namniey nie dokuczy.

IV.

Widźi Anastazya uchodźi z katuszy,
　Podobno Ją niewola y osobność suszy,
Nie lubi iákoś Panna siędźieć za Klauzurą;
　Ale niewinnie z taką wyiezdźam Cenżurą:
Wsżak Panskie oko konia tuczy, więc y Sama
　Chce żayrzeć, czy maią ieść, więźnie, szczodra Dama.

V.

Skrył Publiusz niewinną Panne w lochy ciemne,
　Odiął vbogim czasy momenta przyiemne.
Anastazya Panna, iak tylko umiera
　Publiusz, natych miast się z więźienia wybiera.
Niechciała Skarbu długo trzymać ukrytego
　Azeby zbogaciła nędźe nie iednego.

VI.

To piękna y chwalebna, kto nie sobie żyie
　Samemu: lecz pamiętny na potrzeby czyie.
Jak Publiusz w smiertelne pamroki zachodźi,
　Zaraż y Panna z turmy ná widok wychodźi.
Niechciała Matka Sierot, życ a tylko sobie,
　Lecz żeby mogła bliźnich usłużyć chudobie.

S. ANASTAZYA

trzy służebne piękney vrody przy sobie chowa, ktore były siostry, y tym daie takową edukacyą, że godne stała się Męczenskiey korony.

I.

Gdy u Anastazyi o takim Froncmerze
Słyszę, muśi bydź iáki sekret w procederze.
Trzy Panienki przy Dworze swoim konserwuie,
Pewnie ten swiątobliwy zwyczay pokazuie:
Że nie tylko vstami Swiętą Troyce czciła,
Ale y samą liczbą Jey godność wielbiła.

II

Agapen y Chronią, Chirene rodzone
Siostry sobie, nadobną trzech Panien Korone
Dla swiętego cwiczenia ma Panna przy sobie,
To czemu? że iedney krwi, y w zarowney dobie.
Jednego BOGA czciła, przeto bez wątpienia
Czyste Panny z iednego chowa pokolenia.

III.

Jaki kto, z takim bywać w komitywie lubi:
Kandor chroni się kału, że lustr biały gubi.
Panienki arcypiekney na twarzy vrody
Służą Anastazyi, a tu te dowody:
Że Panna nielubiła nic nieprzystoynego,
Służebne przy swym boku ma piekne dla tego.

IV

Mowiemy przyiemnieysza bywa w pieknym ciele
Cnota: y perła w złocie ma splendecy wiele.
Anastazyi Panny usługuią takie,
Ktore by z Helenami mogł swiat za iednakie
Sądzić w vrodzie: aby cnota przy pieknosci,
Nabyła u Empiru większey przyiemnosci.

V.

Tu przybywaycie złote licznych Panien grona
Jezli chcecie, aby was potkała Korona
Nieba: Anastazya iest dobra Mistrzyni
Vczniow swoich samego Boga bliskich czyni.
Kazdy godnym Niebieskiey Korony zostaie,
Komu edukacyą Swięta Panna daie.

VI

Jak u Anastazyi zbyt wielkiey zapłaty
Dociękały się Panny, w same się szarłaty
Męczenstwa przyodziały, a koroną w Niebie
Cieszą się zgotowaną na wieki dla siebie.
Tak Nieba tych zwycięskim laurem koronuią,
Ktorzy Anastazyi nabożnie chołduią.

S. ANASTAZYA

z ordynansu Imperatora Dyoklecyana dostaie się pewnemu Staroście, aby Ją nauczył oddawać ofiary Bogom.

I

Coż czynic będzieß Panno. z wyżßych szkoł do fary
Idzieß, abyś oddala posągom ofiary.
Przedtymeś Scientyi o BOGU słuchala,
A teraz cię infima piekielna potkała.
Ma sposob: niech mnie tego uczą z fukiem stuskiem,
Ja się iednak pokaże w tey ßkole nieukiem.

II.

Darmo głowę mozolisz z piekła preceptorze,
Pociągniey y ferulą po Panienskiey skorze.
Choć bys ty Jey nauczał ofiar we dnie w nocy
Przy obecney samego Erebu pomocy.
Nie poymie, wierzay całe swięta Panna tego
Ileże nie sposobna z natury do złego.

III.

To iest piekna Pallade, chcą uczyc nieuki,
Już zażywaią grozby, iuż miłey przynuki.
Jak zacni Literaci Awernu Vczniowie,
Sami nie nie poymuią o Przedwiecznym Słowie.
Wamci się to wam uczyc od Panny potrzeba,
Że ten BOG, ktorzy stworzył ziemię, gorne Nieba.

IV.

Wydaie mandat Pannie Cesarz, aby wiarę
Jego przyięta, Bogom oddała ofiarę.
Wybacz Regnancie Rzymski, że iść z tobą w parze
Nie potrafi, stawić nowe sluby na oltarze.
Nie ma co by bałwanom na ofertę dała:
Już siebie wszytkę BOGU sakrifikowała.

V.

Dyoklecyan Cesarz Polityk swiatowy
Anastazyi zwyczay otrebuie nowy.
Vczyć się ceremoniey pilno nakazuie:
Żeby Bogi tak czciła, iak sam adoruie.
A Panna w sercu mowi: idź precz Pedagogu
Z Bogi krzywemi: służyć w prostocie chce Bogu.

VI.

Ze Panna Niebieskiego zostaie humoru,
Wychodzi zaraz bando z Cesarskiego Dworu.
Weście Anastazyą, niech się Jowiszowi,
Vkłoni Saturnowi, Wenerze, Marsowi.
Ale Imperatorze przecięć prostak z ciebie:
Jak ma bydz czołobitność, gdy Jey głowa w Niebie.

S. ANASTAZYĄ

chcąc Starosta obłapić, natychmiast wzroku pozbył.

I.

Zdaleka od tey Panny, zdaleka Starosto,
Nie życzył bym ci stawać ku niey okiem prosto,
Bursztyn Anastazya: poraża źrzenice
Lubieżnie na Jey swięte zarzucona lice.
On obses Pannę chwyta, nie słucha przestrogi
Natychmiast wzrok utraca klęynot oczu drogi.

II

Pewnieś Anastazyi coś Gubernatorze
Wyrządził, iasne czoła utraciłeś zorze.
Dotchnąc się chciał czystego ciała niewstydliwie,
A Panna snadź znieść tego nie mogąc cierpliwie
Rzekła bodaieś olsnął, w tym gorne Niebiosy
Wysłuchały, iak Panny swiętey chciały głosy.

III

Coż w tym iest. że nie inse potkało karanie
Starostę za bezwstydne Panny dotykanie.
Wzroku pozbył wielkiey się nabawił ślepoty,
Nie uszedł wiekopomney u swiata sromoty.
Slepego Kupidyna Apelles maluie:
Ze takim był Starosta, kara pokażuie.

IV

Niech ći inne pochwały ćni Julliußowie
Formuią, ia tę w iednym koncentruię słowie:
Ze Słoncem iesteś Panno, iaśnieięß splendorem
Czystośći, wielkim swiatu cnot swięciß wyborem.
Wszak oczy płyną w Słoncu, wzrok bystry tępieie:
Rzucił Starosta okiem na ciebie: ciemnieie.

V.

Niewidźi nić Starosta, y nie dźiw bo oczy
Vtracił: a ciękawość w tym wiem nie wykroczy,
Ze śię spyta, kędy te podźiał, czy w lamusie
Chowa ie? czyli oddał Wenery pokuśie.
Tak to iest; nie ma oczu, tę przedał niecnocie,
Myśląc o niewinności Panienki kleynocie.

VI.

Niepoczćiwym kontaktem wykroczyła ręka;
Starosta na wźrok oczu vtracony kwęka,
J dobrze: serce niedba o to, czego oko
Niewidźi, źa nim zmysły pływaią głeboko.
Do złego oczy ręce, że były powodem:
Slępota oczywistym iest tego dowodem.

Za S. ANASTAZYA mści się pie-

kło nad Starostą, kiedy Bogowie przychodzącemu po rece, ptę na slepotę, mowią: ponieważ dotchnałes Jey, nam oddany iestes, odząd z nami w ognistych pozarach męki cierpieć będziesz.

I.

Za coż piekielna Etno pożyrasz Starostę?
Czyli sobie żarobił na tak cięszką chłostę?
Przysnaic, że żarobił, swięta Panna była
A iego się wszeteczna ręka Jey dotchnyła.
A kto się swiętey rzeczy dotyka, karany
Bywa: więc y Starosta na ogień skażany.

II.

Burzą się Acheronty, srożą się Furyie,
Erynnis wżnieca ognie, Cerber mocno wyie,
Na Gubernera, a to cud, że iego strony
Nie trzymaią, ktory im oddawał pokłony
Przy niewinności piekło samo wiecie stoi:
Panna krzywdę odniosła, ża to fochy broi.

III.

Slępak Starosta wieść się w balwochwalskie progi
Każe, stanąwszy prosi o receptę Bogi
Na oczy, ktore swiatło Panienki przyćmiło,
Jak się do niey nierządne serce zapaliło.
Odebrał wzrok y bystry: bo piekła samego
Doyrzał dla siebie ża ten exceś otwartego.

IV.

Gotuią czarci w piekle kąpiel z suchey wanny

Staroscie, aby ręce omył, ktore Panny

Dotchnęły się: a coż tym amplexem wykroczył,

Wszak podobno w małżenskie z Panną sluby wkroczył.

Nieprzyiaciel mowi nie; była ale Nieba

Oblubienicą: za takż tak go kąpać trzeba.

V.

Ręka Gubernatora zgorszyła Rzymskiego,

Ręka go też prowadzi do dna piekielnego.

Kto wiesz, że z swoiey ręki masz iakie zgorszenie

Utniey tę: wolne będzie od grzechu sumnienie,

Lepiey z iedną dostać się w Niebieskie Tryony,

Niżli z dwiema na wieki bydź w piekle dręczony

VI.

Przez co kto grzeszy, przez to odbiera karanie:

Dawne sprawiedliwości iest takowe zdanie.

Tę na Staroste Bogi formuią statuty,

Dla uczynienia za grzech dostatniey pokuty.

Że w nim ognie Wenery lubieżne gorzały,

Na piekielne postany od Bogow upały.

S. ANASTAZYA

inszemu dostaie się Staroście, aby Ją pod strażą miał.

I

Jak piłką, świętą Panną Poganie rzucaią,
Z ręki do ręki sobie wzaiemnie oddaią.
Ledwo Ją ieden drugi puscił, trzeci bierze:
Aby Panna o swoiey zapomniała wierze.
Tak to: co iest dobrego, powszechne każdemu:
Słonce promieniami Swiatu przyswięca całemu.

II

Siła o Pannę świętą chodziło w zawody;
Każdy chciał z Iey fortuny zażywać swobody.
Z tych koncurentow Pannę oddaie iednemu
Dyoklecyan Cesarz Staroście swoiemu.
Pewnie iak na Macieia, padł los y na niego:
Fortunę Nieba bierze do rządu swoiego.

III

O fata, iak obroty wasze kieruiecie,
Paść niewinną owieczkę Staroscie każecie.
Wilk ci to iest drapieżny z piekielney męczarni,
Ktory od Chrystusowey ucieka owczarni.
Wyroki mowią: gdy iest takim, tak też trzeba:
Aby się stał Barankiem przy Niey godnym Nieba.

IV

Przychodzi pod guberno Starosty inszego
Anastazya Swięta: co za sekret tego?
Tamci się należycie nieznali na rzeczy:
Trzeci Ją bierse, aby miał Pannę na pieczy.
Jpoznał, iako wielki Nieba w Jey osobie
Cnot depozyt zakryty przy sliczney nadobie.

V

Liche snadź ten Starosta miał Starostwo swoie:
Aby iednak fortuny moogł mieć tyle troie.
Przydaie Cesarz Pannę z dostatnim posagiem,
Niech mu fortuna płynie złotolitym Pagiem,
Jakoż dobry przydatek: obłowił się wiele;
Jako by w swoich zbiorach, tak poczynał smiele.

VI

Na pilnowanie Panny Straszniki zawodźi,
Starosta; a czyż o nię kto w zawody chodźi.
Niebo się o nadobną Pannę ubiegało,
Pogaństwo iak zamysły gorne zrozumiało,
Praonie uczynić Pannę sobie chołdowniczą:
Żeby się nie cięszyły tą Nieba zdobyczą.

S. ANASTAZYA

Starostę pretenduiąc, cego Iey fortuny według wyroku Boskiego: kto się nie wyrzecze wszystkiego, nie może poyść Zamną; taka zbywa retorsyą: Bog przykazał, przeday wszytko, co masz, day vbogim, nie bogatym, ty iesteś bogacz przeciwko przykazaniu wykroczyłabym, gdy tym ci co dała.

I.

Perswaduie Starosta, że trudno do Nieba
  Na fortunnym żaiechać kole, ale trzeba
Porzucić złotą choyney fortuny osnowę:
  Kto się chce z Bogiem złączyc: niedba na tę mowę.
Panna: y dobrze: Abram, Iob, byli bogaci,
  Swiętemi teraz; y Ia BOGA nie utraci.

II.

Przysłowie lecz prawdziwe głosi: chleb ma rogi.
  Często doczesne dobra z poczciwości drogi
Vwodzą ludzi: przeto nie chce dać Staroście
  Swoich dobr Panna, że z tych prętki zbytek roście.
A Starosta iuż przy swey fortunie niecnota,
  Dopieroż by do złego wzięła go o-chota.

III

Widzi Panna takomce na fortunę cudzą,
  Nie da się użyc, choc Ią perswazye tudzą.
Odpowiędzią Starosty odpowiedz kassuie,
  Prosby pokorne zbywa y mortyfikuie:
Aby w nim nie porządne uskromiła chuci
  Do zbiorow, iednę piosnkę, nie dam, zawsze nuci.

IV

Nadaremno wspominasz Pannie o fortunie
Starosto; do rąk twoich ta się nie przysunie,
Wie: że byś ię zakopał, iak ow talent sługa:
Na vbogich fortuna Swięteу Panny mruga.
Ci wiedzą, iak przybywać nędzarzow potrzebie:
Ty byś na chardą biorąc tylko tuczył siebie.

V

Zbywa Starostę Panna, że dać swoich włości
Niemoże: vczyniłam wyrok doczesności.
BOG to są skarby moie, Jemum się oddała
Wszytka, wiedząc na swiecie fortuna nie trwała.
A co dobr moich widziſz, vbogich nie moie,
Jam tylko Podskarbinią: o zbiory nie stoię.

VI

Pięknie argument Panna położony sobie
Solwuie: że fortunę dać trzeba chudobie,
Nie Krezusom dostatnim: ktoż do morza wodę
Niesie: y iabym nową stanowiła modę.
Vbogim dać ią sądzi: bo w nich uznawała
Bydź Osobę Chrystusa, w ktorym się kochała.

S. ANASTAZYA

do więzienia wtrącona, głodem morzona, od S. Theodory, ktora przez męczenstwo ukoronowana była, odbiera pokarm Niebieski przez dwa miesiące.

I.

Głodem Anastazyą dręczcie, wszak szafuie
Tam Niebo, gdzie swiat skąpi y mortyfikuie.
Na pusczy Eliasza, Pawła Antoniego
Kruk karmi chlebem, łania zaś mlekiem Idźiego.
Vzna ten fawor Nieba y Anastazyia,
Iam rzekł: iuż ci się Niebo z porcyą uwiia.

II.

Dźiwić się tu kto będźie, iak BOG iest łaskawy.
Przez Theodorę Swiętą dodaie potrawy
Anastazyi Pannie będącey w więźieniu,
Lecz darmo mysl zatapiać w takim podźiwieniu.
V Dworu Niebieskiego na służbie zostaię,
Na nię idźie porcya: więc Iey tę wydaie.

III.

Do iakiego u Boga Panna przyszła miru,
W więźieniu ma usługę z samego Empiru.
Niebo Iey kuchmistrzuie, zaś ma cześnikostwo
Theodora: pewnie tu roskosz, nie ubostwo.
Zasil y nas tym Panno, coć ze stołu znidźie,
A za do Nieba większy appetyt nam przydźie.

IV.

Stawiaycie teraz sute Lukullow potrawy,
Anastazyi kładzcie na stoł marcipany
Nie spoyrzi na nie okiem, serca nie pociągnie
Swiatowy specyalik, zawsze Panna siągnie
Do Porcyi Niebieskiey, dosadła się smaku
W Niebie: tys za nic v niey swiecie mizeraku.

V.

Ciekawość umysł bierze iaką też potrawe
Anastazyi Nieba zsyłały łaskawe.
Na coż się o to badać wnosić słusznie trzeba
Że do gustu; ieżeli karmią gorne Nieba.
Dobrze traktuie Niebo, zawsze co smacznego
Zwykło dla appetytu przysyłac ludzkiego.

VI.

Boday to z Niebem trzymać, nikogo niezdradsi:
Każdemu y w ostatniey potrzebie poradsi.
Nie da zaginąć w toni: w biedzie cierpiec głodu.
W Anastazyi Pannie dość mamy dowodu.
Trzymała zawsze z Niebem, znią się Niebo dzieli
Porcyą: o gdybysmy z nim tę ligę mieli.

S. ANASTAZYA

z dwiemaset Panien na wyspy płynie, dokąd sieła było dla imienia Chrystusowego relegowanych.

I

Płynie Panna na wyspę przy licznym konwoiu,
Coż to iest? czyli się ma do wodnego boiu?
Tak iest: iuż w polu Marsa dobrze się spotkała
Nieprzyiaciela wiary swoiey pokonała.
O lepszą ieszcze idąc, na Insulę płynie:
J tu iak Heroina sercem dzielnym słynie.

II

Pędzi Dyoklecyan na dalekie wyspy
Pannę, iużci Ją zgubią Oceanu przyspy.
Bynamniey: wyspy te są fortunne Insuły,
Na ktorych nic nie szkodzą swiatowe Skopuły.
Ztąd każdemu iest pewny transport do wiecznosci
Ponoszącdla Chrystusa takie nawalności.

III

Nigdy Etna tak swom płomieniem gorzała,
Jak Panna amorami Boskiemi pałała.
Miarkuią to Poganie, sposobu szukaią
Pannę w odległe wyspy morza odsyłaią,
Aża przygasi ognia, affekt oziębnieie.
Lecz darmo: Boska miłość y w wodzie goręie.

IV

Zwyczay ten u Żeglarzow, że podczas pamroki
Kagance zapalaią, żeby wnurt głęboki
Nie zapadli, y bystre pod żaglami Nawy
Przebyły Oceanu burzliwe popławy.
Nie mieli tamci swiatła; więc Anastazya
Jm. swięcić cnot pochodnią do Wyspy przybija.

V

Czyż to Syrena Panna, że ią w morskie wały
Odsyłaią na Wyspę, y zdradliwe skały.
Syreną była, głosem Anielskim nuciła
Niewiernych do Chrystusa nauką wabiła.
Dyoklecian, żeby sam nie był zwabiony;
Syrenę między morskie oddaie Trytony.

VI

Gdy igra morze, srogie burzą się bałwany,
Powstaią niebespieczne z wiatrem dekumany.
Chyżo zawiia Naukler, ku Wyspie, by fale
Yszedł, y swoiey Floty nie rozbił na skale.
Chcesz kto w żegludze życia nieznać nawalności;
Niech styr Anastazya ma, iużes w wieczności.

S. ANASTAZYA

po kielku dniach Starosta do palow przywiązaną ogniem pali.

I

Tyrannia ożogiem Meduzy wzruszona
Naymniey w swey zawziętości nieuspokoiona
Zapala stosy na co? czy Panna ziębnieie?
Sleze Ją miłości Boskiey upał grzeie.
Oziębłe do ich Bogow serce Panna miała.
Ognie składaią, żeby to do nich zagrzała.

II

Wiążą Anastazyą do palow troistych,
Aby snadź nie umknęła z pożarow ognistych.
Lecz puście wolno Pannę, poydzie chyżym krokiem
Na ten stos, kędy by nikt niespoyrzały okiem.
Rącza miłość na ogień, leci y na wodę:
Wszytko cierpieć ma sobie za miłą swobodę.

III

Pcany wykrzykuie, pale za kolosy
Ma sobie Gubernator podniecone stosy.
Tryumfalny bydź mniema feierwek dla siebie,
Że Pannę Swiętą w ogniu płomienistym grzebie.
Nie wieleś Jey zaszkodził okrutny Starosto,
Anastazya w Niebo idzie z dymem prosto.

IV.

Twierdzą, że z Amiantu dość przędza pochodzi
Kształtna, z ognia pięknieysza, bo iey nic nieszkodzi.
To pewnieywsza choć zewsząd Tyranski gorzeie
Ogień około Panny, kandor nic niszczeie.
Zywszy lustr niewinności swiatu się wydaie,
J złoto glans ma większy, gdy z ognia powstaie.

V.

Powięcie iuż ci Panna Swięta nam umiera,
Wulkan Ją palaiący przy palach pożera.
Niezgadliście nic ogień Jey ciału nieszkodzi,
Znowu się iako Fenix z tych popiołow rodzi.
Zyie Anastazya w Empireyskim Niebie:
Pławi w mistycznym oko niezmazane Febie.

VI.

Płaczą Sieroty Matki, też leią krynice:
Ze Pannę utracaią iak oka zrzęnice
Lecz zatrzymaycie prosze smutne z oczu wody
Nie czyńcie Jey powodzią do Nieba przeszkody.
Wieczną Anastazyi ochłodą pożary,
Kto tak tleie, ten Bogu oddaie ofiary.

S. ANASTAZYi ciało S. Apollonia w ogrodzie swoim, wystawiwszy tam kościoł, chwalebnie y godnie pogrzebła.

I.

Do Raiu Niebieskiego z aplauzem Anieli
Dusze Anastazyi niezmazaną wzięli
Ciało Apollonia lokuie w Dziardynie:
Niech Panna y na Niebie y na ziemi słynie.
Bog dusze na wieczystym złożył chwały tronie:
Ja ciału o kwitniącey pomyslę koronie

II.

Miały ten zwyczay Rzymskie Matrony, że w grobie
Kwięcie składały wonne ku większey ozdobie.
Apollonia Panny swięte reliquiie
W wirydarzu złożyła, gdzie centyfolie
Kwitnęły, a to na co? Swiatu pokazała,
Że tyle nie ma kwiatow, ile ta cnot miała.

III.

Dopieroż do Ogroda co żywo pobieży
Anastazyi Swięte gdy tam ciało leży.
Chrystusa Męczenniczka wszak Anastazya
Jest smakowita Niebu, Swiatu nowalia.
Co nowego, to: bardziey serce ludzkie wabi:
Jakoż tak: szli tu churmem ułomni, y słabi

IV.

Słusznie, gdźie wdźięczna Chloris kwięciem kredensuie,
Tam grob Apollonia Pannie wystawuie.
Dźiardynem ći to Panna, a kwitnącym była:
Záwsze roznym cnot kwięćiem życie swe maiła.
W niey wstydu Panienskiego roże zakwitały,
W niey lilie czystośći nieźwiędłe iaśniały

V.

Czyliż nie było mieysca, gdźie indźiey dla ciała:
Że ie Apollonia w swoim pochowała
Ogrodźie; było mieysce: lecz tak należało,
Aby Jey czyste ciało w Dźiardynie leżało.
W Winnicy Chrystusowey siąła pracowała
Panna, gdy się o inszych zbawienie starała.

VI.

Dość ostre na kwiat Panny wiały Akwilony
Zewsząd, iuż to z poganskiey, iuż z piekielney strony
Jednak niemogły zwarzyć kwiatu niewinnośći
Zostal nie naruszony przy dawney całośći.
Swiadkiem Apollonia, o takiey swobodźie
Panienstwa, gdy Jey ciało zasadza w Ogrodźie.

APPROBACYA
Swiątobliwego życia
S. ANASTAZYI Panny y Mę-
czenniczki,
Od SŁOWA Wcielonego
z żłobowey katedry,
WYDANA.

Fest S. Anastazyi przypada w dźien Boże-
go Narodzenia.

I

z okoliczności BOGA.

Zgodnie Anastazyi Fest dźis, gdy Bog w ćiele
Smutney w niewoli źiemi przynosi wesele.
Zatopćie swoie oczy w Iey życia Portrecie
Łatwo tego sekretu przyczyny doydźiećie.
Samemu Bogu żyła, ni swiatu, ni sobie,
Więć w ten czas ma festywe, gdy Bog leży w żłobie.

II.

Zbawiciela narodu ludzkiego.

Kiedy Zbawiciel JEZUS swoie narodziny
Celebruie, wraz swiatu głosi Imieniny
Anastazya. a co w tym są za skrytości.
Że nie odprawia w inszy dzien Uroczystości.
Pokazuie iako już przez Boską arkturę,
Ma w sobie naprawioną człowieczą naturę.

III.

Słowa Wcielonego.

Dała Anastazya słowo Niebieskiemu
Oblubiencowi, iako nie będzie innemu
Sprzyiać sercem: y słowa dotrzymać musiała:
Dość osobliwy Nieba fawor odebrała.
Z gdy Słowo Wcielone z żłobu peroruie
Swiatu zbawienie, Panna fest swoy odprawuie.

IV

Boga w ludzkim ciele.

Cud pokazuie wielki BOG swiatu na oko
Gdy się w lichey stajence uniża głęboko.
Będąc Bogiem staie się Człowiekiem na ziemi,
Spoczywa miedzy dwiema bydlęty niememi.
A w Anastazyi co, za cud, że na ciele
Z Nim iest: Aniołem była, chociaż w ludzkim ciele.

V.

przy Kolebce JEZUSA.

Czyliż Piastunką Swięta iest Anastazyia?
Że się przy Jezusowey Kolebce uwiia.
Piastunką była Panna, w sercu piastowała
Chrystusa, Jego bardziey nad wszytko kochała.

VI.

na drugiey Mszy Kommemoracya o Swiętey Anastazyi.

Mądrość Przedwieczna tych Sług beatyfikuie,
Z ktorych obecny w torey straży się znayduie.
J Panna w tym szeregu Sług Boskich zostaie;
Msza druga o niey iawne dość swiadectwo daie.

VII.

na iedney Mszy z Pastuszkami mięści się Anastazya S.

Wraz z Pastuszkami we Mszy Pannę położono,
Ci dary Bogu dali: toć y Panna pono,
Tak iest: oddała Bogu swoy kleynot iedyny
Panienskiey niewinności w wieczne zaslubiny.

VIII.

około Jutrzenki odprawia się Msza o Swię,,

tey Anastażyi.
Jak iutrzenka zaczyna na Niebie Splendorem
Jasnieć, na ten czas Panne kosciol czći honorem.
We Mszy: to czemu? nie tak Tytanowe cugi
Pretko wschodzą; iak byla chyża do uslugi
Boskiey Anastazya, y koło zbawienia:
Jasny dokument z tego iest postanowienia.

IX.

na switaniu.

Ledwo zorza poczyna rosspędzać pamroki
Nocne, y dzień sprowadzać przez sloneczne skoki.
Już ci Anastazyi kaplani oddaią
Chwale, gdy ią przy strasznej sluzbie wspominaią.
Znak to iest że do chwaly Boskiey niezaspala;
Tak wednie, iak y w nocy BOGA wychwalala.

X.

Anieli iako wcielonemu Bogu, tak y Anastazyi S. przyspiwuią.

Nie potrzeba na applauz z Cytrą Amfiona
Już Anielska kapela z Nieba sprowadzona.
Zarownie w iedno swięto gorne Chierarchiie
BOGU, Anastazyi nucą Symfoniie.
Wygrawayże kapelo y Imienia tego
Gestatorce, przez wieki a co wesolego.

KONCERT

na konklusyą applauzu bez konkluzyi uprzeymości, Wielkiemu Imieniowi Pani y Dobrodzieyki.

Viuat Pani w długie lata,
Poki stawać będzie swiata:
Słonce swoie cugi
Pławic: niech wiek długi,
Tak służy.
Viuat w zdrowiu bez przygody,
Niech zażywa wszey swobody.
Vstąpcie choroby,
Nie psuycie nadoby
Laceny.
Viuat w szczęściu pomyslności:
Precz wszelakie przeciwności.
Tu do Xiążąt runa
Niech przydzie fortuna
Stateczna.

353

Viuat w mitey Krotofili,
Niech śię Niebo na te śili
Wesołe godźiny,
Ktore są bez miny
Saturna.
Viuat w swoiey słuszney myśli,
Bog sam wota niechay kryśli;
Aby do dźiedźiny,
Przypuśćiły Syny,
I Matkie.
Viuat w wszelkim procederze
Sława niech inkrement bierze
Jak Patronki Imie
Tàk Iey, w głosney rymie
Wiekuie.
VIVAT, VIVAT, VIVAT Pani,
Nikt mi tych plauzow nie zgani.
Słusznie takie vota
Nućić, gdy szczyrota
Tak każe.

PORT

Synowskiego Affektu

w Nawie Anastazyi Swiętey Męczennicy

za wschodem Mistycznego Słonca narodzonego Boga

ZNALEZIONY,

a

na Solenny applaus

Wielkiemu Imieniowi iedynie kochaney

Matki y Dobrodzieyki

Tryumfalnemi serdecznych wotow ogniami

ILLUMINOWANY

Roku, ktorego

Słowo Przedwieczne przez

wcielenie się Port szczęsli

wey wieczności Naro

dowi ludzkiemu wy

nalazło

1728

d. 23

gru

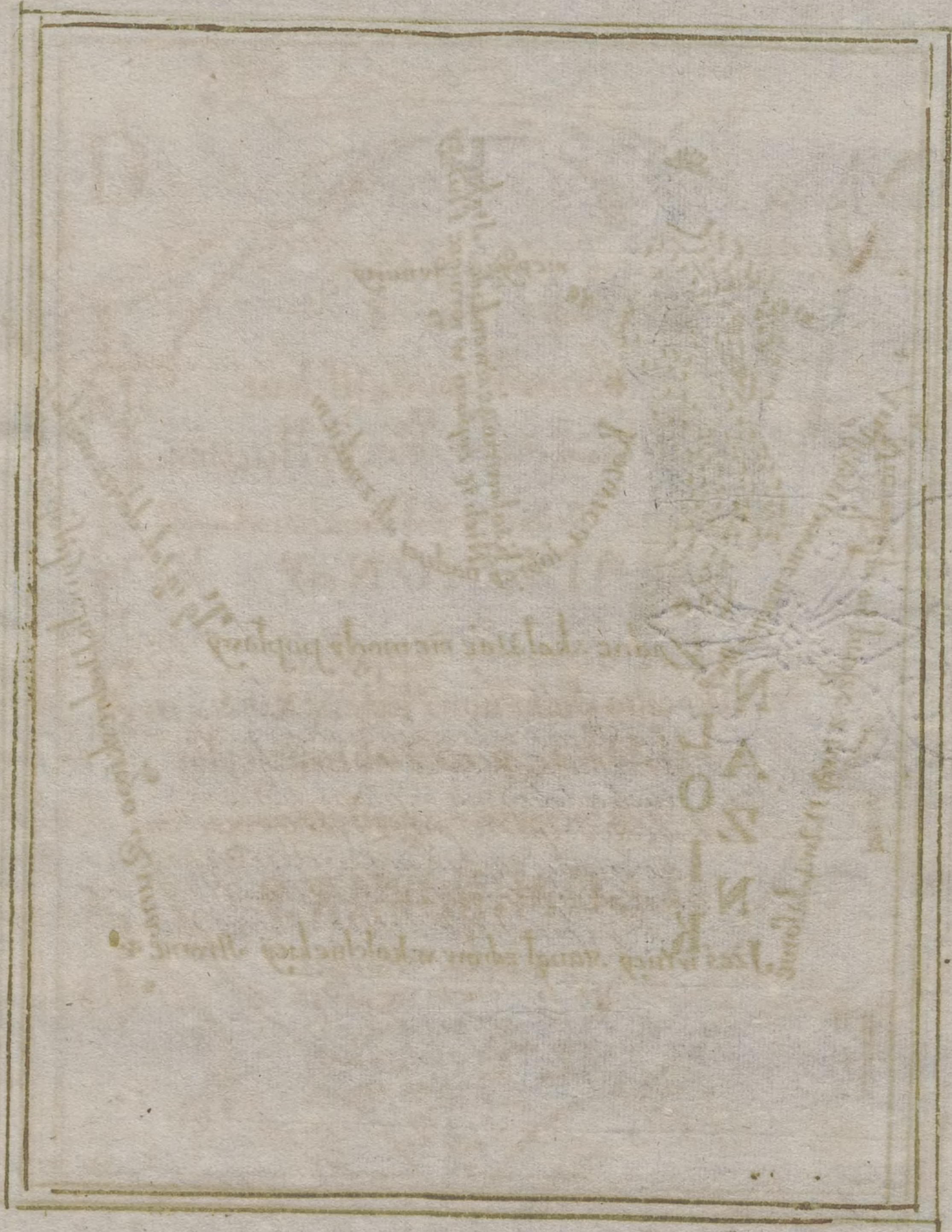

Kto lawiruiące szwankuiąc z statkiem
Niech te zapuści w toruiące flukty
nie poydzie w nurty
Kotwica dobrey nadziei iest znakiem

\+ Anisław pewnie mocney tuey
Nie iużeś się prosze z twey nawy Jasonie

Ta ią tak dobrze wozila fortuna
Ze dopełniła Niebieskiego Runa.

Żadne skołatać nie mogły poprawy
Nie tylko affekt przybywa do ciebie
Lucinko moia, lecz Patronka siebie
Anastazya Swięta, w Nawie stawia,
Otuchę dobrą na applaus ponawia
Ze wtey do portu przyidziesz szczęśliwego
Iak ona nigdy, tak nie uznasz złego
Nieszczęścia, czego y ia dziś doznaię
Kiedy z prezentem przy porcie swym staię.
Jześ w niey stanął zdrow w kolchickiey Stronie +

Morza Regnancie y wod Neptunie
Applikuy iak chcesz moiey fortunie
Nieprzyiazne dekumany
Tym nie będzie mnie wstręt dany

Trydentem swoim niech Thetys fale
Ku zgubie wzrusty, przecie ia cale
Tam przypłynę, gdzie me chęci
Macierzyńska miłość nęci

Albowiem za nic burzliwe wiry
Iedney miłości gdzie są Zefiry,
Szczery affekt gdzie styruie,
Ktory nic nie aprenduie

Excypuiąc to, Anastazyi

Doznana Nawa w złey okazyi
Wszelkie wstrętu nawałnosci
Przepłynie y bez trudności
Iuż wsiadszy w Nawę płynę do kresu
Naznaczonego, nie bez progressu
Szczęścią, Gwiazda ktora wschodźi
Na swiat, sprzyia woła słodźi
Iezus malinki na mieysce żagli
Extenduie swe pieluszki, nagli
Bym od słodkiey Hipokreny
Spieszył z sercem, y kameny
Kochana Dziatko do ciebie, ktora
Osobliwszym, niż Dyana Cora
Swą pociechę mnie affektem
Prosequiesz y z respektem

Cornelia swym łaskę nie stałą
Hoyną swiadczyła Gracchom, ia iaką
Mam od ciebie Cornelij
Drugiey w cnotach, z Korteryi.

Affektu twego innych swiadczenia
Nie wspominam, bo do wyrażenia
Umysł słaby, więc iuż staię
Na porcię, że wota daię:

Aby ci Niebo łaską sprzyiało,
Vivat Nestora setne nadało
Niech ci szczęścia tyle niesie,
Ile piasku iest w Gangiesie.

Ipoki Jebus wozniki swoie
Vierdziać będzie, poty niech twoie
Zdrowie w czerstwym iest wigorze
Przy wesołey zawsze porze.

Anastazÿia niech swÿm Trydentem
Tłumi nawałność, a z Parlamentem
Jak wÿrabia, bÿ stanęło
Co niewinnie utonęło.

Zdradliwi Tobie niech Trÿtonowie
Doznaią wstÿdu, że przÿ Podkowie
Tweÿ porwali złote Runo,
Nie im służÿ ta fortuna.

Reportuÿ trÿumf z przeciwneÿ stronÿ,
Okrągłe Nieba niech ci Trÿonÿ
W tÿm sprzÿiaią, bÿm Wiktorkę
Widział w krotce Regnatorkę.

W Anastazÿi Patronki Nawie
Affekt co przÿwiozł, przÿimÿi przÿ sławie
Imienia, a kto winszuie
W twoieÿ łasce niech wiekuie.

+ Na ląd ostatni więczney szczęśliwości
Ma mieysce w Nawie Bog w ktorey salwowal

J to Jey nadał że tonąc nieginie
Nikt ktorego Patronka wspomoze

W tryumfach wielkich niezmierney radości;
Ciesz się dziś Statko Chleb Anielski płynie
W bacie Patronki szczęście twoie Imie,
Iezus dziecina za kolebkę Nawę
Obiera sobie chce na lepszą sprawę
Bydź twym Nawarchiem byś prędzey do kresu
Przybyła nie bez dobrego sukcessu
Iakoż ia moim sercem ominuię
Że vota twoie ten ukoronuie
Anastazyą Swiętą gdy przodkował +

KOLENDA

Synowskiego affektu
z Powinszowaniem doroczney Anastazyi S.
festywy
Jedynie Kochaney Matce y Dobrodzieyce
od
Serdecznie Kochaiącego Syna Adama na Mi=
rowie Myszkowskiego Woiewodzica Bracławskie=
go Starosty Ostrołęckiego:
przy wesołym Wcielonego BOGA genetliaku.
KONSEKROWANA
Dnia 25 Grudnia Roku 1727.

ANASTAZYA GONZAGA MY

pollo zagray na Lutni sonatę
iechay Swiat słyszy Solenną Annatę
nastazyi, y wy cne Boginie
tańcie w weselszey dziś na applaus minie
onu dodayćie pieszczone Kameny
by Synowska swey nabyła ceny
ycziliwość. Potwob swoich pior Merkury
edney miłości wyrazić arktury
bo za miłym propensyi torem
ładko się z szczerym popisać Kandorem
oddać kolędę y chęci Serdeczne
agrodzić dziśiay przez wota społeczne.
iemskiey daremnie wołuie kapeli,
nastazyi, gdy sami Anieli
raią ci, ktorzy BOGU wcielonemu
kcentem wdzięcznym śpiewaią małemu,
gdzy Empirem by chwała słyneła
malacya miła z ludzmi była

SZKOWSKA NAMIROWIEM

tusznie Aniołow tedy harmonia
Bogiem na applaus powinszowny sprzyia,
iedy wieden dzien swoie Imieniny
dprawuiesz, gdy Jezus narodziny
ciałeczku ludzkim nago celebruie,
wiatu zbawienie w złobie peroruie.
ochane przy tych melodyach Syny
zceleruią do swoiey Luciny,
a expressye życzliwość się ścieli
naszczaży przy wesołey chwili,
atce serdeczney affekt chołdowniczy
iedyne serce oddaie w zdobyczy.
zucam się wszystek pod nogi pokosem,
twieram serca arkany za losem
iebkiego szczęscia. Jakoż tensztonności
est powab Synow, tam swoie szczerości
zbendować tam y powolne chęci
iość wrodzona, dokąd instynkt nęci,

#.

Affekt do tego tam kierować trzeba,
Rodzić się z tego gorne dały Nieba.
Gdziesz życie moie naturalnym prawem
Referować się będzie nie z zastawem
Ale z dziedzictwem Serca, wiem do ciebie,
Boś ty Autorką pokazała siebie
Istoci moiey. więc iuż szczerze wota
Na to nie składa Synowska ochota:
Iesus dziecina, z ktorym twoie Imie
Ma Swiat w radości, w osobliwey sztymie
Aspektem mi tym niechay propulsuie
Troskania umbry, nieszczęścia ruguie
Każde od ciebie; niech Słowo Przedwieczne
Ana staryi formuie na wieczne
Kontrakty, wszego szczęścia periody,
Odpędza zawsze przeciwne przygody.
Chwalebna raczka niech kochana Matko
Hoynie ci dwładczy niewidziane rzadko
Affekta swoie, y błogosławieństwo,

NAVIVAT

iebieskie potym zapisze krolestwo.
ni nie wątpić, gdy Anastazyia
sność kotwicą czyni, y powiła
ezusa dziecię na swiat wschodzącego
mysły ludzkie rekreiuiącego.
tu iuż moiey zakładam kolendzie
ermin, a syn twoy niechay w łasce będzie.

Konsonancye

do kapeli Anielskiey
Z niektorych Anastazyi S: okolicznośći
Wynikaiące

Czemu z kotwicą Anastazya Swięta.

I.

Swiat morze, życie nawa a między falami
Kotwica iest potrzebna z ostremi hakami

Miała tę Święta Dama; bo w Świata ławirze
Żadney nie znała toni przy Boskim Zefirze.

II.

Wszystka w Niebie y BOGU że Anastazyia
Połozyła nadzieię, na dokument spryia
Kotwica hieroglifik iedyney ufności,
Ktorey Anastazyia doznała w trudności.

III.

Maiącemu woiować przeciw Augustowi,
Gna Egypska Krolowa Antoniuszowi
Szczerozłotą przysłała kotwicę z dwoiakiem
Luminarzem Niebieskim, więc czy pod tym znakiem
Zwyciężył, nie pytam się, lecz gdy upatruię
Anchorę Męczenniczki, to z tąd inferuię,
Iże Anastazyia iest gornego Nieba
Tryumfatorka, tudziesz Mistycznego Zeba.

Czemu wpuszczona w zdrowey łodce na morze, nieutonęła.

I.

Tauskę Anastazyja Matkę swoię miała
Tauska z Polską szczęśliwa, dla tego nieznała.
Nieszczęścia, na burzliwym morzu, ktora z Matki
Wzięła szczęście, a taki bywa posag rzadki.

II.

Nie napada na Scylle dobrze lawiruie,
Komu Niebo pogodną twarz swę eksplikuie.
Stąd y Anastazyja toni nie doznała,
Że Teodora z Nieba żagle kierowała.

III.

Wielkie w Anastazyi miłości upały
Boskiey były, kiedy ich Morskie zgasic wały
Niemogły, lecz do lądu iak święta przybiła,
Dopiero życie w ogniu swoie zagasiła.

~~208~~. Czemu w ogniu.

I.

Przez śmierc życia nabywa Fenix gdy z popiołu,
Odradza się, tego y Swięta żywiołu
Anastazya żywot szczęsliwy odbiera,
Gdy BOGU w płomienistych pożarach umiera.

II.

Dosyć wielkie miłości Boskiey się zarzyły
Ognie w Anastazyi sercu iedna Cmiły,
Takiey BOG był że wszystka w ogniu się wolała
Spalić, a niżeli by Iego stracić miała.

III.

Ogień pożera rzeczy, ogień poleruie
Złoto, y na królewskie korony gotuie.
Anastazya żeby czystsza do korony
Niebieskiey była, w ogień poszła bez obrony.

Tu koniec konsonancyi lecz nie szczęśliwości,
Vivat Anastazya z tych okoliczności.
Lotwica niech przyciągnie, to co wzięty lata,
Przyciągnąwszy niech trzyma w Nestorowe lata.
Ogień Patronki ogniem niech nieprzyiaciołow
Pali, y niszczy, burzy nienieyszych kościołow.

Commissya przy Oddaniu Skarbu Koron:nego vigore Konsty:tucyi anni 1726tr. Przez Kommissarzow Rzeczypospolitey Odprawiona A° 1730.

THESAURUS

In Calamitatibus Regni 300.

ABSCONDITUS.

Nunc

Sub Felicissimis Auspicijs Serenissimi ac Invictissimi Augusti II. Poloniarum Regis, Stante Feliciori revolutione Statûs Reipublicæ.

Per

Illustrissimum et Reverendissimum ac Illustres et Magnificos, Reipublicæ Commissarios, Vigore Constitutionis Grodnensis

1726.

ELEVATUS.

et

Illustrissimo Francisco, Maximiliano à Tenczyn Ossolinski Supremo Regni Thesaurario, Drohicensi &c Capitaneo.

TRADITUS.

Annô quô Supremum Numen Thesaurum Vitæ Cælestis, Nobis in Terris aperuit.

1730.

Actum in Arce Cracovien: in Conclavi Nuntiorum Feria Tertia, post Dominicam Jubilate proxima id est Die 2da Mensis Maij Anno Domini Millesimo Septingentesimo Trigesimo.

302

Konstanty Feliciyan na Szaniawach Szaniawski, Biskup krakowski, Xiąze Siewierski.

Piotr Konstanty z Stadnik Studnicki, Kasztelan Woynicki.

Franciszek z Czekarzewic Tarło, Kasztelan Lubelski, Starosta Wielunski ex Senatu.

Antoni z Słupowa Szembek, Podkomorzy Generalny Woiewodztwa krakowskiego, Wielicki, Bochenski &c. Starosta.

Stanisław z Słupowa Szembek Woyski krakowski z Małey Polski Melchior z Gurowa Gurowski, Chorąży kaliski Starosta Kolski.

Jozef z Radomicka Radomicki Woiewodzic Poznanski Starosta Odolanowski z Wielkiey Polskiey et Equestri ordine Commisarze Rzeczypospolitey.

Franciszek Maxymilian z Tęczyna Ossolinski Podskarbi Wielki koronny ex munere ministery

Stefan z Zembian Dembinski kustosz Skarbu koronnego y kanonik krakowski ex officio

Jozef na Michałowie Michałowski, Podstoli Woiewodztwa y Sędzia Grodzki krakowski, ex parte Jasnie Wielmożnego Jegomci Pana Franciszka Gonzagi Margrabi na Mirowie z Wielopolskich Myszkowskiego Woiewody, y Generała Małopolskiego Starosty Krakowskiego ex dignitate Palatinali et officio Capitaneali ob legalitatem Spraw w Trybunale koronnym Lubelskim mianych ad praesens absentis Plenipotent officiose zapisany.

Poniewasz inni Jasnie Wielmożni Ichmc Panowie Senatorowie do Skarbu koronnego y kluczy de lege iusta Constitutionem Anni 1576. należący non comparuerunt, ani przez Się, ani przez Plenipotentow Swoich. Zaczym my Commisarze Rzeczypospolitey in fundamento Constytucyi Seymu Grodzienskiego,

Dnia 26. Wrzesnia R. P. 1726 w Grodnie odprawionego na
odebranie Insigniow et Archiwow od Sukcessorow S. P. Jasnie
303 Oswieconego Xcia Jmci, Stanisława na Słupowie Szembeka, Ar:
cybiskupa Gnieznienskiego Prymasa Korony Polskiey, y Wielkie:
go Xięstwa Litewskiego, ktore pod czas publicznego zamiesza
nia ingruente hostilitate Svetica za Reskryptem J. K. Mci w Kra
kowie Dnia 11. miesiąca Lipca, R. P. 1702 datowanym y pie
częcią koronną stwierdzonym wspolnie z N. Jasnie Wielmożnym
Jmcią Xiędzem, Janem Kazimierzem Bokumem, Biskupem Prze
myslkim, y Kommisarzem Krakowskim, tudziez pomienionym Ja:
snie Wielmożnym Jmcią Panem Woiewodą na on czas tylko
Starostą Krakowskim z Skarbu koronnego podnioszszy providen:
do omni securitati, za granicę wywiozł, teraz zas Jasnie O:
swiecony Xie Jmc Krzysztof na Słupowie Szembek, Biskup
Warminski y Sambienski iako Sukcessor swoim y innych kon
Sukcessorow swoich imieniem, iuxta dispositionem Legis pu:
blicae et praeallegatae Constitutionis Konfertuię z iacha:
wszy na Termin dzisieyszy do Zamku Krakowskiego Jurys
dykcyi naszey Kommisarskiey zafundowalismy Przy Prezen:
cyi. Jasnie Wielmożnych Andrzeia z Kaczkowa Mier:
szyna Sądeckiego, Piotra z Słupowa Szembeka Oswięcim:
skiego Kasztelanow, Iozefa na Korzu y Oleszencu Dzialzar:
tryjskiego Chorążego Wielkiego, tego Xięstwa Litewskiego,
Teodora Hrabi na Wisniczu y Jarosławiu Lubomirskiego Sta:
rosty Spiskiego Jasnie Wielmożnego Jmci Xiędza Michała
Łoniewskiego Suffragana y Archidyakona, Adama z Łumo:
rowa Łomorowskiego Kanclerza, Ludwika Siemieradzkiego
Michała z Granowa Wodzickiego Officyała, Kaspra Przep:
kowskiego, Jerzego Miroszowskiego, Wacława Sierakowskiego
Trzebierskiego, Jacka Łopackiego, Marcina Wałeszyn
skiego y innych Kosciołа Kathedralnego w Zamku Krakowskim
Prałatow y Kanonikow, tudziesz Wielmożnych y Urodzonych An
toniego z Jędrzeiowa Bętkowskiego Cześnika Woiewodz:
twa Krakowskiego, Woyciecha z Zebrowic Mecinskiego
Ostrzeszowskiego, Stanisława z Słupowa Szembeka Zatorskie:
go Jana z Łochowa Łochockiego Krzeczowskiego, Iozefa
Staszkiewicza Herodeckiego, Stanisława Nideckiego Chęcinskiego
Starostow, Krzysztofa z Tomic Tomickiego Burgrabiego Zamku
Krakowskiego, Jana z Dembian Dębinskiego Podkomorzego

Jego K. M.

Jmo Xr. Mci Stanisława z Orzesza Rusieckiego Skarbnika Województwa Krakowskiego Oberszteleytnanta Gwardyi Jgo Jo Mci, Szymona Dzięciołowskiego, Podczaszego Czerniechowskiego Jana z Wierzbicy Komora Chorążego Znaku Pancernego Nayiaśnieyszego Króla Jmci, Jozefa z Janowic Chwaliboga Vicesgerenta Grodzkiego Ostrzeszowskiego, Jana z Lgnpra Lempinskiego Stolnika, Stefana Derlicza Miecznika Owruckich, Szymona Świętkiego Zrybowa, Grzybowskiego, Franciszka Miklaszewskiego y Podrzecznego Wielkorządców Krakowskich, Franciszka Stankiewicza Sędziego Podkomorskiego, Bocheńskiego y Wielickiego Coll. Rzeczypospolitey, Piotra Fordona Coll. Szkatułowych w Prowincyi Małopolskiey Superintendentow, Franciszka Tadeusza Miklaszewskiego, Jana Moszkowskiego, Jana Żarańskiego y innych wielu Osob Status Equestris.

Po ktorey Jurysdykcyi zafundowaney uczyniwszy preliminaria naprzod zaczęlismy od rewizyi Skarbu Koronnego, ktoryśmy zastali zamkniętym, dla czego ob defectum Kluczy, Slosarzowi otworzyć nakazaliśmy, a potym ante omnia do odbierania depozytu od Jasnie Oswieconego Xcia Jmci Biskupa Warminskiego y Sambieskiego przystąpiliśmy.

Dla czego uczyniwszy należytą konfrontacyą z oryginalnym Regestrem, na ów czas circa levationem Insigniorum et Archivorum Skarbu Koronnego, modo quo supra factis spisanym, a teraz ex parte Jasnie Wielmożnego Jmci Pana Woiewody Starosty Krakowskiego legalitate Sprawy w Trybunale Koronnym Lubelskim wniesioney zadawnego et in absentia sui Jmci Pana Jozefa na Michałowie Michałowskiego Podstolego Woiewodztwa y Sędziego Krakowskiego Plenipotenta ad infra scripta, tak et munere dignitatis Palatinalis, jako tez officio Capitaneali Cracoviensi specialiter zapisanego, ob aegram valetudinem przez Wielmożnego Jmci Pana Adama z Krzystow Krzystowskiego Burgrabiego Zamku Krakowskiego produkowanym Insignia et Archiva Regni przez pomienionego Jasnie Oswieconego Xcia Jmci Biskupa Warminskiego y Sambienskiego odebraliśmy konpertowane takowe.

Naprzod Sepet w Skrzyni cum Insignijs otworzywszy,

305 z Regestrem pomienionym Anni 1702 skonfrontowawszy pomie:
nione Insignia distincte opisac postanowilismy dla lepszey
informacyi, poniewasz circa levationem albo Zrnis tylko opi
sane byly, teraz zas kazdą sztukę, szczegulnie tak opisuiemy.

Korona pierwsza Złota, ktorey ad coronationem zazywaią,
nazwana Originalis albo privilegiata, ma w sobie Portiones dzie
sięc.

W pierwszey Porcyi Rubinow osm powiększszych, siedm mniey:
szych, osm Szmaragdow małych, dziewięc perel na pięciu
rubinki na wierzchu malenkie, na szostey niedostaie, na
trzech zdawna niebyło, na sztyfcie cztery Szmaragdy, perła
iedna, iedney perły w kasztcie niedostaie.

W drugiey porcyi cztery szafiry wielkie, osm malenkich, dwa
wielkie Szmaragdy, małych pięc, Rubinow większych trzy,
małych siedm, perel pięc z rubinami y szmaragdami na
wierzchu, szosta bez rubina na wierzchu zas perły gładkie
trzy, kaszt bez kamienia na drugim mieyscu ani kasztu ani
kamienia niemasz y sztyftu, pokazuie się, ze dawno niedostawało.

W trzeciey Porcyi szafirow dziewięc, Rubinow osm, alias zarn ie:
den kaszt bez kamienia perel iedenaście gładkich sztyft niecały
przełomany z gałeczką na wierzchu srebrną.

W czwartey porcyi szafiry większe trzy, małych siedm, Szma:
ragdow malenkich pięc, perel z Szmaragdami y rubinami na
wierzchu dwie, perły bez rubinow trzy gładkie, sztyft na ktory
we srodku szafir ieden, rubinow malenkich trzy y perełki
dwie.

W piątey porcyi w srednim kaszcie szafir ieden wielki, dru:
gi w kasztcie na oczku mnieyszy, u wierzchu osm malenkich
w kasztach, trzy większy Szmaragdy, siedm mnieyszych, szesc
Rubinow większych, pięc mnieyszych, szesc perel z rubinami
y szmaragdami na wierzchu, trzy perły na wierzchu gład:
kie, iedney perły z kasztem niedostaie, kawno sztyft z ru
binem wielkim we srodku, trzy małe na bokach, na spodku
perła.

W szostey Porcyi we srodku z większym kamieniem szafir wielki,
cztery mnieyszych po bokach y na gorze, osm malenkich szafirow,

pięć rubinow wielkich po bokach, siedm małych y kasztelle bez kamienia prozny, ieden wielki szmarag, trzy mnieysze, sześć pereł z szmaragdami y rubinami, iedney niedostaie z kasztem, trzy na wierzchu gładkie, szlyst z rubinem we środku z dwiema szmaragdami maleńkiemi, trzeciego niemasz tylko kasztelle, pod nim perło iedna,

W siodmey Poręgi Rubin we środku wielki, alias Zarno, po bokach pięć mnieyszych, maleńkich siedm, szmaragdow wielkich trzy, małych siedm, szafirow małych osm, szafir większy ieden bez kamienia wierzchni, siedm z rubinami y szmaragdami pereł na wierzchu gładkich trzy, szlyst z szmaragdem wielkim na boku szmaragd ieden, szafir ieden, rubin ieden.

W osmey Poręgi rubin wielki, alias Zarno, na wierzchu mnieyszy, siedm małych szmaragdow, trzy wielkich, małych cztery, rubinow wielkich pięć, małych siedm, kaszt na boku bez kamienia, pereł z szmaragdami rubinami y szafirami siedm, pereł gładkich na wierzchu trzy, szlyst z rubinem we środku większym, na boku rubinek mały, szafir mały, szmaragd mały.

W dziewiątey Poręgi rubin wielki, alias Zarno iedno, mnieyszych siedm, maleńkich siedm, szafirow wielkich trzy, małych siedm, szmaragdow małych sześć, kasztelle bez kamienia mały bez kamienia ieden, pereł z szmaragdami rubinami szafirami siedm, gładkich trzy z szafirem iednym, szlyst, w środku po bokach trzy rubinki małe, perło iedna,

W dziesiątey Poręgi szafir ieden wielki alias Zarno, mnieyszych po bokach trzy, maleńkich siedm, rubinow większych siedm, mnieyszych siedm, szmaragdow małych pięć, pereł z szmaragdami dwie, z rubinem iedna, dwie bez kamieni, z kasztami proznemi, iedney na boku z kasztem niedostaie, na wierzchu trzy perły gładkie, we środku perły z kasztem niedostaie, kasztelik mały prozny, iako miejsce prozne, znać że był kamień z kasztem. Szlyst z szafirem we środku, na bokach trzy szmaragdy, perło gładkie, te kamienie wszystkie niesztofowane we wszystkich poręgach, Zawarcie korony na krzyż szczerozłociste, na wierzchu kasztelko z krzyżykiem, aksamit z bitemiaty.

Corona druga, szczerozłota pomnieysza, ktorey zażywa

ią ad coronationem Krolowey Polskiey, ma w sobie peryi siedm
szczerozlotych.

307 W pierwszey peryi rubinow pięć, szafirow pięć, perel osm, y tak wszystkie peryę, oprocz iedney, w ktorey iedney perly niedostaie, ta korona bez zawarcia na starym axamicie.

Korona Trzecia, homagialis szczerozlota, w ktorey peryi dziewięć.

W pierwszey peryi rubinow osm, alias sam, szafirow dwa perel gładkich dziewięć, przy niey sztyft z perlą.

W drugiey peryi szafirow pięć, rubinow pięć, perel dziewięć, sztyft złoty z perlą.

W trzeciey peryi, rubinow pięć, szafirow pięć, perel dziewięć sztyft złoty z perlą.

W czwartey peryi szafirow pięć, rubinow pięć, perel dziewięć sztyft złoty z perlą.

W piątey peryi szafirow pięć rubinow pięć, perel tylko osm, sztyft złoty z perlą.

W szostey peryi rubinow pięć, szafirow pięć perel dziewięć sztyft złoty z perlą.

W siodmey peryi szafirow pięć, rubinow pięć, perel dziewięć sztyft złoty z perlą.

W osmey peryi sadzie kamienie, perly y sztyft.

W dziewiątey peryi, rubinow dwa, szafirow osm, perel dziewięć, sztyft złoty. Zawarcie korony na krzyż z krzyżykiem y axamit stary.

Korona Czwarta Węgierska,

Ta korona w iednym cyrkule maiąca kamieni szafirow wielkich tablicę cztery, slifowanych, Rubinow tablicę cztery, ieden tylko slifowany na wierzchu połomana, tak iako była zdawna, fragmentow do niey należących siedm rożnych, mnieyszych y większych.

Korona Piąta Szwedzka, w ktorey peryi pięć wielkich, mnieyszych pięć, iedna zepsowana, fragment z osobna rozpapiene, te na na iednym cyrkule złote wszystkie.

W pierwszey peryi Szmaragdow wielkich nieslifowanych dwa, szafirow wielkich slifowanych dwa, rubinow nieslifowanych cztery dwa kasty prozne, po bokach dwa dyamenty kunczaste, większe, trzy mnieysze, perel gładkich iedynascie, ta pery

cya

cya złomana, nicią prozną do aksamitu przywiązana.

W drugiey peregi małey Szmaragdow nieszlifowanych cztery, szafirow wielkich dwa, Rubinow alias Zarn dwa, dyament mie dzy rubinami ieden konczysty, drugi mnieyszy między perłami, na wierzchu pereł dziewiętnascie, kasztelik złomany, u wierzchu drotem spoiony.

W trzeciey peregi wielkiey na spodzie Szmaragd wielki w tablicy w poł przepadniony, drugi mnieyszy nieszlifowany, Rubinow alias Zarn, większych y mnieyszych dwanascie, nieszlifowanych, szafirow dwa, dyamenty wielkie koło szafirow dwa konczyste, trzeci między perłami, pereł gładkich siedm, ta peregya złomana, nicią związana.

W czwartey peregi małey szmaragdy cztery nieszlifowane wielkie, szafir ieden, rubinow dwa, dyament między rubinami ieden większy, między perłami mnieyszy, pereł dziewiętnascie, piorka złote złomane, drotem przytwierdzone.

W piątey peregi większey szmaragd ieden wielki, na spodzie trzy, na wierzchu mnieysze nieszlifowane, Rubinow mnieyszych y większych nieszlifowanych iedynascie, dwa kaszty wielkie prozne, dwa dyamenty konczyste, na wierzchu zas trzeci między perłami, pereł gładkich sześć, wierzch tey peregi złomany, nicią przywiązany, sztyft złoty od perły prozny.

W szostey peregi małey szafir większy ieden, drugi mnieyszy, na wierzchu szmaragdow cztery y rubinow dwa nieszlifowanych, dyament między rubinami, drugi między perłami konczyste, pereł osiemnascie, od iedney iest sztyft prozny, ta peregya iest złomana nicią przywiązana.

W siodmey peregi wielkiey szmaragd wielki nieszlifowany, drugi na wierzchu mnieyszy, szafirow dwa, Rubinow alias Zarn dwanascie, dyamentow większych dwa, trzeci mnieyszy między perłami, pereł siedm, ta peregya złomana drotem spoiona.

W osmey peregi małey, szafir szlifowany, szmaragdy cztery nieszlifowane, pereł szesnascie Rubinow dwa, dyament

dyament seden, wierzch złomany tey perzyi, od ktorey a par-
te fragmenta.

309. W dziewiątey perzyi wyższey Szmaragd wielki w tabli-
cy na spodzie wpół przełamany, na wierzchu zaś mnieyszych
cztery przełamanych, szafirow dwa, Rubinow iedynaście, dyamen-
ty dwa koncyste wyższe, pereł gładkich na złotych sztyftach
cztery. Wierzchołek tey perzyi odłamany, a parte w papierze.

W dziesiątey perzyi małey, we srodku szafir szlifowany,
rubinow alias Zarn nieszlifowanych cztery, pereł na sztyftach
złotych dziewiętnaście, wierzch tey perzyi odłamany w papierze a
parte. Zamknięcie tey korony na krzyż złote, takież małeń-
kie z krzyżykiem oderwane a parte, aksamit stary zbutwia-
ły.

Fragmenta od tey korony należące, rubin alias Zarno bez ka-
sztu nieszlifowany, perła iedna bez sztyftu, perła iedna z kasztem
złotym, na wierzchu rubinek, szafir w kasztcie z piorkami złote-
mi, trzy perły na złotych sztyftach, we srodku dyamencik mały
koncysty przy sztyfcie, y trzech piorkach złotych, pioro od perzyi
mnieyszey teyże korony, w nim szafir mały, dwa rubiny alias Zar-
na nieszlifowane, dwa dyamenty w kasztach złotych, trzy perły
na sztyftach złotych.

Fragmenta insze tak się opisuią. w papierze dwa kamie-
nie oprawne w złoto rubiny, y tym perła iedna także oprawna
w złoto, na wierzchu rubinek, item Sobeczka mała złota, także
dwa kamyczki małe nieoprawne, ieden szafir, drugi Szmaragd, u
ktorego rog ubrączony nieszlifowane.

Sceptra Krolewskie cztery.

Pierwsze Scieprozłote na sztyfcie zelaznym, dyamentow pod gołki
wierzchu dwa w bastiorku, trzeciego niedostaie, item w tym Sceptrum
kamieni trzy Szmaragd skruszony szafir y topaz szlifowany w tabli-
cy, u dołu trzy rubiny małe,

Drugie Sceptrum małe złote, od korony Węgierskiey uczy-
nione na sztyfcie zelaznym.

Trzecie Sceptrum, srebrne złocisté, u wierzchu w koronie wy-
szerbione.

Czwarte

Czwarte Sceptrum srebrne złociste większe całe,

310.bi

Jabłek Pięc.

Pierwsze iabłko szczerozłote, naniem sphera mundi rysowana, z pereł cztorech na krzyżach złotych, dwa rubinki in medio, z tego krzyżyk na wierzchu złotony.

Drugie iabłko, z krzyżykiem złotym, złote,

Trzecie iabłko srebrne złociste.

Czwarte iabłko srebrne złociste z kręgkami takiemiż.

Piąte iabłko srebrne złociste.

Łańcuchy.

Dwa łańcuchy złote drotowey roboty opisane w dawney rewizyi A. 1690. ponderis czerwonych złotych sto czterdzieści dwa, ale teraz nieważone.

Dwa łańcuchy smelcowane, ieden w rycerskie węzły waży aureos 362, drugi kręcony złoty waży aureos 288.

Brzuka ieynorożcia niewielka, mało co więcsza nad połłokcia.

Miednicka suto złocista srebrna z Greckim pismem y portretem N. P. M. we środku.

Pas aksamitny czarny, na ktorym sztuk z złotemi puklami siedmdziesiąt, a spisowych pięć zniesłych, gagatkowa iedna ięta, drugie same szczerozłote.

Miecze Dwa.

Pierwszy w pochwach srebrnych złocistych wysokich na krzyżu y koncza rękowieść rozobna w sztukach pięciu, kapturek krosty.

Drugi w czarney pochwie szeroki w srebro oprawny y krzyż złocisty.

Relikwiarz Moskiewski srebrno złocisty, na wierzchu krzyż prosty, krzyż srebrno złocisty, ozdobiony bogato w effigie Crucifixi

Inwentarzów rewizyi w tym że sepecie odebrałsmy cztery in Originali.

Imo. W oprawie ~~biały~~ pargaminowey Die 14 Januarii — — — 1669.

2do W sexternie bez oprawy Die 18 Martii — — — — 1676.

3tio W sexternie bez oprawy — — — — — — — 1683.

4to Oprawny w turecki papier Die 22 Junii — — — — 1690.

To wszystko, to iest Insignia y Inwentarze w tym że samym sepecie zamknione, do skrzynki w ktorey przywiezione, z sepetem włożone, mie cie raz na spodzie w skrzyni pod sepetem złożyłismy.

Druga skrzynia biała większa, cum archivis komportowa no

którą otworzywszy, z Regestrem skonfrontowawszy przystąpiliśmy do opisania; y tak wszystkie pakiety otwierając opisujemy.

311 1mo. Plik wielki titulo Brandeburg. w tym że księga wielka oprawna w aksamit błękitny cum titulo. Pacta Brandeburg. Velaviae initt. — 1660.

2do. Instrumentum Authenticum fœderis et conjunctionis armorum inter Serenissimum Joannem Casimirum Regem Poloniae, et Serenissimum Electorem Brandeburgii cum per Plenipotentiarios utrius Partis initi et conclusi contra Regem Sueciae Velaviae die 19 7bris. — — 1657.

3tio Reversales Literae Serenissimi Electoris Brandeburgici de retractione urbis Elbingensis Serenissimo Regi Poloniarum et Reip. Velaviae die 6 9bris — — 1657.

4to. Instrumentum simile sub eodem actu fœderis et Conjunctionis ut sub nro 2do.

5to. Juramentum Serenissimi Electoris Brandeburgici super Pacta. — — — — 1657.

6to Instrumentum Authenticum acceptionis Guarantiae Serenissimi Hispaniarum Regis in Pargameno cum Sigillo Olivae die 3 Maij — — — 1660.

7mo. Księga wielka w aksamit czarny oprawna cum titulo, Instrumentum pacis Polono Sueticae cum ratificatione post decessum Serenissimi Gustavi Regis Sueciae z pieczęcią sekretarstwa Szweckiego.

8vo Księga druga także cum titulo pacis Polonosueticae a Commissarijs Serenissimi Regis Sueciae communicatum z pieczęciami czterama w drewnianych puszkach — — 1660.

9no. Plik papierow intytułowany Livoniae Anni — 1400.

10 Plik papierow intytułowany Bavariae — — 1400.

11 Plik papierow intytułowany Silesiae — — 1300.

12 Plik papierow intytułowany Prussiae. — 1400.

13 Plik papierow intytułowany Ser. Regi Bohemiae cum Regisse. 1682.

14. Plik papierow intytułowany Ducatus Prussiae — — 1400.

15. Plik papierow intytułowany Moschovitica.

16. Plik papierow intytułowany Prussiae. — — 1400.

17. Plik papierow intytułowany Daniae.

18 Plik papierow intytułowany Silesiae cum signo ✝

19 Plik intytułowany Prussiae — — 1400

312

20 Plik intytułowany Silesie cum Sacro O. — — 1400.
21 Plik titulo Prussiae — — — — 1500
22 Plik titulo Prussiae — — — 1500
23 Plik titulo Prussiae — — — 1400
24 Plik titulo Prussiae. — — — 1200. 1400. 1500
25 Plik titulo Brunsvicae — —
26 Plik titulo modus prosequenda justitiae coram Imperatore et Principibus Germaniae. 1400.
27. Plik titulo Prussiae. — — — — — 1400.
28 Plik titulo Prussiae — — — — — 1400.
29. Manuskrypt w pargaminie in folio stary titulo Processus Judiciarius inter Władysław Reg. Pol. et Henricus Magistrum Cruciferorum. =
30 Plik titulo Prussiae — — — — — 1400
31 Plik titulo Prussiae — — — — — 1300. =
32 Plik titulo Testimonia Iura ad limites [illegible] Marchia pertinen.
33 Papier titulo Transakcya cum Rakotes Pae Transylvaniae 1657.
34. Plik wielki z papierami, pargaminami titulo Dety Prussiae Iura privilegia et transactiones cum Cruciferis.
35. Papier z pargaminem titulo Prussiae — — 1300. =
36. Papier drugi z pargaminem titulo Prussiae. 1522.
Papier roku 1422. y pargamin Juramento sup. limitibus Rni Pol. cum Ducatu Prussiae.
37. Papier z pargaminem Prussiae — — — 1300. =
38. Papier titulo Hungariae — — — 1552. — 1557.
39 Pargamin stary bardzo w pargaminie Palardi de [illegible]. =
40. Manuskrypt stary w pargaminie titulo actus Judiciales Capituli [illegible].
41. Pargaminy trzy stare jeden mandat Pauli de Rusdorff ad fines regendos cum Polonis. — — — — 1426
Drugi mandat ad regendum tractandum de pace cum Sigismundo 1521.
3 Plenipotentia Civitatis Gedan de legatis ad Sigismundum Regem
42. Papier mały titulo Germaniae — — — 1557.

Trzecia księga cum Archivis czerwona, modo quo supra konfertowana w ktorey dokumenta takowe.

1ma. księga w karmazynowy axamit oprawna manuskrypt sub N 112. pomiesiecznymi rękami pisana de statu et rebus Ducatus Prussiae, tempore Alberti Senioris Marchionis Brandeburgensis

Ducis Prussiae attinens in Se Conventu in Tertia Commissa
313 riorum Regiorum celebratu. 156

2do. Druga Księga wtakieyże oprawie Liber tt 173. de Statu itidem et de rebus Ducatus Prussiae tempore Alberti Senioris, illo vero mortuo Junioris Marchionis Brandeburgensis Ducis Prussiae attinens in Se Conventu. 1567

3tio. Księga similiter w axamit karmazynowy oprawna po niemiecku y tacinie pisana, Liber tt 174. de Statu itidem et de rebus Ducatus Prussiae tempore vero eiusdem Alberti Senioris, illo mortuo vero Junioris Marchionis Brandeburgensis continens in Se Conventu Commissariorum Regiorum celebratu in Anno — — — — 1567. et 156

4to. Księga oprawna w axamit karmazynowy po tacinie na pargaminie pisana, z podpisem ręki Cesarza Chrześciańskiego Leopolda, z pieczęcią maiestatową cesarską, w którey nienaruszona, na sznurach ze złotą sznurkach wiszącą, to iest Conditiones matrimoniy per Commissarios inter Serenissimum Michaele Regem Poloniae et Augustissimum Leopoldum Imperatore Romanorum gdy król Imć brał w Stadło żona Królewnę Jeyméć Eleonorę Siostrę Cesarza Imci declaratio dotis Centum Millia Florenorum de Actu Vienna in Aula Cesarea in Vigilia Nati Dni die 24 Xbris Ao 1669 Approbaciąm tegoż Cesarza Imci Leopolda die 26 Xbris A. — — 1669.

5to. Księga druga wtakieyże oprawie na pargaminie pisana z pieczęcią takaż maiestatową, w którey Contractus matrimonialis inter Serenissimi Regis Plenipotentiarios et Augustissimi Leopoldi Romanorum Imperatoris de concedendo in Matrimonium Serenissima Leonora Sorore Imperatoris per eundem Serenissimum Imperatorem subscriptum approbatione eiusdem Contrahentibus Serenissimi Imperatoris Dat. Viennae die 26 Xbris — — — 1669.

6to. Respons Rzeczypospolitey do J. K. Mci Michała. 1670.

7mo. Plenipotencya Cesarza Imci Leopolda do traktowania z królem Imcią Michałem matrimonia Ihy L. Olsze nsluem dana — — — — 1669.

8vo. Listy Jurańskie dawnieysze przed śmiercią króla Augusta pisane rewidowane — — — — 1682.

9no. Plik listów Jurańskich dawnieyszych przed śmiercią króla Augusta pisanych rewidowanych. — — 1682.

10. Plik listów Jurańskich dawnieyszych przed śmiercią

388
314.

krola Augusta pisanych y rewidowanych. — — 1682.

11. Plik listow Tureckich dawnieyszych przed Smiercią krola Augusta pisanych rewidowanych. — — 1682.

12. Plik listow Tureckich dawnieyszych przed Smiercią krola Augusta pisanych rewidowanych. — — 1682.

13. Plik listow Tureckich dawnieyszych przed Smiercią krola Augusta pisanych — — — 1682.

14. Plik listow Tureckich przed Smiercią krola Augusta pisanych — — — 1682.

15. Plik listow Tureckich przed Smiercią krola Augusta pisanych — — — 1682.

16. Plik listow Tureckich przed Smiercią krola Augusta pisanych — — — 1682.

17. Plik listow Tureckich przed Smiercią krola Augusta pisanych — — — 1682.

18. Plik listow Tureckich po Smierci krola Augusta rewidowanych — — 1682.

19. Plik listow Tureckich dawnieyszych przy swoich Originałach rewidowanych. — — 1682.

20. Plik listow Tureckich Swiezych po Smierci krola Augusta rewidowanych — — — 1682.

21. Plik listow Tureckich swiezych po Smierci krola Augusta rewidowanych — — — 1682.

22. Plik listow swiezych po Smierci krola Augusta rewidowanych.

23. Plik listow Swiezych po Smierci krola Augusta rewidowanych — — — — 1682.

24. Plik tłomaczenia listow Tureckich — — 1682.

25. Plik tłomaczenia listow Tureckich rewidowanych. — — 1682.

26. Plik tłomaczenia listow Tureckich rewidowanych. — 1682.

27. Plik intytulowany Lsd Turcica z przetłomacze: niem ab Anno 1500. ad A. — — — 1520.

28. Plik intytulowany ad documenta Turcica plures, w ktorych znayduią się rozne Tureckie Pakta.

29. Plik intytulowany Lsd Turcica.

30. Ukwiecenie titulo Turcico de injurijs — — — 1530.

31. List od Cesarza JMci Tureckiego do K JM przez umyslnego Agę pisany — — — — 1673.

32. List Cesarza JMci do krola JMci — — 1667.

33. Pliki listow tureckich do krola Zygmunta — — 1540.
34. Listy Perskie rewidowane a. 8. — — 1682.
315/35. Jaszczykul listow roznych Tatarskich niemaiących tłumaczenia rewidowanych — — 1682.
36. Plik titulo listy Tatarskie.
37. Plik titulo Tatarica recentiores.
38. Assekuracya Hanna Tatarskiego Solim Gierejá że tatarowie wpadac nie maią do Polski.
39. Pacta originalia z Cesarzem Tureckim otrzymane. 20 8bris — — 1682.
40. Chiramota do Cara Moskiewskiego oddane Xiężu Prymasowi, die 10 8bris — — 1662.
41. Przywiley miejscu kościelu Cara Moskiewskiego za Dniestrem.
42. Diplomata Regis Galliae 9 de Anno — — 1663.
43. Instrukcya do woyska Zaporoskiego — 1662.
44. Instrukcya do Szwecyi — — 1665.
45. Plenipotentya Xcia Imci Brandeburskiego — — 1621.
46. Punkta Instrukcyi przez Posłańca Cesarskiego Michałowa Jabłkina — — 1668.
47. Konfederacya Stanow Rzpltey pod czas woyny Szwedzkiej w Łańcucie 9. Januarii — 1656.
48. Kommissya odprawiona względem wyprowadzenia Feudu krolewskiego — —
49. List od Wezyra Tureckiego do K. Imci — 1600.
50. Instrukcya Senatu Legato do Dworu Cesarskiego — 1667.
51. Przysięga Turkolskiego y Chmielnickiego — — 1655.
52. Jurament authentyczny przez Plenipotentow Xcia Brandeburskiego uczyniony.
53. Pozwolenie odjazdu do Szwecyi Krolowi Imci Zygmunt.
54. Plenipotencya do Traktatu — 1593.
55. Relacya Commissyi Ostrowskiej — — 1670.
56. Brevia Apostolica ad Joannem Casimirum Reg. Pol. — 1670.
57. Plenipotencya do traktowania z Chanem Tatarskim Solimanem Gierejem — — 1653.

Te tedy Skrzynie prowadząc Aktu rewidowawszy, y ode Grausky tako Insygniy, iako tez Archivis inseg. e comportatis adhaerendo Constitutioni Anni 1726ti. Naprzod Skrzyn[ie]

Oryginalny od Jaśnie Wielmożnego Jmć P. Woiewody Kra-
kowskiego komportowany, Jaśnie Oświeconemu Xciu Jmć Bi-
skupowi Warmińskiemu oddaliśmy. Quit w Grodzie krakowskim
in Personam Sukcessorow N. S. P. Jaśnie O. Xcia Jmci Arcybiskup-
pa Gnieznieńskiego, tudziesz X. J. W. Jmci X. Bukona Bisku-
pa Przemyskiego, iako tez in Persona J. W. Jmci P. Woiewody
y Starosty krakowskiego zeznać nieodwłocznie deklaruiemy,
Ale w Grodzie krakowskim ex mente Senatus Consilij repo-
nowane Archiva, od Jaśnie W. Jmć P. Humieckiego Wdy Po-
dolskiego w Skrzyni zapieczętowane, ktore nam do odebra-
nia konstytucyą przerzeczoną zlecone, Więc iż ex parte Officij
Castren Capitaneą Cracovien komportowane wspolnie z Regestrem
in Anno 1705 w krakowie die 24 Augusti pisanym, y przez
J. W. W. Ichmciow P. Commisarzow podpisanym, z ktorego te-
dawien in Anno 1718 Dominica post Dniciam Passionis pa, ex necessi-
tte ad salvam restitutionem N. S. P. J. W. Jmci P. Zewuskiego
Wdy Belskiego Hetmana W. koronnego respectem Granic
do Dobr Serafina przy Granicy wołoskiey ex dispositione
J. W. W. Ichmc Ministrow Status & Officium Castren Capitt
Cracovien, przy W. Jmć X. Dębińskim Kustoszu Skarbu
koronnego y Ich Mściach PP. Hankiewiczu y Gordanie
od S. P. J. W. Jmć P. Przebendowskiego Podskarbiego
na czas ten koronnego deputowanych rewidowane y re-
ryfikowane, dla tego takową skrzynię iterum z Regestrem
pomienionym zweryfikowawszy odebraliśmy deklaruiąc
Quit urzędowny de extraditione w Grodzie krakowskim
zeznać ynieyniec.

Regestr zas w tey skrzyni zostawszy kopią weryfikowaną
ad ulteriorem revisionem et totius Archivi conscriptionem
modo infra scripto faciendam zostawiliśmy.

Gdy zas W. W. Ichmć Xięża komorowski Kanclerz, Rzeszo-
towski Procurator y Kanonik katedralny krakowscy nne
Venerabilis Capli Ecclesiae Cathedralis Cracovien komporto-
wali z Skarbcu swego Skrzynię bez Regestru y konno-
tacyi na on czas obstante revolutione w Kne stronę
Zakrzyn odebrawszy takową skrzynię ad Conscriptionem

przyłączyliśmy, która iest takowa.

317 1mo. Manuskrypt N. G. P. Jakuba Zadrika Biskupa krako: wskiego Kanclerza koronnego, historico stylo pisany w czerwony kompaturze bez daty.

2do. Manuskrypt ab Anno 1565. Listow różnych między Chozyussem Kardynałem, y Stanisławem Karkowskim Biskupem Kujawskim; w skórę starey czerwoney połowa próżnych kart aż do roku — — — — — 1587.

3tio. Formularum expeditionum et Cancelaria S. R. M. w biały oprawie.

4to. Księga titulo Tomus 17 Epistolarum Legationum et rerum gestarum sub Sigismundo 1mo, intra spatium duorum annorum w białey oprawie.

5to. Księga w oprawie czerwoney manuscriptt, Iakobi Zadrik Supremi Cancellarij Regni ab anno 1532 ad A. 1611.

6to. Księga w białey oprawie manuskryptow bez intytulacyi, w ktorey różne korrespondencye w publicznych interessach.

7mo. Księga w białey oprawie, w ktorey kopie listow od Oyca Swiętego Cesarza y innych.

8vo. Księga w czarney oprawie cum titulo Tomus 1mus Legationum diversarum.

9no. Księga w czerwoney oprawie manuskryptow Iakuba Zadrika Kanclerza koronnego ab Anno 1636 ad A. 1640.

10 Księga manuskryptow w oprawie staro czerwoney staroświeckiey sub Sigismundo 1mo na pargaminie cum titulo tomus 10 Epistolarum Legationum etc. — — — — 1591.

11. Księga w staroczerwoney oprawie w ktorey Commissya pod Dubnem z woyskiem Zaporowskim, ktorą podpisał Bogdan Chmielnicki Hetman Zaporowski, y Pan wychowski za Jana Kazimierza z podpisami wszystkiemi Greckiemi charakterem z pieczęcią karalkow zaporowskich.

12. Księga w pargaminie De ... ... kopie.

13. Księga w białym pargaminie manuscriptum ab A. D. 1219 usq ad annum — — — — 1500.

14. Księga w staro czerwoney oprawie sub titulo tomus 24. Epistolarum Legationum, postremi actus vitae Sigismundi 1mi, Stanisława Karkowskiego Arcybiskupa Gnieznieńskiego

318. 392

15. Księga w białey oprawie bez intitulacyi roznych korrespondencyi y prawnych w poł roznych kart.

16. Księga w złotey oprawie pargaminowey manuscript cum titulo Scripta de publicis negotiis, tam externis quam internis sub Cancellariatu Rndi Laurentij Epi Vladislavien

17. Księga w białey oprawie manuscript w ktorey rozne publiczne interessa notowane y pisane ad annum 1620.

18. Księga manuskrypt w papierowey oprawie cum titulo Rerum Polonicalium Liber 10.

19 Księga w zieloney oprawie cum titulo Acta ultimo anno Cancellariatus Georgij de Tęczyn Ossolinski Supremi Cancellarij w niey listy publiczne, czwarta część proznych kart ab anno 1649 ad annum — — — 1650.

20. Księga w białey oprawie manuscript roznych listow y transakcyi publicznych

21. Księga w pargamin biały oprawna, cum Inscriptione Acta Monoswetica

22. Księga w pargamin biały oprawna, cum inscripte Acta Monosvetica

23. Sexterny nieprawne tylko zszyte manuscript cum titulo Commissionis Lubecen Commentarij. — 1651.

24. Szuflada blaszana w ktorey pargamin z pieczęcią zepsowaną cum titulo Pacta Ferdinandi Imperatoris cum Vladislao Rege Pol. — 1633.

25. Trzy listy od Xcia Biskupa Xawiuszka weneckiego do K. J. M. pisany.

26. List Szwedzki do Szpitey.

27. Instrument pargaminowy Krynskiej de Iure Patronatus Monasterij Czerwen Canonicorum Regularium bez intitulacyi na wierzchu.

28. Brevia Summorum Pontificum de Compositione Decimarum de Scholis Cracovien et alijs ziely

29. Instrumentum Gustavi Adolphi Regis Sueciæ origin. cum Sigismundo 3tio — 1629.

30. Pacta Szwedzkie z Władysławem IV Krolem Polskim, a Krystyny Krolowey Szwedzkiey oryginały.

31. List na pargaminie Xcia weneckiego do K. J. M. Władysława.

32. List niemiecki na papierze do Imci Radziejowskiego kasztelana Łęczyckiego pisany.

33. Skrypta rozne Commissarzow kurlandzkich w osobnych Kilku.

34. Ioa Iuramenti et Affirmatio Iuriu a Serenissimo Rege Ioanne
319 Casimiro, in Actu Coronationis Cracoviev in Ecclesia Cathedrali
die 17 mensis Ianuarij — — 1649.
35. Cessio Capitaneatus Covaliew Martino Dyckowski.
36. Plik listow sub titulo Ruthenicw valachia
37. Regestr podpisow Inwentarza Gorynowskiego y Raygrodzkiego.
38. List do Kapitana Domu Ducego Miasta Kralpe przy ktorym par
gaminowych przywilegiow osm z pieczeciami bez intitulacyi zawiera
ciu dziewiaty przywiley na Woiewodztwo Podlaskie pargaminowy
z pieczecią wiszącą sub litera L. Kommissya miedzy Polską a Pomo
ranią na starym papierze.
Instrumentum papyraceum antiquum originale ad Pomeraniam spectans
do przeczytania niepodobne.
Trzy instrumenta papierowe stare do przeczytania niepodobne po
niemiecku pisane
Fasciculus Granicialium in Raygrod ad Bona Grodnensia
pro parte magni Ducatus Litt.
Instrumentum Authenticum papyraceum [illegible] Sigismundi Regis
[illegible] Radzivilio ad faciendas [illegible] in Grodno et Bielskie et alia
Bona po greczku pisany.
Instrumentum in [illegible] contra Comites [illegible]
39. Privilegium Sigismundi Regis cum declaratione verborum in Iuramento
expressorum cum Sigillis 2bus pensilibus — — — 1631.
40. Instrumentum in pargameno orig. cum Sigillo pensili de actu et
datt in Theron Die mensis 19 Xbris horarum [illegible] de mane in qui Ao
1466 Pontificatus S. Pauli II Pontificis maximi
41. Fasciculy sub titulo Livonia varia cum Suecis originalia przy tym
Fascykule obwoluta cum Suecis Livonicw varia z trzema papierami
42. Instrumentum Authenticum et originale in pargameno cum Sigillis
quatuor pensilibus et nota Conditionis perpetuae pacis in Terris Prussiae
ultimo facta — 1466.
43. Privilegium Vladyslai IV abrogationis novi ordinis cum Sigillo
pensili — — 1638
44. Instrumentum Plenipotentiae Gustavi Adolphi Sueciae Regis
ad tractandum.
45. Privilegium Sigismundi Regis Tertij Serenissimo Filio Felici Suo super
Capitaneatu Bebscenduna cum Praefectura [illegible] Bebscensi nec non
advocatia [illegible] — 1631.
46. Decretum Sigismundi Augusti inter Nicolaum de Radziwiłowicze Castelano
[illegible] et Ioanne [illegible] Castellano [illegible] cum Sigillo pensili 1555.
47. Instrumentum Induciarum inter Regem Poloniae et Regem Sueciae [illegible]
in pargameno cum Sigillo pensili magno Rȩi Sueciae — 1636.
48. Privilegium Sigismundi IIIij super Epatu Varmiensi Ioanni Alberto Fi
lio

Filio Suo cum Sigillis 2bus pensilibus
49. Lrae Ducis Venetiarum Francisci Molesini ad Cancellariam absolutae sui gratulationae Serenissimo Regi Auspicia Regni ab Ao 1649 cum 2bus sigillis pensilibus plumbeis.
50. Lrae Gregorij VIII Summi Pontificis ad Epum Rigen pro Eppo Culmen cum Sigillo pensili plumbeo — 1574.
51. Bulla Innocentij cum Innocentijs Provisionis Aplicae ad Eppatum Culmen Illustrissimo Dno Joanni Lembicki cum Sigillo pensili plumbeo
52. Privilegium Sigismundi 3tij sup Capitaneatu Brodnicen Goluben et Camenecen, Masoviae Serenissimo Rpi Poloniae 1631.
53. Lrae pargameneae idiomate Italico Scriptt
54. Lrae pargameneae approbationis tractatus p Senatum et ordines Rni Pol. ac magni Ducatus Litt inter Regnum Pol. et Regnum Sveciae.
55. Lrae pergameneae Francisci Molino Ducis Venetiarum 1649
56. Lrae pargameneae Sigismundi 3tij in rem Serenissimi Epi Filij sup Capitaneatu Servien:
57. Listy do krolow w sprawach publicznych y prywatnych iako od postronnych tak tez do mowych pisane, to iest do krola Wladimierza y innych.
58. Listy od Cesarza Tureckiego w kopertach pisane tudziesz do Weyra od K Jm. Kazimierza pisane tudziesz od Koryczew skiego Kanclerza koronnego do weyra z pieczeciami N 4.
59. Plik listow roznych Monarchow bez intitulacyi
60. Paka listow Tureckich, Tatarskich y Greckich, ktorych wszystkich regestr iest nalezycie spisany
61. Fascykul, w ktorym rozne sprawy ab Ao 1650 ad a. — 1656.
62. Fascykul cum titulo memorialia Germanica et instructio p. Baroni a Lesten.
63. Listy od K Jm. Wegierskiego do K Jm. Kazimierza.
64. Fascykul sub titulo Revisionis Graniciery Certorum Bonorum in magno Ducatu Litt Ruthenico idiomate Scriptt
65. Fascykul listow roznych do K. Jm. Kazimierza bez intitulacyi.
66. Fascykul w ktorym listy rozne od Xcia Kurlandzkiego y innych Panow Senatorow Polskich Ao — 1659.
67. Fascykul w ktorym listy rozne od Hetmana y innych Panow do K. Jm.
68. Fascykul listow od Xcia Brandeburskiego Ao. 1651.
69. List od Wasylego Hospodara Wołoskiego o zatrzymanie 1648

70. Fascykuł listow wolenskich Tatarskich do Krolow Polskiego y innych monarchow, przy ktorych iest legacya legacyi Tureckiey, przez Jmci X. Jaskulskiego.

71. Nominata Livonia Curlandia — — — — — 1619

72. Instrument Fundussa Monasteru Szlackiego przez Jmci X. Kościoła uczyniony die 15 Xbris — — — 1673.

73. Listy rozne y proiekta.

74. Fascykuł sub titulo Revisiones Bonorum Villa Goniasz et Litt przy tym papiery do Traktatow Szweckich

75. Fascykuł roznych listow, w ktorym exemplaria literarum certarum, quae in publico Foro per Ministrum sluszą, authore Reselio Legato Sveciae, cum alio instrumento eiusd. 1585.

76. Pargamin z wielą pieczęciami, na ktorym niepodobna przeczytac co iest, dla zatartego pisania

Z tey tedy skrzyni cum archivis komportowaney Venerabile Capitulum Crac. officiose kwitowac w Srodkie krakowskim deklaruiemy Tandem przystąpilismy do rewizyi wszystkich rzeczy w Skarbcach zostaiących y przeczytawszy dawnieysze Inwentarze supra specifikowane, a osobliwie ostatni anni 1690. w zadney skrzyni ani w zadnym mieyscu nieznalezlismy et pretiosis monilibus w Inwentarzu specificatis ani sie informowac niemoglismy, przez kogo y kiedy podniesione, szczegulnie w tymze Inwentarzu puncta przeczytalismy, ktore praesenti inseruiemy Commissioni propter indagatione ulteriorem et informatione Rptey. Cuius tenor sequitur talis. Z dawnieyszych, ktora sie in anno 1676, takze ex mente Reip. odprawowała, rewizyi patet. Ze nayiasnieyszemu Krolowi JMci Trzeciemu w Summie Sto dwudziestu Tysięcy currenti zostawione. Sa na woysko Xstwa Litewskiego in Constitutione Electionis, trzy sztuki dyamentowe z Szkatuły dziesieyszey toiest.

1mo. Tablica wielka dyamentowa, sequ tu nego niemgią, wazy karatow osmascie, nad nią garno Rubinowe, szacowany ten klejnot, ze złotem dziewiec tysięcy pięćdziesiąt aureos.

2do. Kozienie wielki dyament podługowaty, wazy karatow 22. y perla mała szacowny ze złotem aureos 12000

3tio. Spinella wielka na srodku Szmaragd, wisi wazy karatow

fl. 119 ¼ Szacowny ze złotem 5050 Aureos.
Wszystkich tedy sztuk u króla JMci zostawionych szacunek
iest Aureów fl. 26100. 322

Niektóre zaś rzeczy w tym Inwentarzu specyfikowane
hostilitas Suetica porabierała, iako mamy informacyą o
W. JMci P. Betchalskiego Cześnika Woiewodztwa Krako:
wskiego y innych wielu recenti memoria czyniących nam
relacyą.

O Koronie Moskiewskiey Testamentem od S. P. Władysła
wa IV Rzeczypospolitey legowaney, w tymże Inwentarzu
specyfikowaney niemogliśmy dość żadnego vestigium, iako
y Dyamentu wielkiego in Anno 1638 w Skarbcu złożonego.
Przystąpiliśmy tedy do opisania rzeczy wszystkich, in gene
et specie, które tylko w Sklepach trzech znayduią się, iako niżey
opisane będą.

Te zaś Archiwa wszystkie tak komportowane, a oso
bliwie z dawna w Skarbcu zostawione, stante hostilitate et revolutione
in Regno znacznie powaryowane prawie bez wszelkiego porządku nie na swo
ich mieyscach, ale inordinate porozrzucane zastaliśmy, ile że na te archiwa
wszystkie ab Anno 1702. dla konflagracyi stante incursione Suetica
Zamku krakowskiego przez lat circiter 27, przez Sklepienie zacie
kało tak dalece, że iedne pogniły, drugie pobutwiały, y pomieszane
sine ordine leżą, y poniewieraią się, maiąc Commissarz Constitu
tione ………… Anni 1700, tego Inwentarza archivi totius con
scriptione, który w tym czasie wykonać niepodobna, iż potrze
bna czasu znacznego do przyzwoitey y porządney konskrypcyi
ułożenia.

Zaczym unanimi consensu nostro Commissarski wspólnie z
J. W. JMścią P. Ossolinskim Podskarbiem W. Koronnym, committi
mus Urodzonemu Franciszkowi Mikłaszewskiemu Podrzecznemu
Urzędów krakowskich, aby in praesentia W. JMci X. Dembiń
skiego Kustosza Skarbu koronnego, tudzież Ichmc PP. Stan
kiewicza y Gordona Superintendentów krakowskich uniż … obstante
absentia przez J. W. JMci Pana Podskarbiego W. Koronnego de
putowanych, takie Archiwa spisał, exacte z dawnieyszym
skonfrontowawszy Inwentarzem, wszystkie Viliki per Summarium
w expressione essentialium, dla tym łatwieyszey Informa
cyi

323 Szpitey in formam meliorem redigat, y na swoich mieyscach ktore sporządzone modo infra scripto będą, poukładawszy summaryusz takowy w xięgę spisać, ieden dla zostawienia do Skarbu drugi do metryki Koronney, trzeci do rąk J. W. Jmći Pana Podskarbiego W. Koronnego.

Gdy rzecz iest wielka potrzebuiąca pracy, zaczym pomienionemu Urodzonemu Mikraszewskiemu, tak za podięte prace przy teraznieyszey Commissyi, iako y pate, ktore in futuro przy spisaniu y układaniu Archivi podeymować będzie, summy cztery tysiące Złotych Polskich naznaczamy, ktorą J. W. Jmć P. Podskarbi W. Koronny dwiema ratami, teraz w tym kwartale dwa tysiące złotych, w drugim zaś kwartale przy dokonczeniu pracy drugie dwa tysiące złotych wyliczyć z Skarbu koronnego deklaruie, oprocz tego znacznie zaś w Szpitey tegoż JM Pana Mykłaszewskiego, y tak wielkiey pracy gratitudo. Urodzonym Jchm PP. Stankiewiczowi y Sokołowskiemu, Superintendentom Skarbowym, każdemu ex Persona po tysiącu złotych naznaczamy, ktore J. W. Jmć P. Podskarbi W. Koronny similiter wypłacić deklaruie.

A że Skarbiec pomieniony do amabilem desolationem znacznie nadruynowany tak, iż sklepy wszystkie, a osobliwie dwa głębsze potrzebuią reperacyi, nieodmiennie w murach w Sklepieniach ab extra będących, ile przez tak wiele lat, iako wyżey namieniono bez przykrycia wszystkie gmachy zostawały, y dopiero w Roku przeszłym cum ebsolicitudine J. O. Xcia Jmć Biskupa Krakowskiego pokryte, od deszczow y zaciekania wolnie, dla tego J. W. Jmć P. Podskarbi W. Koronny te wszystkie ruinas impensis z Skarbu reparować raczy bez odwłoki, tak dla bespieczeństwa Archivow, iako tez ex necessitate indispensabili sporządzenia, zamknięcia opatrzenia drzwi, zamkow, kluczy, tym czasem Archiva w skrzyni iednym, albo w rezydencyi Jmci X. Custosza Skarbu Koronnego zostawiwszy, Insignia zaś tak, iakośmy w bezpiecznie zabespieczywali, tak tak J. W. Jmć P. Podskarbi in securo loco reposuit, przyznaiemy, klucze także J. W. Jch

Jmc PP. Senatorom do Skarbu koronnego według konstytucyi
Anni 1576. katerzym, iako to J. WW. Kasztelanowi y Wdzie
krakowskiemu, Poznanskiemu, Wilenskiemu, Sandomierskie
mu, Kaliskiemu y Płockiemu Woiewodom de novo sporzą
dzie Lazaussy, każdemu na przyszłym Seymie oddać J.
W. Jmc P. Podskarbi oddać dekłaruie, a cokolwiek na to
wszystkie J. W. Jmc P. Podskarbi expendet, tak na repara
cyą Skarbu, iako też na Conscrypcyą Archiwow, to wszyst
ko in ratiociniis acceptowane być powinno, o co autho
ritate nostra interponere deklaruiemy na przyszłym da Bog
Seymie, ponieważ tego wszystkiego iest necessitas indispen
sabilis.

Teraz zaś in quo statu pomieniony Skarbiec zostaie,
sequitur descriptio y oraz connotatio rzeczy w nim będących,

Sklep między dwiema pokoiami W. Jmci X. Kustosza Koronne
go, do ktorego drzwi żelazne reparacyi potrzebuiące, tak w
Zamku, iako y w wrzeciądzach, kłodek niemasz. W tym sklepie
zastaliśmy szafę z papierami powaryowanemi, okno a bex
na dziedziniec na wpół potrzaskane, kraty dwie żelazne, ale
reparacyi potrzebuiące, po teyże stronie przepierze z stawia
alias nakrzyż altkierza, okno w dziedziniec, w tym al
kierzu dwie szafy wielkie papierow roznych, ktorych dla cięż
szkiego zaduchu rewidować niepodobna było, ile że tak dawno
zostaią w zamknięciu. Drugi sklep do ktorego drzwi z obu
stron blachą żelazną okowane, na żelaznych zawiasach
ze dwoma wrzeciądzami y skoblami, zamkiem otwieraiącym
bez klucza, odrzwia kamienne, ale ieden kamień przy zam
ku złupany, w tym że Skarbcu znayduie się skrzynia, pod
pierwszym wiekiem pudeł N. 9.

1mo. Pudło z papierami Pltg Mazoviae, et Pltg Raven.
2do Pudło z papierami Pltg Lanicien
3tio Pudło z papierami Bersabiae.

Pod drugim wiekiem teyże skrzyni pudeł N. 3
1mo Pudło z papierami Pltg Siradien
2do Pudło z papierami Pltg Pomeraniae w tym że pudle księga
na pargaminie drukowa, alias Statuty Alexandri Regis Poloniae,
przy ktorey księdze pieczęć krolewska w puszce drewnianey bez
wierzchu.

Skrzynia

325. Skrzynia sub № 2do.

W tey Skrzyni znayduie się pudło iedno od papierow Livoniae papierow niemaß, poniewaß podniesione znayduią się w komper taceye wyżey specyfikowaney.

Skrzynia sub № 3tio.

W tey skrzyni znayduie się pudeł trzy.

1mo. Pudło papiery Ptus Cracovien

2do. Pudło papiery Ducatu Oswiecimen

3tio. Pudło, Papiery Ptu Sandomirien

Skrzynia sub № 4to.

W tey Skrzyni pudeł dwie.

1mo Pudło papiery Ptus Prussiae

2do Pudło papiery Ptuu Podoliae et Lublin

Skrzynia sub № 5to.

W tey Skrzyni pudeł cztery z intitulacyą a papierow niemaß.

1mo Pudło Regni Hungariae

2do. Pudło Regnow Sueciae Daniae Moschoviae Brunsvicen et Bavariae.

3tio Pudło Regnow Bohemiae et Silesiae

4to. Pudło Ducus Brandeburgen.

Skrzynia sub № 6to.

W tey Skrzyni pudeł dwa.

1mo. Pudło Inskrypcya Regnow Turciae Persiae et Tartariae

2do Pudło Inskrypcya Ducatus Prussiae

Skrzynia sub № 7. niemaß.

Skrzynia sub № 8vo.

W ktorey Skrzyni pudeł prożnych dwa.

1mo Pudło Inskrypcya papierow Cesareae austriae Germaniae

2do. Pudło Inskrypcya Ptuu Pelzen et in religuis Prussiae

Skrzynia sub № 9no.

W tey Skrzyni pudeł czworo.

1mo. Pudło papiery Papales

2do Pudło papiery Reginales et Baren

3tio Pudło papiery Regni Poloniae

4to. Pudło papiery Ducus Litvaniae

Skrzynia sub № 10.

W tey Skrzyni pudeł dwie

1mo Pudło Ksiąg Podlaskie.

2do. Pudło papiery Ksiąg Wołyńskie et Kijowskie.

Skrzynia sub N 11.

W tey papiery rożne rozrzucone.

Skrzynia sub N 12.

W tey Skrzyni papiery rożne y listy.

Wyżey ze Skarbcu znayduie się szaf wielkich trzy, w iedney sza:
fie dwie wielkich staroswieckich dziwiłow N 10.

Ryby kości sztuka na długość trzy Cwierci od samey głowy iedna,
Rog brzywy alias od zwierza morskiego, długość na ćwierci 3. sztuka 1.

W drugiey szafie futerałow rożnych od misiorek, szyszakow, ym:
nych rzeczy flasz skorą powleczanych, a intus kuerbaią wysle:
anych znacznie od wilgoci nabutwiałych y nadpsowanych N
Szyszakow Husarskich de meszkowych adinstar złotem 47.
nabiianych spodem atłasem podszytych, ktorych dwa znacznie
zepsowały, dwa, szyszak cały żelazny ieden porłocany także
i drugi zepsowany.

Szynka sama przez się żelazna zadrzewiała iedna, Buzdy:
ganow adinstar demeszkowych dwa złotem nabiianych, ale złoto
powypadało, y drzew popsowało.

Do tychże buzdyganow pokrowców dwa, insuper pokrowiec ieden.

Mieczow czetery.

1mo. Miecz od Oyca S. Grzegorza XIII goły bez pochew, y bez
ospady, rękowisku, od krzyża adinstar złotem nabiiany, zardzewiały

2do Miecz także od Oyca S. Pawła IV.

3tio. Miecz w pochwach zardzewiały.

4to. Miecz bez pochew zardzewiały

Koncerzow w prostey oprawie zardzewiałych znayduie się
dwa, karabela w prostey oprawie głownia turecka, pasku na
niey tylko same. Cyrkuł miedziane wyzłacane, iedna.

Bodzcow żelaznych matarskiew złotem wyzłacanych para iedna,
Ostrog żelaznych zardzewiałych znayduie się par pięć trzech
Trzewikow axamitnych starych złotych para iedna, z ktorych ieden

złotowe

z galonem złotym, drugi odarty.

327 Trzecia szafa prózna.

Te wszystkie trzy szafy zielono malowane, każda ma po czworo drzwi wyposie ku samemu sklepieniu na zawiasach, iednak reparacyi potrzebuiących, skrzyn żelaznych wtus boki, dna, y wierzchy dębowe drewniane, z wierzchu blachami żelaznemi y sztabami opasanych Nro trzy.

Skrzyn starych zbutwiałych

Te wszystkie skrzynie cało y wyżey potłuczone, w których się znayduią papiery, są na rogach żelaznemi narożnikami okowane.

Halabarda demeszkowa złotem potrosze nabiiana, drzewce w czerwony adamit obite, gwoździkami mosiężnemi

Skrzynia malarska, w ktorey znayduie się stęplow do bicia pieniędzy tynfow y szostakow Nro 20.

Kagancow mosiężnych w parte całych w parte zepsowanych Nro 12

Podniebie od kotary krolewskiey adamitny czerwone y inszego koloru z krajami kitaykowemi przyszywane płotnem iedno. Skora od namiota zwierchu szyta duża, alias szarana namiotowa iedna.

Kielkow kuchennych żelaznych 20.

Rożen spory żelazny ieden

Chorągwi woiewodzkich y powiatowych z rożnemi herbami na kitayce malarskiemi złotem y innemi farbami malowanych 24, które wszystkie zbutwiałe.

Item chorągwi wielkich na kitayce z herbami rożnemi y Insigniami malowanych dwie.

Chorągwi długiey czarney złotem malowaney bardzo złey poł sztuki alias połowa iedna.

Proporzec czarny kitaykowy znayduie się ieden.

Kapturow koyskich na głowy na kitayce y atłasie sadzonych miedzianemi sztukami a po wierzchu wytłaczanemi, w koło zas iedwabnemi frandzlami bramowanych pięć.

Pokrowcow także na kitayce y atłasie z takiemiż blachami miedzianemi a wytłaczanemi na wierzchu frandzlą bramowanych Nro 16.

Miszkow [illegible] kopakow także na atłasie y kitayce z takiemi

blachami miedzianemi, a na wierzchu wyzłacanemi w koło frandzlami obszytych, wszystkie zbutwiałe garnitury N. 20. Kołpak Husarskich żelazno oprawnych staroswieckich z wysokiemi kulami ad instar sio del niemieckich, przy niektorych są strzemiona żelazne rdzą zepsowanych, a wyściełanie wszystko pobutwiałe N. 26. Czysztow samych bez nadgłowkow zieleniowych axamitem powlekanych 11. Podogonia takich dwie, podpierśnier axamitem powleczony jeden, Zurkow także trzy.

W trzecie Skarbca Lamusik, do ktorego są drwi żelazne na zawiasach dwoch, z trzemami wrzeciądzami y skoblami dobremi, te drwi żelazne do zasuwania y ta z zamek trzy y klucza do niego niemasz, przy przez wszystkie te zamknięcia, z tego Skarbca wychodzące do drugiego są drwi żelazne, na zawiasach, same skobla, zamku niemasz. Wyszedłszy z Skarbca do drugiego u Lionce na prawej stronie Lamusik, w ktorym drzwi niemasz reparacyą trzeba uczynić. Do drugiego Skarbca wchodzący drwi żelazne na zawiasach z wrzeciądzami y skoblami. W tym Skarbcu okowane drzwi do Lamusika, Skrzyn w blachy żelazne okowanych dwie, Skrzynia sama przez się żelazna ad instar stołu okowana iedna, zamek w tey Skrzyni zepsowany, klucz od tego zamku przy innych kluczach razem przywiązany. Kluczow od Skrzyn wielkich y małych N. 19. Kłotek z tych bez kluczow znayduie się trzy. Szafa w tym że Skarbcu iedna. Boycukow, alias samych kit bratych bez osadzenia, gotych dwa, Relikwiarz drewniany z blaszkę srebrną pozłacaną ad instar piany mniejszej, ktory całe od wilgoci zepsowany ieden, okno w tym Skarbcu z podwoyną kratą y żelazną okienicą iedną. W pierwszym zaś Skarbcu okien z poie dyńczemi kratami y okienicami dwie.

Spisawszy tedy wszystkie konterta w Skarbcu koronnym, na swoich mieyscach pouktadać dcciliśmy.

Na ostatek gdy adprosen W. Imc P. Podstoli krakowski, iako Plenipotent J. W. Ichm. P. Wdy y Starosty krakowskiego reprodukuit Plenipotencyą swoię officiose zapisaną, a według prawa teraz J. W. Imc P. Wda y Starosta krakowski et duplici ratione natury ad prerogativam Skarbu do klucza Wdztwa krakowskiego należącego, iako też ad securitatem et munere Starosty krakowskiego. Zacżym ad interim, nim nastąpi reparacya, upraszamy, aby praesidio Zamku krakowskiego warta do Skarbca koronnego

przydac raczył.

329 bis Kiedy tak funkcyą naszą a tota Rep. nam zleconą rzetelnie odprawilismy, więc pomienione Insignia modo quo supra zapieczętowane, tudziesz rzeczy skrzynie, y wszystkie Supellectilia et Archiva wyżey opisanym sposobem konnotowane, J. W. Jmci P. Franciszkowi Maxymilianowi z Tęczyna Ossolenskiemu, Podskarbiemu W. Koronnemu Chmielnickiemu etc. Staroscie oddaiemy, ten Instrument Commissyi naszey przy wyrazeniu pieczęci podpisuie. Działo się na Zamku Krakowskim ut supra.

Constanty Szaniawski Biskup Krakowski iako Commissarz L. S.

Piotr Konstanty Stadnicki Kasztelan Woynicki mp. L. S.

F. Tarło Kasztelan Lubelski iako Commissarz Rpltey L. S.

A. Franciszek z Słupowa Renbek Podkomorzy Generalny Wdztwa Krakowskiego Wielicki Bochenski Starosta Commissarz Rpltey z Prowincyi małopolskiey L. S.

Melchior Gurowski Chorąży Wdztwa kaliskiego, Kolski Brdowski Starosta Commissarz Rpltey z Prowincyi Wielkopolskiey L. S.

Jozef Radomicki Starosta Odolanowski Commissarz Rpltey z Prowincyi Wielkopolskiey L. S.

Od teraznieyszey Commissyi ten Inwentarz Skarbca Koronnego odebrałem J. Maxymilian z Tęczyna Ossolinski Podskarbi W. Koronny mpp.

Concordat cum Originali Actu Commissionis modo suprascripto expedito

Franciscus Michałowski Judex Palatinalis Cracovien[sis], praedictae Commissionis Notarius

mpp.

Copia Literarum Eminentissimi Cardinalis Ottoboni ad Illustrissimum et Reverendissimum Archiepiscopum Leopoliensem. 406 332 bis

Paucis abhinc mensibus dederam literas ad dominationem Tuam Illmam in quibus; In primis voluntatem SSmi deinde Propensionem et benevolentiam meam erga D. Equitem Georgium de Meghiruccis in Petrella Wieclawski Pontifici de pluribus Magnatibus virum summopere Charum; Penitus tibi significavi, illumque vehementer commendavi; Ut in eum omnem curam diligentem efficacemque operam conferres ad removendas quascumque Capituli cunctationes et contradictiones, unde illi facile possessio detur. Nunc vero Illustrissimam dominationem suam omnimode rogo ut bullas Collationis istius Canonicatus quarum transumptum in praesenti Censoria idem Provisus Apostolicus ad manus Tuas ubi Executoris a Pontifice destinati transmittent quamtotius debitae executioni demandare digneris; Ne autem aliqua difficultas Obtenti Canonicatus possessionem retardet, aut ab Capitulo strictiorum probatio Nobilitatis praetensa Proviso Apostolico obicem ponat. Placuit Sanctitati Suae pro hac sola vice et sine praejudicio in posterum Capituli amplissime derogare quibuscumque statutis et constitutionibus Ecclesiae Leopoliensis unico fine relevandi D. Equitem Georgium ab onere probationum Nobilitatis Polonae. Iteratis igitur vicibus dominationem Tuam Illmam enixe exoro ut Equiti huic Validioris Tuae protectionis gratiam impertias illique ob respectum mei foveas ad canonicatus Possessionem perducas, Mentemque SSmi Capitulo explices videlicet quoque eorum gratanter Provisum hunc Apostolicum recipiet ac ad nanciscendam possessionem coadjuvabit rem gratam SSmo se facturum sciat. Quidquid vero contra executionem literarum Apostolicarum a quopiam molitum fuerit non leviter animum SSmi conturbabit. Caeterum Illmae dominationi tuae defero Eminentissimum Cardinalem Albanum habuisse litteras a Serenissimo Rege Augusto, in quibus post gratiarum actionem de collationem Canonicatus in personam istius Equitis gratam sibi fore denuntiat. Cupiens itaque ut Illma dominatio Tua in Antiquo Paterno amore quo SSmus D. Noster illam cum singulari distinctione amplectitur conservetur. omnem difficultatem ab Authoritate Tua sopitam remanere mihi polliceor. Ego vero quae ad Tuae dignitatis absque Amplitudinis Augmentum tendere possunt in opportunis occasionibus Promovere curabo Et re ipsa inserviendi Tibi me promptissimum demonstrabo. Interim manus Tuas Peramanter deosculor ac maneo

Romae 29 Aug. 1719

Dnis Tuae Illmae ac Rdssimae

Servitor

P. Cardinalis Ottobonus.

Illmo ac Rdssimo Dno Dno Archiepiscopo Leopoliensi

Leopolim

333

Illustrissime et Reverendissime Dne

Canonicatum istius Metropolitanae ob antiqui possessoris mortem vacantem Equiti M[...]
rucio Więcławski Polono Vestro SSmus D. Nr conferri mandavit non modo [...]
ejus virtutes egregiasq animi mentisq dotes hoc praestantissimo munere exorn[...]
verum etiam ut monem haberet Insignium meritorum quibus dicti Equitis [...]
pollet, qui Londini res Sacrae Congregaonis Propagandae fidei et Catholicor[um]
rum negotia diligenter iam dudum curat pertractatq. Ego quidem in hoc nego[tio]
ad exitum perducendo operam meam tota quanta est desiderari non sum pa[ssus]
cum a Serenissimo Rege literas praefati Equitis commendatitias acceperim et [...]
dem Majestati Suae probatissima fuerint officia ac studia mea quae [...]
de causa diligenter impendi ut me certiorem faceret. dignata est Regia [...]
quam sub die 5 Junij proxime elapsi iterum ad me scripsit, diploma nu[nc]
hisce mittit quo idem SSmus D. Noster Statutis et Constitutionib si quae [ob]
stent favore dicti Equitis Georgij derogat et praesertim legi quae jubent [...]
Canonici, Maternam Paternamq Nobilitatem authenticis documentis pr[oba]
re incumbat. Igitur D.V. Illma pro viribus ut benevola Sanctitatis Su[ae]
voluntas effectu suo omnino donetur, et hoc negotium celeriter, imo quam [celeris]
sime conficiat. et D.V. Illmae manus deosculor. Roma 2. Septem[bris]

D.V. Illmae

Illmo ac Rssmo Dno Dno
Archiepiscopo Leopoliensi.

Servitor
Cardinalis Albani

Illustrissime ac Reverendissime Dne.

Canonicatum quem in Illmae D. Tuae Cathedrali Ecclesia vacuum fecerat mors Michae[lis]
Zabecki contulit SSmus Pater Georgio Meglioruccio Więcławski Polono Vestro [...]
alijs meis ad te literis cum hac has acceperis iam certior redditus eris. Ad illum
beneficio honestandum movit Sanctitatem Suam, cum viri probitas religio a[c]
virtutes, tum maxime quod Patruum ht Petrum Megliorucciam cujus opera [...]
diligentiaq plurimum Londini utitur Sacra Congregaio Propagandae fidei praepos[...]
in rebus Anglorum Catholicis curandis pertractandisq. Haec eo spectant ut [...]
ligat Illma D. Tua. hunc ipsum Canonicatum Equiti Georgio assignatum fuisse [prae]
cipua quadam Sanctitatis Suae voluntate magnaq animi propensione, quae ut [...]
bonum reddere jucundius debet sic et alijs venerabilius. Igit cum modo ad capiendam [pos]
sessionem litteras Apostolicas ad vos transmittat optat vehementer SSmus Pater n[e]
accipienda mora interponat. Quod quamqm sibi persuasum habeat ob debitam Sedis [Aposto]
licae obedientiam. Attamen si quid forte oriri posset difficultatis ita in tua [ob]
servantia ac filiali obsequio spem habet ut n dubitet cito dissolutum iri soller[tia]
authoritate tua. Diploma quibuscumq constitutionib ipsisq si aliqua obstarent [...]
vicem derogat Apostolicis Sanctionibus ut ei pariter legi qua novi jubentur [...]
Paternam Maternamq nobilitatem autenticis monumentis probare. Quamqm ve[ro]
utraq splendeat Eques Georgius hoc tn onere illum Sanctitati Suae placuit [...]
re ut nihil praetermitteret quo suam ipsi benevolentiam ostenderet. Quae cum a[...]
illico tibi in mentem veniet reputare rem gratissimam te facturum SSmo Patri [...]
hujusmodi negotio celeriter conficiendo omne studium atq operam impendes, [...]
dum tibi renuntio de mea quaq erga te Benevolentia quae tuis in rebus liber[e]
possis certiorem facio Roma 26 Aug. 1719

Illmae D. Tuae

Illmo et Rssmo Dno
Archiepiscopo Leopoliensi

Servitor
F. Cardinalis Paulutius

Illustrissime ac Reverendissime Dne.

Placuit SSmo Dno Nostro Canonicatum pridem in ista Metropolitana D. V. Illmae vacantem D. Equiti Georgio de Meliorucijs Wiectawski conferre ob eximias ejus animi dotes, ac requisita quibus promeruit ut Sanctitas Sua illum Clementiae suae gratijs prosequeretur. Literae Apostolicae nuper expeditae istthuc remittentur ut executioni demandentur. Enixis proinde precibus rogo D. V. Illmam quatenus pro singulari sua in me humanitate eidem D. Equiti praesto esse velit ut pacificam quanto citius possessionem adire possit praesertim suadendo istis dominis Canonicis ad eidem possessioni alacriter assentiendum. Eo magis quod Sanctitas Sua pro hac vice Constitutionibus istius Capituli derogavit pro certo habeat D. V. Illma quod pro favoribus quos hac in re praedicto Dno Equiti impertietur, Me sibi arcto obligationum vinculo obstrictum reddet, quod in occasionibus ei inserviendi testificari studebo et interim D. V. Illmae manus deosculor et maneo

Romae 26 Aug. 1719

Illmae D. Vrae.

Servus Verus

Illmo et Rssmo Dno Dno Archiepiscopo Leopoliensi.

Joseph Cardinalis Sacripantes

Illustrissime ac Reverendissime Dne

Canonicatum in ista Metropolitana Ecclesia jam vacantem per obitum Mihaelis Zabeski placuit SSmo D. Nro Papae conferre D. Equiti Georgio Meghorucci Wiectawski ex Marchionibus Petrellae non minus pro spectatis in eo singularium virtutum ornamentis quam quia Londini Patruum habet Petrum Comitem Meghoruccium cujus opera Sacra Congregatio propagandae Fidei Exposita plurimum utitur in rebus Anglorum Catholicorum pertractandis. Nunc autem idem D. Eques Illmae D. Vrae bullas Collationis transmittit ut executioni mandentur et accepti beneficij compos fiat. Quoniam vero mihi summopere gratum foret ut ipse dicti Canonicatus possessionem statim nancisceretur, praesertim quia per amplissimam Sanctitatis suae derogationem constitutionum Capituli pro hac vice tantum sopitae remanent difficultates ab eodem Capitulo excitatae circa probationem Nobilitatis Polonae, ideo Illmam D. Tuam enixe ac vehementer obtestor. Ut ptum D. Equitem suis favoribus cumulare non dedigneris nulla accipiendae possessionis mora interposita, quod quibuscumque difficultatibus remotis solertiae atque authoritati tuae totis viribus commendo Denique prout postulabit occasio tibi libentissime semper inserviam et Illmae D. Tuae Manus deosculor

Romae 2. Sept. 1719

Illmae Dnis Tuae

Servitor Verus

Illmo ac Rssmo Dno Dno Skarbek Archiep. Leopoliensi

J. R. Cardinalis Imperialis

Perillustres, Illustres et Adm Rdi domini

335bis

Cooptavit in Collegium Vestrum Smus Pater Equitem Georgium Meglioruccium
Wielawski Polonum Virum cum suis virtutibus tum Patrui Meritis qui
dim negotia curat Sacrae Congregationis de propaganda fide Sanctitati Suae Sanc
Mittit modo Apostolicas Literas ut accepti beneficij compos fiat, Quod ne ulla
ullave objecta difficultate retardetur, Pontifici Maximo cordi est. Ipse quod op
in hanc rem contulerint Dominationes Vrae sciatis adeo sibi gratum futu
ut sua in vos benevolentia hinc maximum incrementum sit acceptura
diplomate occurrit quibuscumque impedimentis quae se possent offerre. Quap
pter si quid objectum fuerit id accidet una obiiciendis voluntate quam volu
tem vobis non affuturam pro certo habet Smus Pater quippe qui noverit
stram Erga Apostolicam Sedem obedientiam, nec dubitat suam in hac re
ximi ut par est momenti apud vos fore, Quod dum vobis renuntio ejus Nomine
me velim idem sentiatis ut de Nomine erga vos benevolo studiosissimoque

Dominationum Vestrarum

Romae 26 Augusti 1719

Per. Illmis et Adm Rdis Dnis
D. Capitulo et Canonicis Metropolitanae Eccleae Leopolien.

Ad officia Paratus
Cardinalis Paulucius

Illustrissimi Domini

Vestro adscriptus fuit Collegio a Smo Dno Nostro Eques Georgius Meglioruccius
Wielawski Polonus Vir et suis virtutibus et Patrui meritis qui Londini res sac
Congregationis Propagandae Fidei strenue ac diligenter agit Cumulatissime. In eo a
promovendo studium omne meum contuli cum a Serenissimo Rege in mandatis
habuerim et sane a Regia Celsa die 5 Junij nuper elapsi ad me scripta certi
fio Probatissima fuisse Majestati suae officia mea in hoc negotio ad exitum op
perducto. diploma Apostolicum nunc mittitur quo impedimentis quibuscumque a
ctitate sua in tempore occurritur. Curent igitur DD. VV. Illmae etiam atque
ut illud debita veneratione susceptum debitam pariter exactamque obedientiam apud e
assequatur Rati mentem Sanctitatis Suae eam esse quod Rei huic quam c
sime postrema manus imponatur et DD. VV. Illmis veram solidamque a
Deum precor ex animo felicitatem.

Romae 2. Sept. 1

DD. VV. Illmar.

Illmis Dnis Dnis Capitulo et Canonicis Cathedralis Ecclesiae Leopoliensis.

Ad officia paratus
Cardinalis Albanus

In Nomine domini Amen.

Præsenti publico instrumento cunctis ubiq. evidenter pateat et sit notum quod anno a salutifera Nativitate domini Nostri Jesu Christi 1719 Inductione 12 die vero 11. Mensis Novembris Pontificatus autem in eodem Christo Patris et Dni Nri Domini Clementis divina Providentia Papæ Undecimi Anno 19. Illustrissimus dnus Eques Georgius de Meliorucijs Wieczawski Nobilis Polonus Filius Illustrissimi domini Equitis dominici Mariæ ex Comitibus S. R. Imperij et Marchionibus Petrellæ ad præsens hic Romæ commorans mihi Notario publico infra scripto cognitus asserens ipsum nuper fuisse authoritate Aplica provisum de Canonicatu in Ecclesia Metropolitana Leopoliensi per obitum bonæ memoriæ Canonici Michaelis Zabecki ultimi illius possessoris prout late apparere asseruit ex literis Apostolicis desuper expeditis ad quas sponte omniq. alio meliori modo fecit et constituit Procuratorem suum Specialem licet absentem sed tanquam præsentem ad ipsius Illustrissimi domini Constituentis Nnē et pro eo vigore earundem literarum Apostolicarum sive illarum transumpti publici veri realem, Actualem et Corporalem Possessionem ejusdem Canonicatus, illiusq. jurium annexorum et pertinentiarum et bonorum quorumcunq. capiendum et apprehendendum Captamq. et apprehensam retinendum et continuandum et quoscunq. actus possessorios ac verum et realem possessionem denotantes ac in similibus solitos et quoscunq. ac necessarios et opportunos faciendum, fidei professionem emittendum statuta et consvetudines dictæ Ecclesiæ Metropolitanæ Leopoliens. jurejurando observare et adimplere promittendum, et pro præmissis omnibus comparendum coram Illustrissimis et Rdissimis executoribus earundem literarum Apostolicarum ac quo seu quibus et ubi opus fuerit eisq. litteras Apostolicas præfatas debita reverentia exhibendum et præsentandum debitæq. executioni demandari petendum et obtinendum et quascunq. instantias desuper necessarias et opportunas faciendum et quoscunq. alios actus desuper necessarios et requisitos gerendum et exercendum quos gerere et exercere posset ipse Illustrissimus dnus Constituens, si præsens et personaliter interesset etiamsi tales forent, qui mandatum exigerent magis speciale quam præsentibus est expressum; promittens habere ratum relevare. Super quibus omnibus et singulis prædictis petitum fuit a me Notario Pub. ut unum seu plura, publicum seu publica, conficerem atq. traderem instrumentum et instrumenta prout opus fuerit et requisitus fuero. Actum Romæ in Officio meo apud S. Angelum Custodem Regionis Trivij ibidem præsentibus audientibus beneq. intelligentibus Rdissimis Dnis Adalberto Pruszak Canonico Cath. Crac. et Valentino Chlebowski Canonico Cath. Posnaniensi Testibus ad prædicta oa et singula vocatis, habitis atq. rogatis.

In Nomine Domini Amen.

337. [fo]

Cunctis ubiq sit notum quod anno a Nativitate Domini Nostri Jesu Christi 1719 die vero 26 Mensis Novembris Pontificatus autem Ssmi in Xpo Patris ac Dni Nri Dni Clementis divina providentia PP. XI. Anno ejus decimo Nono Ego officialis deputatus infra scriptus vidi et legi quasdam literas Apostolicas sub plumbo Romanæ Curiæ expeditas tenoris sequentis videlicet. Clemens Epus Servus Servorum Dei dilecto filio Gieorgio de Meliornicis Wicelawski Canonico Leopoliensi iuris utriusq doctori salutem et Apostolicam benedictionem. Literarum scia cum generis nobilitate conjuncta nec non vitæ ac morum honestas aliaq laudabilia probitatis et virtutum merita super quibus apud nos fide digno commendari testimonio nos inducunt ut sibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum siquidem omnes Canonicatus et Prebendas cæteraq beneficia Ecclesiastica ex tunc usq ad voluntatem nostræ beneplacitum in Januarij et certis alijs tunc expressis mensibus extra Romanam Curiam alias quam per resignationem vacatura collationi et dispositioni nostræ reservavimus decernentes ex tunc irritum et inanem si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaq postmodum Canonicatus et Prebenda Ecclesiæ Leopoliensis quos quondam Michael Zabecki ipsius Ecclesiæ Canonicus dum viveret obtinebat per obitum dicti Michaelis qui beneplacito præfato adhuc tunc durantem extra dictam Curiam de Januarij proxime præterito aut altero ex mensibus præfatis diem clausit extremum, vacaverit et vacet ad præsens nullusq de illis præter nos hac vice disponere potuerit sive possit reservatione et decreto obsistentibus supradictis Nos sibi Clerico ... Dioecesis etiam in Utraq doctori asserenti se de Nobili genere procreatum in dicta Curia presentem et ab ordinario suo commendatum existere præmissorum meritorum suorum intuitu specialem gratiam facere volentes seq et quibusvis Excommunicationis Suspensionis et Interdicti alijsq Ecclesiasticis Sententijs ... Juris et Poenis si quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum præsentium tantum consequendum harum serie absolventes et absolutum fore censentes Canonicatum et Prebendam præfatos quorum ex illis forsan annexorum fructus redditus et proventus Viginti quatuor ducatorum Auri de camera secundum communem existimationem valorem annuum ut etiam asseris non excedunt sive premisso sive alio quovis modo aut alterius cujuscunq persona seu per liberam resignationem dicti Michaelis ... ipsius alterius de illis in dicta Curia ad extra etiam coram Notario Publico testibus sponte factam aut assecutionem alterius beneficij Ecclesiastici quavis authoritate collati ... etiamsi tanto tempore vacaverint quod eorum collatio iuxta Lateranensis statuta Concilij ad sedem Apostolicam legitime devoluta dictiq Canonicatus et Prebenda dispositioni Apostolicæ specialiter vel alias generaliter reservati existant et ... eis inter aliquos lis cujus statum præsentibus haberi volumus pro expresso pendeat indecisa dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat cum annexis huiusmodi et plenitudine juris Canonici ac omnibus juribus et pertinentijs suis Apostolica sibi authoritate conferimus et de illis etiam providemus decernentes ut est irritum et inane si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus vel imposterum contigerit attentari. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacij Papæ Octavi prædecessoris

et alijs Apostolicis Constitutionibus dictaq Ecclesiae etiam juramento confirmatione Apos-
lica vel quavis alia firmitate roboratis statutis et consvetudinibus privilegijs quoq indultis
et literis Apostolicis illi, illiq pp. Praesuli Capitulo Canonicis alijsq superioribus personis
quomodolibet concessis etiamsi ut Apostolica authoritate confirmata illis praesertim
quibus inter alia cavetur expresse quod Canonicatus et Prebendae dictae Ecclesiae non nisi
Personis de nobili genere ex utroq Parente procreatis conferre possint quibus omni-
bus et singulis etiamsi de illis eorumq tenoribus specialis specifica expressa et indi-
vidua non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quavis alia
expressio aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret eorum tenores ac si de
verbo ad verbum nihil penitus omisso et forma in illis tradita observata et inserta
foret, praesentibus pro expresso habentes illis alio suo robore permansuris latissime
et plenissime ac specialiter et expresse hac vice duntaxat quatenus opus sit et sine prae-
judicio nobilitatis tuae harum serie derogamus contrarijs quibuscunq aut si aliqui Apo-
stolica praefata aut alia quavis authoritate in dicta Ecclesia in Canonicos sint recepti
aut ut recipiant insistant seu si super provisionibus sibi faciendis de Canonicatibus et
Prebendis dictae Ecclesiae speciales ut alijs beneficijs in illis partibus generales di-
ctae Sedis aut legatorum ejus literas impetrarint etiamsi per eas ad inhibitionem,
reservationem, et decretum vel alias quomodolibet sit processum quibus omnibus te
in assecutionem dictorum Canonicatus et Prebendae volumus anteferri sed nullum per hoc
eis quo ad assecutionem Canonicatuum et Prebendarum vel beneficiorum aliorum prae-
judicium generari seu si Venerabili Fratri Nostro Archiepiscopo et dilectis Filijs
Capitulo Leopoliensi vel quibusvis alijs communiter aut divisim ab Apostolica
Sede sit indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur
et ad id compelli non possint quodq de Canonicatibus et Prebendis dictae Ecclesiae
vel alijs beneficijs Ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, praesentationem
seu quamvis aliam dispositionem conjunctim vel separatim spectantibus nulli valeat
provideri per literas Apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad
verbum de indulto hujusmodi mentionem seu si praesens non fueris ad praestandum
de observatis statutis et consvetudinibus dictae Ecclesiae solitum juramentum, dummodo
in tua absentia per procuratorem idoneum et cum ad eam accesseris corporaliter
illud praestes Volumus autem quod tu infra duos menses a die habitae per
te primo dictorum Canonicatus et Prebendae faciendam te conferre omnino tenearis
alioquin primodicti Canonicatus et Prebenda vacent et ipso ac propterea nisi post
triennalem residentiam apud dictam Ecclesiam ratione primodictorum Canonicatus
et Prebendae faciendam te conferre omnino tenearis alioquin primodictos Canonica-
tum et Prebendam ad favorem alicujus etiam ex causa permutationis resignare aut
in manibus ordinarij Loci libere dimittere seu fieri Tibi in illis vel ad illos quomo-
dolibet competenti cedere non possis sub poena nullitatis resignationis dimissionis aut
cessionis hujus nec non vacationis supra dictorum Canonicatus et Prebendae eo ipso ita
ut de illis per sedem praefatam dispositioni possit. Nos enim et quo ad posteriorem volun-
tatem nostram huic non irritant decernimus et inane si secus super his aquo

quomvis authoritate scienter u ignoranter contingerit attentari. Nulli ergo hominum
liceat hanc paginam nrae absolutionis Collationis Provisionis decreti, derogationis
339 Voluntatis infringere u ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attentare
sumpserit, indignationem Omnipotentis dei ac Beator Petri et Pauli Apostolo
se noverit incursurum. Datum Romae apud S. Mariam Majorem Anno In
nationis dominicae 1719. Tertio Idus Maj Pontificatus Nostri Anno 19. = sim
do = Clemens Episcopus Servus Servorum dei Venerabilibus Fratribus Archie
Colescen et Leopolien ac dilecto Filio Magro Cardo Cetro in utraq signatura nrae
rendario salutem et Apostolicam benedictionem hodie dilecto Filio de Meliora
Wiestawski Canonico Leopoliensi J. Uq doctori Canonicatum et Praebendam di
Ecclesiae certo tunc expresso modo vacantes et antea dispositioni Apostolicae res
tos cum illis fa annexi et plenitudine juris Canonici ac omnibus juribus s
et pertinentijs Apostolica authoritate contulimus et de illis etiam providi
prout in nostris inde confectis literis plenius continetur. Quocirca Frat
ti Vrae et discretioni tuae p Aplica scripta mandamus quatenus Vos u duo aut
vestrum si et postqm dictae literae vobis praesentatae fuerint per vos u alium se
lios eundem Georgium u procuratorem suum ejus Nne in Corporalem Possessio
dictorum Canonicatus et Praebendae ac annexorum juriumq et pertinentiarum
fatorum inducatis authoritate nostra et defendatis inductum amoto quolibe
inde detentore facientes Georgium u partes Procuratorem praefatum ad
bendam hanc in dicta Ecclesia in Canonicum recipi et in fratrem stallo s
in choro et loco in Capitulo ejusdem Ecclae cum dicti juris plenitudine assig
tis sibiq de Canonicatus et Praebendae ac annexorum eorundem fructibus redd
proventibus juribus et obventionibus et emolumentis universis integre resp
Contradictores authoritate nra pta appellatione postposita compescendo n
obstantibus omnibus quae in dictis litteris voluimus n obstare, seu si V
rabili Fratri Nro Archiepiscopo et dilectis Filijs Capitulo Leopolien u qui
vis alijs communiter aut divisim ab Apostolica sit sede indultum q
interdici, suspendi, u excommunicari non possint per literas Apostolic
n facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto h
modi mentionem. Datum Romae apud S. Mariam Majorem Anno Inc
nationis Dominicae 1719. Tertio Idus Maj Pontificatus Nri Anno
Loco ✠ Plumbi super quibus quidem literis. Ego Notarius Publ. infra
ptus praesens transumptum recepi signoq et subscriptione munivi
inde valeat ac si Literae Originales exhibitae u ostensae forent Actum ut
supra praesentibus ibidem D. D. Francisco Ghobert et Egidio Lema
Testibus &.

340. bi

Uwagi nad pewnym Skryptem Publikowanym w Berlinie Roku 1745 pod Tytułem Manifestu Nayiaśnieyszego Krola Jmci Pruskiego przeciwko Dworowi Drezdenskiemu. w Dreznie Roku 1745.

Jako tylko Nayiaśnieyszy Krol Jmć Polski Elektor Saski rządy obiął Państw swoich Dziedzicznych, o nic więcey z wszelką usilnością nie starał, iako o zachowanie Przyiaźni y dobrego porozumienia ze wszystkiemi Xiążęty y Stanami Imperyi w pospolitości, a osobliwie z Sąsiadami swemi. Za chwalebna attencya tego Monarchy odebrała skutek, ktory sobie obiecować mogł, bo nie tylko Jego przyiaźń od większey części Potencyi cudzoziemskich szukana była, ale też od Pryncypalnieyszych Stanow Imperyi, ktoremu dowody konsideracyi y ufności w rożnych okolicznościach dały znaki.

W Krolu tylko Jmci Pruskim teraz panuiącym starania Krola Jmci Polskiego skutku nie miały, chociaż z strony Jego, tak przeciwnego powodzenia spodziewać się żadney nie miał przyczyny, bądź to dla znakow realnych y osobliwych affektu, ktore J.K.Mci dał, bądź też dla ścisłych Koligacyi przyiaźni y braterstwa, ktore trwały od tak dawnych czasow między Domami Elektoralnemi Saskim y Brandeburskim, z wszelkim wzaiemnie, tak ich samych, iako też Państw ich, iako y Poddanych pożytkiem.

Nie tylko przywiedzenia y prace Krola Jmci Polskiego były w tey mierze daremne, ale nad to w rożnych okazyach doznał, iak tylko Krol Jmć Pruski rządy obiął Państw swoich, że ani Jego Krolewska Mć, ani Państwo Jego, wiele sobie affektu y przyiaźni po Krolu Jmci Pruskim tuszyć y obiecywać nie mogło.

Atoli iednak J.K.Mć z strony swoiey przyłożył wszelkiey attencyi na oddalenie tego wszystkiego, coby do nieukontentowania y zamieszania dać mogło okazyi, nadstawiaiąc się nawet ile mogł we wszystkim w czem ktore Krolowi Jmci Pruskiemu przyiemne być mogło. Ten zaś Monarcha, ktory ukazywał iuż podobno na ten czas w rozumie swoim zbyt wielkie zamysły, maiąc z strony swoiey przyczyny do utaienia ieszcze Dyspozycyi Umysłu, ktore miał ku Saxonii, przez niejaki czas, powierzchowne znaki przyiaźni y dobrego Sąsiedztwa pokazywał. Więcey ieszcze uczynił, bo się w okolicznościach ktore się trafiały, oświadczał z nieodmiennym affektem [illegible] J.K. Jmci, y wszelkim przywiązaniem do Interessow Jego. Ale gdy obaczył, wstarowawszy powtornie w Czechy w Miesiącu Sierpniu Roku 1744, ze Stem Tysięcy Ludzi, że ta Expedycya, ktorą sobie obiecywał zakończyć w kilku Miesiącach, znaydowała przeszkody, ktorych się nigdy nie spodziewał, części dla Sukkursu, ktory Krol Jmć Polski dał Krolowey Jmci Węgierskiey w Miesiącu Październiku in virtute Traktatow in defensionem mutuam w Grudniu R. 1743. y w Maiu 1744. uczynionych, częścią dla zabronienia Transportu y przeydziu [illegible] y Amunicyi woiennych, iako też więźniow przez Saxonią, a osobliwie przez Elbę, malkontent z tego, że tak wielkie miała exekucya zamysłow Jego odwłokę, umyślił się z swemi Interessa-

mi

341 mi, y nieprzyiaznemi JKMci y Państwu jego zamysłami nieczekaiąc oswiadczyi. Y zaraz wyszedł Manifest pod Imieniem Króla JMci Pruskiego złożony, który był na tych miast kommunikowany Wielkiey Brytanii w Hannowerze, potym rożnym innym Dworom, y z Ministrom Dworow Cudzoziemskich w Berlinie będącym wydany, y z w tymże Mieście potym publicznie przedawany.

W tym Skrypcie bez Podpisu y Daty publikowanym, nie tylko się znayduią skargi płoche, y żadnego fundamentu nie maiące przeciwko Dworowi Saskiemu, ale się też intencye niegodziwe zruynowania z gruntu Saxonii, ieżeliby można było, naiezdzaiąc ią przez niesłuszną Woynę, która w tymże Skrypcie wyraźnie deklarowana iest, oczywiście pokazuie.

Król JMć Polski dobrze wyperswadowany iest, że ci wszyscy, którzy ten Manifest czytać będą, bez Prewencyi y przy uważaniu dokładney rozwagi rzeczy, uznaią, że Preteksta w nim znayduiące się żadney z sobą nie maią konnexyi; że Konsekwencye, które by z nich wywieść chciano, są fałszywe, że styl, który w tym pisaniu znayduie się, iest napełniony złości y nienawiści, na koniec, że Expressye nieprzyzwoite, których zuchwały Author jego zażywał, nie maiąc względu na Respekt powinny ukoronowanym głowom, są godne indygnacyi y obrzydzenia.

Ale żeby świat cały mógł bydź lepiey skommunikowany o niesprawiedliwości takowego postępku, y o nikczemności fundamentu jego, trzeba koniecznie było uczynić tu uwagi następuiące nad osobliwszemi tego nieforemnego Skryptu Punktami, z na których będzie dosyć do obronienia sprawy, zachowuiąc iednak wszelką Veneracyą y Respekt który sobie Monarchowie winni.

Uprzód ieszcze niż się przystąpi do examinowania wszczególności tego Manifestu, trzeba na pierwey uczynić krotką relacyą o postępkach wzaiemnych obudwoch Nayiaśnieyszych Królów między sobą w teraźnieyszych okolicznościach.

Ta krotka Komparacya wiele światła następuiącym Uwagom doda.

Porownanie sposobu postępowania wzaiemnego tych Dwoch Monarchow z sobą.

Po Smierci Cesarza Karola VI. rozne Potencye Europy czyniły sobie Pretensye do Państw, które się po nim zostały. Król JMć także dla roznych przyczyn, które tu przywodzić rzecz by nie potrzebna była, nie mógł się dyspensować od tego, żeby się do Potencyi pretenduiących y ich Kolligatow przyłączył z wszystkiem swoim nie miał. Oświadczył się zaś na przyiaźń Króla JMci Pruskiego, y zatwierdził do dania sobie wzaiemney pomocy dla przyległości Państw ich, gdy wchodził w przymierze, zostawił sobie wolność do odstąpienia tey ligi, skoro by się tylko Król JMć Pruski odstąpił. Z czego wnieść każdy może, iak wielką Król JMć Polski miał w tym Panu konfidencyą.

Przy początku

Przy początku następującego Roku Krol Jmc Pruski umyślnie prze:
jeżdżał przez Drezno, gdzie wszedł powtornie w Czechy, aby się z Kro
lem Jmcią Polskim rozmowił, y operacye Kampanii następuiącey 342
z nim ułożył. W tey okazyi ten Monarcha dał asekuracye takie
żywe y wyraźne swego afektu y przywiązania do Interessow JKMci,
że Krol Jmc wzaiemnie się korrespondować z taką poufałością
ktora się rzadko między Monarchami trafia. y także oddał ten Mo
narcha całe Woysko swoie w Czechach będące pod rząd iego z tym do
kładem, żeby niem dysponował w operacyach Woiennych według
Woli swoiey y iako swoim własnym. Wyliczanie szczegołow ktore
Woysko Saskie znosić musiało pod Kommendą K. Jmci Pruskiego
pod czas tey Kampanii, mieysca tu mieć nie może, boby zbyt wiele o
tym mowić trzeba. Ale Dwor Saski tego zawsze używszy dowien
botow, że Krol Jmc Pruski gdyby był miał poszanowany umysł spar
bić całe to Woysko, nie mogłby był w to szczęśliwiey postawić, iak
uczynił, tak przez niedostatek żywności, ktorey mu nie dawać był
podkład, iako przez Marsze niepotrzebne y gwałtowne.
Jeżeli w tey okoliczności Krol Jmc Pruski pokazał się nie bardzo wier-
nym Przyiacielem na złe zażywaiąc ufności, ktorą w nim położo
uno, dał znać y w innych, że nie bardzo wyższym iest Obserwa
torem Obowiązkow y obietnic swoich chociaż powtorzonych, przez
ktore przyrzekł, że przestrzegać będzie Interessow Domu Saskiego
tak iako swoich własnych, y że pokoiu nie uczyni z Krolową Węgier
ską bez dozwolenia y dołożenia się Kolligatow swoich.
Traktat Wrocławski w ktorym na własne tylko zapewnienie osobliwy
ten Monarcha miał wzgląd, domagaiąc się więcey Krajow, niżeli sam
kiedykolwiek pretendował, będzie na zawsze wieczną pamiątką połą
czenia tym, z ktoremi przyiaźni y przymierza Krol Jmc Pruski szu
kać będzie.
Okoliczności, w ktorych się ten Krol oddzielił od swoich Kolligatow,
są bardzo ten iego niegodziwy postępek obciążaiące.
Lubo szczęśliwe oręża iego powodzenie od Kolligatow iego po części
pochodziło, oddzielił się iednak od nich bez ich wiedzy, w takim
czas, kiedy ich siły były niezmiernie zwątlone y osłabione
przez Dyspozycye Jego, a osobliwie siły Woyska Saskiego, ktore
wycierpiawszy to wszystko, czym tylko zawziętość Wodza Woysku
swemu dokuczyć może, byłoby zginęło od nędzy, gdyby było przez
ostrożności swoie nie dostało sobie mieysca takiego, w ktorym
iakie takowiek mogło mieć bezpieczeństwo, aż do ugody z Kro
lową Węgierską uczynioney.
Chociaż tak niegodziwe było opuszczenie Krola Jmci Pruskiego,
osobliwie względem Saxonii, ktora się była wcale na niego zda
ła, iednakże Krolowi Jmci Pruskiemu, y na tym nie było dosyć.
Nie kontentuiąc się ten Monarcha, że zakryfikował Interessa
Kolligatow swoich własnym, chciał ieszcze zatrwożyć Saxonią
y onę, ile mogł, zaszkodzić, trzymaiąc na granicach iey znaczne
Korpusy Woyska, y onemu przez mieysca do niey należące
przechodzić dozwalaiąc, gdzie żyło bez porządku y niepłacąc
za to, co mu się podobało brać na swoie wykarmienie. A to
w ten czas, kiedy przez Jmci P. d'Ammon Rezydenta swe-
go Krolowi Jmci oświadczyć kazał, że pokoy, ktory był uczynił
JKMci

JKMci nie powinien był bydź przeszkodą, do trwania w Kolligacyi, ktorey był sam odstąpił; widząc że pomyślnieyszey mieć nie mogł Okazyi, do mocnego y żwawego poparcia Woyny przeciwko tey Monarchini; obiecuiąc iednak, że się w to mieszać nie będzie, ani żadney zamysłom Krola JMci czynić nie będzie przeszkody.

Nie trudno było dociec, do czego zmierzały takowe Insynuacye, y nie podobna było Krolowi JMci Polskiemu po takim Krola Pruskiego Traktacie Wrocławskim oświadczyć ugody swoiey z Krolową JMcią Węgierską.

Krol tedy JMć będąc wolnym od wszelkich obowiązkow z taką Ligą w ktorey o Interessa iego tak mało dbano, zastanawiaiąc wszystkie zamysły swoie na Obronie, y konserwacyi Państwa, iako też y Interessow Domu swego, niemogł nic pożytecznieyszego uczynić w tak niebezpiecznych okolicznościach, iako się z swoiemi dawnemi Kolligatami złączyć.

Y dlategoż uczynił JKMć Traktat Kolligacyi y Gwarancyi wzaiemney z Krolową JMcią Węgierską w Roku 1743. na potwierdzenie uczynioney przed tym z S. P. Cesarzem Carolem VI. w Roku 1733. przez ktory tenże sam Sukkurs wzaiemny, ktory y w Roku 1733. umowiony był, przyrzeczony iest: z tym dokładem, że mogł bydź przyczyniony, ieżeliby tego wyciągała potrzeba. Raz Interessa y takowym że zamysłem w Miesiącu Maiu Krol JMć Polski y Krolowa JeyMć Węgierska uczynili Konwencyą, przez ktorą pomoc wzaiemna, odnowiona w przeszłym Traktacie, przyczyniona iest z strony Krola JMci aż do Dwudziestu Tysięcy Ludzi, z strony zaś Krolowey JMci Węgierskiey aż do Trzydziestu Tysięcy.

W Miesiącu zaś Sierpniu następuiącym Krol JMć Pruski wszedł więcey niż ze Stem Tysięcy Ludzi w Krolestwo powtornie w Czechy. Obiecywał sobie ten Monarcha przy takich siłach podbić w krotce to Krolestwo, ktore żadney niemiało obrony. Odebrał zaraz Miasto Pragę, y mowić tego iakoby szczęśliwego sukcesu, z ktorego się Krol JMć według tego Monarchy powieści, cieszyć był powinien, JKMci w [illegible] będącemu przez Kuriera [illegible]. W Miesiącu zaś Październiku dopiero, y aż po odebraniu tego Miasta, a nie pierwey (: iako w Manifeście wyrażono iest, iakoby iuż było Woysko Saskie w Czechach, kiedy Krol JMć Pruski przechodził przez Saxonią :) Corpus auxiliarne Saskie ruszyło się na pomoc Krolowey JMci Węgierskiey in virtute wzwyż pomienionych Kolligacyi. Y ten ci to Sukkurs razem z deklaracyą, ktorą uczynił Krol JMć, że żadney Transportow Artyleryi y Municyi nie pozwoli przez swoie Państwo, a osobliwie przez Elbę, tym więcey rozgniewał tego Pana, im się mniey podobno znaleźć takich przeszkod w wykonaniu swoich zamysłow spodziewał.

W ten czas Krol JMć Pruski zatrzymuiąc (: iezeli tak mowić można :) marszruty, y wszelkiey uwagi y względu na Krola JMci Polskiego zapomniawszy, pokazał bez odwłoki, czego się JKMć po takim Panie spodziewać miał, ktory [illegible] czas złey woli swoie, oczywista tchnął zemsta. Propozycye y obietnice powtorzone, przez JMci P. de Vallenrod

Pełnomocnego

Pełnomocnego Pruskiego Ministra w Warszawie z Rozkazu Pana swe=
go ieszcze w Sierpniu y w Wrześniu ostatniego Roku uczynione po=
kazuią dosyć całemu Swiatu, a osobliwie Polszcze, iakie były zā=
mysły tego Pana, y iakim tchnął duchem. Dokumenta nazndzone
Litterā A. Z. B. to wszystko potwierdzaią. 344
W kroτce potym Krol Jmć Pruski postrzegłszy małe skutki swoich
pierwszych Propozycyi, umyślił sprobowaċ innych sposobow, y użył w te
czasy, kiedy Krol Jmć był w Drodze wszelakich mocnych pogroźek
y zgrozby, gdy nie uczyniły tey impressyi, ktorą sobie obiecował, u=
czynił znowu wyraźnieysze Explikacyę, y proponował Krolowi Jmci
rożnemi drogami znaczne pożytki, o ktore mu się postaraċ obiecał,
za Kondycyą, żeby się od Krolowey Jmći Węgierskiey odłączył.
To wszystko było podobno tylko skutkiem złego powodzenia
pierwszey Jego Kampanij w Czechach. Coż kolwiek badź, te Obie=
tnice żadną miarą się z sprawiedliwością y rzetelnością Krola
Jmći Polskiego nie zgadzały.
Te sposoby gdy się tako y pierwsze nie nadały, groźby znowu zaszły
się w Miesiącu Kwietniu następuiącym, tak tu iako y u innych
Dworow, chociaż się deklarował powtornie Dwor Rossyiski, że żadnym
sposobem na to zezwolić nie mogł, żeby Krol Jmć Pruski dla danej
pomocy Krolowey Jmći Węgierskiey miał prawo do uznania Kro=
la Jmći Polskiego za nieprzyiaciela swego w tey Woynie a nie za=
strone, Auxiliarną, z tym dokładem; że gdyby Saxonia dla danego
Sukkursu Krolowey Jmći Węgierskiey attakowana była od Krola
Jmći Pruskiego, Nayiaśnieysza Imperatorowa Jeymć Rossyiska
byłaby koniecznie obligowana, stosuiąc się do przymierza
swego, oney dopomagaċ.
Do poparcia tych groźek wszelkie przygotowania woien=
ne czyniono, tak w Margrabstwie Brandeburskim, iako y w Księ=
stwie Magdeburskim nad granicą Saską. Ale po zwycięstwie
pod Strygowem przez Woyska Pruskie otrzymanym, naygorzey sobie
postępowaċ poczęto.
W Dzień potym Jmć P. Walter de Walderberg Konsyliarz Wo=
ienny y Rezydent Krola Jmći w Wrocławiu, odebrał Rozkaz,
ażeby wyiachał z Wrocławia w ośmiu godzinach czasu, y za=
kaz oraz, żeby się w drogę do Saxonij, gdzie był na ten czas
Krol Jmć, nie puszczał. Kazano go konwoiowaċ per Terri=
torium Wrocławskie iednemu Adjutantowi aż do Polski. Na=
koniec postąpiono sobie z Ministrem publicznym sposobem
bardzo nieporządnym, y przeciwnym Prawu Narodow.
JmćP. Cainoni Minister Krola Jmći Pruskiego u Dworu
Saskiego odebrał także Rozkaz od P[a] swego, żeby poiał
chał od Dworu bez pożegnania.
Korrespondencya między Saxonią y Polską przez Wrocław
była przerwana, przez zatrzymanie y otwieranie Listow idą=
cych tam y sam, chociaż była uczyniona umowa dla upewnie=
nia tey Korrespondencyi.
Zatrzymano kilku Officyerow y Kuryerow Saskich chociaż
maiących Paszporty, y posłanych z pozwoleniem Gubernatora
Wrocławskiego.

Wrocławskiey y do niey samego adressowanych z pieniędzmi dla Sa-
345 xow w niewoli zabranych, iako się pokazuie z Listow, ktore o tym pisane były. Nieludzko y przeciwko wszelkiemu zwyczaiowi Woiennemu traktowano tych nędznych niewolnikow, nie pozwalaiąc naymnieyszey ulgi Officyerom, y daiąc czasem po kilkanaście kijow żołnierzom, aby ich przymusić do przyięcia służby.

Popełniono y wiele innych nieprzyiacielskich postępkow, a pozwoli naiachania Saxonii przez rozne mieysca, iuż były w kieszeniach Officerow y prostych Żołnierzy. Ale zkądże ta nieprzyiaźń y postępki tak nieludzkie Krola JMci Pruskiego przeciwko Saxonii pochodzić mogą? Krol JMć Polski żadnym swoim postępkiem, ani też swoim z Krolową Jey Mcią Węgierską przymierzem żadney temu wszystkiemu nie dał przyczyny.

Niezawadzi tu niektore uczynić Obserwacye explikuiące, co to iest foedus defensivum, a wykładaiąc iak często fałszywie tego terminu zażywaią, y złe konsequencye, ktore z tąd wnoszą, y te Obserwacye będą odpowiedzią na niektore Artykuły Manifestu Pruskiego.

1mo Foedus defensivum albo przymierze wzaiemney obrony, ma za koniec osobliwy obronę wzaiemną, ieżeli by Państwo, ktore go z Kontrahowanych naiachane było.

2do. Jest przeciwko każdemu Pokoy mieszaiącemu ogułem y bez żadney Dystynkcyi.

3tio. Pomoc, ktora in virtute takowego przymierza ma bydź dana, determinowana iest z tym dokładem iednak, że może bydź przyczyniona, ieżeli by tego wyciągała potrzeba.

4to. Rożni się od społeczności woienney: zawarto bowiem tylko na samym daniu pomocy, y Sukkurs obiecany wolney Dyspozycyi strony naiachaney oddaie.

5to. Trwa y zostaie w mocy, poty, poki Woyna trwa, y poki Turbator Pokoiu nieuczyni dosyć za szkodę y krzywdę uczynioną. Zaczym idzie.

6to. Że nie zastanawia się tylko na wyforsowaniu z Krajow naiachanych Nieprzyiaciela, ktoremu by szczęśliwe powodzenie Oręża, potym do nich znowu mogło weyście ułatwić.

Żadna by władza większa nie była, iak władza tego Potentata, ktory by sobie rościł Prawo do naiachania niesłusznie Państw Sąsiedzkich, lub innych, pustoszenia ich Prowincyi, y brania z nich tak pieniędzy, iako y Ludzi, kiedy by go chęć do spornoszenia się uięła, albo gdyby nie chciał Woyska swego zostawić w proznowaniu, gdyby mu się zaś źle powiodło, albo gdyby się pokazało niebespieczeństwo, żeby mu było wolno wrocić się do siebie, y zmocnić, aby mogł potym znowu z lepszym Sukcessem woiować. Jemu zaś żeby się godziło obezprawić się ukarzać, nazywać Agressorem tak Pana attakowanego, iako y iego Adwokatow, kiedy się przeciw niemu bronią, y od niego sprawiedliwey wyciągaią satysfakcyi za uczynioną krzywdę y szkody, szukać dla tego pomocy postronney, naieżdżać po nieprzyiacielsku, y z szczerego pragnienia Zemsty.

Ziemi, skolligowanego z takim Panstwem, ktore od niego niesłusznie attakowane iest, a nakoniec czyni Woynę, albo Pokoy, kiedy kolwiek 346.
wiekby to sobie zdzirał za rzecz Interessom y Zamysłom swoim przyzwoitą.

Nadzym tedy zawsze przymierze Obrony wzaiemney, ktore iako w sobie nieuwinne iest; tak fundowane na iasnych Prawa naturalnego y wszystkim Narodom pospolitego regułach.

Nakoniec, bardzo dobrze zgodzić się może z przyiaźnią y dobrym porozumieniem, ktore może zawsze trwać między naieżdżaiącym, y dopomagaiącym naiachanemu; chyba żeby ktoś przez Iurisprudencyą wcale osobliwą to poczytał za bezprawie, co w sobie godziwe iest, y do wykonania czego względem drugich sam ma Prawo.

Nie ma się toż samo rozumieć o przymierzach, w ktorych

1mo. Nie masz umowy na wzaiemną Obronę y ktore . . .

2do. Z natury swoiey nie maią tey powszechności nieuwinney bronienia się wzaiemnie przeciwko każdemu Aggressorowi, ktoż kolwiek on będzie, ale wymieniaią zaraz tę Potencyą, przeciwko ktorey wozor wziąć się ma.

3tio. Ktore się czynią z taką Potencyą, ktora aktualnie Woynę przeciwko drugiey broniącey się tylko prowadzi.

4to. Ktore nie determinuią żadnego Sukkursu partykularnego, proporcyą maiącego z tym, ktorego się spodziewać trzeba od strony wspomnioney: ale obowiązuią do woiowania wszystkiemi siłami, ktorey zażyć można.

Zatem ktory się w takową wspolnosć wdaie, przyrzeka się do iedney strony, że bierze na siebie Interess skolligata swego, y wchodzi z nim w wspolność woienną, że się czyni Raywyższym sędzią, y zażywa mocy swoiey do dania Praw, każdy przyzna, ktoś się dobrze o rzeczach rzeczy nauczył.

Ale żeby się tu nie zastanawiać więcey nad potrzebę, w dowodzeniu tey Propozycyi, ktora iuż dawno decydowana iest, tak przez słuszność samę, iako też y przez codzienny zwyczay, zbliżaiąc się do założoney materyi, trzeba wiedzieć, że Liga, w ktorey Krol Jmć Polski z Krolową Jey Mc Węgierską weszedł, do czego innego nie zmierzała, tylko do Obrony Państw swoich wzaiemney, bez żadney Intencyi uczynienia krzywdy komu, tak dalece, że ta Liga tak nie miała za cel zboy Krola Jmci Pruskiego, iako y innego Pana, y Państwa w sąsiedztwie będącego, ale przeciw temu tylko uczyniona była, ktoby mieszał Pokoy, gwałcił Traktaty, y naieżdżał Państwo, ktore ze dwoch Potencyi między sobą skolligowanych.

Dlaczego tę Refleksyą przydać należy, że ta Liga była iuż całe uczyniona przed odłączeniem się powtornym Krola Jmci Pruskiego, y to w taki czas, w ktoryby nikomu nie było przyszło na myśl, żeby ten Pan po tako wielkiey Offierze, ktorą Krolowa Jmć Węgierska uczyniła była, aby Jego pozyskała przyiaźń, po zgodzie

y dobrym

347 y dobrym zachowaniu się, tak nienaruszenie przyrzeczonym y obiecanym przez Traktat Wrocławski, miał myśleć o naiachaniu powtornym Państw Krolowey Jmci Węgierskiey.

Bezpieczeństwo w tey mierze było tak wielkie w ten czas w Saxonii, że się nikt przeyścia tak licznego Woyska, iakie było to, ktore Krol Jmc Pruski sam do Czech prowadził, nie spodziewał.

Traktat Warszawski ktory w stylu Manifestu Pruskiego nazwany iest niesprawiedliwym, nie zawiera w sobie nic takiego, o czymby całego Swiata uwiadomić niechciano, ponieważ Obowiązki, ktore on w sobie zamyka, są ufundowane na nay wytworniey słuszności.

1mo Koniec tey Ligi iest iasnie wyrażony w przemowie tego Dokumentu.

2ndo. Ten Traktat reassumuiąc y potwierdzaiąc Obowiązki dawnieysze, nie przechodzi granic przymierza Obrony wzaiemney, y musiałby być nieprzyiacielem pokoju, kto kolwiek by śmiał potępić takowe przymierze, ktore innego nie ma Celu, iako przywrocenie spokoyności y bezpieczeństwa publicznego.

3tio Akcya Woysk auxiliarnych, ktore dane być powinny, iest skutkiem tylko Konwencyi w Miesiącu Maiu Roku 1744. uczynioney.

4to. Jeżeli do tey Potencye Ponadmorskie obiecały do pomocy Saxonii, Krol Jmc Pruski tego iey za Kryminał zadawać nie powinien, ponieważ to rzecz niewinna była, y to temu Panu iednakowo było, żeby Saxonia łożyła koszt sama na Akcyą Woysk, ktora iey zawsze wolna była in virtute Traktatow dawnieyszych, albo żeby iey do tego z kąd inąd iakim sukursem pieniężnym pomagano.

5to. Potencye pomagaiące żadnym sposobem sobie nie założyły w tym Traktacie prowadzić Woyny z Krolem Jmcią Pruskim, nie znaydzie się w nim y iedno słowo, ktore by to pokazać mogło.

6to. Krol Jmc wszedłszy w Obowiązki tego Traktatu, tak zachowuie się w granicach przymierza Obrony wzaiemney relative do nowey nieprzyiazni Krola Jmci Pruskiego, iako y Obiedwie Potencye Ponadmorskie.

7mo. Stany Holenderskie, ktore tak znaczną Krolowey Jmci Węgierskiey daią pomoc tak w Woysku, iako y pieniądzach przeciwko Francyi, sąż poczytane od tey Korony za nieprzyiazne?

Musi Dwor Pruski mieć osobliwsze sprawiedliwości y słuszności reguły według iego rozumienia, co iest sprawiedliwego y godziwego dla iednego, nie iest sprawiedliwym dla drugiego, chociaż w iedney że sprawie; a co większa ten Dwor to sobie pozwala, co w drugich potępia.

Czy to iest Passya, czyli zaślepienie? ten iest skromny y pomiarkowany zarzut, ktory by temu Dworowi słusznie uczynić można.

Weyście Woysk Saskich do Szląska, zdaie się nay bardziey obrażać.

obrazaić Krola JMci Pruskiego.

Ale tylko uczynić co kolwiek reflexyi nad tym, co się o naturze
przymierza wzaiemney Obrony mowiło, a kazdy oczywiście obaczy,
że Krol JMc Polski był y iest indispensabiliter obowiązany
do wspolnego wspomagania Woyskiem swoim we wszystkich
Operacyach Woiennych, poki woyna teraznieysza przez pokoy
zakonczona niebędzie.
Krol JMc Pruski ku koncowi przeszłego Roku wrocił się nazad
do Szląska (te są słowa Manifestu:) to iest wcale wyprowadził
Woysko z Panstwa Czeskiego.
Podobno kto zadawać będzie, że poniewaz przez takową Panstwa
Czeskiego Ewakuacyą Traktat zobopolney Obrony z
Krolową JMcią Węgierską przyrzeczony do swego konca expirował,
więcey niebyło zadney z strony Krola JMci Polskiego przyczyny
wprowadzania Woysk Saskich do Szląska.
Ale gdyby przymierze Obrony wzaiemney niętrwało iuz, iak prędko
by się Aggressor do swego Panstwa wrocił, albo powrocenie zmyślił,
y gdyby zaraz po takim ustąpieniu, ustawać miało, byłoby całe
daremne, y prawie stronom w takowe przymierze wchodzącym
niepozyteczne.
Mogło by nawet być szkodliwe stronie pomocy potrzebuiącey,
ktoraby się spuściła na Sukkurs obiecany, na ktorey by Jey
potym w potrzebie zbywało. Rzecz by była bardzo pozyteczna
Krolowi JMci Pruskiemu, gdyby Jego do Szląska powrot, ten
był sprawił skutek, y Ligze Domu Saskiego z Krolową
Jey Mcią Węgierską koniec uczynił.
Pozwolonoby Krolowi JMci Pruskiemu, aby wypoczął Woysku
swemu, y przywrocił go do pierwszego stanu, y potym powtornie
znowu do Czech wprowadził, kiedy by mu się spodobało, albo
pomyślna podała okkazya. Woysko zaś Saskie niebyłoby
mogło dać pomocy Krolowey JMci Węgierskiey.
Będzie tedy wolno iako wyzey namieniono iest, aggressorowi
naieżdzać Panstwa Sąsiadow swoich, byle się wrocił do siebie, kiedy się w nich utrzymać niemoze. Stronie
zaś niesłusznie attakowaney zazywać pomocy swoich Kolligatow
do wymozenia sprawiedliwey satisfakcyi, tak za
szkody uczynione, y koszty woienne, iako y za krzywdę oddebraną,
wolno niebędzie.
Gdyby takie tłumaczenie w przymierzach wzaiemney Obrony
mieć mogło mieysce, lepieyby nigdy Potencya attakowana
się z dostatnich do dania odporu sił nieprzyiacielowi swemu
niemaiąca, sobie postąpić niemogła, iako gdyby z nim
ugodę uczyniła, tego przymierza nieszukaiąc, na ktore by się
zadna miara spuścić nie mogła.

Zastanowiliśmy się

Zastanowiliśmy się tylko w tym krotkim porownaniu, na pokaza-
nie, że postępki J.K.Mci ku Krolowi Jmci Pruskiemu żadney
niepodlegaią nagannie, y że się rożnią we wszystkim od postęp-
kow Krola Jmci Pruskiego ku Temu Monarsze.
Mogłoby to krotkie porownanie oraz być odpowiedzią na Mani-
fest Pruski; atoli iednakże ponieważ ten Skrypt zawiera w sobie
fałszywe y przewrotne wywody, trzeba koniecznie odpowie-
dzieć mu z osobna na Punkta Jego, żeby Swiat uznał oraz
nieporządność, nieprzystoyność, y słabość Jego.

Uwagi osobliwsze nad Manifestem Krola Jmci Pruskiego.

Jest rożność essencyalna y znaczna między Sukkursem danym od
Krola Jmci Polskiego Krolowy Jey Mci Węgierskiey na Obronę Państw
Jey, a Woyną, ktorą prowadził Krol Jmć Pruski, chociaż pod Imieniem
Nieboszczyka Cesarza Jmci z tą Monarchinią przyczyny tych
postępkow, tak są rożne, że oczywistą z sobą maią kontradykcyą.
Zamysłow Krola Jmci Pruskiego, ktory się ieszcze upewnionym o
konserwacyi Krajow nowonabytych, pokiby siły Krolowy Jey Mci
Węgierskiey zwątlone niebyły, być nierozumiał, koncem było
odebranie Czech y innych części Państwa tey Monarchini.
Do ukrycia zaś tych Intencyi, ktoreby cały swiat na niego
oburzyć były powinny, zażył taktownego pretextu Unii
Frankfurtskiey, in virtute ktorey, tylko pożyczał, według
powieści Jego, sił swoich Cesarzowi.
Ale ugoda partykularna ktorą uczynił S.P. Cesarzem Trak-
tatem żadną in offensionem uczynionym nazwać się może.
Uczynił świeżo pokoy Krol Jmć Pruski z Krolową Jey Mcią
Węgierską, y nie mogł przeciwko niey dobyć oręża, chyba że-
by się Jey nieprzyiacielem chciał deklarować.
Oprocz tego że Prawa tak stare, iako y nowe Imperii zaka-
zuią wszelkiego przymierza, ktore się czyni in offensio-
nem: Krol Jmć Pruski dla wszelkich pożytkow celebrowa-
nych przez Traktat Wrocławski, nie obligowałże się, oczy-
wiście przez pierwszy artykuł tego Traktatu, y przez
drugi Traktatu Berlińskiego nie dawać pomocy pod
iakimkolwiek Pretextem nieprzyiaciołom Krolowy Jey-
Mci Węgierskiey?
Ta zmyślona Obligacya utrzymywania Powagi Cesarskiey,
izaliż iuż pod czas tych Traktatow niebyła się zaczęła!
A do tego, daymy to, że dobro Imperii wyciągało starania o spo-
soby skuteczne do utrzymania powagi y godności Głowy
Jego, gdyby Jey należytego nieoddawano Respektu, tedy

w tych

w tych okolicznościach całey Rzeszy Niemieckiey należało 350.
zabieżeć temu, wziąwszy na to przyzwoitą na Seymie Rezolucyą, a nie do samego Króla JMci Pruskiego, który się uczynił powagą własną Sędzią w tey mierze y Obrońcą Cesarzów, nowe w Rzeszy Niemieckiey czyniąc zamieszanie, y Prawami Jey pogardzaiąc.

Prawdziwa tego wszystkiego racya iest, że zbywało Królowi JMci Pruskiemu na Pretexcie do ukrycia zamysłów swoich przeciwko Królowy JMci Węgierskiey, których celem było upewnienie dalszych swoich acquizycyi przez nowe, któreby siły tey Monarchini zesłabiły. Król JMć Pruski attakował tę Królowę z Woyskiem, które przechodziło liczbę 100000. Ludzi. To własnie pełne Corpus auxyliarne.

Ale to Woysko złączyłoż się z Woyskiem Cesarskim? Poszłoż na pomoc Jego Państw Dziedzicznych, które bardzo ściśnione były? Bynaymniey, ale woiowało osobno, y według swoiey woli, tak, że się o operacyach woiennych Cesarza nie radzono.

Przymierze uczynione między Królem JMcią y Królową JeyMcią Węgierską ma za cel iedyny Obronę wzaiemną.

Wolno było temu Państwu złączyć się dla tego, y tym sposobem, bo tego tak Prawo przyrodzone, iako y Narodów pozwala.

Prawa Imperij autoryzuią przymierza, które do utrzymania spokoyności y bespieczeństwa każdego Państwa od wszelkiego Perturbatora zmierzaią.

Sankcya Pragmatyczna, którą nietylko Rzesza Niemiecka y wszystkie inne Potencye, (a między niemi Nieboszczyk Król JMć Pruski) utrzymywać przyrzekły, była iedną z nayważnieyszych przyczyn, dla których Król JMć Polski uczynił to przymierze, tile że ta Sankcya, która iest fundamentem tego przymierza, iest oraz y fundamentem Praw Domu Rakuskiego.

Woysko posłane in virtute Tractatuum na pomoc Królowy JeyMci Węgierskiey, y na usilną tey Monarchini requizycyą złączywszy się z Jey Woyskiem, daleko liczniey szym, Jey Dyspozycyi całe oddane było.

Trzeba tu było to krótkie porownanie na widok całemu wystawić światu, żeby doskonale wszystkie teraznieyszey Woyny okoliczności poznać mógł, y uznać oraz wielką różność między attakowaniem swoim własnym imieniem, a dopomaganiem Koligatowi swemu naiechanemu, które to dwie rzeczy z umysłu Dwór Pruski zaiedno bierze, aby swoiey przeciw Saxonij niewinności iakikolwiek dać mógł pozor.

Teraz na Punkta

Teraz na Punkta Manifestu Pruskiego odpowiedzieć trzeba porządkiem.

Wszelkie kłotnie partykularne między Krolem Jmcią Polskim y Pruskim zachodzić mogące, ktore tenże Monarcha w teraźnieyszą Woynę wmieszać się usiłuie, są to rzeczy wcale zmyślone, albo przynaymniey Krolowi Jmci Polskiemu niewiadome. Kłotnie bowiem ktore się między temi dwiema Państwy znaydować mogą, należą tylko do handlowych Granic, y żadney z tą Woyną nie maią konnexyi. Chociaż bo się Krol Jmć Polski na złe postępki w tey mierze Dworu Pruskiego dawniey był mogł słusznie uskarżać, nigdy iednak tego zwyczaju nie miał, aby kłotniom, ktore się z Sąsiadami w Imperium trafić mogą, mocą koniec dawał, y sobie sprawiedliwość czynił, ale się y owszem w takich okolicznościach starał o przyiazną kompozycyą, albo się na decyzyą Trybunałow y Praw całe zdawał.

W Manifescie Pruskim takowy następuie Argument, ktorego niedobrą konsekwencyą każdy z pierwszego weyrzenia obaczyć może. /: Samo w sobie danie Woysk auxyliarnych Krolowy Jeymci Węgierskiey authoryzowałoby Krola Jmci Pruskiego do postępowania sobie po nieprzyiacielsku przeciwko Saxonij :/

Wolno iest, y w zwyczaiu powszechnym y ustawicznym ufundowanym na Prawie Narodow, czynić przymierza wzaiemney obrony nie wdaiąc się w uczestnictwo Woyny, y Aggressor się o to wcale urażać nie ma; znalazłoby się wiele przykładow na potwierdzenie tey prawdy.

Ferdynand II. posłał sukkurs Zygmuntowi Krolowi Polskiemu; uskarżał się o to Gustaw Adolph Krol Szwedzki, Collegium zaś Elektorow odpowiedziało, że według ich zdania o to uskarżać się nie mogł, iże że Cesarz miał tego co uczynił, ten fundament; że mu się niegodziło opuszczać wcale sprawy Krewnego y Przyiaciela swego.

Roku 1735. Rossya posłała znaczne Woysko aż nad Rhen, ktorego miano użyć przeciw Francyi; była też dlatego poczytana za Stronę Woynę prowadzącą.

Do Dworu to Wiedeńskiego należy iustyfikować Maxymy, ktore mu przypisuią, y usprawiedliwić Akcye, ktore mu zdaią.

Widział ten Dwor, że Elektor Palatinus z samego początku Woyny, złączył się z Authorami iey przeciwko niemu, y na tym fundamencie wnosił, że pożytki bez neutralitate pochodzące do niego nie należały.

Ale wchodziłże w to Krol Jmć Polski? wchodził, ale w ten sposob, że się interessował za Elektorem, czyniąc remonstracye Krolowy Jmci Węgierskiey przez Ministrow swoich w Wiedniu będących, a potym sam iako Vicarius Imperij w tey materyi pisał.

Ale chociażby postępek Krolowy Jeymci Węgierskiey z Elektorem Palatynem taki był nieporządny, iakim go być Krol Jmć Pruski mieni, możeż się słusznie zań na Krolu Jmci Polskim mścić y naieżdżać po nieprzyiacielsku Państwo tego Pana, ktory się w to bynaymniey nie wdawał? Jeden Potentat uskarża się na drugiego, że go krzywdzi, trzeci nie approbuie.

approbuie

approbuie tey wekacyi, możesz sobie wnieść z tąd, że musięgodzi mścić nad czwartym, do którego to nie należy?
Jeżeli kto miał prawo do dania Sekursu Królowy Jmci Węgierskiey Kolligatom, to go sam miał iedynie Cesarz Nieboszczyk, ale iego auxyliarne strony żadnego prawa nie maią do attakowania tey Monarchini Kolligatow, którzy nie będąc stronami w woynę wchodzącemi, według dystynkcyi w Manifeście zażytey, nic do czynienia między sobą mieć nie maią.
Albo Król Jmć Pruski prowadzi woynę przeciw Królowy Jeymci Węgierskiey imieniem własnym, albo ią attakuie tylko iako pomocnik Cesarza.
W pierwszey suppozycyi, nową woynę zaczyna, do którey się nic z tego co się działo między Cesarzem y Królową Jeymcią, appellować nie może, osobliwie co się tycze stron auxyliarnych tey Monarchini w tey nowey woynie.
W drugiey zaś suppozycyi, Król Jmć Pruski, iako auxyliarna strona, nie może nazywać nieprzyjaciołmi Kolligatow tey Królowy, za iey postępek, chyba żeby chciał iedne auxyliarne strony obruszyć przeciw drugim, tedy iuż zaś według samych iego maxym uczyniło stronami woyny zachodzącemi.
Wcaleby rzecz zbyteczna była szerzyć się więcey nad początkiem Manifestu Pruskiego. Rzeczy, które w nim przywiedzione są, żadney z spraw teraźnieyszą nie maią konnexyi, y Saxonia w nich żadnego nie ma uczestnictwa. Przeciwko prawu tedy y rozumowi iest, z niey wnosić iakie przeciw niey konsequencye.
Jeżeli przez retorsyą Dwor Berliński rości sobie prawo do używania tych maxym, które Dworowi Wiedeńskiemu przypisuie, niech czyni iak mu się podoba.
Ale gdyby moderacya tego Dworu, z którey się zaszczyca, była tak wszelka, iaką ią być mieni, czyniłże by to sam, co w drugich niesłusznością nazywa?
Jeżeli wiara ma być dana Manifestowi Pruskiemu, Król Pruski lubo miał wiele przyczyn do nieukontentowania z strony Saxonii, żadney iey iednak nigdy nie pokazał nienawiści, ani żadnego zemsty pragnienia, ale wolał zawsze, sposobu do pogodzenia się iedynie szukaiąc, czynić propozycye przyiaźni pełne Królowi Jmci zaraz po śmierci Nieboszczyka Cesarza, które maiąc pozor wielkiego od własnych iego interessow oddalenia, zdały się iedynie zmierzać, aby się Dom Saski znacznie podniosł.
Ten punkt dwie w sobie zawiera rzeczy, które osobliwey są godne odpowiedzi; Rzecz dziwna że się Dwor Pruski zaszczyca publicznie takim umiarkowaniem sentymentow ku Dworowi Saskiemu, w ten czas, kiedy oczywiście rzecz wcale przeciwną pokazuie.
Pogrózki straszne uczynione bez żadnego umiarkowania Dworowi Saskiemu pod czas iego bytności w Warszawie, przez Pana Wallenrodt Ministra Pruskiego, natychmiast po weyściu woysk auxyliarnych Saskich do Czech, niegodziwe sposoby, których ten Minister zażył do zerwania Seymu Grodzieńskiego, y do wzbudzenia dywizyi y zamieszania w Polszcze, intrygi, lubo niepożyteczne, których Dwor Pruski użył.

uzył u Dworu Rosyyskiego, dla zesłabienia albo zepsowania świętych Związkow Nayiaśnieyszey Imperatorowy Jey Mci z Krolem Jmcią Polskim, rozne zamysły przeciwne Prawom Imperyi zmierzaiące do zatrudnienia Kommunikacyi Elektoratowi Saskiemu, tak z Saxonią niższą y z innemi Cyrkułami Imperyi, iako też z Polską y z innemi Państwy. Ale mowię wszystkie rzeczy powinneżby bydź poczytane za znaki pragnienia zachowania dobrego Sąsiedztwa? Czyli bardziey za dowody pewney nienawiści, rankoru, y pragnienia zemsty? Niechay każdy sądzi: Prawda, że Krol Jmc Pruski ieszcze przed Smiercią S.P. Cesarza, rozne Dworowi Saskiemu uczynił Propozycye. Jeżeli to zmierzało na pogodzenie, Krol Jmc Pruski przyznać się musi, że Krola Jmci Polskiego uskrzywdził, osobliwie, gdyż Krol Jmc Polski iest w sobie upewnionym, że wszelkiey unikał okkazyi, ktoraby bydź mogła z nieukontentowaniem Krola Jmci Pruskiego.

Ale daymy zamysłom pokoy: Ponieważ Monarchowie zawsze nie zwykli oświadczać się z prawdziwemi zamysłow swych przyczynami, Reguła naypewnieysza uznania w tym prawdy albo fałszu iest, żeby sądzić przez naturę samę rzeczy, ktore proponuią albo ofiaruią, nie zastanawiaiąc się zbytecznie nad propozycyach, ktore czynią.

Kto chce zdrowo sądzić o propozycyach uczynionych przez Krola Jmci Pruskiego, uzna, że nigdy ich celem albo pobudką znaczne Saxonii pożytki, albo Domu Krolewskiego zpanoszenie nie było. Polityka Krola Jmci Pruskiego zawsze temu przeciwna była. Ale y owszem do tego zmierzała, żeby Saxonią przymusić, przez powaby rożnych rzeczy, do ktorychby iey był ten Pan zawsze zaradził dobyć; iako przed tym uczynił, do odłączenia się od Kolligatow swoich, a przyłączenia się do niego, ażeby z większą zamysły swoie mogł wykonać łatwością, a potym onę opuścić, y do czegoby rozumiał, przymusić. Wolałby Dwor Saski, żeby był Krol Jmc Pruski wydał in publicum propozycye, ktore uczynił Krolowi Jmci, a niżeli był do publikowania ich postępowanym. Na pierwszą zaraz wiadomość, ktoraby miał świat o nich, Dwor Saski byłby uwolniony z iustyfikowania się z tego, że ich akceptować nie chciał.

Bardzo niechętnie Dwor Saski odkrywa Obietnice, ktore mu od Krola Jmci Pruskiego czynione były; ale koniecznie do tego przymuszony iest, ile że Krol Jmc lepiey iustyfikowany od zarzutow, ktore mu czynią, iakoby był Panem niesprawiedliwym, niezgodnym, y ambicyi wyuzdaney, bydź nie może, iako przez to ich odkrycie. Są tedy obietnice następuiące.

Imo Podzielenie Państwa Czeskiego, przez ktory podział część Cyrkułow tego Krolestwa miała się dostać Krolowi Jmci Polskiemu, do ktorych przyłączona bydź miała część Morawy, Xięstwo Cieszyńskie y Jabłonków, przez ktore miał mieć wolną z Polską Kommunikacyą.

2do. Starać się wszystkiemi sposobami, żeby sukcessya tey Korony była upewniona Domowi Saskiemu.

3tio. Przymierze Braterstwa, ktore pactum confraternitatis zowią, między Domem Bawarskim, Saskim y Brandeburskim, in virtute ktorego przymierza, Czechy y Śląsko miało należeć do tego Domu, ktoryby inne przeżył.

4to. Że Krol Jmc wchodząc w unią Frankfurtską miał mieć też same subsidia, ktorych się spodziewał od Anglii.

5to.

4o. Że Krol Jmc Polski mogł zaraz obiąć te wyżey pomienione Cyrkuły
bez żadney obligacyi do woiowania przeciw Krolowy Jmci Węgierskiey,
wyiąwszy przypadek ostatniey potrzeby. 354.
Niedosyć na tych Propozycyach było, czyniono y inne bardzo poży-
teczne po śmierci Cesarza Niebosczyka, iako się pokazuie z pisma
C. naznaczonego Literą C. Każdy z Słusznością się zgadzaiący, sam bez wątpie-
nia uczyni nad takiemi propozycyami dwie następuiące reflexye.
Jako Krol Jmc będąc skoligowany z Krolową Jey Mcią Węgierską
przez obowiązki nayścislejsze, odnowione y potwierdzone niedawno, mogł
bez naruszenia swoiey poczciwości, honoru y sumnienia przyiąć takie
obietnice, chociażby był o rzetelności ich, y wykonaniu upewniony? Krol
Jmc Polski tak brzydkiey się tą reputacyą, że dla rozszerzenia swoich granic
y Państwa, godziłoby się o sprawiedliwości zapomnieć, iako sobie szacunek
y wielce ważąc, że wiadoma Henryka IV. maxyma, ktora w Pruskim Ma-
nifescie przywiedziona iest, żegdyby ze świata wygnana była poczciwość,
u Potentatow by się znaydować powinna.
Gdyby Krol Jmc był wyuzdaney ambicyi, iakżeby był odrzucił te Obietni-
ce, ktore tey ambicyi podchlebić y zadosyć uczynić mogły?
Te tedy są propozycye przyiaźni pełne, y pokojem tchnące, ktore Krol
Jmc Pruski uczynił Dworowi Saskiemu, na ktore ten Dwor wzgar-
dę podniesiony, według Jego powieści, przez pozor dobrego wszelkich
powodzenia, czyli też zazdroszczący szczęśliwości Sąsiada swego, uwa-
nadstawić nie chciał; a lepiey mowiąc, te są ponęty niecżemne y
prożne, ktorych Dwor Pruski zażył na odciągnienie Krola Jmci od
prawdziwych Przyiacioł swoich, y odwiedzenie onego, aby był z
nim nie wchodził w wszystkie związki, ktore iednak za szczegulny
cel miały zawsze, uspokoienie publiczne, y wzaiemną obronę possessyi
y Praw przeciw każdemu Perturbatorowi.
W ostatku Author Manifestu Pruskiego tak iest niewyzwolony w nos-
szeniu konsequencyi swoich, żeby się ich dyspensować można, od odpo-
wiadania na nie w osobności, nie obawiaiąc się całe aby to sprawiedliwy
zaszkodzić miało sprawie. Ale ponieważeśmy to na siebie wzięli, musie-
my temu tak bez większey potrzeby zadosyć uczynić.
Niechay Swiat sądzi, ieżeli się Woyska Auxyliarne Saskie nie albo
mało przyłożyły do ewakuacyi Czech, kiedy przeszłego Roku Woysko
Pruskie nazad się do Szląska wrociło. Ale nic nie mowiąc o dzielnos-
ci tego Woyska, ktorey podobno y Woyska Pruskie doznały, to się
tylko mowi, że ieżeli Author Manifestu sobie za nie co kobie wa-
ży, to zapewne nie bardzo wychwala y Woysko Pruskie, ktore się przed
słabszym Nieprzyiacielem cofnęło.
Jest to posądzenie żadnego fundamentu nie maiące, iakoby Dwor Saski
miał zamysły ambicyi pełne, ponieważ cały Swiat uwiadomiony, o tym,
że tak wiele razy Krol Jmc Polski własny swoy Interess zakryfikował
dla Dobra pospolitego, że mu w szukaniu własnego pożytku, kiedy tego
Dobro pospolite wyciąga, indifferencyą przypisać musi.
Nie może podobnym sposobem sądzić o Dworze Pruskim, ktoz bowiem nie
wie, że zamysły Krola Jmci Pruskiego około Szląska w Roku 1740 były
początkiem tey nieszczęśliwey Woyny, ktora trwa dotąd.
Dom Saski nigdy spanoszenia Domowi Brandeburskiemu nie zazdrościł. Nie-
trudnoby mu było dowieść przez dowody autentyczne, że S.P. Krol Niebosczyk
Polski y Jego Przodkowie nie mało się przyłożyli do wspaniałości tego Domu.

Ale.

Ale iezeli Potencya Domu Brandeburskiego przychodząc do tak wielkiego
stopnia, obraca na siebie attencyą pryncypalnych Stanow Imperij iako y innych
Potencyi; to zeby ten Dom sie był potym kusił, nietylko wolnosci Niemieckiey
/: ktora na tym osobliwie zawisła, zeby Stany Imperij chociaz w mocy y
potędze wielkie, poddawały się Prawom y Administracyi sprawiedliwey,
nie sobie per viam facti niepozwalaiąc :/ ale tez y aequilibrium całey Euro=
py niepopsował.
Ktoź iednak tą przezornosć mniey pochodzi z wielkiey Potencyi Krola JMci
Pruskiego, iako bardziey ztey, na ktore zażyć moze y kto sposobow do rozpo=
starcia oney niegodziwych zazywa.
Zeby Ministrowie Sascy mieli mieć wzgląd na własny interess, to są wymysły
niesłuszne: do ktorych sama słusznosć do szkalowania być musiała powo=
dem. Zna Krol JMć Ministrow swoich, y wie dobrze, ze się na ich poczciwosć
y wiernosć spuscić moze
Interess prawdziwy Saxonij tego zawsze wyciągał, zeby się to Panstwo do=
brze zachowało z Sąsiadami swemi, a osobliwie z Brandeburgią.
Tęć maią w pamięci maxymę Ministrowie Sascy: na niey wszystkie swo=
ie rady fundują y maią tę pociechę, ze Krol JMć Pan ich, zdania ich appro=
buie. Krol JMć widząc się być obligowanym w traktacie swoim przymierza
z Krolową Jey Mcią Węgierską do pozwania Woysk auxyliarnych naszey stronę
y pracował usilnie tego, zeby przyiazn y dobre sąsiedztwo z Krolem JMcią
Pruskim zachowane było, to to się starał zeby wyzworna neutralitas tak
między temi dwiema Panstwy, iako tez między Woyskami Saskiemi pozo=
stałemi w swoim Panstwie, y Pruskiemi, zachowana była.
Garnizon Pruski, ktory był wyszedł z Pragi w Listopadzie Roku 1744.
mogłby dać swiadectwo, ze zadney od Woysk Saskich na Granicach Luzacyi
osadzonych nie miał szkody, lubo przed znaczną dywizyą Woyska Xiążęcia
Karola, ktora go goniła, uchodził
Co się w Traktacie Warszawskim zawiera, wiernie wyzey wyrażono wypisa=
no iest; teraz ieszcze odpowiedzieć trzeba na fałszywe rozumienie, ktore
o nim Dwor Pruski ma.
Niemasz wcale zadney wzmianki w tym Traktacie o Szląsku. Jest fałsz wielki,
zeby Krolowa Jey Mć Węgierska przez taiemne Artykuły tego Traktatu, albo
przez iaką Konwencyą poslednieyszą w Wiedniu uczynioną, miała ustą=
pić Krolowi JMci Prawa swego na Xięstwa Głogowskie, Jawerskie y Wro=
cławskie, y na Miasta w ktorych handel prowadzące.
Jest takze fałsz, ze Krol JMć Angielski obiecał Krolowi JMci iaką summę
pieniędzy, za ktoreby pomocą mogł uczynić Krolestwo Polskie w swo=
im Domu dziedziczne.
Nieposkazę nigdy zadney o pierwszym wzmianki Dwor Pruski: Druga
rzecz iest szczerym wymysłem, ktory poznaią wszyscy, ktorzy wiedzą
o Maxymach y Intencyach Krola JMci Polskiego. Cel tego wymysłu iest
nie inny, tylko zeby zwalić na Dwor Saski wszystkę nienawisć pocho=
dzącą z obietnicy przez Krola Pruskiego temuz Dworowi uczynioney /: kto=
ra się wyzey artykule 2do wyraziła :/ y natychmiast od niego odrzuconey,
a to dlatego zeby wzbudzić podeyrzenie y zamieszanie w Narodzie Pol=
skim, y zeby mu przerwać Possessyą teraznieyszey Jego szczęsliwosci. Y bez
wątpienia nie dla czego innego Krol JMć Pruski Listy pisał do Hetmana
Wielkiego Koronnego, z ktorych ieden 8 Lipca, to iest dzien po bitwie pod
Strzygonem odprawioney, dattowany był, kopie ich tu przyłączone literami
D. E. naznaczone są.

D. E.

Ale Narod Polski ma tyle rozumu, y tak dobrze zna Maxymy Krola JMci
Pana swego, ktoremu Prawa Rzeczypospolitey zawsze za regułę słuzyć będą,
ze przez takie sztuki, ktorych często chociaz bez skutku zazywano, nie
da się oszukać tym, ktorym nigdy dowierzać nie powinien.

Jakoz.

Jakoż y Hetman Wielki Koronny przez swoię chwalebną wierność y przywiązanie do swego Pana, Listów mu tych, zaraz po odebraniu, zasłać nie omieszkał. 356

Jeżeli Potomcy chcą się przeyrzeć w Historyi swego Narodu, znaydą w niey wiele rzeczy takich, które im pokażą, iak wiele ich Państwo wycierpiało od Domu Brandeburskiego, przez oderwanie Prowincyi, które ten Dom uczynił, a oraz uyrzą, że iego sąsiedztwo żadnego mu nie uczyniło pożytku.

Na koniec, żadnego prawdy nie ma ta rzecz pozoru, żeby Ministrowie Sascy u niektórych Dworów Cudzoziemskich będący, mieli dać do wyrozumienia, że Król Jmć zamyślał o odebraniu Xięstwa Magdeburskiego, y zmówił się o to sekretnie.

Czemuż nie wymieniaią tych Ministrów? Może się zapewne mówić, że to iest przez Manifest Pruski przeciwko wszelkiey prawdzie udano. Bo iakżeby mogli Ministrowie zwierzać się z taką rzeczą, któraby była zapewne została pod sekretem, a zatym do ich wiadomości nie przyszło.

Weyście Woyska Węgierskiego do Szląska do Królowey Jmci tylko należy, y ona się w tey mierze iustyfikować potrafi.

Jeżeli zaś y Woyska Saskie były, były tylko iako auxyliarne y zostawały pod władzą Królowey Jey Mci Węgierskiey, którey wolno było używać ich według swoiey woli przez cały przeciąg Woyny, y według planty operacyi, którą sobie uformowała.

Coś się iuż w tey mierze powiedziało o tey rzeczy, żadney wątpliwości nie zostawuie. Nigdy nie myślono w Saxonii o obleżeniu Głogowa y nigdy Artyleryi y Pontonów dla tego do Szląska nie posłano.

Author Manifestu bardzo się moderuie, kiedy wysławia zwycięstwo 4. Junij od Woyska Pruskiego otrzymane. To co mówi z tey okazyi, że Opatrzności Boskiey podoba się psować rady pysznych, y tych którzy w własnych ufaią siłach, bardzo dobrze mówi, y teraźnieysza Woyna mogłaby nam dać wiele tego przykładów.

Y w tey-to też sprawiedliwey dyspozycyi Prowidencyi Boskiey nadzieię mamy, kiedyby przeciw wszelkiey nadziei Saxonią po nieprzyiacielsku Król Jmć Pruski (: iako się grozi :) attakować chciał. Ale te exaggeracye, których zażywa Author Manifestu do wyniesienia chwały Pana swego y dzielności Woyska Jego, czyli nie tchną trochę tym duchem pychy, który tak bardzo Opatrzność Boska potępia y zawstydzać zawsze obiecuie?

Author Manifestu zażywa także długiego opisania do wyrażenia okrucieństw, które według iego powieści, przeciw wszelkiey prawdzie, Woysko skombinowane w Szląsku wykonać miało. Fałsz iest, żeby te okrucieństwa popełnić miały Woyska Królowey Jmci Węgierskiey, a ieszcze nieznośnieyszy fałsz, żeby ie miały czynić Woyska Saskie.

Mieysca wyrażone w Cyrkule Wrocławskim, Berlinskim y Hattenskim są po większey części położone w górnym Szląsku, do którego żaden oddział z Woysk skombinowaney nie wchodził, ani się tam żadna partya Saska nigdy nie pokazała.

Zachowano w Woysku Auxyliarnym Saskim każdego czasu y na każdym mieyscu wyśmienitą karność y porządek w nim trzymany był z wielką surowością. Jeżeli popełniono kiedy iakie excessa (: czego się prawie w Woysku ustrzec nie podobna :) o którym się dowiedzieli Jego Wodzowie, natychmiast skarane były y szkoda nagrodzona. Ale chociażby to wszystko, co obwiniaią to Woysko (: czego iednak nigdy dowieść nie potrafią :) działo się w samey rzeczy, mogłoż by się porównać z excessami, które popełniło Woysko Pruskie od miesiąca Augusta 1744. tak w Czechach iako y w Morawii. Skrypt który wyszedł na świat niedawno, więcey wiadomości w tey mierze dać może.

Manifest Pruski źle przywodzi dyskursa miane w Dreźnie z okazyi weyścia Woysk Auxiliarnych Saskich do Szląska, albo iego Author

Zlesą

Cesie o tym informował. Kiedy Ministerium Saskie w taki sposob o tym się mowiło.

Prawda że Saxonia do tych czas Woyny nie ma z Prussyą. Krol Jmc in virtute swego przymierza dał Corpus Woyska auxiliarnego Krolowey Jey Mci Węgierskiey, ktorey Pani iest w tym co się tycze operacyi woiennych. Może go zażyć y prowadzić tam gdzie potrzeba usługi Jey w teraznieyszey Woynie, spoki pokoy uczyniony nie będzie y satysfakcyi nie otrzyma, ktorey wyciągać będzie.

Ministerium Drezdenskie nie ma żadney potrzeby dawania pozoru sprawie swoiey. Uciekłoby utracić gdyby inaczey niż w naturalney swoiey postaci prezentowana była tak sprawiedliwa sprawa.

Przeciwko wszelkiey prawdzie y to iest, żeby to Ministerium miało zażywać tych expressyi y dystynkcyi, ktore mu Manifest przypisuie. Ponieważ rożnica między Sprzymierzenicem woienną y daniem sukkursu iest nie tylko na Prawie Narodow, ale też na pospolicie wziętym zwyczaju ufundowana, y na ten czas naybardziey mieysce mieć może, kiedy się sukkurs daie na niewinnney y sprawiedliwey obronie. Ale chociażby do tego dołożono, że Szląsk był Prowincyą nowo nabytą od Krola Jmci Pruskiego in virtute tego Traktatu, przez ktory się ten Pan obowiązał wzaiemnie Krolowey Jey Mci Węgierskiey, że się całe do tey woyny, ktorą z nieprzyiacielmi swemi miała, mieszać nie miał, a zatym że była takaboż rożnica między tą Prowincyą a Panstwami dziedzicznemi Krola Jmci Pruskiego, samaby tylko prawda powiedziana.

Natość wszyscy zgadzaią, że iescze Dwor Saski y Berlinski były w zgodzie, kiedy Woysko Pruskie ruszyło się do Czech

Do tego się y to dodać może, że nigdy nie rozumiał Krol Jmc Polski, kiedy uczynił przymierze tak w Decembrze Roku 1743. iako y w Maju Roku 1744. z Krolową Jey Mcią Węgierską, żeby miał bydź obligowanym do dania sukkursu tey Monarchini przeciwko Prussom, ponieważ żadnego podobienstwa nie było, żeby Krol Jmc Pruski, obietnicy swoiey Krolowey Jey Mci Węgierskiey przez Traktat Wrocławski uczynioney, przez ktorą przyrzekł, że pod żadnym pretextem Jey nieprzyiaciołom dopomagać nie będzie, nie miał dotrzymać, y żeby przez to miał podawać Panstwo, nowo przez ten Traktat nabyte, hazardowi nowey woyny. Co kolwiek bądź: Dwor Saski, nie odstępuiąc od związkow z Krolową Jey Mcią Węgierską zawartych, nie zaniedbał szukać sposobow do dobrego obchodzenia się z Krolem Jmcią Pruskim, y gdyby ten Pan z strony swoiey był chciał korespondować temu, wszystkiego ustrzegłby się był naprzykrzenia się Saxonij, przez marsz tak szkodliwy y do nieprzyiacielskiego naiachania podobny.

Przeyście Woysków Pruskiego przez Saxonią w Auguscie 1744. potrzebuie relacyi wytworniejszey y z lepszym wyrażeniem okoliczności, niżeli się w Manifeście Pruskim znayduie. Mowi ten Manifest, że to przeyście było to krotkie. A zaś się tak nazwać może, kiedy większą część Cyrkułow y Prowincyi z ktorych się Saxonia składa, od końca do końca przez całe trzy Niedziele Woysko w 60000 Ludzi, iako Prussacy sami przyznaią, przechodziło?

Requisitoriales od Cesarza chociaż datowane 12 Junij 1744. przecież dopiero 8. Augusti w Warszawie, a drugie podobnez w Dreznie 6. tegoż Miesiąca prezentowane były, kiedy się iuż Woyska Pruskie ku Granicom Saskim zbliżały.

Requisitoriales także o przeprawie Artylleryi, municyi etc. naładowanych na statki do gory przez Elbę idące, były oddane dopiero 16. tegoż Miesiąca, kiedy się iuż te statki ku Saxonii zbliżyły były.

Wszystkie remonstracye ktore czyniło Ministerium Drezdenskie prze-

ciw

ciw takowemu przeyściu, innego nie miały skutku, tylko że wyprawa
ich była antycypowana dniem pierwey, niżeli się ruszyć miały, a wyiście
kilku dniami spoźnione. Już to rzecz ułożona była! bo chciano profito-
wać z niebytności Krola Jmci, ktory był na ten czas w Polszcze, iako się
sam Dwor Cesarski na on czas w Frankforcie będący przyznał.
Darmo tu przywodzą y przypisować chcą potrzebę tego przechodzenia,
sytuacyi mieysc. Azaż nie mogł Krol Jmć Pruski kśe przez swoie Pań-
stwo kiedy do Czech się zamyślał! Azaż dlatego, że droga krotsza
przez Saxonią, wolno mu było wniść do niey niespodziewanie z licznym
Woyskiem, zatrwożyć to Państwo, y naprzykrzać się Jego Obywatelom
przez trawienie żywności: ktora wynosi Summę Millionow kilkakroć stotysięcy
Talerow, ktore do tych czas ieszcze zapłacone nie są, nie rachuiąc wiele
excessow, popełnionych gwałtow, y krzywd Prawom Krola Jmci uczynionych!
Zostawuie Dwor Saski Swiatu aby sądził o skrytych zamysłach, ktore
Krol Jmć Pruski mieć mogł, y o tym coby się było stało, gdyby ten Pan
niebył zaczął, podczas przechodu swego przez Saxonią, wszystkich
Woysk Saskich skupionych.
Jest prawdziwa że rożni Ministrowie cudzoziemscy, iako też y samego Kro-
la Jmci Pruskiego, oświadczali się z tym publicznie na rożnych mieyscach,
że ten Pan pokusił się był przymusić Krola Jmci Polskiego, do przystąpie-
nia do Uniy Frankfortskiey, y że zaproszenie do tego przystąpienia z stro-
ny Cesarza Jmci, było expedyowane 8 Augusta w ten czas prawie kie-
dy Requisitoriales były oddane w Warszawie y Dreznie. Rożne
expressye pogrozkami napełnione, ktore Krol Jmć Pruski podczas mar-
szu swego domyślał ostatecznie w dyskursy swoie z Nieboszczykiem
Generałem Dürfeld, obfitą do rozmaitych reflexyi dawały materyą.
Cokolwiek bądź, niebyłoby tak łatwo Krolowi Jmci Pruskiemu, iako
sobie kto imaginować może, wyzuć z broni Woysko Saskie, ktore było
w Państwie, y podbić sobie Saxonią.
Gorliwość, wierność y odwaga tych Woysk złączona z dzielnością,
y dostateczeniem Wodzakich, byłaby Prusakom wiele do czynie-
nia zadała.
Niewdzięczność, ktorą Author Manifestu, Sasom zadaie, iakoby
zapomnieli, że Krol Jmć Pruski hazardował batalią generalną
pod Czaslau, ażeby zasłonić Granice Saskie od inkursyi Austryakow,
daie okkazyą do mowienia tu cokolwiek o tym, co się działo w
Czechach, Szląsku y Morawie w Roku 1741. y 1742. z czego każdy
wnosić będzie, iak były przychylne intencye Krola Jmci Pruskiego
począwszy od Miesiąca Octobra 1741. aż do Kwietnia 1742.
interessom Krola Jmci y Domu Jego. Ale to potrzebuie iakiey
kolwiek explikacyi!
Trzeba tu koniecznie uważyć: z iedney strony obowiązki wzięte od Krola
Jmci Pruskiego od Miesiąca Octobra 1741. aż do Miesiąca Kwietnia 1742.
in favorem interessow Krola Jmci Polskiego y Domu Jego; z drugiey stro-
ny to co w sobie zawiera Konwencya uczyniona w Schnellendorfie
9. Octobra 1741. Prawda w prawdzie nie iest, z czym się Dwor Pruski
w pewnym skrypcie z rozkazu swego publikowanym przeciwko tey
Konwencyi oświadczył: Ale racye ktorych zażywa przeciw niey, ma-
ią tylko ad formalitates tey Konwencyi, ktora w ten czas niemogła
podobno mieć wszelkiey regularności zwyczayney, ponieważ w sekrecie
zachowana bydź miała: przecież pewna rzecz iest, że umowa była
uczyniona między Krolem Jmcią Pruskim y pewnym Generałem Krolo-
wey Jey Mci Węgierskiey, od tey Monarchini plenipotencyą mianym.

Wcale y.

Według skryptu publikowanego od Dworu Wiedenskiego ta uwaga w sobie zamykała, że Krol Jmc Pruski odebrawszy przez Cessyą gorny Szląsk y Miasto Nissę, miał kontynuować operacye swoie przeciw Krolowey Jey Mći Węgierskiey aż do Kwietnia 1742. ale na pozor tylko, spodziewaiąc się że po tym czasie Traktat formalny pokoju nastąpi. Y do teyże też ugody stosuiąc Krol Jmc Pruski wszystkie swoie zamysły, nawet y samo oblężenie Nissy układał.

Jeszcze y to uważyć trzeba, że ten Pan przystąpił do Traktatu w Frankforcie 29 Septem. 1741. zawartego, przez Akt 1 Novembris tegoż Roku przez Pana de Sproich Ministra swego podpisany, a od Krola Jmci Pruskiego samego 5. tegoż Miesiąca ratyfikowany. Kiedy zaś Krol Jmc Pruski w Miesiącu Styczniu 1742. przeieżdżał przez Drezno, Jego Krolewską Mość doskonale upewnił, że wiernie zachowa obowiązki wzięte w Frankforcie relatywe do Saxonij. Podiął się nawet Kommendy Woysk Saskich, y złączył się z swoiemi w Morawie aby były woiowały razem przeciwko Krolowey Jey Mći Węgierskiey, chociaż był uczynił sekretną Konwencyą z tą Monarchinią, o ktorey się wcale Dwor Saski nie wiedział. Te to są starania przyiazne y szczere, ktorym Krol Jmć na on czas interessa swoie y Domu swego powierzył, y ten iest sposob, ktorym Krol Jmc Pruski starał się o bezpieczenstwo Kraiu Saskich.

Ale wszyscy ci ktorym charakter y akcye Krola Jmci Polskiego są wiadome, niepodobna aby się wzdrygnąć nie mieli na niewstydliwą zuchwałość Autora Manifestu Pruskiego, ktory tego Monarchę Pasem niesprawiedliwey y wyuzdaney ambicyi nazywa.

To rzecz niepoięta, że Krol Jmc Pruski, ktoremu zarowno na tym należy, żeby respekt nienaruszony, od Boga samego przykazany, Pomazancom Jego, był godnie oddany, pozwolił żeby w Skrypcie pod Jmieniem Jego publikowanym wyrzeczone przeciwko temu y pozwolone sobie tak niegodziwie z Krolem Polskim Elektorem Saskim y Namiestnikiem Imperij. Jeżeli Traktat Warszawski tak zuchwałey imputacyi dał okazyą, Potencye, ktore w ten Traktat wchodziły zarowno się o to obrażać powinny.

Nie będziemy tu wchodzić w dyskussyą Praw Krola Jmci Pruskiego do Szląska. Dosyć to uważyć trzeba, że ta Prowincya żeby była za taką poczytana, iakiemi są Państwa Krola Jmci Pruskiego dziedziczne, potrzebuie przyznania y Gwarancyi rożnych innych Potencyi na ktorey iey ieszcze zbywa.

Nie wszystek także Szląsk ma być za dziedzictwo od Antecessorow Krola Jmci Pruskiego zostawione poczytany, kiedy nigdy sobie ten Monarcha do niego nie czynił pretensyi, wyiąwszy nie ktore Xięstwa tey Prowincyi. W ostatku ta iest rożnica między Powiatami Zeitz y Mersebourg z iedney strony a Szląskiem z drugiey, że te Powiaty były zawsze inkorporowane Saxonij. Szląsk zaś iest nowo nabyta Prowincya y ieszcze sub lite będąca.

Nic zaś bardziey Krola Jmci Pruskiego urażać nie zdaie /: iako wyżey namieniono :/ iako weyście Woysk Saskich do Szląska, y naytey osobliwie akcyi ktorą sobie ma za deklaracyą woyny, Krol Jmc Pruski fundaie sprawiedliwość dobycia oręża przeciw Saxonij.

Na tym zaś cała rzecz zawisła, czyli Saxonia, zezwalaiąc aby Woyska auxiliarne, ktore dała Krolowey Jey Mści Węgierskiey, szły z Woyskiem Austryackim na wyprawę Szląską, zerwała przyiaźń z Krolem Jmcią Pruskim, y czyli złączenie Woysk Saskich może być poczytane pro hostilitate commissa przeciwko temu Monarsze. Tego nikt powiedzieć nie może, kto kolwiek wie co to iest przymierze na wzaiemną obronę uczynione y na czym zawisło.

Były by

Byłyby to repetycye niepotrzebne gdyby się tu powtarzać miało to co się
iuż w tey mierze wyżey powiedziało.
Choćby Szląsk był poczytany inkorporowaną do Państw Króla Jmci
Pruskiego Prowincyą, to nic nienależy iednak do tey materyi, ponieważ nie
Saxonia attakuie Szląsk, ale iedynie Królowa Jey Mść Węgierska, któ-
rey wolno iest użyć Woyska na sukkurs sobie poddanych tam gdzie woyna
idzie, bądź to dla sukkursu operacyi, bądź też dla otrzymania spra-
wiedliwey satysfakcyi.
Teraźnieyszą woynę w Czechach iest nowa woyna, która nic z pierwszą
pospolitego nie ma.
Przyczyna tey Woyny iest bardzo iasna, y żadna interessow komplika-
cyi w nią niewchodzi. Królowa Jey Mść Węgierska broni Państw swo-
ich, przeciw niespodziewanemu naiachaniu
szuka satysfakcyi za szkody y krzywdy, które iey uczyniono y do
tego zażywa sił swoich, wspartych postronną pomocą, którą sobie
przed czasem upewniła, gdyby się co takiego trafić miało. Cóż tedy
za krzywda uczyniona iest Królowi Jmci Pruskiemu przez danie tey
pomocy?
Takowy sukkurs iest tylko szczególnie na obronę Potencyi od nie-
go attakowaney, y ma determinacyą co do liczby y czasu, którą
mu obowiązki w tey mierze wzięte przepisuią, iakoż bynaymniey
naznaczonych w tey mierze granic nie chybiono.
Traktat Warszawski, przeciwko któremu Dwór Pruski tak bardzo
powstaie, nie uczynił żadney odmiany w konwencyach między Królem
Jmcią, a Królową Jey Mścią Węgierską dawniey uczynionych, ale ie
tylko utwierdził, a to dla uspokoienia niezgód, które w Europie
panuią, y dywizyą w Rzeszy Niemieckiey czynią.
Jeżeli iednak ten Traktat Warszawski pobudza tak bardzo do
gniewu y ressentymentu Króla Jmci Pruskiego, czemuż się tego na sa-
mey tylko Saxonii mści, która iest tylko auxiliarną stroną? mógłby
raczey na Potencye, które proponowały ten Traktat, y wyciągały od
Saxonii aby do niego przystąpiła, gniew swoy obrócić, lubo z tąż samą
co y przeciw Saxonii niesłusznością;
Ale owszem nic w tym Traktacie uchwalonego nie masz, do czegoby
te Potencye nienależały, y w czymby nie miały uczestnictwa, takiego
y tym sposobem, iak im teraźnieyszey ich sytuacyi pozwolić mogła.
Czemuż sam Król Jmć Pruski nie grozi że się zarówno na nich mścić bę-
dzie? Czy nie dlatego że mniey w bliskości Saxonia, y spodziewa-
iąc się że łacniey z niey czego zechce dokaże, krótszą y bezpiecznieyszą
drogą iść chciał. Ale ieżeli tak myśli Król Jmć Pruski, nie postępuie
sobie pewnie według tey wielkiey sprawiedliwości y słuszności, któ-
rą mu Manifest Pruski przypisuie, y z tym wszystkim mogłaby
mu się rzecz nieudać. Łatwoby była rzecz niepotrzebna, y czytaiącym
uprzykrzona, gdyby się tu zbytne y niepotrzebne deklamacye, kom-
paracye nie przyzwoite, terminy wspaniałe a nic nieznaczące, któ-
rych w tym Manifeście, zamiast dobrych racyi, na których zbywało,
nakładziono, refutować miały.
Manifest Pruski ieszcze się na dwóch rzeczach fundnie, na których się
bardzo gorzko uskarża. Te należy przebieżeć.
Nie masz tu żadney wiadomości o uczynioney inkursyi do nowey
Marchii, przez nowo zaciągnione Woyska, przez które tu podobno
rozumieć się Regimenty pod kommendą Generała Maiora de Bardeleben
będące.

będące. / ktore się przez niejaki czas, w Międzyrzeczu zaszanowiły; wyrządziwszy niektore excessa in territorio Wsi Burschen popełnione; a w Annotacyach do Manifestu przydanych, z wielką exaggeracyą opisane. Niektorzy Bośniacy pijani wszedszy na grunta pomienioney Wsi, ktora się styka z Granicą Polską, szukali paszy dla Koni. Gdy się stała ozwadka między niemi y ludzmi, ktorzy byli w polu, chłopi wsi przybieżeli y ieden z nich nazwany Binder przebity iest dziadą na śmierć od iednego Kozaka, winnego aresztowano złożono radę woienną, y według ferowaney Sentencyi Zaboyca rozstrzelany był. Inni Towarzysze przytomni skarani na ciele, a Unterofficyer, ktory miał Kommendę, degradowany, y między prostych Towarzyszow policzony. Lubo w radzie woienney obwinieni na obronę swoią przywodzili; że chłopi mieli broń, y że Binder osobliwie miał Fuzyą y szpadę /: co też w annotacyi wyrażono iest:/ że pierwszy strzelił, y chybił, że się potym porwał do szpady; atoli iednak rada woienna na to nie nieuwazała, poniewaz ci Bośniacy byli przeszli za granicę, co się samo w sobie nie godziło.

F. G. Ministerium Drezdenskie z rozkazu Krola Jmci zaraz o tym uwiadomiło Ministrow Berlinskich, iako się pokazuie z Listow naznaczonych Literami F. y G. wyrazaiąc wszelkie nieukontentowanie Krola Jmci, że taki exces popełniony był, y proponuiąc aby poslali z Berlina kogo natenczas naznaczonego, żeby był przytomnym exekucyi Sentencyi. Zaraz się też kazano Kommendę Woysko od granic, żeby uyść podobnego nieszczęścia. Satysfakcya tedy była kompletna, tak dalece, że iuż większa bydź nie mogła.

Dobrzeby bardzo było, gdyby w zaciągach gwałtownych od Prusakow czynionych, ktore czasem nieobeszły się bez Zaboystwa, Dwor Berlinski podobnie się obchodził.

Nie wiemy co to za napaści, ktore uczynione bydź miały Krolowi Jmci Pruskiemu od Saszow po kilka razy, y niemasz pamięci żeby kiedy Kolumna Woyska Saskie przechodziły przez territorium Pruskie, bez pozwolenia. Tak była w tym ostrożna Saxonia, że nawet nie przenoszono barwy Zołnierskiey, nieprosiwszy wprzod o pozwolenie.

Co się tycze przechodzenia rekrutow Pruskich przez Saxonią, trzeba wiedzieć że oni wtłoczyli się iuż byli przechodzić przez ten Kray bez zadnego pozwolenia. Uskarzono się, o to w Berlinie y Dwor Pruski obiecał dać ordynans, żeby rekruci mijali Territorium Saskie, a gdyby go minąć niemogli, pierwey o pozwolenie przeyścia requirowali. Atoli iednak Porucznik y Unter-Officyer ieden Pruski prowadząc 76 ludzi pod eskortem iednego Unter-Officyera y 17 Zołnierzy Xiążęcia de Baraith pokazali się w Merseburgu 24 Junij 1745. bez zadney requizycyi y bez paszportu. Zatrzymano ich, ale z konsyderacyi na Krola Jmci Pruskiego, byli wypuszczeni z rozkazu Krola Jmci, iako się pokazuie z Listu pisanego do Ministrow Berlinskich, ktorego 29. Junij teraznieyszego Roku datowanego, kopia iest naznaczona literą H. Dano im nawet pieniedzy na dalszą drogę. Możeź się to nazwać napaścią czyli raczey wyświadczeniem przyiazni y moderacyi? H.

Dwor Pruski inaczey sobie daleko postąpił z Saxonią. Lubo Krol Jmc Polski wątpić niemogł, że ta Partya Woyska, ktora szła od Treuenbriezen była destynowana do uformowania Woyska, ktore oczywiście groziło Saxonij, atoli iednak na requizycyą Krola Jmci Pruskiego, ktory prosił aby to Woysko przeyść mogło przez Territorium Saskie, chcąc się wstrzymać od odmowienia, ktoreby

podobno

podobno za postępek przeciwny neutralitati /: ktoreyby się chwycił/ było tłumaczone zadney trudności nieczynił w pozwoleniu na to przeyście, spodziewaiąc się, że także Dwor Pruski, nie zabroni przeyścia Woyskom Krola Jmci pod Międzyrzyczem leżącym. Ale ten Dwor ktory sobie rości prawo do czynienia y odmowienia tego wszystkiego co mu się podoba, nietylko pozwolić tego przeyścia, chociaż o pozwolenie tego in forma debita był requirowany.
Listy pisane w tey materyi y datowane 20. 21. 28. y 29 Aug. Roku Teraznieyszego przyłączone tu są pod literami J. K. L. M. J. K. L. M.

Corpus Woysków pod Kommendą Generała Fesslera, zawieraiące w sobie kilka Regimentow Kawaleryi y Infanteryi weszło na początku teraznieyszego Miesiąca Septembra do Luzacyi, y nietylko bez zadney poprzedzaiącey requizycyi opanowało Miasto Lauban, ale też postępował o sobie w territorium saskim, iako w swoim własnym, albo iako w kraiu nieprzyiacielskim.

General dał sobie kazać wszelkie moc prowizyi, tak dla ludzi iako y dla koni z Laubanu y Seidenbergu, pod exekucyą Zołnierską, iako się pokazuie z kartek przyłączonych tu pod literami N. O. y przez wszystek czas bytności swoiey w Lau- N. O.
banie /: ktora trwała dwa dni:/ Obywatele y Poddani Luzacyi musieli się poddać tey wiolencyi: Nie rachuiąc innych przykrości, ktore ci ubodzy ludzie od tego Woyska Pruskiego ponosić musieli.

Czterech Huzarow Pruskich wpadłszy do iedney wsi w wyższey Luzacyi leżącey Oberwiesa nazwaney, po potyczce, ktorą Woyska Pruskie powracaiące się ze Szląska z Austryakami przy Greiffenbergu miały, Dom Predykanta zrabowali, y z niego wzięli tak pieniędzmi iako y w rzeczach summę na 40 Talerow wynoszącą, a przyłożywszy pistolet do piersi Inspektora, dzieci tegoż Predykanta, y szablami go płazuiąc, zabrali mu co lokował miał.

Rożne także trupeny Woyska Pruskie w Krossen będące w niższey Luzacyi czyniły: Ułanow przy Szydłowie y Furstenbergu osadzonych pobrali, iako też y promy y inne do przewozu statki na Odrze będące pozabierali: ale u wiersza most na teyże rzece, w takim mieyscu, w ktorym obadwa brzegi do Saxonii bez zadney kontrowersyi należą, wystawiony, ktorego zażywano zawsze kiedy tego wyciągała potrzeba, zepsowali, y materyały z niego zabrali; nie wspominaiąc wiele innych nieprzyiacielskich akcyi, na rożnych mieyscach do Saxonii należących, przez też Woyska popełnionych.

Dwor Saski nigdy nie zażywał intryg, machinacyi, ani sztuk niegodziwych. Brzydzi się niemi y są mu całe nieznaiome. Kiedyby trzeba wyliczać przykłady te, ktorych Dwor Pruski zażył w Polszcze począwszy od Roku 1740. ażeby w niey wzniecić niezgodę y zerwanie, całaby się o tym księga napisać miała.

Intrygi Pana de Wallenrod podczas ostatniego Seymu Grodzieńskiego wiadome są światu. Listy wyżey wzmienione pisane do Hetmana Wiel. Koronnego, pokazuią że te machynacye ieszcze dotąd nieustaią.

To tylko szczęście, że wierność y affekt narodu Polskiego ku Krolowi swemu, czyni zawsze że sztuki niegodziwe niepożytecznemi, tak dalece że H.
ani sławy, ani pożytku nieprzynoszą tym, ktorzy ich zażywać będą.

To rzecz bardzo niepewna, żeby kto mogł wyperswadować Polakom, że tego interes Rzpltey wyciągał, żeby milicya Krola Pruskiego w Szląsku tak liczna była.

Już od dawnych czasow znaią to Polacy, że maią tego sąsiedztwa aż nazbyt. Ale dawszy tym explikacyom pokoy: coż za pożytek Polacy znayduią w tym, że Krol Jmć Pruski zakazał aby niepuszczano przez Szląsk ani koni, ani bydła żadnego z Polski do Saxonii! co za pożytek w pod-

wyższeniu

wyższeniu ceł, w podwyższeniu płacy na Poczcie, albo w zatrzymaniu y otwieraniu Listów? niechay sami o tym sądzą.

Czego okazaniu, trzeba tu w szczególności mówić o złych postępkach Dworu Pruskiego z Saxonią.

Rozmaitych ludzi podróżnych iadących w własney potrzebie, y żadney nie maiących kommissyi, zatrzymano na mieyscach do Prus należących. Z taką ostrożnością sobie postąpiono y z różnemi Kupcami.

Mianowicie pewny Szlachcic Polski y Paź Króla Jmci Polskiego przeieżdżaiąc z Polski do Saxonii był zatrzymany w Grunbergu y do więzienia zabrany do Głogowa, gdzie był wsadzony w turmie razem z osądzonemi na gardło, y bardzo nieludzko traktowany: lubo z strony Króla Jmci Polskiego Pazia Pruskiego w Czechach od Woysk auxiliarnych Saskich w niewolą wziętego, przez ludzkość, zaraz wolno oddano. Ten sam Szlachcic czyni relacyą
L. o złym obchodzeniu się z nim w skrypcie naznaczonym literą L.

Na ostatek Naród Saski, dlatego się tylko nieszczęśliwym być rozumie, że mu Sąsiedztwo Pruskie takie przykrości y nieukontentowania zadaie, na które sobie nigdy nie zasłużył.

Nie można się domyśleć co Author Manifestu przez nowe tentatywy u Dworu Drezdeńskiego o ugodę uczynioną rozumie. Saxonia, iako się tyle razy rzekło, nie ma Woyny z Prussyą. Coż tedy może być do ugody przyczyną.

Król Jmć Pruski, pierwszy zaczął Ministrów swoich rewokować, y po odiezdzie dopiero Ministra Pruskiego y Ordynansie Rezydentowi de Walzeberg aby wyiechał z Wrocławia danym, Król Jmć swoich także rewokował.

Cokolwiek bądź, Król Jmć będzie zawsze gotów nakłonić się ku temu wszystkiemu, coż kolwiek będzie przyzwoitą do przywrócenia quietis publicae y do uspokoienia Rzeszy Niemieckiey zostaiącey w ruchach, do których się bynaymniey nie przyłożył: maiąc sumnienie wolne od wszystkich niegodnych imputacyi, które nań kłaść usiłuią.

Author Manifestu uciekaiąc przez zmyśloną nad Obywatelami Saskiemi kompassyą, którym iednak blisko bardzo woyną odgraża, przywieść wiernych Króla Jmci Poddanych do nieukontentowania ku Panu swemu, chce potym temu Monarsze y Ministrów swoich w podeyrzenie podać.

Niech ludzki świat słusznością się rządzący, sądzi za godziwe takie sztuki. Dosyć na tym że są nikczemne y niepożyteczne: Każdy bowiem Obywatel Saski wyperswadowany będąc o roztropności y Oycowskim staraniu Pana swego, y że niczego bardziey nie pragnie, iako konserwacyi y szczęścia Państwa swoiego, nie tylko z tych żadney nie odbierze impressyi, któraby iego wierność y gorliwość zesłabić miała, ale y owszem większą zawezmie chęć do pełnienia powinności swoiey.

Co się tycze Ministrów obwinionych, iakoby źle zażyli dobroci Pana swego, y odwiedli go per insignem perfidiam od przyięcia pożytecznych Propozycyi, które mu czyniono; dosyć podać do wiadomości, iako się iuż wyżey uczyniło, coto były za propozycye, aby każdy uznał, iak są fałszywie obwinieni, y iakby się to było z ich wiernością ku Panu swemu zgadzało, żeby mu przyięcie ich byli radzili. Owi tylko y Panu swemu za wierność odpowiadać powinni, y będąc pewni, że nigdy przeciwko niey nie wykroczyli, dosyć im na approbacyi Pana y sumnienia swego, aby żadney kalumnii bynaymniey nie apprehendowali.

Ale żeby żadney nikomu nie zostawić wątpliwości, coto była za insignis perfidia Ministrów Saskich, trzeba się Światu odkryć. Nie inszą była, tylko taż że nie radzili Panu swemu, aby nie dochował wiary Kolligatom swoim y Rzeczypospolitey Polskiey, y siebie bez rezerwy w ręce

Króla.

Króla Jmci Pruskiego nie oddawał.

Źle zapewne ci roztropni Ministrowie uczynili; bo gdyby byli chcieli radą swoią podeprzeć propozycye od Króla Jmci Pruskiego uczynione, lepszaby była ich kondycya, zwłaszcza przyimuiąc to, co im, chcąc ich do tego nakłonić, ofiarowano; a postaremuby byli za poczciwych bardzo ludzi od Dworu Pruskiego poczytani.

Kończy się na ostatek Manifest Pruski, obwiniaiąc Króla Jmci, że popełnił wiele nieludzkości y gwałtów przeciwko Poddanym Króla Jmci Pruskiego, że ma szkodliwe zamysły, y że iest Panem nieubłaganym.

Czy dosyć że nazym będzie, rozsiać po świecie takowe kalumnie, żadnego nato nie przywodząc dowodu, aby im wierzyć miano. Daymy to, żeby się Woysko Saskie popełniło kiedy (: co iest fałsz, y wielki fałsz :) możeż zbyt się przypisać osobie Pana takiego charakteru, y iako popełnione z Jego wiedzą y dozwoleniem?

Dziwna rzecz, że się ten Manifest tak straszne od wszelkiey przyzwoitości oddala. Choćby Potentaci rozumieli się, być wyższemi nad prawa: powinniby przecież wzaiemnie się szanować, y zachować między sobą respekt osobności ich należący.

Coż to mogą być za szkodliwe Króla Jmci zamysły? Nigdy mu iescze takich rzeczy nie zadawano.

Atoli iednak gdyby miano zadawać co, oprocz płonnych rzeczy, o których się mowiło, bardzoby łatwo było nato wszystko odpowiedzieć.

Nie wiedzieć cale, co za sens iest Manifestu Pruskiego, kiedy Króla Jmci nieubłaganym nazywa. Jest to enigma którego by nayostrzeyszy dowcip zgadnąć nie potrafił. Czy byłyż kiedy między temi dwoma Królmi takie zwadki, w którychby Król Jmć nad miarę swoie utrzymywał? o tym żadney wcale wiadomości nie masz.

Czyli się przez to odrzucenie Propozycyi, które Królowi Jmci z strony Króla Pruskiego uczynione były, rozumie: jeżeli tak iest, bardzo ten Termin nieubłaganego iest nie przyzwoity. Bo może Król Pruski swoie proiekta do exekucyi przyprowadzić, a tosię że drugi z nim trzymać niechce, uważać nie powinien.

Podobno to bardziey: że Król Jmć Pruski ma tego Pana za nieubłaganego, który się całe w ręce Jego nie oddaie.

Na ostatek, nie można łatwo wynaleść materyi propozycyi, któreby Królowi Jmci Pruskiemu czynione być miały. Obadwa bowiem Potentaci, nie maią między sobą Woyny, iako się tyle razy powiedziało.

Jeżeli Król Jmć Pruski słuchaiąc bardziey głosu rozumu y słuszności, niżeli passyi, chce przestać od obciążania Króla Jmci do odstąpienia swoich przyiaciół: Jeżeli chce się rezolwować do dania sprawiedliwey satysfakcyi, za krzywdy uczynione Królowi Jmci y Poddanym Jego, daiąc należyte ubespieczenie, że odtąd żyć będzie z Królem Jmcią, iako dobry sąsiad, przyiaciel y skoligowany: Król Jmć iest gotow szczerze korrespondować temu, y starać się z strony swoiey o to wszystko, coby mogło dopomoc do zachowania y utwierdzenia dobrego sąsiedztwa tak przywroconego.

Jeżeli zaś woli Król Jmć Pruski, iak się deklaruie publicznie, y zaczął iuż zaczęty attakować Króla Jmci w Państwie swoim: niech czyni co rozumie.

Jeżeliby tak być miało, Król Jmć Polski dufaiąc sprawiedliwości sprawy swoiey, której Niebo sprzyiać zapewne będzie, y wpredkiey pomocy Kolligatów swoich, a osobliwie całey Rzeszy Niemieckiey, na którey mu w potrzebie schodzić nie będzie, zażyie wszelkich sposobów które ma Bóg w mocy dał, na danie odporu gwałtowi y oppressyi.

365.

Ct.

Dieut. sui Jmć Pan de Wallenrodt doniesć y ubespieczyć JW. Jmć Pana Grafa de Brichl że w instrukcyach swoich to continetur; Iż ów czasu by Krol Jmć Polski, z Krolem Jmcią Panem swoim, wspolne porozumienie wniść chciał, żeby by convenire mogli o znaczną Część Krolestwa Czeskiego, o ktorą by się wespoł umowili, in quantum czegoby Krol Jmć Polski indicaret, ktoraby Jmu Krolestwu tego części bardziey przyległa była. W nadgrodę czego Krol Jmć Pruski tey iest nadziei, iż Krol Jmć Polski całkim Woyska Pruskiego progressem przeciwnym się będzie, y interessa tegoż Dworu Pruskiego, u Dworu Rossyiskiego promowować zechce.

Iż to szczegulne czyni, in finem utwierdzenia podbitego sobie Szląska, y z oddalenia od tey Korony tak Krolowy Jey Mći Węgierskiey, iako y Elektora Jmći; gdyż przez pomnożenie, y zbyt niezłych mocy, na ustawiczney bydź musi ostrożności.

Umocniwszy zaś Krola Jmci Polskiego, y z nim wszelkim żyiąc Kzyr mierzu, nie obawiał by się, iż z mocy tych Dwoch Potencyi, ktore poniżoner mi będąc, extra statum by się znaydowały odebrania podbitego Kraju. Upewnia y w tym, iako Krol Jmć Pan Jego z Francyą postanowił, iż chciałby mysię w teraźnieysze wdawać, y wchodzić niechcieli Konjunktury, iednakże by Krola Jmci Polskiego Interessa y pomnożenie w zapomnieniu u nich nie było.

Finaliter iż Krol Jmć Pruski chcąc rzetelne dać dowody starania swego pro Interesse Krola Jmci Polskiego, iawne tego ś. w czasie by Kroo Woyskom Jego pobliż dowodu (?) da dowody, iż co teraz obiecuie skutkiem ez invioltabile iest.

Zadney nie czynię trudności podpisania Ręką moią tey scurtki, daiąc rzetelny dowod szczerey przyiaźni Krola Pana mego, ku Krolowi Jmci Polskiemu, zey będąc nadziei, że Jmć Pan Graff Brichl non abutetur konfidencyi, ktorą do godney Osoby y administerium Jego, mam. w Warszawie Die 26. Augusti 1744.

Wallenrodt Minister Pru[ski]

Lz.

Relacye, ktore mi W. sub datis 26 et 27 elapsi Mensis Aug. uczynił, odebrałem. A iako W. informować kazę przez Ministrow Gabinetowych Dyrekcyą cudzoziemskich interessow maiących, o okonczach moich prz wszystkie Punkta w tych Relacyach wyrażone, tak o nich w teraźnieyszym Reskrypcie, ktory W. daie, nic nie namienię, szczegulnie tylko o Responsie, ktory W. Duke Pruski dał na ostatniey Konferencyą ktorą z W. z Ministrami y X. Warsinim miał; Mowię tedy, iż trzeba było szczyrymi terminami Ministrowi wyrazić wielkie ukontentowanie, ktore miał super regressum Przyiacielskich Krola Jmci Polskiego ku mnie Sentymentow, ktore przyiaźń co mało sobie poważam, iż doskonale znam iako iest ku interesse Domow naszych, są mutua tyć amicitia, gdyż mało Domow iest, ktoreby społnie bardziey sobie dochować, y utrzymywać mogły, iako Dom Saski z moim, byleby iuż te swiecki wieczni Przyiaźni związali były, y żebyśmy zmowne rzeczy czynili; Iż co zaś tycze przeyścia Woyska mego, iuż em się na ten Punkt z Krolem Jmcią Polskim tak explikował, że się spodziewam, iż kontent będzie, deklarowawszy w ostatnim Liście, ręką moią własną do niego pisanym, wszystko to, co na Woysko moie wydano, zapłacić, y szkody wszelkie, ktore by me insio Ludzie moi Poddanym Saskim poczynili; bonifikować; Iż wiele mnie kontentuie Patryoty, ktory mi się Krol Jmć Polski instituta status praesentis Imperii oświadczył, y że może Sentymenta swe do inney zmierzały Końca, tylko ku uspokojeniu Rzeszy Niemieckiey y utrzymaniu.

y utrzymaniu Cesarza unanimi consensu obranego, in dignitate et Juribus suis; Jz dla tym uręlszego oswiadczenia sie Krolowi Jmci Polskiemu, iak sobie interessa iego powazam, Przyrzekam, (: byleby Krol Jmc Polski z Cesarzem Jmcią, sie porozumieć y wtey mierze w Obowiązki z nim albo ze mną, wniść chciał :) iz starac sie będę w nakłonieniu Cesarza Jmci, do uczynienia Krolowi Jmci Polskiemu znacznych awantazow, ktoreby cum majori congruentia Granic Panstwa iego w Rzeszy Niemieckiey były, niżeli te, o ktore sie z nim in ante umawiano. Przyłożę tez starania mego do uczynienia podwoynego Allianse między temi dwoma Domami, przez zaslubienia Xiążąt starszych Cesarza y Doma Saskiego z Xiężniczkami tych dwoch Domow, aby przez takowe związki, interessa y przyiazn obudwu Domow scisle ziednoczona była; Jz przez to Krol Jmc Polski sinceritatem sentymentow, ktore ku niemu mam, uzna, y iak mihi cordi est w fawroyzowaniu Jnteressom iego, y wiele nayscisleyszey z nim zyie spolecznosci; Finaliter iz tego tylko oczekiwam, aby sie Krol Jmc Polski confidenter ze mną explikowac chciał na wszystkie wyzey wyrazone Punkta, abym opus hoc zaczęc mogł. Takim tedy z Ministrem explikowawszy sposobem, wyrazisz mu W. iz, co do tego partykularnego Jnteressu, iezeli by totis viribus contribuere chciał, aby te wyrazone Obowiązki między Krolem Jmcią Panem iego mną y Cesarzem, ku consistentiam doprowadzone były, tedy chętnie sie dołożę ad disponendum Cesarza Jmci do tego, zeby iego Graffa Bruhla ad dignitatem Principatus S. R. Jmperij wyniosł, z przyłączeniem Xięstwa iakiego, ktoreby do Dyspozycyi Cesarskiey nalezało. Cokolwiek zas tycze X. Kwarynego, consititet W. iz Ministrem, iakim by sie W. sposobem mogł in tuitu wszystkiego, co tu wyrazono, explikowac, mozesz W. przytym osobliwie przytoczyc, iz by lepiey sie chciał in favorem Jnteressow Cesarzkich przyłozyc, bez trudnosci by go ten na Kardynalstwo in Urbe podał y do naymnieyszey Kardynałow promocyi nominował. Oczekiwam czasu swego Rapportu W. na wszystko co tu wyrazono, ktory mi W. nie omieszkasz uczynic, przez Relacyą dobrze in Cifris wyrazoną, z ktorą mi W. przez Umyslnego przyszlesz. Zyczym dobrego W. od Pana Boga Zycie Zdrowia. W obozie pod Prągą Die 8. Zbris 1744.

Do Ministra Status de Wallenrodt

Frederic.

P. S.

Dla skonwinkowania tez Krola Jmci Polskiego de puritate intencyi moich, do utwierdzenia między nim y mną iak nayscislejszey przyiazni et cordialissimam amicitiam, tudziez dla dania dowodu, iako co do Jnteressow iego zadney nie mam zazdrosci, chcę, abys W. Graffowi Bruhlowi dał wyrozumienie dał, iz byleby Krol Jmc Polski, Pan iego tez chęc, ktorą y ia mam, miał, w doskonałey odtąd bydz harmonii, y confidenter mi intencye swoie, ktoreby względem Polski miec mogł, wyrazic chciał, mozebysmy sie łatwo w tym porozumiec, y sie by tym Krolowi Jmci w tym obstawaniu, owszem iestem gotow lecz iego accedendi do Traktatu z Dworem Rossyiskim zawartego. Ale idee, y mysli moie w tey mierze, tey są natury y własnosci, ze ie convenienter calamo fidere nie mozna, zdaie sie bene placito Krola Jmci, ieżeliby mi nie chciał w sekrecie, y bez ogłaszania, osobę wierną y podufałą, potrzebnemi opatrzoną Plenipotencyami przysłac. Na ten czas bym sie tak iak im explikował sposobem, ktory by z interessem Krola Jmci sie zgadzał, non comittendo eo ulterius, lecz potrzeba, aby osoba ta authoritatem miała ułozenia ze mną scislego allianse, y konfidencyi; Nade wszystko iednak zyczę tego, aby sie ze mną szczerym obchodzic umysłem, nie uwodząc mię, ale otwartym idąc sercem, bez chytrosci y obrotow. Czekam Responsu W. na wszystko, co tu wyrazono, iak nayprędzey mozna będzie. – ut in lit. W obozie pod Prągą Die 8. Zbris 1744.

Do Ministra Status de Wallenrodt

Frederic.

C.

C.

Respons czytany, y dyktowany JMći Panu Margrabiemu de Vallory Dworu Francuskiego Ministrowi.

Zadosyćuczyniemu Królowi JMći uczynionych przez JMći Pana Margrabie de Vallory, Ministra Króla JMći Francuskiego u Dworu Berlinskiego, ziałauszy tu z imieniem Dworu swego insynuacji, iz stuszy Smierci Cesarza JMći Karola VII. ktore że się zobowiązaty z napomnionemi iuż inaczey przez JMći Pana Margrabię d'Argençon Ministra Cudzoziemskich Interessow Francuskiego, JMći Panu Hrabiowi de Loss, Króla JMći Polskiego Ministrowi w Versailles, Nakazał Król JMć Polski, temuz JMći Panu Margrabiemu de Vallory repetere to, co iuż pomieniony Minister Polski in commissis miał respondenti JMći Panu d'Argençon, czego essencya in sequentibus continetur.

Iż Król JMć Polski, Elektor Saski, wdzięcznością tkniony, z sentymentow przyiazni, estymacyi y ulubienia, o ktorych Król JMć Francuski upewnic go kazał, ex occasione wakansu Tronu Cesarskiego, chociaż uznaie valorem supremæ hujus dignitatis, lecz non ignorat, iaki ciężar et sumptus eam sequuntur; iż onię starać się z usilnością nie może, ani też się determinować ambiendi eam z azardem przedłużenia Woyny; z ktorym iednakby był w poddaniu się pluralitati głosow et suffragiis Elektorow, ieżeliby widział, że na tym Dobro et tranquillitas Corporis Germanici zawisły; iż, iako Król JMć Francuski oraz deklarować kazał, iako intencya iego nie iest ta, aby wolnemu nowego Capitis Imperii Elekcyi trudzie miał, takowie może Król JMć Christianissimus iawnieyszego w tym dać dowodu, ani pewnieyszego tych sentymentow swoich pokazać poparcia, iako przez niezwłoczne Woysk swoich od Granic Niemieckich odstąpienie, gdyż Elekcya nie może wolną censeri in præsentia cudzoziemskich Woysk, iż Król JMć iako Elektor, y Vicarius życzącey Ewakuacyi, y o nię się Królowi JMći Francuskiemu wszystkim dopominaiąc, tym większą uszczęśliwionym był ochotą cooperandi przywroceniu pokoiu; iż Król JMć tym większą otuchę o dojściu tego pokoiu mieć może, kiedy obowiązki w ktore Francya przez Unią Frankfortską in favorem Cesarza weszła, przez śmierć iego expirarunt, może ich decenter odstąpić, pokoy z Królową Jey Mścią Węgierską y Czeską uczynić, pewnym będąc, iż nowemu Elektorowi Bawarskiemu, pogodziwszy się tako z Królową Jey Mścią Węgierską, Elektorat iego w spokoyną wrocony będzie Possessyą, do czego ieżeli Króla JMći Francuskiego intencye tendunt, y zdanie swoie hoc in passu Królowi JMći Polskiemu positive wyrazić zechce, chętnie się z wszelkim kandorem, y tym większą applikacyą przyłoży, kiedy przychylną dyspozycyą skutecznego, zamierzeniom y szczęśliwym obeyga stron dyspozycyom, sancta cooperandi ma.

Co się tycze Króla JMći Pruskiego, ktorego Dwor Francuski poiednanym z Królem JMćią Polskim widzieć życzy, ubezpieczaiąc, że głos swoy in favorem tegoż Króla JMći Polskiego na Diadema Cesarskie da; iż iako Król JMć Polski woyny z nim nie życzy, tylko Królowey Jey Mści Węgierskiey y Czeskiey in virtute obowiązkow swoich assistit, y dopomagaiąc, ktore obowiązki wykonanie przez sukkurs y pomoc, nie przerwało przyiaźni między obiema Królami postanowioney, ani przeszkodą iest trwałości iey y dalszey zobopolney utrzymaniu. Zaczym się, Król JMć Polski ze strony swoiey tym ożywiony, y tey gorąco pragnie, tey będąc nadzieje, że y Król JMć Pruski będzie się chciał ze strony swoiey przyłożyć, zaczynaiąc od bonifikacyi szkod przez Woyska Pruskie poczynionych, y zaręczaiąc, ażeby ze strony ich neutralitati non contra veniatur, a tak gotow iest Król JMć Polski nie tylko do zataienia y nie przypisania tego, co się nieporządnego y nieprzyiemnego stało, lecz z wszelkim to iego ukontentowaniem będzie, kiedy z przyłożenia się iego, Pokoy między Królową Jey Mścią Węgierską, a Królem JMćią Pruskim do skutku przywiedziony będzie.

De cætero, może JMć Pan Margrabia de Vallory być upewnionym, y Dwor swoy ubespieczyć, iż Król JMć Polski, Elektor Saski, wielce sobie Króla JMći Francuskiego Przyiaźń poważaiąc, niczego bardziey nie pragnie, iako aby sobie iey kontynuacyą zakonować, y tey we wszelkich okazyach dowody dać mogł.

D.

List Króla JMći Pruskiego do JMći Pana Hetmana W. Kor. de Datto 6. Maii 1745.

Mości Panie Hetmanie W. Koronny. Doniesiono mi z różnych mieysc, iż kilku Regimentow, ktore Król JMć Polski recentissime w Polszcze zaciągnąć kazał, Ordynans maią się szczęśliwie ściągnąć Granicom, aby tym snadniey służbę to Drabowali

którzy by

ktoroby Woysko Saskie u nie wkroczyło, y hostilitates w Państwach czynić zaczęło.
Lecz iako in virtute Traktatow, ktorymi z dawności z Nayiaśnieyszą Rzpltą Polską przywiązanemi y ziednoczonemi iesteśmy, w doskonałey Przyiaźni y porozumieniu z nią trwać życzemy, tak, starać się bez odwłoki będziemy, samym tylko Państw naszych Interessom potrzebne y zdrowe utrzymywać, y przyczyniać Dyspozycye.
Przyznać iednak musiemy, iż porozumienia tego sobie być nie możemy, aby Rzplita pozwalała, y exekucyi takiego przedsięwzięcia dopuszczała, ktore diametraliter Prawu dobrego Sąsiedztwa contrariatur, y nie wątpiemy, aby naród Polski tak Sobie Pokoiu y uszczęśliwienia swego niepoważał, żeby się niemiał śmiele takim opponować postępkom, ktore zupełne podobieństwo do Konjunktur, ktore na początku wieku teraznieyszego były, y ktorych konsequencye nie mało nieszczęśliwości et calamitatum za sobą pociągnęły, co y sąd praesens stać się może, ieżeliby w zabieżeniu temu starania nie dołożono.
Uważyliśmy rzetelność Sentymentow Krola Jmci Polskiego y pilność Jego w zabieżeniu temu wszystkiemu, coby uszczęśliwienie y spokoyność Rzpltey turbare mogło, y nie możemy sobie imaginować, aby miał na takie pozwolić postępki, ktore tc dinur unt sentymenta, y ktore oczywiście Prawu y Konstytucyom Krolestwa swego przeciwne są.
Jednakże ponieważ Nas wiadomość że z pewnych y dowodnych doszły mieyśc, z takiemi okolicznościami, ktorym wiarę dać musiemy, żeby probabile iest, iż sinceritatem Krola Jmci Polskiego, tak Konsyliarze Jego oszukiwać by chcą, inaczey mu situacyą Rzeczy y interessow reprezentuiąc.
Ciągle się staramy szczerze y w stale naydoskonalszey z Krolem Jmcią Polskim żyć iedności y Harmonii, tak co do Krolestwa Polskiego, iako y co do Dziedzicznych Państw Jego, y pieczemy pierwszym być aggressorem, tego iesteśmy zdania, iż nie mamy innego sposobu uniknienia za czasu wszystkich inkonweniencyi, ktorych się nas słusznie obawiać potrzeba, iako udania się do WmPana, ktory unus ex primis Reipublicae subiectis, y Woyskowych Dyspozycyi Caput iesteś, na ktorym tak od dalenie wszystkiego tego co szczęśliwi y uspokoieniu Rzpltey niebespiecznego być może, zwłaszcza, iako też utrzymanie praesentis systematis, ktore do wzburzenia zmierza, y obrocenia Oyczyzny od Pożarow woiennych, ktore się skądinąd tey wzniecać.
W zupełney to czyniemy ufności, żądania tego będąc, iż WmPan władzy swoiey, ktorą mu Prawa y Prerogatywy urzędu swego pozwalaią, zażyiesz, in abducende Krola Jmci Polskiego od takiego przedsięwzięcia, a zatym nieszczęścia y trudności, ktore exinde oriri mogą; iako też iż WmPan niezezwolisz na to, aby też nowo w Polszcze zaciągnione Regimenty, hostilitates w Państwach naszych popełniały, a zwłaszcza w Księstwie Szląskim też, to na Granicach Krolestwa, czy też przez inne, ktoraby sobie być mogła, przechodząc Prowincyą.
Spodziewamy się, iż WmPan osobliwie na ten ostatni Punkt reflexyę uczynić zechcesz, y tym się zaszczycamy, że konserwacya Szląska nie może być Obywatelom Krolestwa Polskiego indifferens, tak quo ad commercium Generale, iako też y co do pożytku y zysku, ktory z przedaży rożnych żywności w tey Prowincyi wyniesli, od tego szczęśliwego czasu, iakośmy Possessyą iey objęli.
Superfluum mi się być zda, domagać się, żeby do czego Sentymenta WmPana, iako dobrego Patryoty incitant, ktore w tak wielu okazyach wyświadczyłeś, y światu wiadome są, y do ktorych naturalnie dysponowany iesteś. Pozwolisz mi WmPan upewnienia go, iż ratowuiąc Oyczyznę od tak krytyczney Cyrkumstancyi, nova nam WmPan dasz motiva do odnowienia ku wszelkich oświadczeń, sentymentow estymacyi y Konsyderacyi, z ktora iestem etc.
C.

Kopia Listu Krola Jmci Pruskiego do Jmci P. Hetmana W. K. de data z Obozu pod Konstockiem Die 5. Juny 1745.
Mocí Panie Hetmanie Wl. Koronny. Wiedząc iak się WmPan do wszystkiego tego co się mnie tycze interessuiesz, zdało mi się, iż to ukontentowaniem iego będzie, kiedy mu oznaymię o znaczney Wiktoryi, ktorą mi Boy wszechmogący otrzymać pozwolił, po blogosławieństwu Woysku memu, otrzymałem iak 4. Miesiąca praesentis w bliskości Hohenfriedbergu w Księstwie Schweydnickim Woyska z kombinowane, Austryackie z Saskim in numero 70000 w Kwocie, przy

na początku

na początku miesiąca tego w Szląsk przez Wandety Xięstwa Schweydnickie-
go, dla opatrowania Państw moich Szląskich, y podzielenia ich łupem, według umo-
wionego recentissime postanowienia między Wiedeńskim y Drezdeńskim Dworami,
non obstantibus Dwora Drezdeńskiego reiteratis protestationibus, exactam że z mną
y Państwami memi trzymać Neutralitatem. Zniweczył Bóg próżne y niebezpieczne
Nieprzyiaciół moich zamysły.

Liczba ich nie zdała się, tylko ku przyczynieniu sławy Zwycięstwa mego, y hańbie
ich klęski. Uderzyłem na nich blisko Hohenfriedbergu dnia wczorayszego o czwar-
tey godzinie zrana, pobłogosławił Pan Bóg sprawiedliwym Woyskom moim, y dał
mi nayznacznieysze y zupełne otrzymać Zwycięstwo.

Zniesione iest całe nieprzyiacielskie Woysko y w popłoch pogędzone oprócz in circa
dwie od Skał, na którym nad 4. Tysiące pobitych y ranionych zostawili, a sied-
m Tysięcy w niewolą wziętych, których liczba co moment się przyczynia, przez
gromady uciekaiących, których mi co raz Partye moie przyprowadzaią. Liczę mię-
dzy Niewolnikami Pięć Generałów y więcey nad 200 Officyerow znacznych.
Wzięto Nieprzyiacielowi 60 Armat, 66 Chorągwi, 100 Sztandarow y 8.
par Kotłów.

Wiem stąd, iż WmćPanu szczęśliwe to powodzenie cordi erit, y z tym większą
radością, że sukcess tego Zwycięstwa nie iest mniey pożyteczny Oyczyźnie Jego,
iako Mnie samemu.

Pewna iest, iż gdyby się przedsięwzięcie Nieprzyiaciela udało było, w niebezpie-
czeństwie byłaby się Rzplita znaydowała, z niezmierney subwersyi nayosobliwszych
fundamentów Konstytucyi y wolności swoiey, przez zawarcie, które by komu-
nikacyą Saxonii z Polską, przez podbicie Szląska, o którym zamyślali, poda-
ło było, w wprowadzeniu za czasem tyle Woysk, ile by im się zdało, upatru-
iąc pomyślnych okazyi do opprimowania Rzplitey, y podbicia sobie Korony
Polskiey iure Haereditario, co od dawnych czasów constans było obiectum obszer-
nych y niebezpiecznych intencyi, tych Dworu Polskiego y Dworu Saskiego
Konsyliarzów, y naypryncypalnieysze motivum zuchwałości ich, do wydarcia mi
Szląska, dla oddalenia Potencyi tak przywiązaney do Konserwacyi y utrzy-
mania Systemu praesens Rzplitey, y Jey wolności; Przeto zaszczycać się mogę, żem
w tey mierze, nie mniey dla całości Rzplitey, iako dla moiey własney walczył, y nie-
wątpię, żeby to nie miało być z ukontentowaniem wszystkich dobrych Patryotów
Polskich, y że mi za to dziękować będą.

Nim ten List zakończę, nie mogę się dyspensować, żeby WmPanu contenta
ostatniego Listu, którym do WmćPana pisał, intuitu pozycyi, w którey Dwór
Saski nowo w Polszcze zaciągnionym Regimentom zostawać się kazał.

Wiesz WmPan iż Ludzie ci iuż sobie pozwolili w Nowey Marchii exkursye
czynić, hostilitates et violentias w niey, przez rozboie y zaboystwa pe-
pełniać. Domyślać się trzeba, iż na tym nie przestaną, y szkody, które w prze-
chodach swoich w Polszcze poczynili, dostatecznie denuntiant, czego się od nich
spodziewać trzeba w Kraju, który za nieprzyiacielski Pana swego poczytuią,
chybaby wiadomość o Zwycięstwie moim zuchwałość ich utrzymała. Dziś trudno
mi zuchwałość ich poskromić; Szczęśliwe powodzenie, które Bóg Woyskom me-
mu pozwolić y dać raczył, poda mi okazyą do skarania tey ich zuchwałości.
To mi tylko trudności dodaie, że ich z łotrostwa swoich wypędzić nie mogę bez
dotchnienia Terrytoryi Rzplitey. Zgadzasz się WmPan ze mną, będziesz, iż ple-
num ius mam ścigać nieprzyiaciela, gdziekolwiek by się schronił, a tym bar-
dziey nieprzyiacielską Rozboynika, iako to iest irregularne Woysko, które przez
ciebie mnie w Polszcze zaciągniono. Lecz nie życzyłbym przymuszonym być,
tych zażyć Przywilejów, y nad to prawdę, iż muszą się znad tą Gromadą
złodziejstwa, ciężko będzie tak wszelkich przestrzegać okoliczności, aby przyczyny
iakiey, albo pretextu do uskarżania się Nacyi tey nie dać, którey estymuię
y kocham, y którey przyiaźń w takim u mnie iest szacunku, żebym nie rad
chciał, aby naruszona, albo interrupta była. Co mię iescze w tey mierze bar-
dziey circumspectum reddit, iest to, iż pewien iestem, że stanowisko y uwaga
które.

ktore Dwor Drezdenski Regimentom tym w Wielkiey Polszcze naznaczył, nic kolwiek pożytkow, ktory przez irrupcyą w Państwa moie mieć może, iako dla zerwania ściśłey porozumienia, w ktorym ze mną żyię z Narodem Polskim zostaiącego widzi; y dla wprowadzenia siebie w kłotnie z Rzpltą, między ochnawszy na tym zamyśle swoim, ktorego nie miał otrzymać na ostatnym Konwokacyinym Seymie, dopiąć swego zamysła przedsięwzięcia per indirectas vias; na podobieństwo tego, co na początku wieku teraznieyszego się stało pod czas Woyny ze Szwecyą, ktorey nieszczęśliwe Konsekwencye zpamięta ieszcze dobrym Patryotom Polskim niewyszły; więc obawiać się potrzeba podobnego nieporządnego Paralelu, tey imprez, z Konstytucyami Krolestwa niezgadzaiących się. Jestem tey nadziei, iż każdy seno mało reflektować się będzie, iż ubespieczonym iestem, że nikt tyle pilności nie dołoży, iako WMPan, y że przykładem Godnych Antecessorow y Predecessorow swoich, gorliwych obrońcow Oyczyzny y Jey wolności, tudzież conformiter do charakteru, ktory WMPan z przezorności y sławy wiele swoy chwalebnie utrzymywał, non [illegible] zabił skutecznie zażyć władzy y powagi, ktorą mu Prawa y Konstytucye Krolestwa powierzyły, do poskromienia tak niebespiecznych imprez, tyż do zniesienia y oddalenia burzy tey, nim wybuchnie, nakazawszy, aby Woysko to iregularne nowo dla Dworu Saskiego zaciężne, od Granic Państw moich odstąpiło, y iawnie się opponuiąc przeciwnym bespieczeństwu Państw Moich przedsięwzięciom, ktoreby od Granic Polskich przeciwko Mnie formować mogli. Spodziewam się tego po affekcie Jego ku Mnie, iako też y pochęci do utrzymania dobrey harmonii między Mną y Rzpltą, upewniaiąc WMPana, iż wdzięczność Moia stosować się będzie do wielkiey chęci, ktorą mam perpetuandi związku, ktorym tak szczęśliwie przywiązany iestem do Godnego Narodu Polskiego, y dania we wszelkich okazyach dowodu szczerey przyiaźni, y Oycowskiego przywiązania, ktore mam ku Dowodzeniu y utrzymaniu Wolności Jego. [illegible] się wypisać nie może sentymentow Konsyderacyi z ktorą iestem etc. etc.

F.

List Consiliy intimi Krola Jmci Polskiego, Elektora Saskiego, ad intimos Krola Jmci Pruskiego, Consiliarios d. d. w Dreznie d. 20 Junij 1773.

P. S.

Pamiętno WMPanom będzie iakośmy inter contenta Responsory naszey d.d. 18 Currente przez Sztaffetę posłaney WMciPanow upewnili o tym, iż Kurowe wyszły Ordynanse na inwestygacyą popełnionych w Brandeburskiey Kommendaty albo Komptury Łagow nazywaney, przez nadworne Krola Jmci Polskiego Tatarskie Chorągwie excessow, y aby winnym, co na ktorych byłaby wina iaka pokazała, iawnie karani byli. Lecz kiedy po uczynioney inwestygacyi Towarzysz Kozak, ktory Brandeburskiego Poddanego, Schinder nazywanego zabił, przez Kriegs-Recht według przyległego Dekretu na rozstrzelanie osądzony, innym zaś complicibus przez tenże Kriegs-Recht rożne nakazane kary, ktore Dekreta, iako J.K. Mci P. N. M. konfirmował, y aby ich exekucya innym ad exemplum bez zwłoki wypełniona była, serio nakazał, tak nie omieszkamy WMPanow o tym uwiadomić. Nie możemy też silentio praeterire, iako Generał Major de Bardeleben, przy oddawaniu wzwyż wyrażonego przez Kriegs-Recht ferowanego Dekretu, doskonały Rapport uczynił o popełnionych przez Ułanow Polskich w Nowey Marchii, we wsi Gartzenwerder Excessach, o ktorych WMPanowie

[illegible]

w Liście swoim de 12. huius, generali tylko namienili byli Termino, specialia zaś kommunikować obiecuiąc. Gdy się tedy z uczynioney nie z odwłoczney indagacyi na niektórych z pod Rotmistrza Korzeniowskiego Polskich Ułanów indicia pokazały, wydał natychmiast Generał Major der Bardeleben Ordynans do Szmritza, Polskiey Starościanka, na przyaresztowanie ich, że zaś Winowayce iuż uszli byli, wysłał zaraz w pogoń Commando w 150 Ludzi na sprowadzenie Delinqventów, których iako przyprowadzą, surowa się patratarum violentiarum stanie investigacya, a Obwinionych przykładna, y iaka ze Strony Króla Jmci Pruskiego Sekwestrati conformis może bydź pretendowana, nastąpi kara, tudzież wczesne WmPanów dovydzie uwiadomienie, aby ad beneplacitum ich zesłany mógł bydź taki, któryby executioni asystował.

Dla uniknienia zaś podobnych J.K.M. P. N. M. nieprzyiemnych, a przez niego zakazanych excessów, wydane iuż są Ordynanse, aby namienione nadworne Tatarskie Chorągwie, od Granicę się oddaliły, y głębiey w Polskę się cofnęły.

Nie wątpiemy tedy że WmPanowie tak iawnemi dowodami zakonwinkowani będziecie, iako o utrzymanie dalszego y trwałego w Przyiaźni Sąsiedztwa, ile możności się staramy, y temu coby przeciwko bydź mogło zawczasu zabiegamy. Etc. Etc.

List Consiliy Intimi Króla Jmci Polskiego, Elektora Saskiego, ad Intimos Króla Jmci Pruskiego Consiliarios de dato Drezno d. 28. Junii 1745.

P. P.

Mamy Honor donieść iż WmPP. iako List ich de data 20 praesentis oraz z kommunikowanemi specialibus, intuitu popełnionych przez niektórych Polskich Ułanów we Wsi Berchenwerder Excessów, nieprzedzey iako 24 Currentis wieczorem odebraliśmy.

Jeszcze tedy WmPP. z Listu naszego sub d. 28 ejusdem per Estaffetta odesłanego wyczytali, iż J.K.M. P. N. M. nie tylko względem popełnionych w Kommendaryi Excessów Lawow, Dekret przez Kriegs-Recht na obwinionych ferowany konfirmował, y niezwłoczną Exekucyę kary nakazał, lecz y surową inwestygacyą poczynionych w namienionym Berchenwerder wiolencyi, tudzież przykładną karę na obwinionych execucyi rozkazał. Tak ponawiamy praesentibus wzwyż wyrażonym Liście dane WmPP. upewnienie, iż iako tylko zbiegli Delinqventes sprowadzeni będą, iawne na nich statuetur exemplum, a pokrzywdzonym stanie się szkod nadgroda.

Interim nie możemy przed WmPP. tego utaić, iako nam uwagi godne, in exordio Listu ich wyrażone, o Excessach Polsky tamiących Kamuz latis Hostilitatibus super hostilitates, y żym podobne Excessye, tym bardziey w podziwieniu były, żesmy WmPPa. repetitis vicibus z tym się oświadczyli, iż Excessa te przeciwko Ordynansów popełnione dawszy y żeto wielkie u J.K.M. P. N. Mo. wzbudziło nieukontentowanie, który firmiter sobie postanowił do tego się przykładać coby dalej ku utrzymaniu ze Strony Państw Saskich ku Państwom Króla Jmci Pruskiego, Neutralitatis, która do tych czas sollicite observatur, skutecznego bydź mogło. Jakoż na każde Excessa, iak tylko tu o nich iaka doszła wiadomość, należyta nastąpiła satysfakcya, E contrario zaś iako WmPP. wiadomo iest, żadne doszłych na różne ze Strony naszey non parvi momenti skargi, nie doszło satysfakcyi uczynienia.

Zatym tedy nie może J.K.M. P. N. M. wierzyć, aby pomienione uwagi,

godne

godne do nas wyrażone Expressye, u Krola JMci Pruskiego approbacyą
mieć mogą, gdyżby maiąc Krol JMc P. N. M. przymuszonym się widział z
Bawarią z Konfederowanemi swemi, potrzebne constituere mensuras,
oraz nie tylko Rzymskiemu Panstwu, ale y całemu Swiatu dostatecznemi
exponere racyami, iż do pozwolonego przygotowania się, ku oddaleniu takowych
nieprzystoynych Pogrozek aż Kommunikacyi coactus sit. Y lubo Krol
JMc P. N. M. na Konjunktury czasu się zapatruiąc, indispensabiliter do
ulokowania nad Granicami Panstw swoich pewney części Woyska swego
przymuszonym był, zwłaszcza, kiedy ze strony Krola JMci Pruskiego toż
samo wprzod ponad tameczne Granicami stać się stało, Jednakże, tak WM.P.P.
Contenta Listu naszego de 25 Currentis pamiętne będą, tak stoiące do tych
czas nad Polską Granicą Tatarskie Chorągwie, według wyższych Ordynansow
dla unikmenia wszelkich w Pruskich Panstwach Excessow, zaś znowu się
w Polskę cofnęły. Co się zaś tycze tego, co WM.P.P. in P. Sto. wyrażacie, iakoby
Kapitan Woyska Saskiego nad 80. ludźmi Kommendę maiący, bez uczynioney
wprzod przyzwoitey requizycyi przez Miasto Goldapp Marsz swoy wziął;
możecie WM.P.P. upewnieni być, iż to J. K. Mci P. N. M. wiadome nie iest wcale
dotąd, tak oz przy Woysku Jego żaden się Holsztyński nie znayduie Regiment,
iednakże, każe J. K. M. Mść odwłoczną o tym podziąć informacyą, y tych, kto
rzyby w tym wykroczyli, skarać. Drezno ut supra.

List Consilii Intimi Krola JMci Polskiego, Elektora Saskiego, ad Intimos
Krola JMci Pruskiego Consiliarios d. d. w Dreznie d. 19. Junij 1745.

P. T.

Na List WM.P.P. de data 12. Currentis odpisuiąc, nie możemy podziwienia naszego
taić na uskarżenie się WM.P.P. intuitu przytrzymanego recenter w Merseburgu
Pruskiego Rekrutow Transportu.
Wiadomo WM.P.P. sufficienter, iako w Rzymskim Panstwie usitatum, że
nikt przez Territorium cudzego Pana, zbroynych y woiennych ludzi przeprowadzać
nie powinien, nimby Requizycya była nie zaszła y od Pana
Territorij pozwolenie nie nastąpiło.
Pamiętno też WM.P.P. będzie iako gdy in 8bri 1742 Anni in circa
250 Pruskich Rekrutow, przez Naumburskie Territorium przeszło,
WM.P.P. na nasz co intuitu pisany List, że sub data 12. 9bris Anni
Ejusdem dali assekuracyą, iż in posterum dla uniknienia podobney
rekuzacyi, starać się WM.P.P. będziecie, aby Przechodow sine Requisitione
libere nie bywało.
Nie mniey WM.P.P. zostaiącemu na ten czas u Dworu Krola JMci Pruskiego
Conferentiarum Ministro et Intimo Consiliario de Bulow, na
oznaymienie powziętey Krola JMci P. N. Rezolucyi, z okazyi przeszłego
ult. Maj Anni Currentis przez tuteysze Panstwa pod Bareutską Eskortą
Rekrutow Transportu, że ustną dali deklaracyą, iż w zakazanym nas
werbowaniu Officyerom Pruskim, iuż nakazano ściśle, aby z werbowanemi
Rekrutami, ile można będzie Saskie mijać Panstwo, in casum by zaś przeyście
bez dotykania się tych krajow bydź nie mogło, tedy by zawsze requizycya
wprzod na to zachodziła. Gdy by tedy non obstante sua declaratione, Pruski
Porucznik z Unter-Officyerem y 76 Rekrutami, ex post 11 Currentis do
Merseburga przybył, przy którym Bayreutskie Kommando Unter-Officyera
iednego z 12 Zołnierzami zbroynemi się znaydowało, zaś gdy
przez Territorium Merseburskie, w ktorey stronie Saskie Obozem stały
Pułki, przechodzić chcieli, a nie mogąc się tuteyszym legitymować Passem,
przytrzymany był ten Rekrutow Transport, według wzwyż wyrażoney
Krola JMci Rezolucyi; Jednakże, za odebraną o przytrzymaniu tym
wiadomością

wiadomością, J. K. Mći z partykularney, którą ku Królowi Jmći Pruskiemu fovet Przyiaźni, natychmiast Ordynanse wydać kazał, aby pro hac etiam vice wolny temu Transportowi przeiazd przez Saskie Państwa pozwolony był; chociaż ze strony Pruskiey, y Munderunki z Polski do naszych Kraiów sprowadzane, bez Pruskiego Passu przepuszczane nie bywaiąc.
Z tych tedy wyżey expressis, żadney WmćPP. mieć niemożecie przyczyny do uskarżenia się, na nie przyiacielskie takie postępki; e contra zaś wyrozumieć nie możemy in quem finem y na iakim fundamencie WmćPP. in exordio Listu swego, o nieprzyiacielskich ku Państwu Szlskie naiazdach, et hostilitatibus namieniacie, gdyż Saskie, przy Królowey Jey Mći Węgierskiey wojsku, znayduiące się Putki; in virtute zaszłych między Królową Jey Mćią Węgierską, a Królem Jmćią P. N. M. Królowi Jmći Pruskiemu wiadomych obowiązków, nie innym tylko Auxiliarnym sposobem użyte być może Woyskiem; Oprócz tego J. K. M. P. N. M. in ante iuż deklarowaną neutralitatem intuitu Państw Jego Saskich, iak nayściśley obserwować nakazał.
Co się zaś tyczę Excessów, które ulani tak w Marchiy Brandeburskiey, iako y w nowey Marchy popełnić mieli, bądźcież WmćPP. pewni, że nie są J. K. Mći P. N. M. wiadome, przeto iak nas przyobiecane o tych Excessach dowody specialiter, tak zaraz nietylko surową inwestygacyą, lecz y przykładne kary z należytym nastąpi satysfakcyą; iakoż surowe iuż posyłki Ordynanse na indagacyą popełnionych przez niektórych Towiarzyszów w Kommendaryi Luzonej urolenych, y na iawnie obwinionych kare.
Nie omieszkamy iednak J. K. M. P. N. M. o istocie WmćPP. nayniższy uczynić Rapport. A iakoż upewnieni iesteśmy, że J. K. M. P. N. M. Pan Nasz Mości Pan, w ścisłą sąsiedzką z Królem Jmćią Pruskim utrzymywać Przyiaźń, y do niey doskonale przywiązaną obserwować neutralitatem, tak tegoż samego się ze strony Króla Jmći Pruskiego reciproce spodziewamy.
Interim do wszelkich WmćPP. przyiemnych usług się ofiaruiemy. Ex re Dat. ut supra.

I.

List intimi Consilij Króla Jmći Polskiego, Elektora Saskiego ad intimos Króla Jmći Pruskiego Consiliarios d. d. Dreźnie 20 Augusti 1745.

Na uczyniony Królowi Jmći P. N. M. Rapport de contentis WmćPP. Listu d. d. 17 z Berlina currentis, mamy honor praesentibus doniesienia, iż J. K. M. P. N. M. intuitu motivorum w pomienionym Liście wyrażonych, nietylko przechód niektórych Pruskiey Kawaleryi y Piechoty Regimentów (: których iednak numerus nie iest wyrażony :) przez Saskie Territorium, zionanter Lasincem z Tewenbriezen do Coswitz pozwolił, lecz y Ordynanse wydał, aby Kommissarze, do przeprowadzenia pomienionych Regimentów, y do przysposobienia coby im potrzebnego było, wysłani byli.
Jako zaś J. K. Mći P. N. M. reciprocam sobie zachowuie conditionem dla potrzebnych pro securitate Państw swoich, Putków y Ludzi z podobnymiż Requisitoriałami, tak nie wątpiemy, że pomienione Pruskie Regimenty w przechodach swoich, według upewnienia WmćPP. militarem obserwować będą disciplinam, a przeto do żadnych skarg przyczyny niedadzą. Dat. ut supra.

K.

List.

374

List Intimi Consilÿ Krola Jmci Polskiego, Elektora
Saskiego, ad Intimos Krola Jmci Pruskiego Consiliarios
d. d. w Dreznie d 21. Aug 1745.

Donosiemy WPP praesentibus, iako J. K. Mc P. E. Sk. z uważeniu teraźnieyszych Konjunktur, y ode dnia do dnia przybieraiącego niebespieczenstwa, Rezolucyą powziął, stoiący dotąd w Krolestwie Polskim Xięcia Albrechta Saskich Koni Regiment, y Pułkow trzy Tatarskich Nadwornych Chorągwi, dla bespieczenstwa Panstw swoich Saskich do Margrabstw wyzszey y nizszey Luzacyi protunc sprowadzić, y inne tak konne, iako y Piechoty Pułki w krotce za tym Korpusem wysłać.

Jako tedy pomieniony Regiment z temi trzema Pułkami traktem Międzyrzyckim na Schidło, Krola Jmci Pruskiego Territorium indispensabiliter, bez noclegowania iednak, dotknąć musi; Tak donosiemy o tym WPP. z upewnieniem tym, iz przy Korpusie pomienionym znayduiący się Generał, Ordynanse ma, ludzi tych w pilnym, y ostrym woiennym trzymać ćwiczeniu, aby przyczyny zadney do skargi nie było.

Nie wątpiemy tedy, iz ze strony WmPP. zawczasu Ordynanse wydane będą, zeby ku granicy Międzyrzeckiey wysłany był Kommisarz na odebranie y przeprowadzenie pomienionych czterech Regimentow, iakoz ze strony naszey znaydować się będzie w Schidle Kommissarz na odebranie tych ludzi od niego.

O przyszłym tez innych Pułkow przechodzie, nie omieszkamy WmPP. wczesnie uwiadomić.

Ktorzy do wszelkich WPP. przyiemnych usług się ofiaruiemy. Datum ut supra.

L.

List intimi Consilÿ Krola Jmci Polskiego, Elektora Saskiego, ad Intimos Krola Jmci Pruskiego Consiliarios d. d. w Dreznie d. 26 Augusti 1745.

Pamiętne WmPP. będą contentu Listu naszego d. 21. Currentis per Estafettam posłanego, względem przechodu Regimentow konnych, ktore J. K. M. P. E. Sk. dla ubespieczenia Saskich Panstw swoich, do Margrabstw wyzszey y nizszey Luzacyi ściągnąć rezolwował się, y ze Regimenta te traktem Międzyrzeckim na Schidło marsz swoy biorąc, przez Krola Jmci Territorium przechodzić muszą. Y lubośmy dotąd od WmPP. Responsu nie odebrali, iednak ze nie wątpiemy zeby ze strony WmPP nie były wydane Ordynanse, aby się na granicy ku Międzyrzeczu Kommissarz znaydował, dla przeprowadzenia pomienionych Regimentow; Zwłaszcza, kiedy, iako WmPP. z przyłączoney Kopiy wyczytacie, wydane iuz są Generał Majorowi de Bardeleben, ktory wspomnione Regimenty z Międzyrzecza prowadzić będzie, do ruszenia się, Ordynanse, y surowo przykazano, aby iak nayścisleysze woienne obserwowane było ćwiczenie, bez noclegowania na tym Territorium, y aby zadne pod karą smierci popełnione nie były Excessa.

Przy tym donosiemy WmPP. przez tego umyslnie wysłanego

Kuryera.

375.

Kuryera, iako 26 Currentis o trzeciey godzinie po Południu 100 Ludzi Pruskiey Milicyi do Schidła przybyli, gdzie nietylko na stanowisku będących Ułanow z Końmi y Rzeczami ich zabrali, lecz tameczńemu Woytowi Woz z czterema Końmi, na ktorym pomienionych Ułanow do Krosna zawieźli, tudziesz Porucznika Szwiecyieskiego Konia w Schidle będącego, y Bronie tameczne zabrawszy, do Krosna zaprowadzili.

Przy takiey tedy okoliczności, y Saskiego Kraju Wiolacyi, tym mniey się spodziewamy, żeby to za rozkazem Krola Jmci Pruskiego się stało rozkazem, albo żeby WmćPP. o tym wiadomo było, kiedy ze strony JKMci Ł. N. Mci żadney do tego nie dano okazyi, lecz iak nayściśley się dotąd obserwowała neutralitas.

Przeto upraszamy WmćPP. u Krola Jmci P. swego Mci wyiednać, aby zabrani Ludzie z Końmi nieodwłocznie uwolnieni, tudziesz Broń y Woz oddane były, niemniey, aby należyta Violati Territorij nastąpiła satysfakcya. Ktorzy do wszelkich WmćPP. przyiemnych usług się ofiaruiąc. Etc Datt. ut supra

M.

List ab Intimis Krola Jmci Pruskiego Consiliarijs, ad Intimum Krola Jmci Polskiego, Elektora Saskiego, Consiliarium. d. d. Berlinie Die 30. Aug 1745.

Co nam WmćPP. sub data 20 Mensis praesentis tak o przechodzie przez Cesarskie Państwo, stoiącey dotych czas pod Międzyrzeczem Kawaleryi, iako też o zabranych w Schidle Ułanach y Broni doniesli, to nas przez wysłanego Kuryera doszło.

Iako zas WmćPP. nietayno iest, w iakim od siebie abusu oba Dwory odetąd się zostaią przez nieprzyiacielskie Woyska Saskich; do Krola Jmci P. N. Mci Szląskie Państwa Inwazye, offensivam, albo obrazaiącą Woynę, y w nich popełnione nieprzyiazni; stało ze strony Tamtey wprzod consulto, y z umysłu, przeciwko solennie nam danym Deklaracyom rozerwania cessit neutralitas, więc uważycie WmćPP. sami, iż extra statum iesteśmy explikowania się super contenta pomienionego WmćPP. Listu, tym mniey nań correspondować, y że nam nic super est, tylko JKMci P. N. Mci nayniższy o tym uczynić Rapport. Ktory do wszelkich WmćPP. przyiemnych usług się ofiaruiąc. Etc. Datt ut supra

N.

Z Rozkazu Jmci P. Graffa von Gessler, Woyska Krola Jmci Pruskiego General-Leutnanta, iako Kommenderuiącego Generała nadniniejszą Colonną albo Exekucyą Woyska Krola Jmci Pruskiego, seriò się Miastu Lauban, y do niego należącemu Territorio opowiada, aby na Woysko Krola Jmci Pruskiego, ktore dnia iutrzeyszego tam stanie, dla uniknienia wszelkiego nieporządku, na dwa dni, to iest na Dzień 6. & 7. Septembr. każdego Dnia po 6000. Racyi Owsa, Siana, y Sieczki, iako też po 10000. Porcyi, Mięsa po iednym funcie, Chleba po funtow Dwa, Piwa Beczek 20. Wodki Beczek cztery, pogotowiu mieli; tudziesz na mieysce, na ktorym Exekucya stanowisko mieć będzie, Dwadzieścia Kop Słomy przystawili, upewniam się przy tym, iż należyty Porządek, y Wojenne obserwowane będzie ćwiczenie, in Casum zas nieposłuszeństwa, surowa nastąpi Exekucya. w Zamku Friedlandt d. 5. Septembris 1745.

Friedrich Wilhelm von Roeder
Jmci Pana General Leutnanta
Graffa von Gessler, Adjutant

(L. S.)

O.

Z Rozkazu Jmci Pana Graffa von Gessler, Woyska Krola Jmci Pruskie-
go

go Generał-Lieutnanta, prosi się Miasto Seydenberg pod nieochybną żołnierską Exekucyą upomina, ażeby na Woysko Króla JMci Pruskiego, które Dnia iutrzeyszego tam stanie, bowiem Racyi Owsa, Siana, y Sieczki, iako też 10000. Porcyi Mięsa y chleba po funtow dwa, Piwa Kwart dwie, Wodki Kwart cztery, pogotowiu mieli; upewniaiąc przytym, iż Wszelkie Wojsko surowo obserwowane będzie, y nikomu naymnieysza się niestanie krzywda. w Zamku Friedlandt Die 5. 7bris 1745.

Do Szlachetnego Magistratu Miasta Seydenberg (L.S.)

Fr. W. von Roeder JMci L. Generała Grafa von Gessler Adjutant.

P.

Relacya tego, iakom nieprzyzwoicie od Dwoch Króla JMci Pruskiego Generałow, Ich Mmć Panom Dieuri, y Bredau, przeciw wszelkiemu Prawu, y bez żadney przyczyny, w przeieździe moim w Szląsku przez Grunberg do Saxonij przyięty, y traktowany był.

Stanąwszy w Grunbergu, dla odmienienia koni, y posilenia się, nastręczył mi Poczt-Mistrz Austeryą w bliskości, y natychmiast szedł o przyieździe moim informować Generała Dieuri, ktory się tam na ten czas z Korpusem Huzarzow znaydował, ktorego tenże Generał z Officyerem odesłał, prosząc mię do siebie; iak mię tylko zoczył, pytał się zkąd? y do kąd iadę; na co odpowiedziawszy mu, iż z Polski, iadę y do Saxonij powracam, rzekł mi, iż in virtute Ordynansu Króla JMci Pana swego, wszelkich, ktorzyby tam, lub nazad przeieżdżali, przytrzymania Cudzoziemcow, Więźniem mię constituit. Rzekłem mu; Przyiachałem mi Pan 15. Marzy przez Głogow, a cały przeszedłem Szląsk bez żadney trudności, za wolnego od Dworu Saskiego Paszportu, ktorym mu prezentował! Lecz iego przeczytał, y tonkim odezwał się Krzykiem! WMPan iesteś Pazien Króla JMci Polskiego, Elektora Saskiego! tym gorzey dla WMPana; nie myśl WMPan, abym przeciwko Ordynansom Króla JMci Pana mego przeyścia pozwolił, tak podeyrzaney Osobie, iaką iest Paź Króla JMci Polskiego, Elektora Saskiego. Kazał mi tedy szpadę oddać, y posławszy dwoch Huzarzow na Pocztę dla zabrania rzeczy moich, pozwolił mi do Austeryi się wrócić, pod strażą innych dwoch Huzarzow. W godzinę potym przyszedł po mnie powtornie, dowiaduiąc się, ieżeli Listow iakich nie mam, na co mu odpowiedziawszy, iż w Kufrach moich cztery Listy wcale indifferentes się znayduią, odesłał mię z czterema Officerami do Mieszczanina, u ktorego mi stancyą naznaczył; iakem tam tylko stanął, zaraz owi Officyerowie Kufry moie, ktore z Poczty iuż sprowadzone były, otworzyć kazali, a w przerzucaniu nic nie znalazłszy, iak że iuż Ludziom moim Kieszenie splądrowawszy, wyżey wyrażone cztery Listy wzięli, oraz y z Paszportem moim, ktore Generałowi zanieśli; zostawiwszy przy mnie czterech zbroynych mieszczan. Koło siodmey godziny z wieczora, notyfikować mi kazał JMć P. Generał przez Radcę Miasta tego, abym się w podroż do Głogowy na dzień iutrzeyszy rowno ze Switem przygotował. Prosiłem JMci Pa Generała przez Służącego mego, żeby mi pozwolił Responsu Króla JMci Pana swego na List [illegible] moiey pisany w Grunbergu czekać, y niepotrzebnych mi nie przyczyniał umbrażow. Jednakże musiałem nazaiutrz rowno ze dniem iechać, maiąc

Radcę

Rudcę tego z sobą w Karecie, dwoch Mieszczan zbroyny za woźnicą, y trzech innych także zbroynych z Ludźmi memi na Wozach. Stanąwszy w Głogowie, przyprowadzono mię przed Generała Bredau, Miasta tego Kommendanta, ktory zapytawszy o Imieniu moim y nanotować, lub napisać kazawszy, iako też y Ludzi moich, odesłał mię przez Kapitana od Gwardyi do więzienia Ratusznego, w ktorym od dwoch Tygodni Katolicki się znaydował Xiądz, iakem tylko wszedł, zamknięto za nami dwoie żelaznych drzwi, y wartę z Bagnetem na fuzyi, postawiono. Ludzi zaś moich do Hauptwachu zaprowadzono.

Nazaiutrz przyszedł do więzienia mego Unter-Officyer z pomienionym Rudcą Grunbergskim, y pięcioma Mieszczanami, ktorzy mię do Głogowa konwoiowali byli, dopominaiące się zapłaty za konie 6. ktoremi nas przywieziono; Czego się zbraniaiąc z racyi, że iako Więzień, a niewinny, wydatek ten mię aficere niepowinien, y że pieniędzy na to nie mam; odpowiedział mi Unter Officyer z rozkazu Generalskiego, iż pieniądze te na mnie założy, ale mu ie przy wyiściu z więzienia oddać będę musiał, choćby mię y lat trzy w areszcie trzymać miał. Tegoż dnia o 12 zrana przysłano mi przez Kurzatego mego obiad, potym go do Kordygardy nazad odprowadzono, co przez trzy dni czyniono.

Zapomniałem namienić, iż Xiądz ktory pierwszy ze mną w więzieniu odprawił nocleg, przeprowadzono było nad izbę moię na gorę, gdzie niemało Rekrutow było, z czego przez ustawiczne trzaski, hałasy, y niemało smrodu złe przepędzałem godziny.

Dnia czwartego za usilnemi prozbami y na smrody narzekaniem, zostawiono otwarte oboie żelazne Drzwi, y pozwolono aby mi z Ludzi moich ieden usługował. Kilka dni potym pozwolono mi y drugiego, oraz Warcie Ordynans dano, aby żaden z nich bez Żołnierza na to kommenderowanego niewychodził pod karą bieganiaprzez rozgi. Upraszałem był kilka dni przedtym Generała przez Adjutanta, ktory mię czasem nawiedzał, aby mi pozwolił do Drezna lub do Polski pisać, dla oznaymienia Krolowi Jmu L. M. o przypadku moim, lecz zamiast pozwolenia, zakazano pod surową karą, aby mi Papieru, pior, y Inkaustu niedodawano.

Surowy potym poniosłem Examen przez Kapitana Sieberstein y Audytora iednego, z tego, że Generał Dieuri doniosł był, iż zaś przybyciem moim do Granbergu, udałem się był na Poczcie za Saskiego Officyera, a iako z Paszportu mego się pokazywało, ktory y z Listami memi przytrzymał, y z ktorych więcey nieoglądałem, będąc Paziem Krolewskim, niepowinienem był innego na się brać urzędu.

Oczyściwszy się z tey zawodney y sztuczney obwinienia, ktore mi ci Jch Mość dla pokrycia niesprawiedliwości swoiey zarzucali, kazałem prosić Generała, aby mi do Kościoła dla odprawienia Nabożeństwa iść pozwolił, lecz niepozwoliwszy mi, tylko in assistentia Unter-Officyera y dwoch Żołnierzy, zbraniałem się tego, iako rzeczy obwinionemu, tylko przystoyney, a nie niewinnemu, iakim Ja był; Jednakże trzeciego potym dnia pozwolił mi do Kościoła iść z iednym tylko Unter-Officyerem.

Finalnie, po trzy Tygodniowym przytrzymaniu, oddawszy mi Adjutant Szpadę, zaprowadził mię do Generała, ktory mi rzekł,

iż.

iż chociaż od Króla JMci Pana swego rozkazu nie ma do uwolnie-
nia mnie, iednakże iż considerationem Narodu Polskiego, Niewin-
ności moiey, y Krewnych moich, od których mówił, iż kilka listów
in favorem mei odebrał był, wolnym mię czyni; adjutant zaś przy
oddaniu szpady, sekretnie mi powiedział, iż Generał od Króla JMci
Oryginał przez Sztafettę odebrał na uwolnienie mnie. Oddano mi
potym y rzeczy moie, a zamiast mego, inny tu przyłączony dał mi
Paszport w Dreznie d. 10. 7br 1745.

Alexander Koszutski.

Responsum 380.

Ad certum famosum Libellum per Castrorum Metatorem Regni Poloniæ, Cognomine Ożarowski scripto vulgatum. Cuius Libelli Præfationem exemplo Pontij Pilati primo exornavit, et intitulavit ironicis Encomijs Serenissimi (hucusq; in sensu suo Electoris Saxoniæ) iam verò in Nostris cordibus & publica labiorum confessione legitimè Electi & Coronati Regis Poloniæ, ex post in ulteriori spargamenti serie, Zoili dente, carpsit famam salva æqualitate, se tamen longe dignioris, et ex Maiorum Ceris, et ex Senatoria Præeminentia Celsissimi Principis Lubomirski Palatini Cracoviensis. A quodam hujus Celsissimæ Domûs Cliente ad Authorem. Directum.

Prodijt nuper in lucem ex tenebroso Noctuarum Antro certum, indignum conspectu Solis plenum fucis et imposturis Instrumentum, à quodam Factionis Pseudo Electi Stanislai Studiosissimo Fautore, Castrorum Regni Poloniæ Metatore Ożarowski, qui ex certis motivis ad saniorem mentem eum revocantibus, potuerat justa liberum arbitrium, vel in affirmativam, vel negativam se determinare Partem, absq; tamen doloso præjudiciò tertij.

Maluit verò hicce Versipellis Author specie recusantis flagrantissime cupiens, ocius aut serius vinctas dare manus

pro interim

191

381. pro interim Sycophantico negotium qualificare prætextu, idq ex duplici ratione, Scilicet ut illustrior evadat ex tenaci complexu imaginariæ justitiæ; deinde ut per infamem Magni Senatoris delationem, ad intimam cum Serenissimo Rege Augusto III. familiaritatem promiorem, et planiorem lucretur accessum.

Sed quivis facile advertere poterit hunc Solonem Legislatorem, hunc Subtilissimum Machiavellum, alioquin Specie tenus graviorem virum puerilia tractantem: ex Minorennibus enim pueris si intercedente petulantiæ demento unus mereatur ferulam, in cæteros nequaquam Complices, rejicit culpam, & quærit modos ad excusandas excusationes in peccatis. Aliquatenus tamen dignus videtur Author politicus veniâ, quia in præmissa Præfatione Saltim in eo veritatem confessus, et non negavit quod omnino obligatum se Sentiat ad nutus Regios ex perceptis innumeris gratijs, cæterisq eximijs respectibus, tam à defuncto Magno Augusto II. quam a vivente, & feliciter Sceptrum Poloniæ Filio ejus Augusto III. Nihilominus ut pretiosiorem, alias Semper venalem, emptoribus proponat animam, in gyros se contorquet astutus Serpens, ac inter obsequium et abruptam Contumaciam, optat Sibi demonstrari aliquam modalitatem, qualiter nam paratam promptitudinem cum intemerata conscientia & honestatis gloriâ conciliare valeret, cum tamen a juventute Semper noscatur honesto præferre utile testimonium de hoc præbentibus veteris testamenti cultoribus Judæis.

Nunc accedo ad examinanda Magni Hypocritæ puncta. Consideremus quæso, quantis de industria ad apparentiam bra

boret Scrupulis, ut personatæ fronti, Sui Venditor grandiorem imprimat Egyptiaco charactere æstimationem, Sub obtentu tamen nullis quasi pollicitis, nullis persuasionibus, expugnandam idq propter trigeminata coram Primate Regni pro parte Stanislai emissa iuramentalia Vota, licet bene advertat, et totam Patriam et Se ipsum ab ijsdem Votis ad extremum trahi intentum. Hic durus Caper insistere videtur vestigijs, cujusdam in Polonia Nobilis Archi Magi Twardowski, cujus Acta utrum conficta fabula, vel verior Historia enarret? non moror. Sufficit, quod ille impostor dum quendam cum Cacodæmone inijsset Contractum, ut ad quævis perpetranda scelera & Stupendas artes per certum determinatum Annorum Numerum præsentissimus illi adstitisset, cujus demum consummato decursu in præmium deservitæ mercedis rapuisset animam, perpetuo Sibi in inferno famulaturam. Posteaquam vero Contrahens implevisset mensuram nequitiæ, et ille nequam familiaris Genius repeteret pignus, deprehendit tergiversantem Twardowscium, et varia quærentem ad dissolvendum Contractum effugia; Sed veteranus ille impostor qui circuit quærens quem devoret, his et Similibus ponderosis eum fertur circumvenisse verbis: Generose Domine Twardowski, licet ne uni honesto Nobili Polono frangere juramenta? licetne Nobilitarem violare parolam, de quo tota Gens tua, Majores Tui, dimicabant, futuri posteri tui cum dispendio Vitæ et Sanguinis digladiabuntur? ubi est ille tuus Heroicus vigor animi? ubi illa quæ omnem Virum decet Constantia? responde: Quid ad hæc fatuus Twardowski? ecce constrictus

pretio.

pretio pereuntis famæ, elegit potius perdere animam, quam
383 violare juramentum, et semel datam, maximo etiam Hosti non servare fidem.

Nonne omnes Stanislaitæ, et primarius inter illos Castrorum Regni Metator Ozarowski ab eodem nequam Spiritu per principalia ejus instrumenta obsidentur? Siquidem dictus Ozarowski certum oblatum salutarem Contractum, velut tenacissimus putativæ justitiæ Cultor, et rigidissimus præstiti Stanislao juramenti exactor, nulla ratione sentit se posse resilire, et apostatare, a primo solenni voto, simul profunde ratrocinando discurrit, aut potius garrit, ingesturum se per hanc mutabilitatem Cordi Regio sinistram de sua existimatione opinionem, perpetuamque aversionem, velut a levi et inconstanti factionis Gallicæ fidelissimo.

O delicatam Conscientiam Pythy Appolinis, a quo velut solo veridico, quasi iam cogamur omnes, haurire oracula. o volubiles per omnia momenta in diversas formas gloriosi Prothei metamorphoses cujus inspiciamus modicum videndam simulationem, millenis iam rationibus per varia Rescripta a Confœderatis circa Majestatem Serenissimi Augusti III. Statibus, convictam, scilicet quod non disputemus aut in dubium revocemus eam post fata Magni Augusti Regis, Totius Reipublicæ Polonæ fuisse mentem, ut excluso Candidato extraneo, solus eligeretur in Regem Piastus verus origine Polonus in

æqualitate nobiscum vivens: Sed hoc querimus, et de hoc querimur, quis Stante Interregno injecit cervicibus Reipublicæ Compedes? quis clausit Ora Nobilium, Magnatumq recte Sentientium ad mutuam concertationem per liberum veto, qualis=nam? et quis ille eligendus Polonus? Utrum omnino Vester Stanislaus? vel quiscunq tandem alter Saulg aut Paulus.

Inquiramus igitur in præterita (quæ procul dubio debuerat fuisse liberrima:) electione primum Despotam et oppressorem libertatis? inveniemus nullum alium, præter illum inter Deos Neptunum huncusq (: nisi me opinio fallat:) per fluctus Maris Dantiscani Sicco gradientem pede, prope jam in fundum ruiturum, et ex post Centuriata ejus Minorum Deorum Comitia, inter quos audacter primo loco repono Castrorem Regni Metatorem Ozarowski, ac eundem uti meretur, exornabo titulo Callidissimi Protei, Æquorei Vatis, qui etiam Poëtarum judicio nuncupatur. Pastor Neptuni. Hunc

Et Nymphæ Venerantur et ipse
Grandævus Nereus --- immania cujus
Armenta, et turpes pascit sub gurgite Phocas.

M. Senior lus Primas.

Hunc igitur Castrorum Regni Metatorem Neptum Pastorem Sequuntur quocunq ierit decrepitæ et juvenculæ Oves, insistunt vestigijs arietes Capri, Vituli Marini, cæteraq undisaga Monstra, Vocem ipsius audiunt, ac interdum obstupefacta mirantur et vere opinantur habere suum Pastorem Spiritum familiarem ex quatuor Mundi Partibus recentia Nova, quid

tibi agatur

385. ubi agatur sibi referentem. Contigit totum illam Gregem in Elysijs Pratis, vigilantissimum suum Tutorem, obsidentem videre decurrentes, hinc inde alatos Mercurios, varios decantantes rumores, verbi gratia: Quod tota Castra Russica ad Gedanum per Presidiarios illius Urbis et auxiliares Gallos a fronte: Per Palatinum Lublinensem et Castellanum Polaniecensem peto veniam volui dicere Czerski, parum tamen aberravi, quia Ovum Ovo nunquam similius, quam sibi hi mortuus cum vivente Duces, a tergo invasa funditus sint deleta; ille iterum a Podolia tendens Moschorum Exercitus ab alia manu Polonorum ibidem in statione excubantium, integer obtruncatus. Rex dilectus et amabilis Stanislaus spectatur ad littora Maris in Curru triumphali, a cujus dextris sedet Neptunus cum tridente Venerandus... cio Primas Regni, interim per ludibrium rotarum pondere frisonum qui Gedanensium gravioribus ungulis calcant colla expirantium Moschorum, moturi brevi Varsaviam, qua in Urbe parantur triumphales Portæ, Arcus Pompeij, ad ostentandas Populo ex diversis ...tentijs Victorias. Ille Elector Saxoniæ Fridericus nunquam amplius visurus Poloniam, detestatur suæ Electionis in Regem Poloniæ Fautores Nostros ...gomitas, abortivos Fratres, qui alias sedes mutare ...biamq Patriam quærere cogentur, ne hanc severiorem ...am experiantur. Prorsus huius Neptuni Pastoris

auguria

auguria, Consilia, Somnia, illi Pecudes non sine Stupiditate contemplantur. 386.

Novit namq; omnia Vates
Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Ille æquoreus Vates sicut prædicebat in Palatinalibus congressibus, in Magnis Comitijs Convocationis et Electionis, sicut confortabat comissa suæ curæ jumenta, et certificabat de nunquam invasuris Copijs Moschoviticis intrà Regnum post Electionem Stanislai, sic hucusq; fallit et infascinat per aliquam Artem Magicam oculos fatui Gregis, quibus in Speculo nicromantico objicit et repræsentat non vivos Russorum Exercitus, sed pictos, et ideo ejus arietes non aggrediuntur cornibus, hos quasi fantasticos hostes, expectantes adhuc venturos vivos, qui certo certius à Septemtrione et ab oriente appropinquant.

Accedo ad Superstitionem circa tot repetita, et forte adhuc repetenda Stanislaitarum juramenta ex quarum considerata ratione desiderarem tamen excusatam apud totum Orbem habere serenissimam Cathorum Metatoris Regni conscientiam, nam ut verum fatear, non est quid contemptibile, semel et bis in perniciem Reipublicæ, et iterum tertio in perniciem Palatinatus Cracoviensis nescio utrum conjurare vel jurare, vel peierare, hic enim apud Authorem grandis supponitur honor, etiamsi in virtute juramentorum ejus tota corruat Polonia, tantummodo a Serenmo Rege Augusto universoq;

mundo

387 Mundo æstimetur et deprædicetur pejerantis constantia vel pervicacia.

Sed parce, precor Illme Dne Castrorum Regni Metator, tota enim Polonia non est Civitas Gedanensis, neq Dnus Ozarowski includit in se totam Rempublicam, ut propter obstinatum illius Caput cogetur subire crudelia fata: Cujus Reipublicæ tam particulariter in Congressibus Palatinatuum quam universaliter in Comitijs Regni, alijsq Conventibus publicis congregatæ, dum contemplor et intueor faciem, dum speculor amplissimum Senatum Populumq Polonum, adaptatis etiam bifrontis Jani oculis hinc inde respiciens non video plures ejusdem Nominis Ozarowskich tantum hunc unicum Castrorum Regni Metatorem, adversus numerosissimas Familias locupleti Nepotum Filiorumq Corona stipatas nimium præsumentem. Nosce te ipsum Dne Castrorum Metator habuisti quidem in fulcrum et sustentamentum Domus tuæ magnæ expectationis Filios, sed illa atrocior Parca et inscrutabili Dei Judicio præcidit filum vitæ eorum. Subaudiveram ego Te compunctum, et ingenue fatentem ideò justum Numinis rigorem stringi in tuam propaginem quod nimis familiare cum Judæis exercebas commercium, utile bene Tibi sed pauperi Catholicæ detrimentosum non minus Tribui Israël per emunctionem Sanguinis, damnosum metuendum subinde Tibi ne ultimus Filiolus sequatur Majores, alias in hoc surculo tota periret Familia. Conjice quæso oculos et mentem in Celsissima Domo Lubomirsciana florentissimos Filiorum palmites, qui per longa adhuc sæcula velut atlantes validis sustentabunt humeris cadentem

tem Patriam, quam Tu Domine Castrorum Metator, deficiens in spe Posterorum, subvertere, et ipse in Cineribus ejus sepeliri contendis, sed non efficies nec est dubium Te horrenda aliqua mente concipere, parum enim aut nihil publici commodi curat, qui tot perjuriis fefellit Homines et Deos et sed tandem aliquando perjuro quid danda erit fides, et in suavis audietur illa sententia: Ex ore tuo judico te serve nequam.

Melius infinitis spatiis fecisses Dne Castrorum Metator, si non obtendendo puerili norma exemplum Principis Palatini Cracoviensis; certo certius honestissimum non sicut Tu illud evertis jam inclinasses caput, credisses auriculas ad vocem Domini, et respondisses: presto sum Domine quid me vis facere. Habetis jam vos Omnes Stanislaitae sufficientia rescripta et Commentarios interpretes Confoederationis Cracoviensis, quod non in praejudicium Legum, sed exemplo majorum aedificabatur illa arca contra Primatis in subversionem Patriae effundentis diluvium ejusque adhaerentium Gallogideas factiones, quarum fatale experimentum crederem quod vos tristiori taedio afficiat. Piedet vos nunc contempsisse a Celsissimo Palatino Cracoviensi et alijs Prudentibus praevisa auguria, ideo in alios rejicitis culpam. Sed e contra Principem Palatinum Cracovien nec pudet, nec unquam pudebit Authorem fuisse illius Confoederationis justa conformem et Majorum et Minorum sententiam extraneum Candidatum a Regno excludentis et solum includentis Piastum: Juramentum concipiebat ille cui jurare vel pejerare unum per idem, qui etiam a Juramento etsi mature praeconcepto, illa statim die recessit, et ad vestra pervolavit Castra, conveniret huic corruptissimo Judici claudere portas ad omnem honestissimum creditum, cujus venalem Conscientiam totius Palatinatus, praeter paucos

ejusque

389 ejusdem Styli Hyppocritas, detestatur. Voluit itaq Princeps Palatinus Cracovien toto Corde in ea Confoederatione promovere Piastum, Sed contra Stanislaum Leszczynski ex Colligatione Gallica futurum perturbatorem Regni, Totiusq Europae, non vero contra Serenissimum Regem Poloniae Principem, Electorem Saxoniae, longe propius a Stanislao accedentem ad Piastum vel Jagiellonem a quibus Originem ducit. Quod autem protunc nullam mentionem fecisset tanti Nominis, sic opportuit facere et ea tempestate accomodare vultum populari aurae contra quam etiam hic apollo Dnus Castrorum Metator cum Principe Palatino Cracoviensi, et Sensum fundisset, non fuisset assecuro tam audax obtendendi, aut patam Nominandi Saxoniae Ducem, Sed illum reservasset in oppositionem violentissimo intruso Stanislao, alium enim contraponere non potuit. Vides jam Dne Castrorum Metator effectum Confoederationis Cracoviensis, quae non sicut opinaris, evanuit, Sed ad tempus velut Scintilla in cineribus Sopita, propter avertendos temere Zelantis Stanislaisticae Popularitatis motus, iterum suscitata, resurrexit maxime opportuno tempore et erexit Caput trans Vistulam e Regione Varsaviae.

Non Te iterum Dne Castrorum Metator pro fatidico reputo Apollo nisi te finges ignarum Consequentiarum, quas utcunq nosti: et quare tam audacter, & quidem DEi Nomine in testimonium vocato asseris te non praesensisse, non Vidisse nec Sperasse reiterandam Electionem. hic est nimis praesumptuosus error. quasi vero jam omnes et Universi sub intollerabili jugo Stanislaitarum succumbere debuissemus. Adhuc in laudem Confoederationis Cracovien hoc addam quod etiam exterae Potentiae, velut per observantiam toties repetita Confoederationis excludebant Specifice, ex praegnantissimis rationibus quas jam palpamus manibus Stanislaum Leszczynium, Sed Semper recommendabant nationum quemq Polonum, in aequalitate nobiscum viventem, nulla unquam facta mentione extranei Candidati. Non dubitassem Dne Castrorum Metator bene

bere de conscium esse, omnium secretissimorum Arcanorum Primatis Regni et infallibiliter communicatas ab eodem Sibi fuisse certas Literas Principis Palatini Cracoviensis ad eundem Primatem ante ipsissimam Electionem Cracoviæ datas in quibus contestatur vigore juramenti & in Confœderatione Cracoviensi, et in Comitiis Convocationis exemti constanter se velle promovere ad Thronum Piastum, excipiendo tamen Stanislaum Lesczynium, quia extra æqualitatem, qua Socerum Regis Galliæ, et a se, et a multis reputatum, recapitulando simul, quod propter evidentissimos tam in Comitiis Convocationis iam cognitos, consequenter circa Electionem Stanislai prævisos actus, siquidem gaudeat jure vetandi qua Nobilis et Senator absolute Nominationem Stanislai sit impediturus.

Timete itaque factionis Stanislaiticæ Principalia Instrumenta, ne surdi lapides et illi taciti parietes, qui soli sunt testes Machinationum vestrarum inclament et prodant vos, et non alios Tyrannicos Libertatis Oppressores, liberi veto Conculcatores. Ubi et quando post mortem unius Poloniæ Regis practicatum Exemplum, alterum immediate dolosissimis Machinamentis diabolicis in fascinationibus majorem Partem Ordinis Equestris, Cleri, promiscuæ Plebis imbuere, et ne aliquo secundo admisso in medium Candidato in præjudicium Capitum circa Nominationem resentientium trahere ad Thronum Stanislaum, eundem tempestive contra Leges et Constitutiones conducere Varsaviam, hos qui transecerant Vistulam pro Contradictoribus non æstimare, quasi nunquam in antecessum divisus fuisset a septis Campi Electoralis Populus, et in sessione elegisset duos Reges, ex quibus tamen unus Ordinatus a Deo Dominabatur, absque tanto Civili tumultu. Miror præterea vos Dni Stanislaitæ sine ullo metu et strepitu incessanter blasphemare

Nomen

391 Nomen Domini, invocatis Deum ad falsissima Testimonia cogitis, trahitis, et plane alligatis ad vestras Partes, Deus tamen per evidentissima signa respondet vobis. Nescio vos.

Si modice non erubescerem, certissimè hanc longam exagerationem confœderationis Cracoviensis, et primary Stimuli, quasi per Principem Palatinum Cracoviensem ad excludendum Extraneum cæteris propinati, dicerem amilia sonare crepitacula, quæ sapiunt non virilem animum, sed volatile cor multis præoccupatum passionibus, calumnijs oneratum. Calumniatoribus enim hoc beneficium natura indulsit, ut defectum veritatis facillime supplere mendacijs valeant, et confictis fabulis condemnent innocentiam. Dico tamen in superlativo gradu, mentita est iniquitas sibi. Scitis bene Domini Stanislaitæ quis se opponebat, quis respondebat illis infamibus Libellis contra immediate mortuum Serenissimum Augustum II. non tantum per Poloniam, sed etiam per exteras nationes sparsis sicut conjicitur ex Responso latino Ratisbonæ vel alibi typis excuso. Vester ille fuit eximius Partus sub titulo Admonitionis Fraternæ / vestri illi contra Regiam Domum nefarij, et virulentissimi non tantum in angularibus lucubrationibus, sed etiam in conspectu solis opere plus quam barbarico impleti ausus. Objicite quid simile Principi Palatino Cracoviensi non verba aliæ a vobis aliæ ab alijs interpretationi obnoxia non illam commemorationem acti in patibulum Lasciszewski quasi verò et hodie cuiq; non liceat præcipitem illum reprehendere casum salva semper Majestate, absq; cujus scitu hæc et multa alia ab indignante Confœderatæ Nobilitati, ejus Exercitu forte etiam ex causa excisi post spontaneam deditionem Oberbeliani contra Jura Gentium Regiminis, solenni vindicta perpetrata. Cætera figmenta quasi Princeps Palatinus Cracovien Castrorum Metatoris & Personam suspicionibus Nobilitatis et Amicorum involvisset de occulta manuductione ad Thronum Polonicum Serenissimi Electoris Saxoniæ,

sunt

sunt, vanam gloriam captantes, fraudes Crassissimae pueriles impo-
sturae quae si aliquam veri similitudinem haberent, procul dubio teti-
gisset eas Primas Regni in illo Primo Manifesto Dantisca-
no, quo perstringit non Principem Palatinum Cracoviensem extitisse
authorem modernae civilis perturbationis, sed alium qui primus
transierat Pragam, quem caeteri optime sentientes secuti, invocato spi-
ritu S[an]cto aggressi sunt, et perfecerunt opus salutare, exinde eru-
itur, quod ad haec novissima, et risu digna commenta plures com-
plices, detestando quodam odio et livore invidiae contra Principem Pa-
latinum Cracoviensem flagrantes contribuebant de suis conceptibus
et desudabant in Nepotomice unde jam in antecessum paria pro-
dibant alienam famam lacerantia edentata infamia Monstra.

Sed adhuc intueamur hanc callidam Vulpem quomodo sinuosam
ad omnes partes intorqueat caudam. Consideremus qualiter
in principio, taliter et in medio sui spargamenti procedat, ubi
enim Coronato Capiti dulciori abblanditur lingua, illud exem-
plo aureo fodit. Dolet, sed dolore nequam, quod Ser[enissim]us Elector
Saxoniae nobis jam feliciter regnans, non statim a principio com-
municaverit secum intentiones petendae Coronae Regni, alias certo
certius pro posse suo omnes conatus, omnia adhibuisset remedia pro-
movendi ad Thronum tanti Principis. Gratias D[omi]no Castrorum
Metatori, si Dijs placeat alteri Cineae, illius gloriosi Pyrrhi,
Epirotarum Regis, facundissimo Oratori, qui plures Provincias
Demosthenica facundia Regi suo lucrabatur, quam Rex armo-
rum terrore subjugabat. Noster etiam effecisset sine periculo
scindendae, sicut nunc experimur Reipublicae.

Sed vultis ne videre Protheum, Pastorem illius Neptuni vix
in Dantiscana obsidione respirantis, et sicut mihi frequenter

tinniunt

393. tinnient ambæ aures prope jam grandes Marini Cete in retia compellendi, et concludendi, ostendam eundem ex Vistula ad Niepolomice præterfluente, extollentem Caput, et in varias species sese transformantem.

Utq; leves Proteus modo se tenuabat in undas
Nunc Leo nunc Arbor nunc erat hyrtus aper.

Quis concipiet hunc versicolorem alterum Hamaleontem post quædam Seria ad jocos descendentem et lepide confabulantem cum Coronato Capite. Quod siquidem in eo passu fuerit infortunatus, ut cognitione habita intentionis Regiæ saltim Nomen Ejus per modum secundi ad primum Candidatum profunde in corde suo radicatum Stanislaum applicuisset, ideo jam non aliter Silentium Serenissimi Electoris interpretari potuit, tantum quod a Divæ memoriæ Genitore Augusto II. debuerat persuades fieri, ne post fata ejus prætendat Dominationem, supra Gentem Polonam, Statimq; Citat quædam Verba defuncti Serenissimi Augusti sibi proxime ante mortem velut Delphico Apollini concredita quem his formalibus introducit loquentem: Non essem amans Pater mei Filij, si illi optarem Coronam Regni Poloniæ, quia nec ille pro hac Natione nec hæc Natio pro illo quadrat.

Illustrissime Dne Castrorum Metator, non Te æstimo pro perfecto Politico, etsi Machiaveli regulas utcunq; hauseris, quod tam faciles pronasq; Aures, Regijs verbis donaveris. Si enim tibi privato datur libertas simulare veritatem ob privatum et marsupiale commodum quid Reges Principes Terrenos (: quorum intimos sensus periculosum scrutari, periculosius revelare :) simulare vetabit, profecto attestante Veritate, simulantes Majestatem opprimentur a gloria.

Vestra, Vestra corda bene persemtata habuit Serenissimus quondam Augustus II.

Augustus II, pro tot immensis Beneficijs, tandem in gratissima evasura et ideo unigenitum Filium suum praecavebat illis nunquam fallentibus Verbis: Fili cave tibi a fermento Phariseorum! et perpende, cui te credas. Hac de Causa multos vos a longe praeterijt, sicut Christus Salvator Noster Dominus, Familiam Herodis, cujus Domui pro meliori dignoscentia appellationis adjecit titulum astutarum Vulpium sicut uni ex ijs mandavit referri: Dicite huic Vulpi.

Nonne potueras nonne debueras Dne Castrorum Regni Metator solo ductu rationis, impulsu non efferatae humanitatis, instinctu gratitudinis ideo: quod Te Parens Magnus Augustus ex pusillo grandem creavit in Republica Manibus pedibusque etiam non vocatus moveri, in obsequium Regij Principis, utique ad hunc Heroicum Actum incitabaris, sicut edisceris a quodam Simeonis amico: ratio vero quam ponis videtur Pharisaica quod jam te Juramentum Strinxerat, in Comitiolis adhuc ante Comitialibus emissum, licet nondum perfecte sciveras, quare? cui, et ad quid jurasti nisi jam fuisses infascinatus et praeventus Nummis Gallicis pro manutenendo Stanislao. Sed responde Dne Castrorum Metator, juxta dictamen non venalis Conscientiae justum ne, rectumne fuerat tuum illud Juramentum? et quis vos absolvit ab illo Voto et Sacramento quondam ante faciem quiescentis jam Majestatis, ante faciem Reipublicae in Comitijs Regni congregatae publice edito quo Stanislaum in Deum ad Regnum inhabilem declarastis, condemnastis! Si in aeuum, nulla igitur ratione ad solum plantum Vestrum hoc Juramentum revocari poterat, a quo vosmet ipsos nulla intercedente Bulla simpliciter absolvistis, ideo luitis poenas. Utique in Mille Annis computatur Deum, ideo debuissetis ad illud tempus praestolari liberiorem etiam in Conscientijs Electionem Stanislai, ad quam et Nos post decursum Mille

Annorum

395. Annorum facilius accessuros Speretis, et hæc dicta intra Parenthesim, Redeo ad propositum & dico. quod alia Dñe Castrorum Metator tuæ pertinaciæ emitur ratio, idest: Sperabas Regnante Stanislao cum Domu Potocciana evolare supra Secundam Regionem äeris, altius quam aquilæ intra nubes spatiari, gyrosq agere, eminentes Familias ut bene probat Tuus famosus Libellus Superbo contemnere Supercilio, hæc vero et Similia nullum possident locum apud feliciter nobis Regnantem Serenm Augustum III. Sed Sola bonis dominatur clementia, malis Justitia.

Cape ergo et habe Tibi Dñe Castrorum Metator Stanislaum pro Rege et Patrono Tuo Clementissimo, adora eum, et respectu illius cede Patria Sicut Tibi hoc quasi beneficium exposcis, et benè: quia Convenitius tibi cedere quam legitimè electo et Coronato Regi ex suo Regno. Interim hoc unicum tecum expostulo, ne nobis abhinc objicias paucitatem Electorum Serenmi Regis Augusti III. Dni Nri Clementissimi, per hanc enim præjudiciosam objectionem, vel te monstras Spurium, & non legitimum Liberæ Gentis Filium, vel evidentem Libertatis Osorem, et oppressorem. Notum est enim tibi quod Regum Polonorum Electio facile impediri, commoveri et conturbari possit, Una vetantis Nobilis voce, quæ tantum valet, quantum Vestrarum etsi uno consensu clamores ad Cælum tollentium Septuaginta et plura Millia. Non sit tamen anxium Cor Tuum Domine Olszowski ecce dum hæc Scribo Susurrat in aures meas prætervolans fama, mirabilia, et toti Orbi Stupenda ab illa Spelunca Dantiscana, Nova. Quod tandem illa Vestra Respublica quæ Seipsam cum Capitibus et Omnibus candidis incluserat in arctam Caveam, pertæsa inanis laboris, Simul perculsa, non vano ignivomi Vulcani Strepitu, jam, jam, & Libenter et Reverenter vinctas dedit manus Serenmo Regi Augusto III. recognoscens eundem pro legitimo Electo Domino, & reprobans non in Æuum, Sed in perpetuum Pseudo Nominatum Stanislaum.

Postem

Possem et juste quidem spatiante Calamo, insultare vobis sed afflictis non est addenda afflictio, Sufficiat vobis Dextera Domini quæ memorandam posteris fecit virtutem, et Tu jam Nobis Dñe Castrorum Metator non subtrahas neq coarctes paucitatem Electorum, cui paucitati te saltim pro Cifra addendo, eveniet plenus numerus, quem desideras. Putabas forte Domine Ozarowski quod his a Pontifice acceptis novis detraham Manum de tabula, & claudam Stylum. Sed non item: relicta enim ulterioribus fatis illius Gedanensis Reipublicæ Sorte, quæ jam sub purioribus Senior quiescit Elementis, non te dimittam donec tuo labori sufficienter respondeam, ignosce quod adhuc modicum confabulabimur ad invicem urget enim necessitas multorum tuo Scripto infascinatos aperire Oculos, et pro æquitate quæ unicuiq reddere mandat quod suum est, refutare objecta mendacia.

Habemus quidem finalem Dñi Castrorum Metatoris, et quasi irrevocabilem Sententiam, quod conglutinatus Gallicæ factioni, nunquam avelli patietur a Stanislao, sicut toties ingeminat, Domino Suo Clementissimo. Et ego ipsemet adverto impossibilitatem recessus, quia eidem Stanislao trinum ideoq perfectissimum consecravit perjurium. Arrigamus Aures si pariter Stanislaus jam a suis Adhærentibus derelictus, mutuum Dño Ozarowski tenebit Contractum? Verum quidem est quod non vano pondere prematur quia his tribus perjurijs exclusit extraneũ ad Regnum Candidatum, ideoq non simpliciter sed singulari differentia circumscriptum, scilicet ut ille tantum Rex Dominetur vobis, qui sit ex Patre et Matre Catholicis natus, per hanc igitur distinctionem, uti somniabat Dñus Ozarowski, sperabat præcidendas omnes spes

ad occupandũ

397. ad occupandum Thronum Regium, Serenmo Electori Saxoniæ, sed si credere cogimur huic Apollinis Oraculo, et si licebit similes in carissimo conceptu formare exceptiones, sine comparatione, æquivalentius tamen in Personam Dni Ofarowski retorqueri potent, quod etiam ille descendat si non fallor a recentioribus Antenatis, grandibus Hæreticis ergo ceteris paribus a Statu et prærogativa Nobilitari convenientius excludi deberet quam a Regno Poloniæ Sanguis in Throno genitus, ab Imperatoribus et Regibus ante multa Sæcula originem trahens, propter Matrem tantum, et si Catholicam, sed Magnam Polonorum Reginam.

Quidquid sit, ego tamen veritatem prædico, quod omnes Factioni Stanislaiticæ adhærentes monstrent se emotæ mentis homines. Insontes criminum insimulant, in quibus ipsimet aures tenus merguntur. Consideremus utrum et hic Dnus Castrorum Regni Metator non laboret vertigine capitis dum vult se determinare ad eam partem, cujus nullam etiam umbram justitiæ advertere possit, nullum fundamentum nullam æqualitatis speciem, præter meras indignationes vindictas, proditionem Patriæ, violentias et ultimas adinventiones opprimendæ Liberæ Gentis. Parum adhuc auscultemus ulteriores querelas, quod nec possit nec valeat rectissimus Vir Castrorum Regni Metator quiescere in sancta pace delicatam suam conscientiam ut digatur recognoscere quod violentum pro justo Item risum teneatis Amici, sed aliqui brevi plorabunt. concludit enim graviter et emphatice, quod hostilis Militia in cineres redigat Patriam, et per vim ad contraria juramenta crudelissime Stanislaitas cogat. Quid putandum, dum hæc et similia gravamina legant vel audiant pientissimi Religiosissimi Stanislaitæ, quantis suspiriis fatigent et pectora sua, et alta penetralia cœli, Domino autem

Castrorum

Castrorum Metatori Neptuni Circumspecto Pastori exultat Cor, quod Gregis sui Oculis, quales tantum velit bellissime sciat adaptare Lenres.

O Verum enim vero Domini Galli Stanislaitæ nolite flere super Nos, sed super vos, & Primates Vestros. appello fidem publicam per totum Regnum omnis sedus, Conditionis et Prædeminentiæ Hominum, et dico, quod vos sitis hisce ipsissimis iniquitatum vindictam ad Cœlum clamantium funibus colligati. Quid jam practicastis cum Majoris distinctionis Personis, quid in Regijs publicisq Vijs cum honestissimis Prælatis, Religiosis, quid cum Nostris Fratribus Nobilibus, quid cum pauperibus itinerantibus quos sub prætextu imaginariæ correspondentiæ, etsi nullas inveneritis Literas, Marsupia eorum expilatis Mercatores alienos ex Dominijs in Poloniam quæstus gratia intrantes aggravatis, Currus revidetis equos exjungitis, et si quid avaræ cupidini objectum arriserit deprædamini. O! rigidam Vestram Militarem disciplinam. O! Duces respicientes pœnas, a dissoluto in omne nefas Stipendiario exercitu, verius dicam defraudato sua Solutione & Vos Stipendia eorum devorantes, interrogentur illi qui ex Divisione Palatini Lublinensis, Castellani Czerski, et aliorum non ita pridem repetierunt vani Domos suas, qualiter ingemiscant, et tandem oculos aperiant, advertantq meris imposturis a potioribus Principalibus Sedvci Rempublicam.

Quid dicam de illo terræ orientis Tamerlane Potocki Palatino Volhyniensi! quomodo deplorant Palatinatus illi Podoliæ, Russiæ Volhyniæ horrendam despopulationem Civitatum, Oppidorum, Pagorum Terrarumq suarum, O! quam triste spectaculum post ejus vestigia cernere natale solum, deprædatum excavatum ex

Spoliatum

399 spoliatum: Judaei in alienis Oeconomiis usque ad mortem exquisitissi-
mis tormentis distracti. Bona etiam junctorum sanguine sine ullo
respectu funditus ruinata, et si quis dolens et quaerulans compareat
in conspectum Seueri Ducis, brevia sed ponderosa et plena humanae
consolationis reportat verba: Sic fert secum bellum: dum vero
cum hoste imminet congressus, videres ex tunc in Domesticos Leonem
Cervum velocissimum, clausis oculis per abrupta Sylvarum fugientem
qui, uti auditur in quodam conflictu a minoribus Copijs Moscho-
rum et Cosacorum profligatus, perdidit robur Militiae, praedones
Dragoneros et quod magis dolendum florem Nobilis Juventutis, quae
ex illis Palatinatibus propter bellicam famam hujus Ducis libere
adhaeserat. Spargitis quod in Nostra Parte crudelissime cogantur
ad Juramenta vestri Stanislaitae: dignetur Dominus Castrorum
Regni Metator vel unicum digito monstrare, et dicere hic est.
Credo non latet Dnum Ozarowski ille Congressus Nobilitatis in
Proszowice ad actum Reconfederationis circa Praesentem Caesareae Ma-
jestatem invitatus, et si aliqui urgebant necessaria fore ad ma-
nutenendam Reconfederationem Juramenta, melius tamen f. in
contrarium vestris exemplis illud dicendum fuit admissum. Ve-
stra hic praxis, non tantum ingenuos ac Nobiles Aulicos Domi-
norum cogere ad hanc communem jam vobis caeremoniam sed etiam
agitandum pro parte Stanislaitica Sacramentum.

Adhuc quod ex Dno Castrorum Regni Metatore ostendat apud
Nos plena ergastula honestis Nobilium etiam Officialium
Regni, aliorumque variae conditionis Oeconomorum, Administratorum,

causa

Causa expillandorum alienorum Proventuum Personis, Compedibus miseriam suam resonantibus, sicut apud vos Jaroslavia, in Zamosć, Stanislawowo et alijs melius vobis notis Carnificinis; possetis vos modicè reflectere quod sub præsentia Serenmi Regis Augusti III. multi vestri Speculatores et exploratores intrabant Cracoviam, visitabant limina Palatij de quibus in posterioribus et si bene sua Majestas sciverit, datum tamen mandatum ut dissimulatione prætereantur.

Adde speciosa gloriatio, quæ constantiam Nobilium Palatinatus Cracoviensis deprædicat quod vigore suorum Juramentorum postposita omni reverentia, et contempto qualicunque imminente metu, ad præsentem Cracoviæ Majestatem non accedebant, refutatur. Nullus enim Nobilium Dno Castrorum Metatori tenetur confiteri quod in corde suo constitutum foveat, et si ad tempus sicut bene novimus superficialiter Fratres Nostri adhæreant Neptuni Pastori, ne per ejus sagacissimos superintendentes ad incitas redigantur, ne ante ipsorum Cælia ædificia demonstrante in alijs experientia, subvertantur: Nihilominus tamen Evangelium omninò impleri debet, quod multos signatos habeamus, qui propter metum Judæorum occultè credant in Christum Dominum.

Videtis Dne Stanislaite quod apud vos hæc omnis dominetur iniquitas, de qua nos arguitis, et qualem Nobis objicit Dominus Ozarowski qui solus nigra et candida vertit. Si verò audiens Miles Russicus hostis Stanislai et adhærentum ejus, quem non Nos sed vos ipsimet sponte vestra contraxistis intra Viscera Regni, et ideo volentibus non debet videri injuria, diligentissime attendat suis negotijs et Affaijs, in tantum ut etiam Magni Nominis imbecillitati fœmineo sexui se se importune ad publicas

401.

cat Status rationes ingerenti minime parcat. Nos quidem impedire non valemus, sed vos qui in otijs consumitis miseram Matrem Patriam, sumite vindictam ex immisericordi hostili ausu & uti illi sicut refert Dnus Ozarowski flagella Moschovitica vobis minantur, et si nullius proferat flagellati exemplum, sic vos praeveniendo non vilipendendas plagas, expellite Vestros Hostes Sentieris Tartaricis, at cum furijs et Juramentis vos obligabatis in Campo illo Electorali, dum vobis aliquis eorum adventus, injecisset mentionem, quam furiosam sub Juramento obligationem tenaciús deberetis servare et implere, quam alia superstitiosa Sacramenta in evidentissimam Patriae perniciem, praeconcepta erroneamq vobis causantia conscientiam, a quibus tamen sterilibus [uti Sedaventis successus docet] et importunis Juramentis non jam Romani Theologi. Sufficienter de super in antecessum considentes [sed quorum tamen sententiam haesitat Dnus Ozarowski et aliam more suorum Majorum in Babylone vel Wartemberga quaerit Romam.] sed simplicissimi etiam de una Vicarij Clerici, vos absolvere poterint. Ut denique Orbi Universo palam faciam, quare nam Dnus Ozarowski et Colligati Stanislaitae omnia respuant Conversionis oblata sibi media et Consilia, nequaquam esse causam timoratae Conscientiae propter stricte servanda juramenta, sed vere et proprie irritatam complacentiam in eo [ut] licentiosius in turbido piscari possint. Quid vero per hanc fatalem Patriae revolutionem periret aliquid Domino Castrorum Metatori [ ] eam haereditatem habenti, quin potius bonam messem aperuit illi propitia fortuna [alijs dura et crudelis Noverca. Non est quod impediendum Dno Ozarowski quod sub specioso praetextu manutenendae Libertatis, tuendi fortiter et si in spatijs imaginarijs existentis jam Stanislai, sustinendae dependentis a suo Regimine Militiae

gulanter

gulariter gloriosi Mareschallatûs Confoederationis Palatinatûs Cracoviensis, caeterorumq[ue] ex rapinis et mira pauperum mutuantium, Splendorem titulorum jam hucusq[ue] ex hoc unico Palatinatu Cracoviensi emunxerit per varia Contributionum genera, aliquot centena florenorum Millia, quibus non difficile, et parantur et continentur in Officio ejusdem Sectâ amici. Id omninò putandum de caeteris (dico non nullis qui ultra Statum Patrimonij altiora Se quaerentes dilapidatâ Substantia velut sitibundae hirundines propinant Sibi ad invicem miserum Colonorum Sanguinem, quo nondum exsatiati libenter in infinitum tempus, tumultuari Regnum desiderarent, Spe indubia Amnestiae malefactorum freti. Sed monstrabimus DEo dante Sedulam DD. Stanislaitis applicationem, et cooperationem ad brevi Successuram in toto Regno Pacificationem ———

Finis

